

Řídký, Jaroslav

Mikroregionální studie (povodí Únětického potoka)

In: Řídký, Jaroslav. *Rondely a struktura sídelních areálů v mladoneolitickém období*. Klápště, Jan (editor); Měřínský, Zdeněk (editor). Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 2011, pp. 76-220

ISBN 9788087365366

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/127620>

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

IV. MIKROREGIONÁLNÍ STUDIE (POVODÍ ÚNĚTICKÉHO POTOKA)

IV. 1. Úvod

IV. 1. 1. Výběr mikroregionu a vymezení sledovaných problémů

Neolitický materiál z větších výzkumů je v důsledku své vysoké kvantity jedním z časově nejnáročnějších pro následné zpracování. Může to být způsobeno důrazem na kompletní publikaci nálezů, což je v dnešní době záchranných výzkumů placených investorem časově i finančně obtížně proveditelné. Zvláštní kapitoly představují také omezené možnosti získání grantových prostředků na materiálová zpracování. Zřejmě z těchto důvodů dosud chybí vyhodnocení některých klíčových neolitických lokalit, které nebyly buď zpracovány vůbec (Chotěbudice – Šumberová 1991), nebo jen částečně (Vikletice – Koutecký 1965; Mšeno – Lička 1990; Horky nad Jizerou – Pleinerová 1958, 1959; Lička a kol. 1999; Davidová 2009; Hrdlovka – Beneš 1991; další lokality viz Pavlů – Zápotocká 2007). Celková shrnutí jsou spíše výjimkou (viz Rulf – Zápotocká 1994; Pavlů – Zápotocká 2007).

Oblast při severozápadním okraji Prahy patří v Čechách mezi nejvíce stavebně aktivní a tedy z pohledu archeologa velmi dobře poznané. V průběhu více jak dvou staletí bylo odtud shromážděno v Národním muzeu (NM), muzeu Kladno, Muzeu hlavního města Prahy (MMP) a konečně Středočeském muzeu v Rožtokách (SM – Rožtoky) na tisíce artefaktů, které zahrnují nálezy od středního paleolitu až po novověk. Toto území nabízí tudíž příležitosti k řešení otázek chronologických, prostorově funkčních a dalších (viz např. Kuna – Slabina 1987; Rulf 1991, 97).

Nové poznatky o zdejší osídlení v povodí levobřežních přítoků Vltavy, Litovického/Šáreckého, Únětického a Podmoránského potoka, jsou získávány jednak soustavnou památkovou péčí (SM-Rožtoky, ÚAPPSČ, ARUP, MMP, Labrys, ArcheoPro ad.), ale zejména v poslední době také využitím nedestruk-

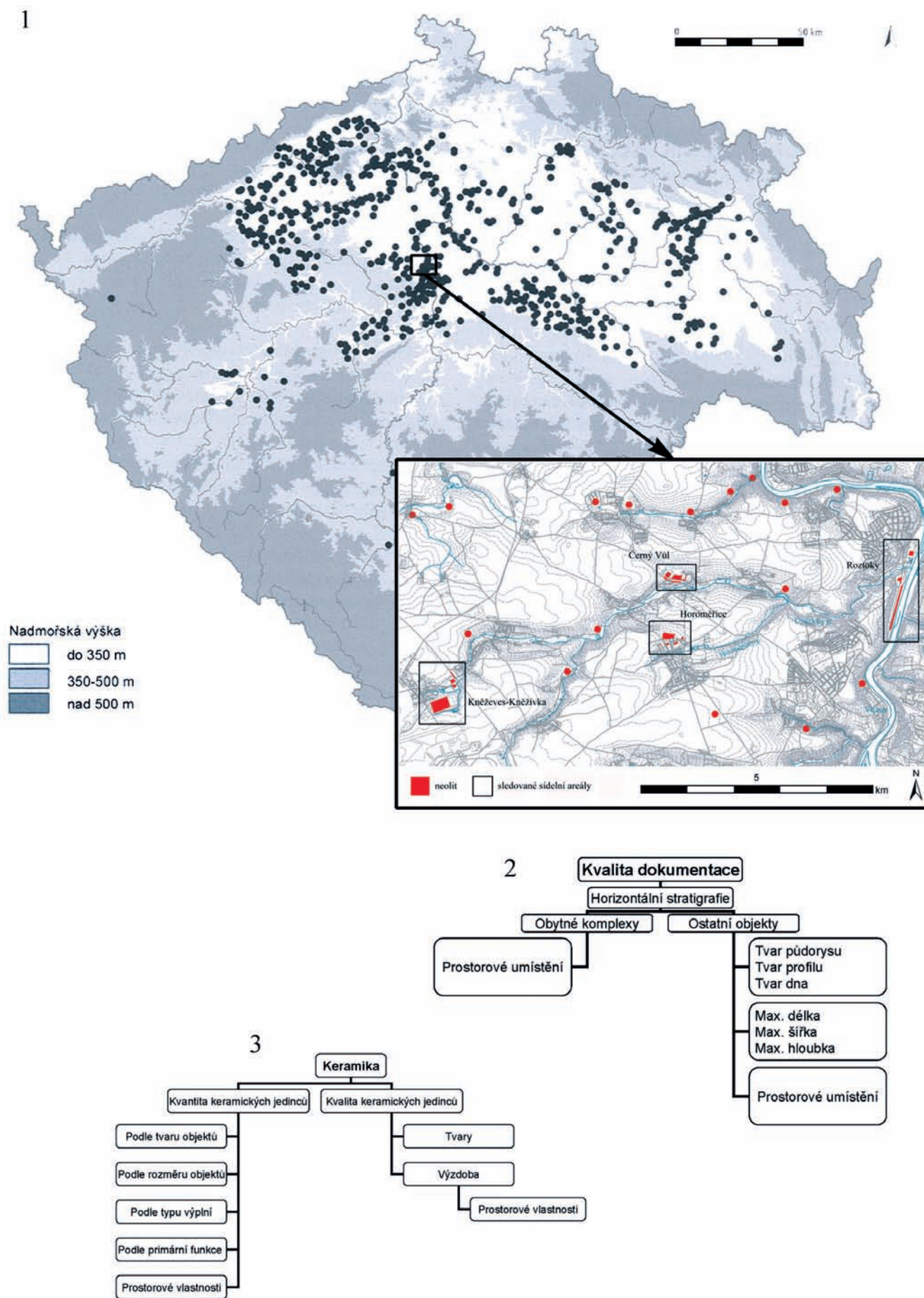
tivních archeologických metod, hlavně povrchovým sběrem (viz např. Nový – Řídký – Šulová 2005).

V roce 2003 byly společností ARCHEOS provedeny dva předstihové výzkumy na katastru obce Horoměřice (Praha-západ), během nichž byla odkryta část rondelu, sídlištní objekty a také část žárového pohřebiště z období StK (Beneš – Věšíňová 2004). Tím se společně s využitím starších publikovaných akcí naskytla příležitost porovnat několik prostorově oddělených komponent StK v jednom sídelním areálu (Nový – Řídký – Šulová 2005). Podobná příležitost se dříve naskytla pouze v případě Bylan a Miskovic u Kutné Hory (Pavlů – Rulf – Zápotocká 1995). Na sousedních katastrech v okolí Horoměřic byly v minulosti prováděny další velkoplošné výzkumy a menší záchranné akce, které poskytly pro období neolitu srovnatelný materiál (Kuna a kol. 1991; Řídký – Smejtek 2007; Řídký – Stolz – Zápotocká 2009).

Pro tuto práci bylo důležité vybrat ty části nálezových souborů, jejichž zpracování by pomohlo zodpovědět některé základní otázky týkající se vnitřní struktury sídelních areálů v jednom mikroregionu. Jako nejvhodnější pro zpracování se během času ukázala skupina několika nalezišť v povodí Únětického potoka, která bylo možné spojit do čtyřech větších sídelních areálů, a to ve zmíněných Horoměřicích, v Kněžívce, Rožtokách a Černém Vole-Statenicích (vše okr. Praha-západ; **obr. IV.1: 1**).

V kapitole IV se zaměříme na tyto problémy:

- jak vypadá struktura sídelního areálu s rondelem a pohřebištěm v Horoměřicích a jak probíhal jeho prostorový vývoj,
- čím se liší horoměřický areál od ostatních areálů v mikroregionu povodí Únětického potoka,
- co nám vypovídají nalezené části sídelních areálů StK o jejich původní struktuře v tomto konkrétním mikroregionu?

Obr. IV.1. 1: Sídelní oikumena kultury s vypíchanou keramikou v Čechách a mikroregion povodí Únětického potoka. Upraveno podle Pavlů – Zápotocká 2007, obr. 3; 2: Systém zpracování neolitických objektů; 3: Systém zpracování keramiky.

IV. 1. 2. Stručný přehled bádání v mikroregionu

Stavby místních komunikací a dobývání kvalitní cihlářské hlíny porušovaly ve sledovaném mikroregionu pravěké struktury už od druhé poloviny 19. století. Nalézají se zde jak eponymní lokality, podle kterých byly pojmenovány archeologické kultury (Únětice, vrch Řivnáč), tak i důležitá naleziště využitá při tvorbě chronologie našeho pravěku po druhé světové válce (Velké Přílepy, Černý Vůl ad.). V neposlední řadě se zde nachází historicky významná lokalita Levý Hradec, jedno z důležitých raně středověkých center.

Přehledem místního bádání se v minulosti zabývalo několik prací. Historii výzkumů kolem Levého Hradce nastínil například I. Borkovský (*Borkovský 1965*). Nálezy z Tuchoměřic, Roztok a okolí publikoval P. Sankot (*Sankot 1991, 7–22; 2001, 13–20*). Výzkumy kolem Velkých Přílep-Kamýka shromáždili L. Smejtek a I. Vojtěchovská (*Smejtek – Vojtěchovská 1997*). V této části práce proto uvedeme pouze stručný souhrn.

O nálezech z Roztok se zmiňuje už M. Kalina z Jäthensteinu (*Sankot 1991*). Významné nálezy zaznamenával v druhé polovině 19. století také V. Krolmus, a to rovněž v Roztokách, Levém Hradci nebo Černém Vole-Brčkolách (*Vokolek 2007*). Krolmus působil prakticky po celém území mikroregionu (*Sklenář 1972; 1992*).

První opravdové archeologické výzkumy prováděl ke konci 19. století roztocký lékař Č. Ryzner, který odkryl i známé únětické pohřebiště „na Holém vrchu“ (*Ryzner 1880*). Ryzner působil rovněž na předhradí L. Hradce a prozkoumal téměř celou plochu Řivnáče. Také J. L. Píč uvádí Černý Vůl, Velké Přílepy, Roztoky a Kněževse ve své zásadní práci (*Píč 1899*). Další informace přinesli z okolí Velkých Přílep a jiných katastrů J. A. Jíra, J. Felcman a V. Schmidt. Cihelny ve Statenicích a Černém Vole zkoumal na začátku první světové války též A. Stocký (*Stocký 1914; 1915*) a první z nich také L. Hájek.

V 50. a 60. letech následoval řetězec výzkumů pod vedením význačných osobností, J. Böhma (L. Hradec), J. Neustupného (V. Přílepy) a výzkumů kolem katastru Kněžívky, Kněževse a Tuchoměřic (E. Soudská, B. Soudský, A. Knor, K. Motyková ad.), Únětic (I. Pleinerová), Úholiček a Roztok (N. Mašek) aj. Rozsáhlé výkopy vedl na Levém Hradci I. Borkovský.

Pozůstatky většího osídlení v Černém Vole zachraňovali v letech 1975–77 M. Zápotocká, I. Vojtěchovská a P. Sankot. V 80. letech začal předstihový výzkum polykulturního naleziště u Roztok (poloha Mězírna a okolí; M. Kuna, P. Sankot, M. Gojda; *Kuna a kol. 1991; Kuna – Profantová a kol. 2005*), na který navázal předstihový výzkum obchvatu Roztok v l. 2006 – 2009 (M. Kuna a N. Profantová).

Další rozsáhlé výzkumy si vyžádal stavební boom na sledovaném území od druhé poloviny 90. let. Každoročně probíhá několik velkoplošných výzkumů na hektarových plochách (viz zprávy o výzkumech – Muzeum a současnost 15–20). Mezi nejdůležitějšími můžeme zmínit výzkumy Kněževse/Kněžívky (*Smejtek 1999; Řídký – Smejtek 2007*) a nedalekých Tuchoměřic (*Sankot – Veselá 2001*). Od r. 1994 je průběžně zkoumán intravilán a okolí Velkých Přílep-Kamýku (*Smejtek – Vojtěchovská 1997; 1998; Vojtěchovská 2000; Limburský – Řídký 2002; 2004*).

Kromě již zmíněného V. Krolmuse a J. A. Jíry se do výzkumů sledovaného mikroregionu zapsala celá řada dalších amatérů. Je třeba na tomto místě zmínit alespoň J. Poláčka, M. Malinu, R. Košťála a O. Tomka, jejichž nálezy jsou dnes trvalou součástí depozitáře Středočeského muzea v Roztokách.

IV. 2. Systém zpracování sídelních areálů

Sledované sídelní areály byly vyhodnocovány postupně v průběhu několika let, v závislosti na dostupnosti jednotlivých souborů. V úvodu každé kapitoly, věnované jednotlivým sídelním areálům, je krátce shrnuta lokalizace a přírodní prostředí. Historie výzkumů byla přednostně přizpůsobena informacím o neolitických nálezech.

Odděleně zkoumané polohy s komponentami z období neolitu jsou v práci označovány jako naleziště¹. Po jejich vyhodnocení bylo pro skupinu těchto nalezišť, pokud se nacházela v blízkosti a jejich náležitost k jednomu většímu celku je tedy odůvodněná, použito označení sídelní areál a v závěru už je s nimi pracováno jako s celkem (*Neustupný 1986*).

IV. 2. 1. Systém zpracování neolitických objektů

Jednotlivá naleziště byla zkoumána v různé intenzitě a různé kvalitě, ve všech případech šlo o předstihové nebo záchranné akce. Tomu bylo nutné přizpůsobit metodu jejich zpracování.

Pro řešení problémů vytyčených v úvodu této části práce bylo nutné zahrnout do analýz všechny potenciální neolitické objekty, tedy i z období LnK. Navíc u některých objektů větších rozměrů s nálezy keramiky LnK i StK nebylo možné uzavřít jejich přesnější dataci (problematika tzv. smíšených souborů, viz *Rulf 1997b*). Pokud to rozsah a kvalita výzkumu umožňovaly, proběhlo v závěru každé kapitoly věnované jednotlivým sídelním areálům také krátké srovnání obou kultur.

1 Tj. místa, kde se něco z období neolitu našlo (ke kritice tohoto termínu např. *Neustupný 2007*). Každé naleziště bylo zapotřebí vyhodnotit v prvním kroku zvlášť z důvodů velmi rozdílné kvality terénních prací a dokumentace.

Každé naleziště s neolitickou komponentou bylo nejprve zpracováno samostatně, i když se jednalo o společný sídelní areál o několika nalezištích (např. Horoměřice; **obr. IV.1: 2**). V první řadě došlo podle zachovalé dokumentace k vyhodnocení informací horizontální stratigrafie. Po posouzení vypovídacího potenciálu (zachovalost objektů, typ objektů, intenzita a hlavně kvalita prozkoumání objektů, úroveň jejich dokumentace) byly všechny neolitické objekty rozděleny do skupin na základě tvaru půdorysů, profilů stěn a dna.

Členění do základních skupin bylo zvoleno co nejjednodušším způsobem. Objekty byly nejprve rozděleny do 4 základních tvarů na okrouhlé nebo nepravidelně okrouhlé (max. délka : max. šířka < 1,15), oválné nebo nepravidelně oválné (max. délka : max. šířka = 1,16–2), obdélníkové nebo nepravidelně obdélníkové, a nepravidelné (podobně jako Kuna 1991). Tvar obdélníkový byl doplněn na základě předpokládaného výskytu zemnic z období LnK (na Moravě viz Čížmář 1998). Obdélníkovým tvarem disponují rovněž některé hrobové jámy z období StK (Zápotocká 1998). Toto základní rozdělení je na základě empirických zkušeností pro neolitické objekty dostačující (Rulř 1987). V rámci těchto základních skupin byly vyčleněny další podskupiny podle typů stěn (profilů) a den. Pokud to bylo možné, byla posouzena rovněž vypovídací hodnota dokumentovaných výplní objektů.

Poté následovala metrická část (využity byly max. délka, max. šířka a max. hloubka), kdy byla v první řadě porovnávána podobně jako při zpracování výzkumu v Rostokách maximální délka neolitických objektů (viz Kuna 1991). Základní statistické analýzy byly v této části provedeny v programu Microsoft Excel 2003. Šlo o posouzení následujících údajů: nejmenší a největší sledovaná hodnota, jejich průměr a medián. V případě neporušených objektů byl porovnán rovněž objem objektů (počítán z maximální délky, šířky a hloubky). Výpočet objemu z maximálních hodnot není sice nepřesnější (kriticky např. Květina 2007), pro celkovou představu o velikosti možné překážky běžnému dennímu provozu na sídlišti je však dostačující.

Nejdůležitější částí bylo přiřazení možné primární funkce objektů na základě jejich formálních a metrických vlastností. V této části byly zpětně posouzeny některé vlastnosti, popsane v předchozích částech (např. typy výplní). Ohledně možné primární funkce objektů bylo možné čerpat z množství prací českých (Pavlů 1977; Pavlů – Zápotocká 1983 a 2007; Zápotocká 1987; Rulř 1987; Kuna 1991; Šumberová 1996; Kunz 2004) i zahraničních (Pfaffinger 1997; Stäuble 1997). Pro pomocné označení neolitických objektů bylo využito bylanské předlohy (Pavlů – Zápotocká 1983, 27).

Prostorově byly posuzovány objekty podle objemu a dále výskyt jednotlivých typů výplní objek-

tů. Důležitou částí bylo vyhodnocení prostorového uspořádání funkčně vymezených typů objektů a sledování prostorových změn ve struktuře areálů po dataci jednotlivých objektů (podle Rulř 1987, 171).

IV. 2. 2. Systém zpracování keramiky

Keramické zlomky jsou nejčastějším a jedním z nejdůležitějších archeologických nálezů v „keramickém“ pravěku a mladších obdobích (shrnutí možných přístupů ke zpracování např. Salač 1998; Macháček 2001; Neustupný 2007). Za předpokladu o proměnnosti tvarů, výzdoby nebo technologie keramických nádob v prostoru a čase, bývají řešeny některé pro pravěk zásadní otázky: morfologicko-chronologické, morfologicko-geografické a morfologicko-funkční (např. Pavlů 2000; Rulř 1986, 234; 1993; Květina 2002; Neustupný 2007).

Keramika kultury s vypíchanou keramikou (5100 – 4500 př.n.l.) patří mezi nejlépe rozpoznatelné artefakty na archeologických nalezištích. Již na první pohled zaujme zejména svojí výzdobou, podle které, vícehrotym kolkem ve víceméně opakujících se ornamentech složených z pásů, byla také jako archeologická kultura na počátku minulého století nazvána (Steklá 1959).

V současné době o ní víme, že co se týče hlavních keramických tvarů, navazuje na předchozí období LnK (viz Rulř 1997a) a z předchozího období se opakují i některé motivy a témata výzdoby (Rulř 1998). Mění se naopak radikálně technika výzdoby (tzv. vpichy; Pavlů – Zápotocká 1979) a podíl zdobené části keramiky dosahuje spolu se starším stupněm moravské malované keramiky (MMK) svého maxima pro celý pravěk v České republice (až k 70 % – Rulř 1998). V průběhu mladšího stupně je tvarování nádob ovlivněno z prostředí LgK (Zápotocká 2004).

Tvarové vyhodnocení, vyhodnocení výzdoby (hlavně technik vpichu) a technologických vlastností keramiky (materiál a barevné odstíny) bylo v této práci zaměřeno primárně na chronologické zařazení objektů na základě znaků, uváděných v pracích M. Zápotocké (Steklá 1959; Zápotocká 1970; 1998; 2001; Pavlů – Zápotocká 1979; 2007; Pavlů – Rulř – Zápotocká 1995). Charakteristiku vybraných znaků keramiky StK, definovaných v průběhu posledních několika desetiletí M. Zápotockou, považujeme za ověřenou. Nutné bylo doplnit a upravit pouze některé elementy výzdoby, specifické pro sledovaný mikroregion.

V této práci byla dále posuzována jednak kvantita keramických fragmentů, ale hlavně tzv. jedinců², podle formálních vlastností, rozměrů a předpokládané funkce sídlištních objektů (**obr. IV.1: 3**). Pokud to

2 Podle předpokladu pozůstatků jednoho kusu původní nádoby.

úroveň dokumentace dovozovala, byla porovnána také kvantita keramických jedinců na základě typů vyplní.

IV. 2. 3. Typochronologie StK

Bádání o archeologické kultuře s vypíchanou keramikou začalo jejím vydělením od ostatních kultur L. Šnajdrem na počátku minulého století (Steklá 1959). Už K. Buchtela, jeden z nestorů českého neolitu, si všiml dvou skupin střepe s výzdobou vpichem s tvary jednoduššími a poměrně jednotnými motivy a složitějšími, u kterých shledal cizí prvky (Buchtela – Niederle – Matiegka 1910). Podle stratigrafie v pražské Šárce (dokumentace se bohužel nezachovala) zařadil J. A. Jíra tuto skupinu artefaktů za chronologicky následnou po LnK (Jíra 1910). A. Stocký už před 2. světovou válkou uznává dva chronologické stupně, a to na základě stratigrafických pozorování³ v Českém krasu (Stocký 1926).

Výrazným mezníkem je počátek 30. let, kdy provádí výzkum prvního pohřebiště StK v Čechách a vlastně i v celé střední Evropě L. Horáková-Jansová v Praze – Bubenči (Horáková-Jansová 1938). Patnáct hrobů odkrytých na pohřebišti v Bubenči se stalo základem pro definování staršího stupně StK. Už při zpracování tohoto výzkumu se snaží L. Horáková-Jansová srovnat zdejší nálezy s nálezy ze sídlištních jam z různých částí Čech a poukazuje na vývoj tvarů keramických nádob a zvláště na změny výzdobných motivů (postupné zostření tvarů, složitější motivy).

J. Filip se později stále ještě opírá o vertikální stratigrafie z Českého krasu a ve tvarech sleduje vývoj od jednoduchých kulovitých přes hruškovité až po vázovité se štíhlým tělem (Filip 1948). U výzdobných motivů vidí přechod od volutových vzorů ke geometrickým tzv. krokvicovitým, přizpůsobeným zcela novému členění nádob. Starší stupeň podle něho reprezentují tvary z Bubenečského pohřebiště, mladší stupeň hledá v sídlištních jamách společně s tvary keramických nádob kultury s moravskou malovanou keramikou. Mezi oba stupně pak vkládá zcela v evolucionistickém duchu střední přechodný mezistupeň, který zdůvodňuje nálezy z Moravy a novým tvarem – válcovitým pohárkem.

B. Soudský, první vedoucí výzkumů v Bylanech u Kutné Hory a první tvůrce „nové“ relativní chronologie LnK, založené na kvantitativních rozborech sídlištních souborů, kriticky zhodnotil v polovině 50. let v archeologické literatuře hojně citované vertikální stratigrafie z Českého krasu a prokázal jejich nedůvě-

ryhodnost (Soudský 1954). Předmětem jeho hlavního zájmu se staly uzavřené nálezové celky.

M. Zápotocká založila v padesátých letech svoji práci na keramice z uzavřených nálezových celků – hrobů, ale opřela ji o předchozí schéma: starší – střední (přechodná) – mladší – a nově pozdní, tedy fáze I – V (Steklá 1959). Během let byla na základě souborů z hrobů a jejich srovnání s obsahy ze sídlištních jam z několika míst v Čechách vytvořena podrobná relativní chronologie⁴:

Starší stupeň:

StK I – dříve spíše hypotetická, dnes reprezentovaná nálezy z Hrbovic-Chabařovic (Ústí nad Labem) v severozápadních Čechách⁵.

StK IIa a IIb – základem byly artefakty z Bubenče.

StK III – přechodný, základem byly artefakty ze sídliště ve Mšeně u Mělníka.

Mladší stupeň:

StK IVa1 a IVa2 – podle birituálního pohřebiště v Miskovicích u Kutné Hory, a1–kostrové, a2–žárové. StK IVb1 a IVb2 – typologicky dle sídlištních jam v Loděnici (Beroun) a Žalanech (Teplice).

Pozdní období:

StK V – dle sídlištních nálezů v Bylanech u Kutné Hory.

Kromě tohoto dělení se M. Zápotocká pokusila na základě některých smíšených keramických souborů ze sídlištních objektů o synchronizaci, a tím i o určitou formu ověření s dalšími časově současnými kulturami z okolních území⁶ – na Moravě MMK, Grossgartach a Rössen v Německu (Zápotocká 2001; 2004).

Jako další nástroj pro synchronizaci jsou dnes uváděny některé výrazné typy objektů, které se objevují v mladším stupni StK a v prostředí okolních kultur (Pavlů – Zápotocká 2007). Jedná se právě o rondely, v jejichž bezprostředním okolí a někdy také uvnitř zásypů příkopů jsou nalézány smíšené soubory keramických nálezů různých archeologických kultur (viz kap. I).

Pro období mladého neolitu v České republice je k dispozici několik radiokarbonových dat, které však neodrážejí typologicky prokázané vývojové stupně (Pavlů – Zápotocká 2007, 28). Z období mladšího stupně StK je možno počítat pouze se třemi daty z Miskovic (Zápotocká 1998, 59).

Závěrem můžeme shrnout, že relativní chronologie byla pro období mladého neolitu, a to nejen

4 viz Steklá 1959; Zápotocká 1970; 1998; 2001; Zápotocká – Muška 2007; Pavlů – Rulí – Zápotocká 1995; Pavlů – Zápotocká 1979; 2007.

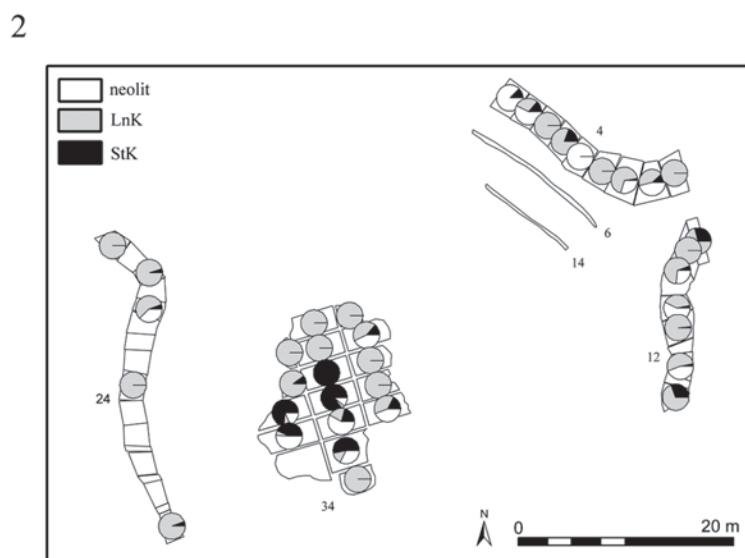
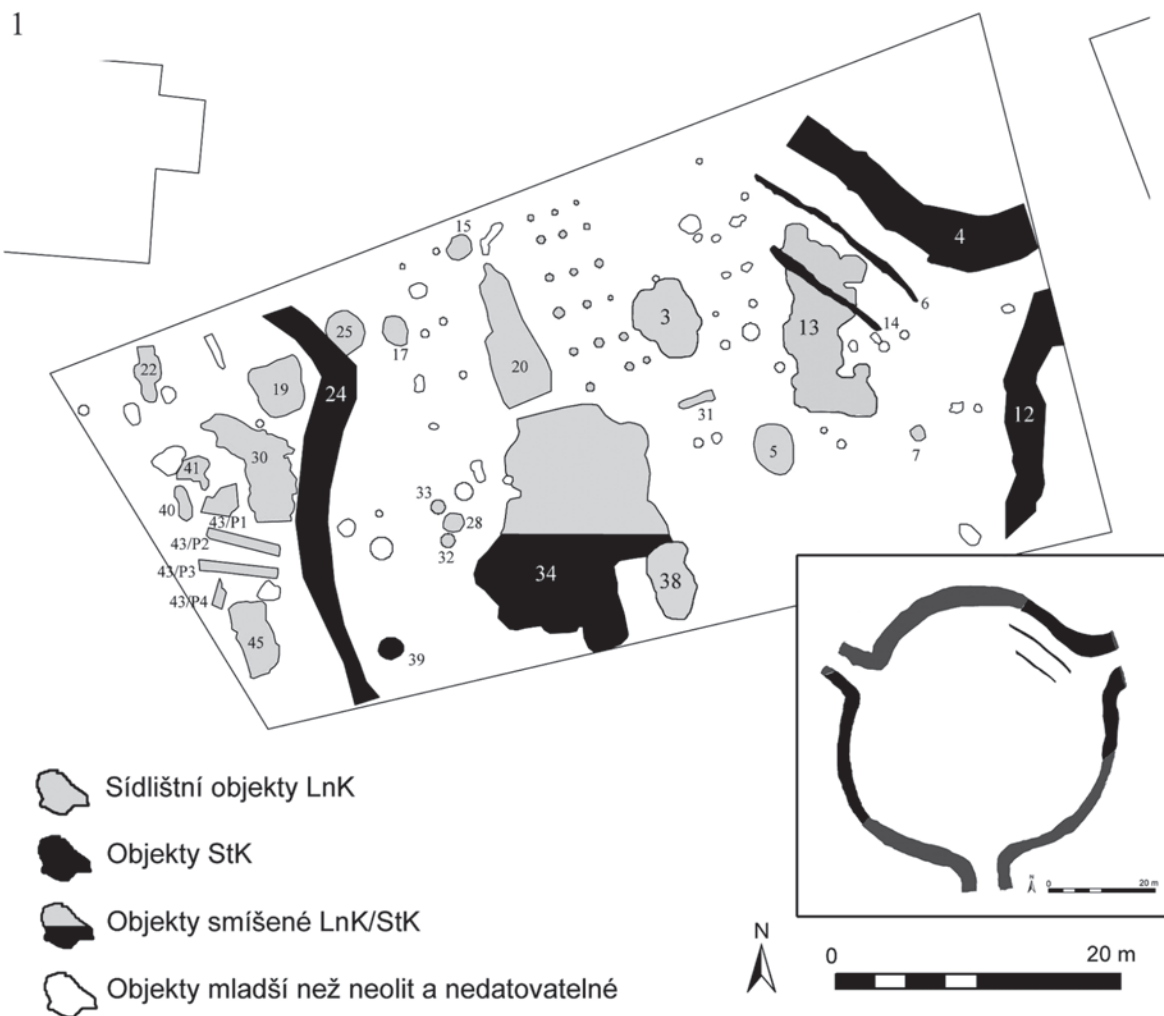
5 Nedávno byl zpracován další soubor, včetně pozůstatků kulového domu, z Dresden-Prohlis v Sasku (Link 2010).

6 Pojítkem pro všechny tyto kultury jsou tvary nádob, technika výzdoby vpichem, někdy barvivo (Zápotocká 2004).

3 Mimo jiné v této práci uvádí: „O stáří tvarů v určité skupině rozhodují nejprve stratigrafické doklady a teprve poté typologické úvahy“ (Stocký 1926).

Obr. IV.2. Sídlní areál v Horoměřicích (Praha-západ). Archeologické výzkumy a povrchové sběry na katastru. 1) Horoměřice-pískovna 1974; 2) Inženýrské sítě 1962; 3) Horoměřice-Chotol 1984; 4) El. kabel 2003; 5) RD p. Bečka 2003; 6) Horoměřice-Chotol 2003 (RD); 7) Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna); 8-9) Horoměřice-Chotol 2006-2008.

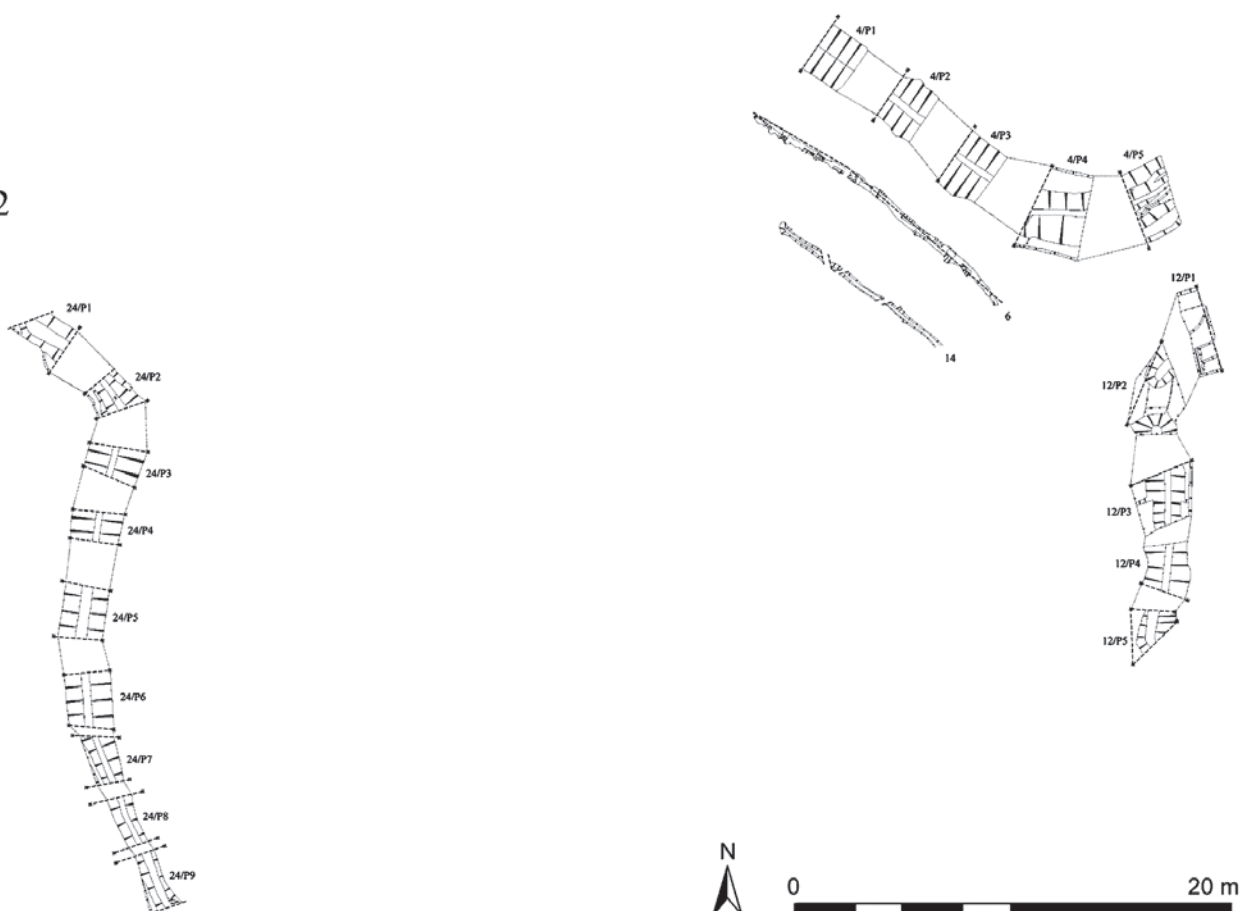

Obr. IV.3. 1: Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Celkový plán naleziště a rekonstrukce rondelu; 2: Podíl nálezů keramiky z nezařaditelného neolitu (bíle), LnK (šedě) a StK (černě) v zásypu příkopu rondelu a obj. 34.

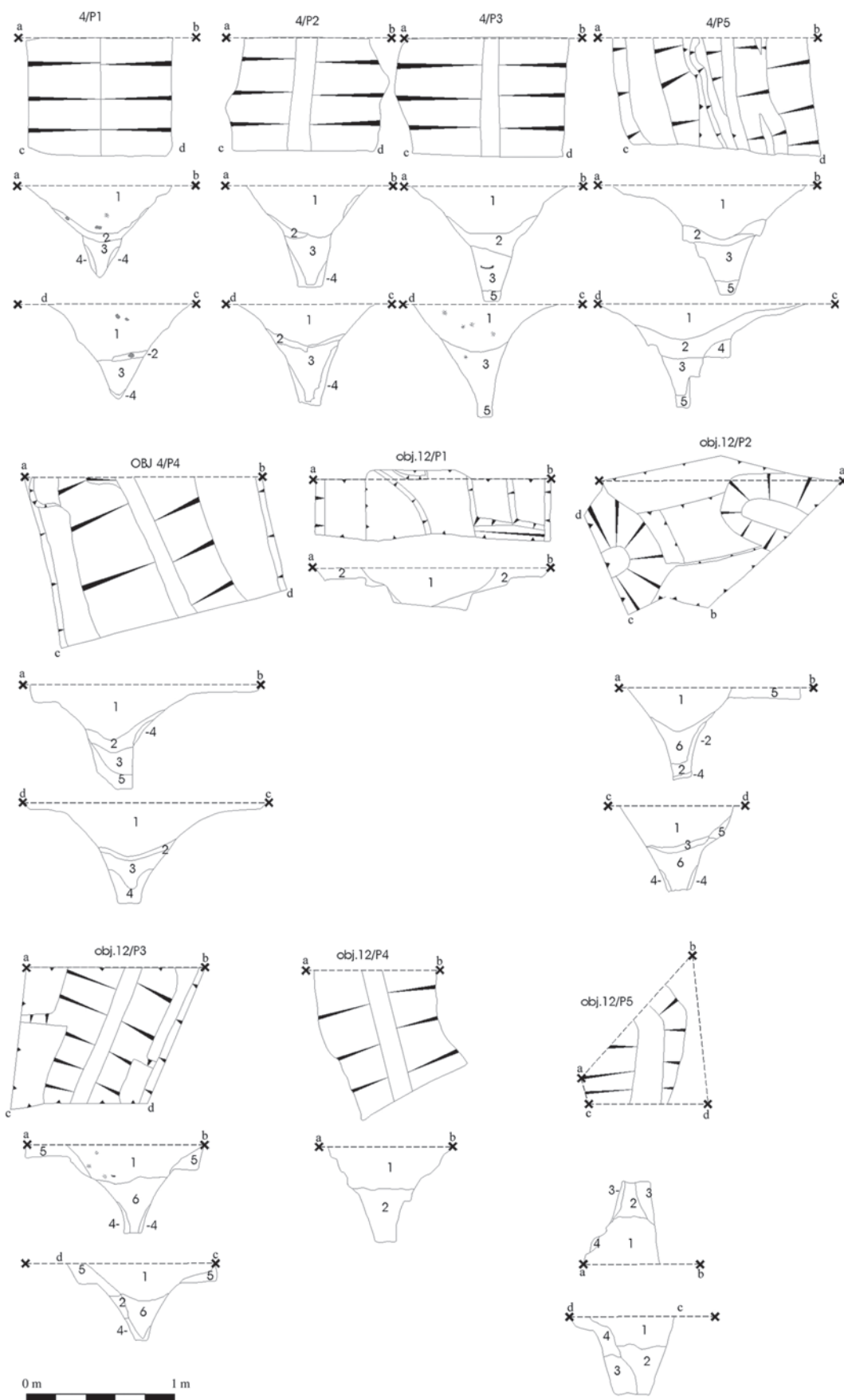
1

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
a)						
b)						
c)						

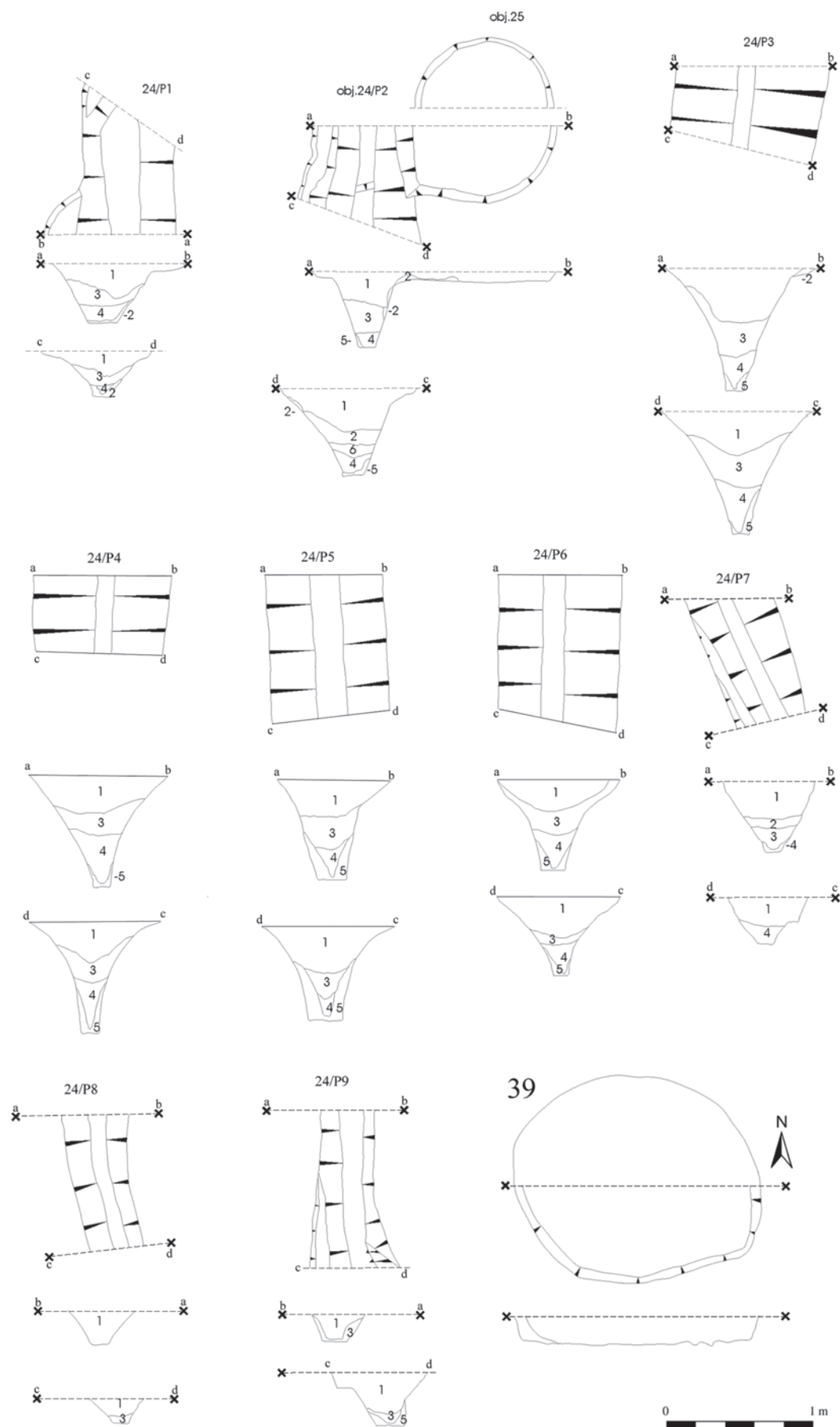
2

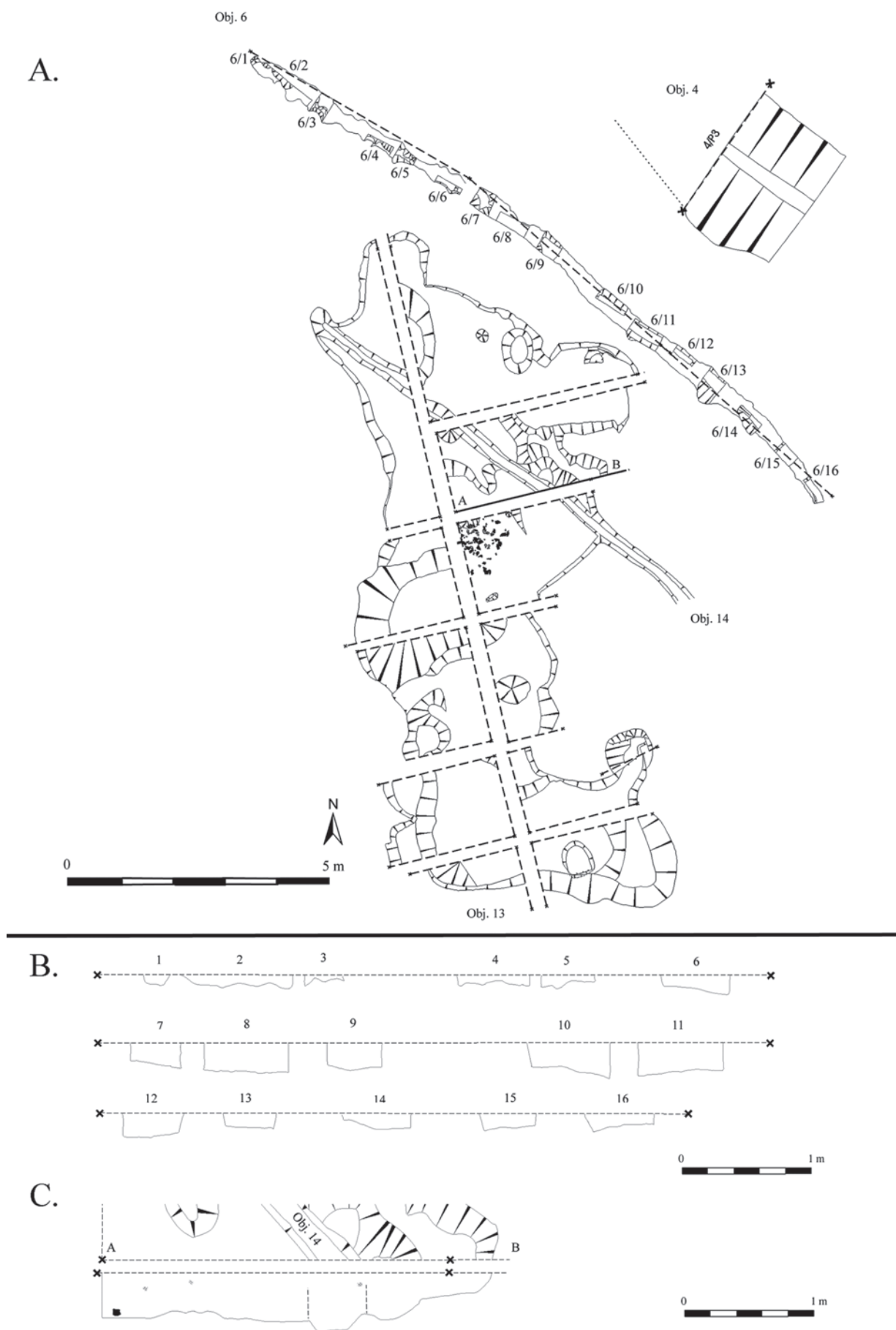
Obr. IV.4. 1: Tvarové typy půdorysů (a), stěn (b) a den (c) neolitických objektů z Horoměřic; 2: Zachycené konstrukční prvky rondelu a označení zkoumaných sektorů.

Obr. IV.5. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Zkoumané sektory v příkopu rondelu (obj. 4, 12). Popis vrstev – Obj. 4 (P1 – P5): 1. černošedá s ojedinělými kousky mazanice; 2. světlešedá; 3. červenohnědá s častými peckami jílu; 4. světlá jílovitá; 5. světle hnědá písčitá.; Obj. 12 (P1 – P3): 1. šedohnědá s kousky opuky a mazanice; 2. žlutobílá jílovitá; 3. hnědošedá s kousky opuky; 4. hnědožlutá písčitá; 5. světlejší hnědošedá; 6. tmavě hnědá jílovitá; Obj. 12 (P4 – P5): 1. světlá hnědošedá; 2. tmavší hnědošedá; 3. oranžová nazelenalá písčitá; 4. světle hnědá.

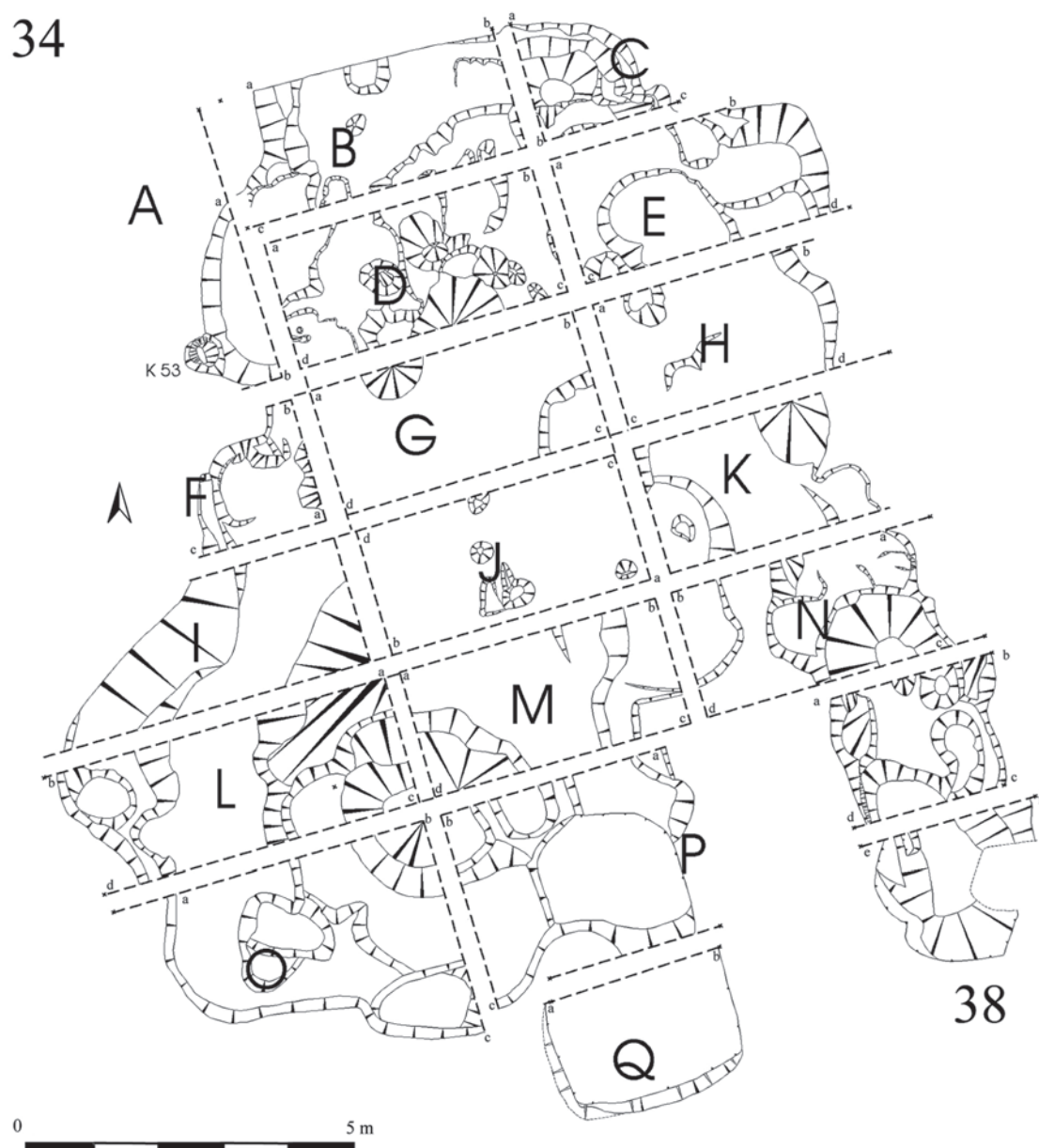

Obr. IV.6. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Zkoumané sektory v příkopu rondelu (obj. 24) a obj. 25, 39. Popis vrstev – 1. tmavší hnědošedá s kousky opuky a mazanice; 2. světle hnědá s kousky opuky; 3. světle hnědá s kousky opuky a mazanice; 4. tmavší hnědá s kousky opuky; 5. oranžová nazelenalá jílovitá; 6. světlá hnědošedá.

Obr. IV.7. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). A: Vnitřní palisádové žlábký – obj. 6, 14; B: řezy uvnitř obj. 6; C: Porušení obj. 13 nejmenším palisádovým žlábkem (obj. 14).

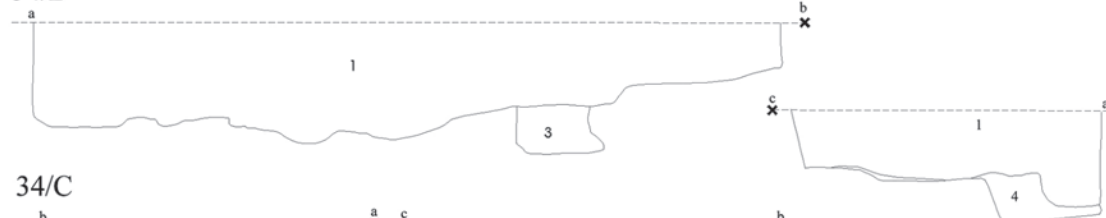
34

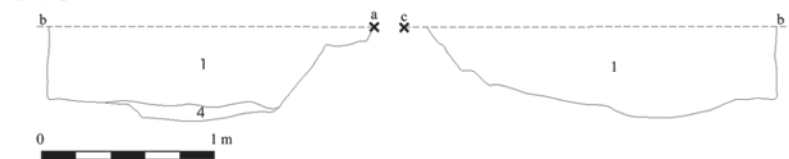
34/A

34/B

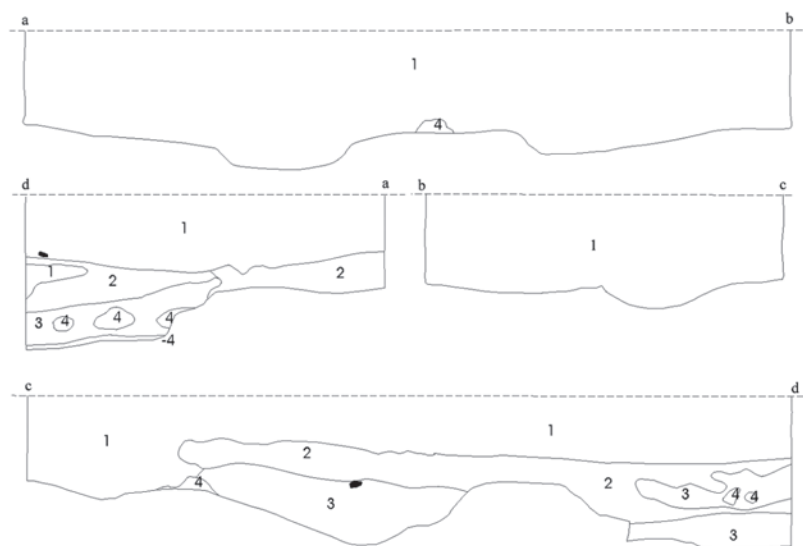

34/C

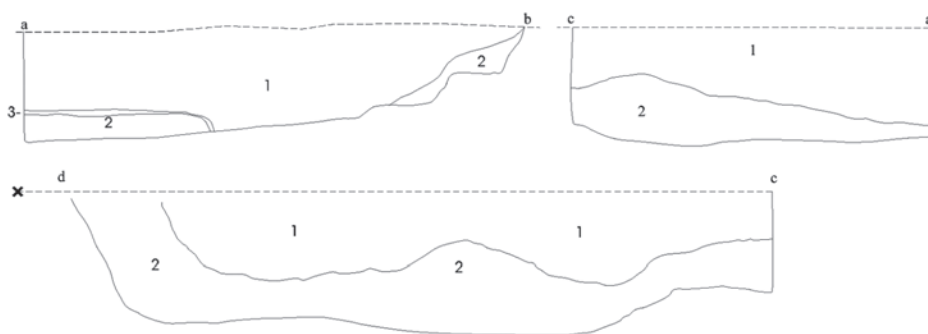

Obr. IV.8. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Obj. 34 a obj. 38. Zkoumané sektory A – C. Popis vrstev: 1. hnědočerná s kousky opuky a maza-nice; 2. světlá hnědě oranžová s kousky opuky; 3. hnědočerná s kousky opuky a maza-nice; 4. světlešedá jílovitá.

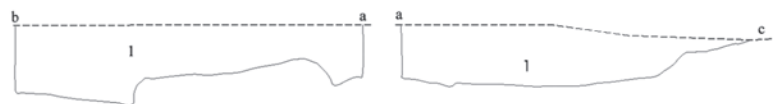
34/D

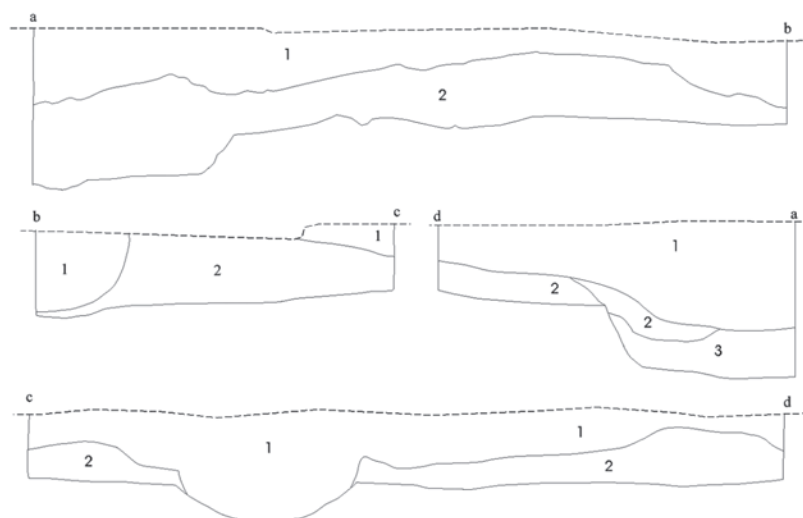
34/E

34/F

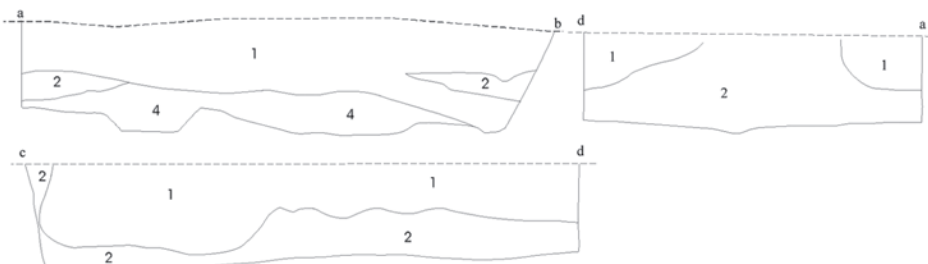
34/G

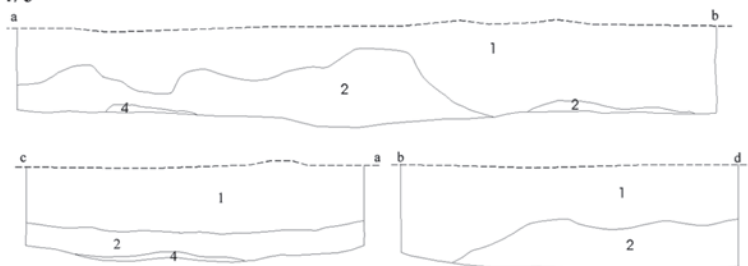
0 1 m

Obr. IV.9. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Obj. 34. Zkoumané sektory D – G. Popis vrstev: 1. hnědočerná s kousky opuky a mazanice; 2. světlá hnědě oranžová s kousky opuky; 3. hnědočerná s kousky opuky a mazanice; 4. světlešedá jílovitá.

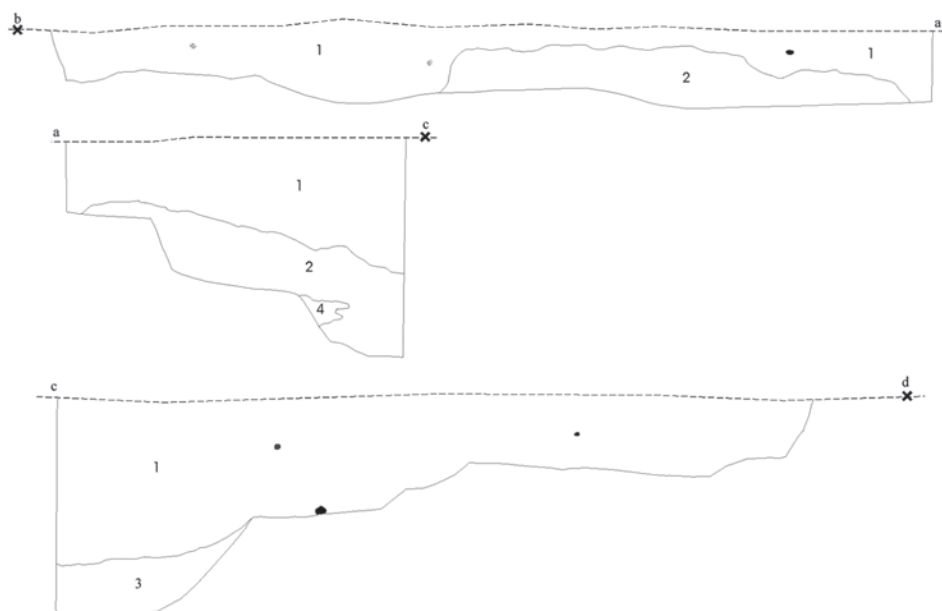
34/H

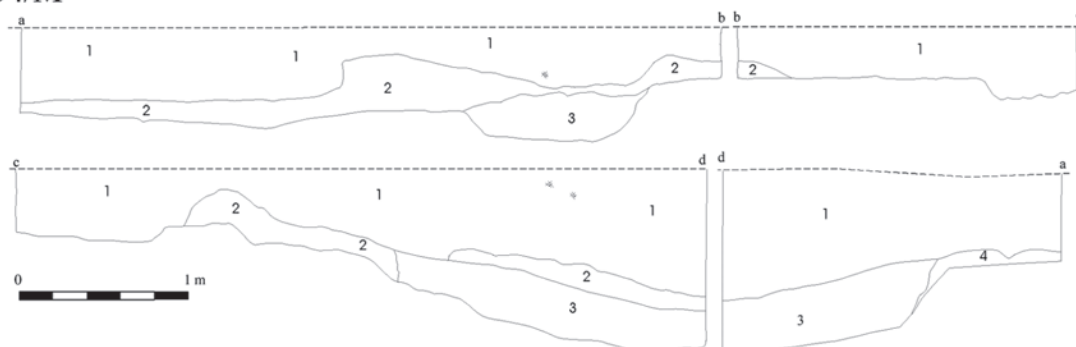
34/J

34/L

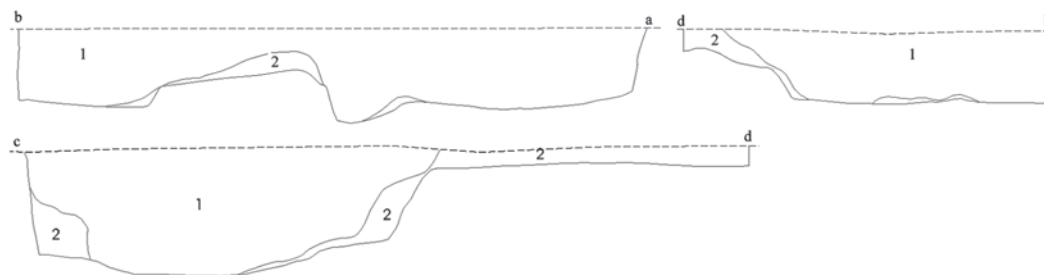

34/M

Obr. IV.10. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Obj. 34. Zkoumané sektory H – M. Popis vrstev: 1. hnědočerná s kousky opuky a mazanice; 2. světlá hnědooranžová s kousky opuky; 3. hnědočerná s kousky opuky a mazanice; 4. světle-šedá jílovitá.

34/N

34/O

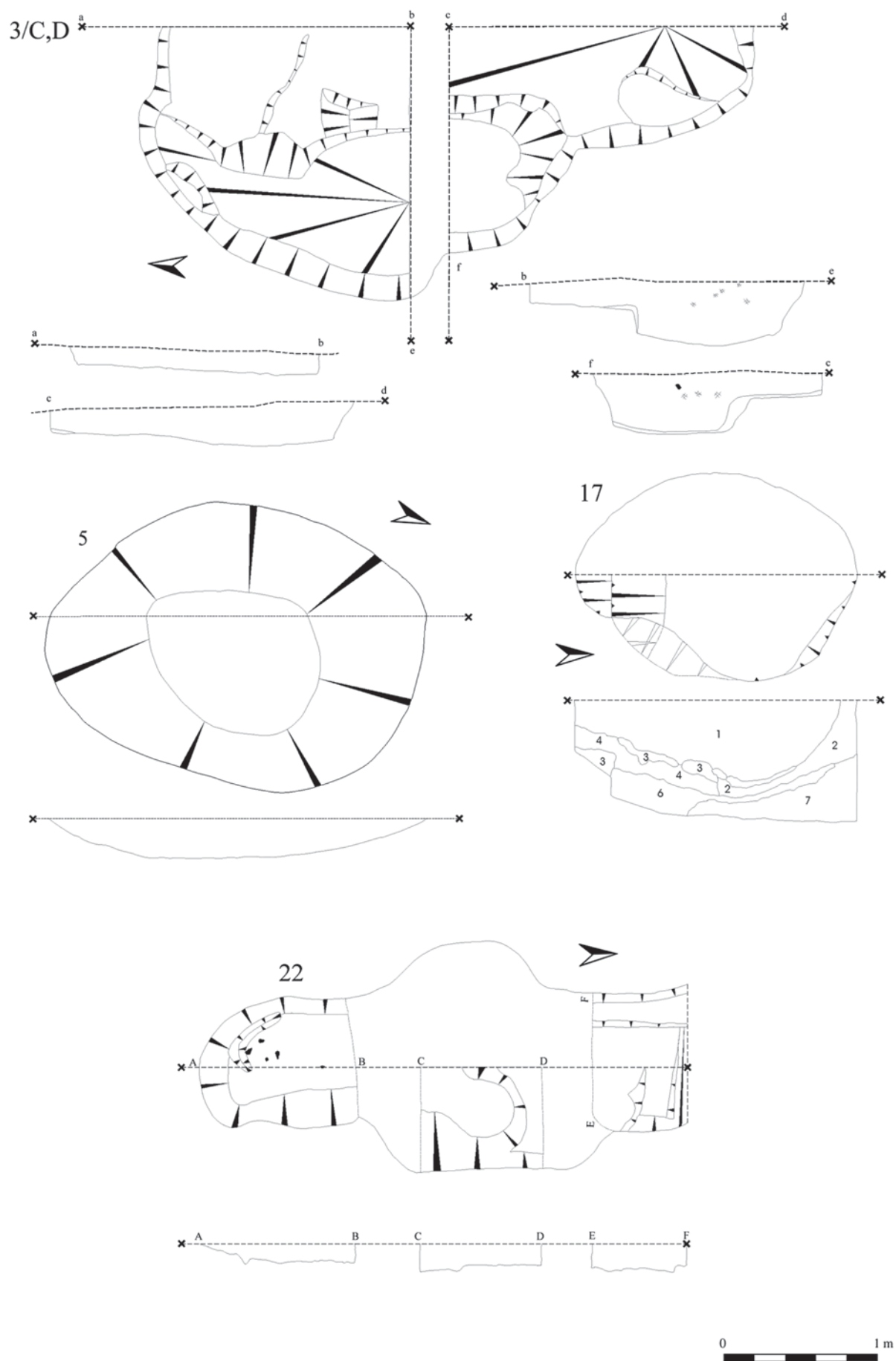
34/P

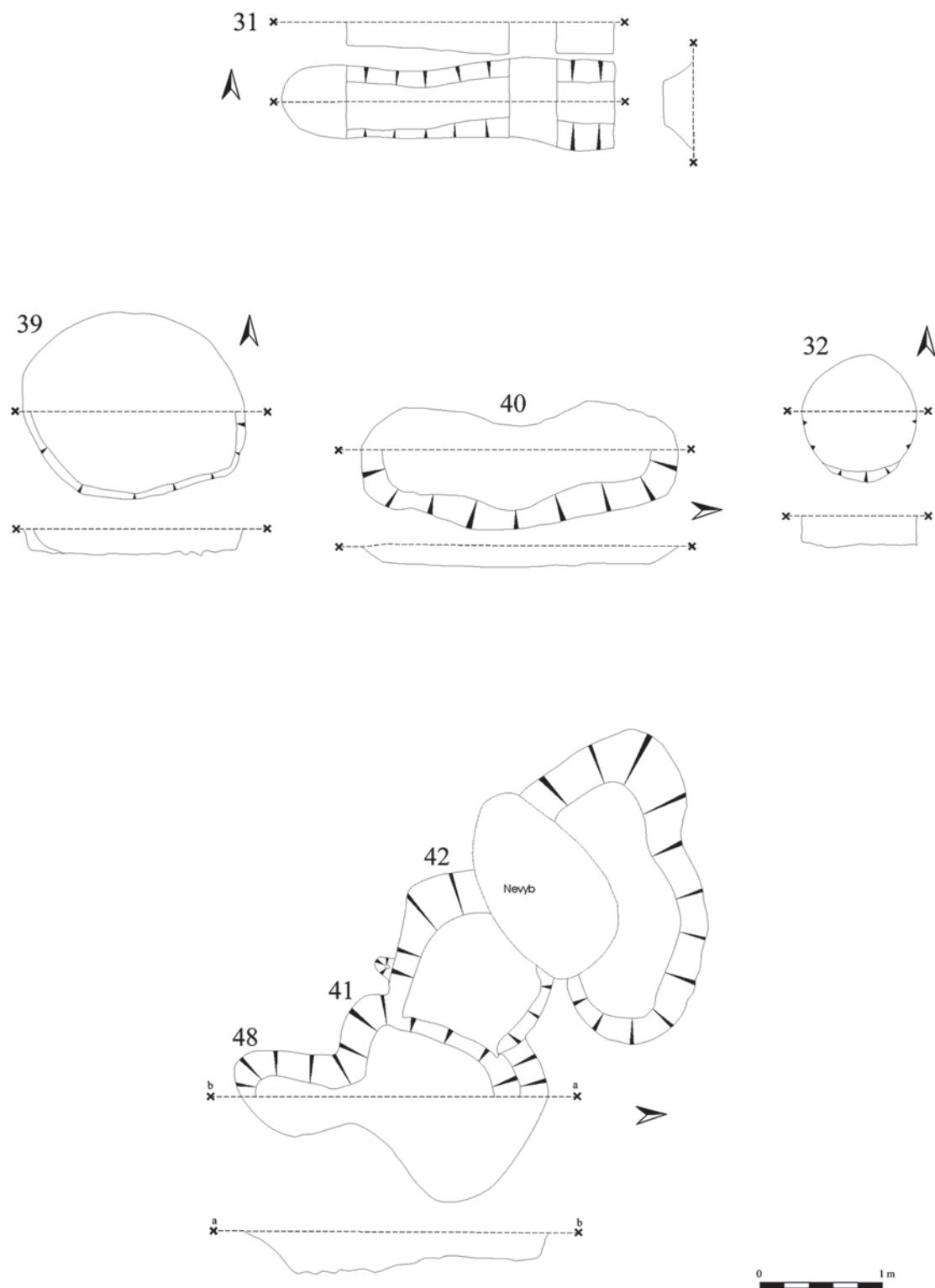
34/Q

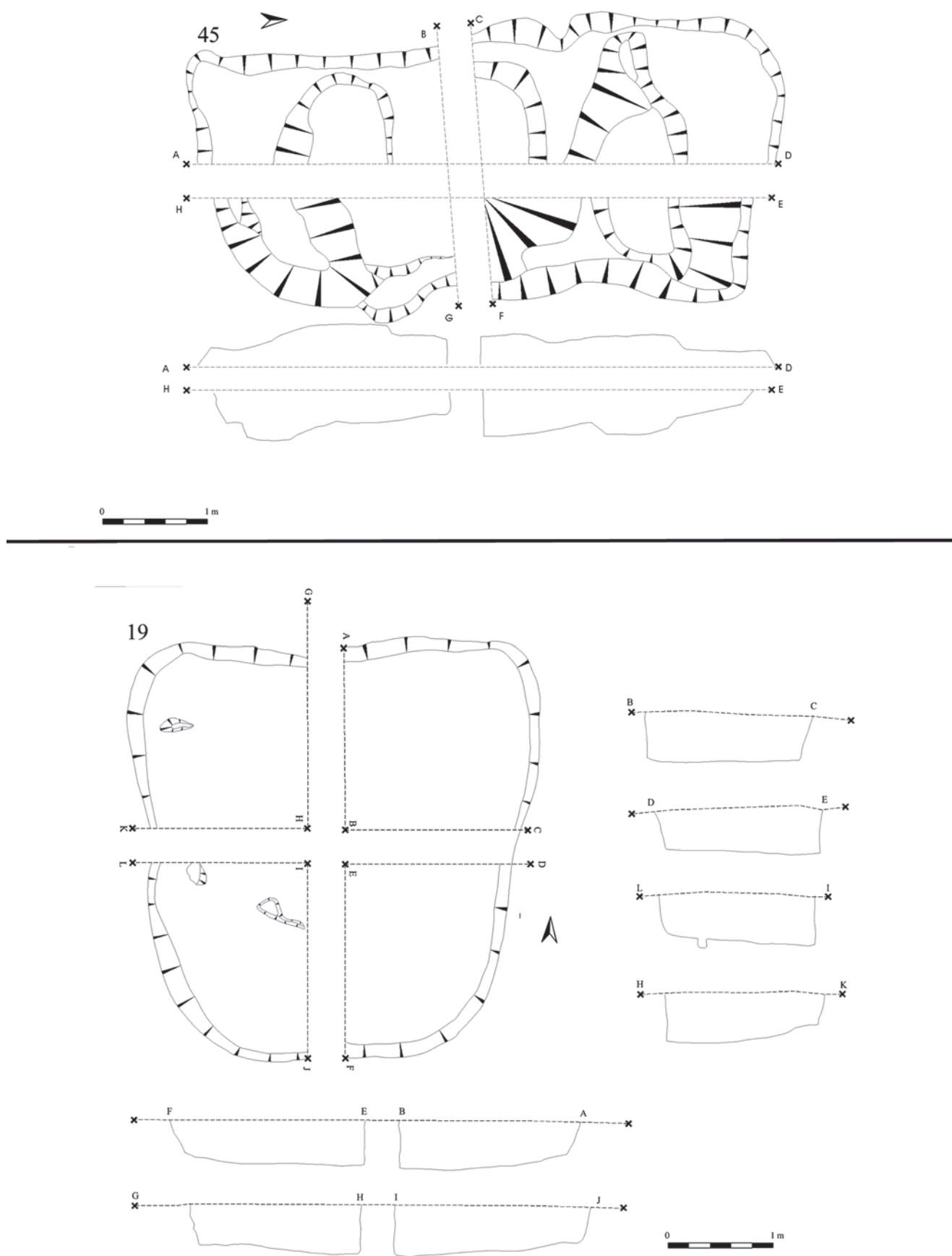
Obr. IV.11. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Obj. 34. Zkoumané sektory N – Q. Popis vrstev: 1. hnědočerná s kousky opuky a mazanice; 2. světlá hnědooranžová s kousky opuky; 3. hnědočerná s kousky opuky a mazanice; 4. světle-šedá jílovitá.

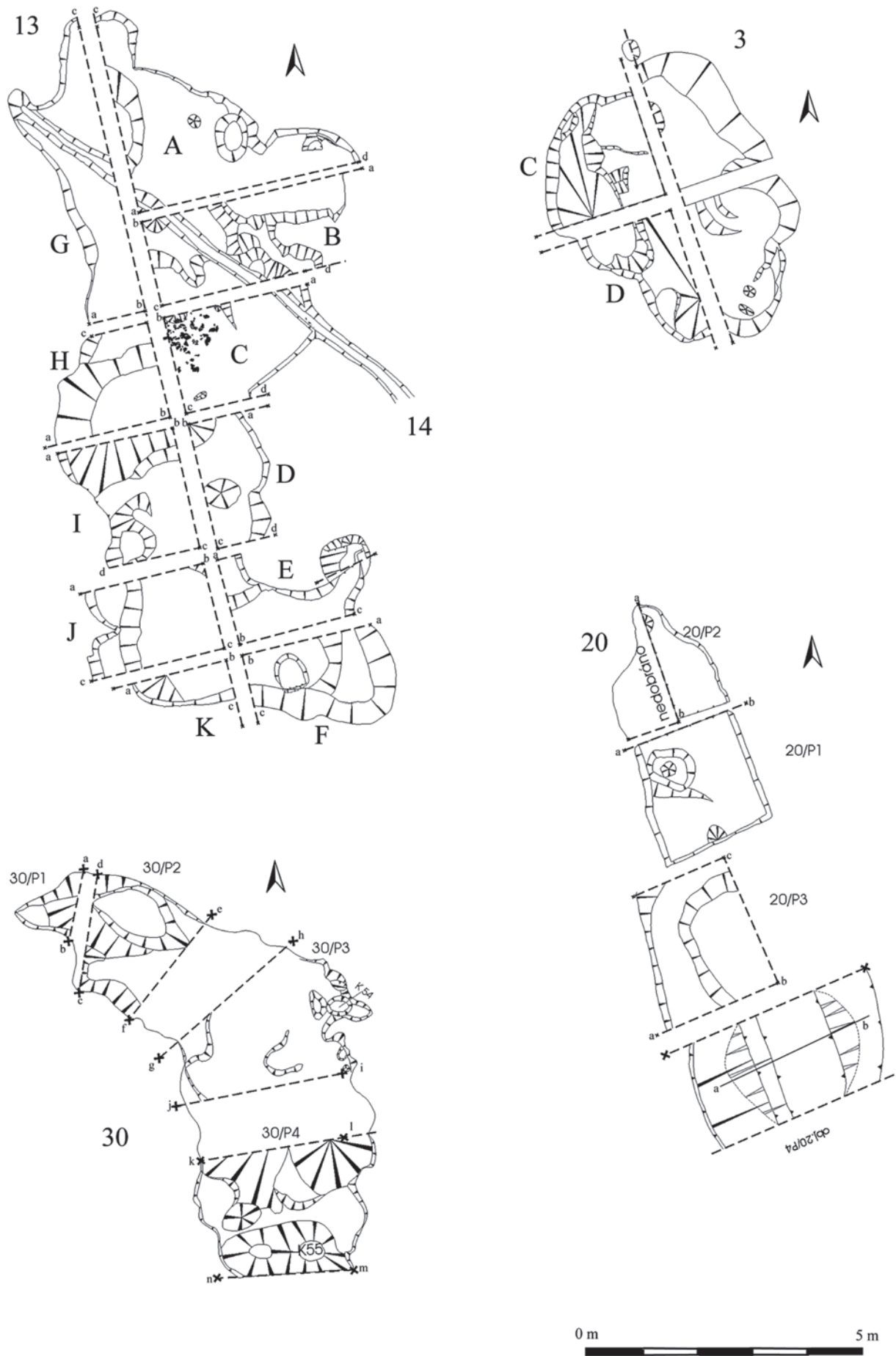
Obr. IV.12. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Obj. 3, 5, 17, 22 a jejich řezy.

Obr. IV.13. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Obj. 31, 32, 39, 40, 41, 42, 48 a jejich řezy.

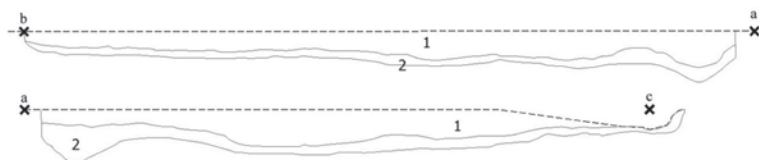

Obr. IV.14. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Obj. 19, 45 a jejich řezy.

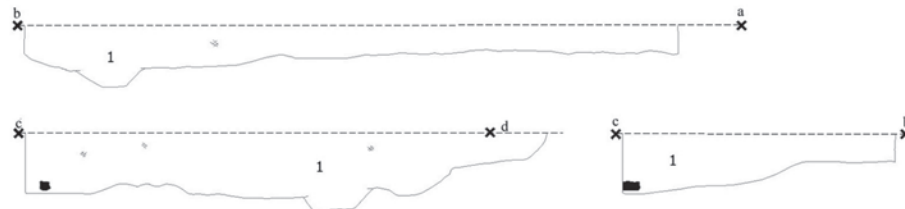

Obr. IV.15. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Obj. 3, 13, 20, 30.

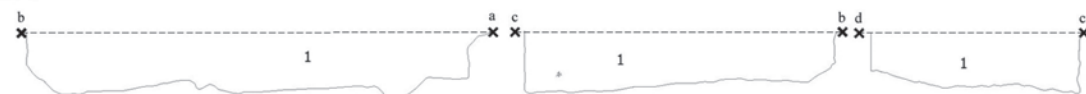
13/A

13/B

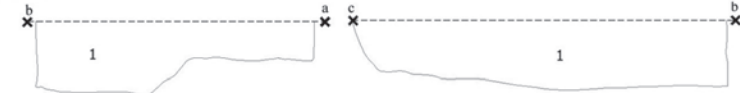
13/C

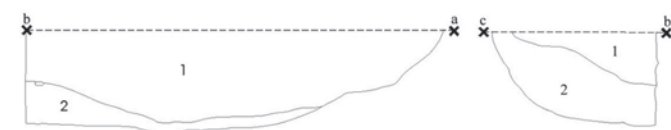
13/D

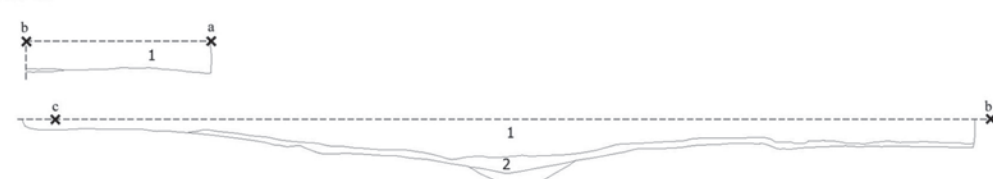
13/E

13/F

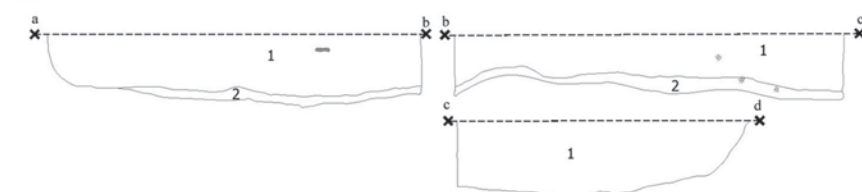
13/G

13/H

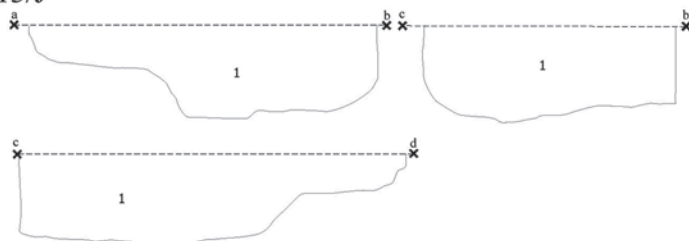
13/I

0 1 m

Obr. IV.16. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Řezy jednotlivých sektorů v obj. 13.

13/J

13/K

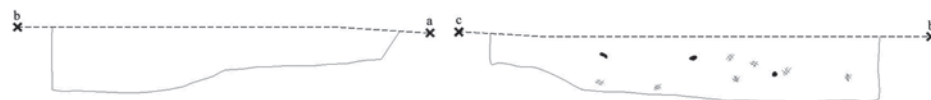
20/P2

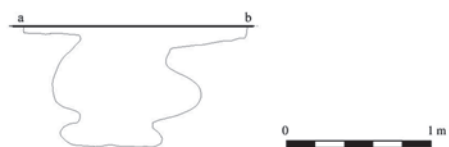
20/P1

20/P3

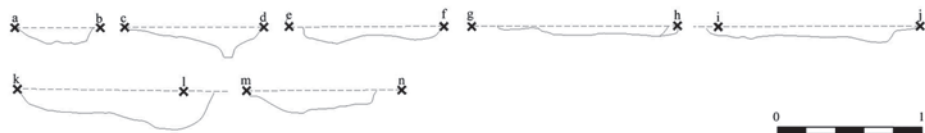

20/P4

0 1 m

30

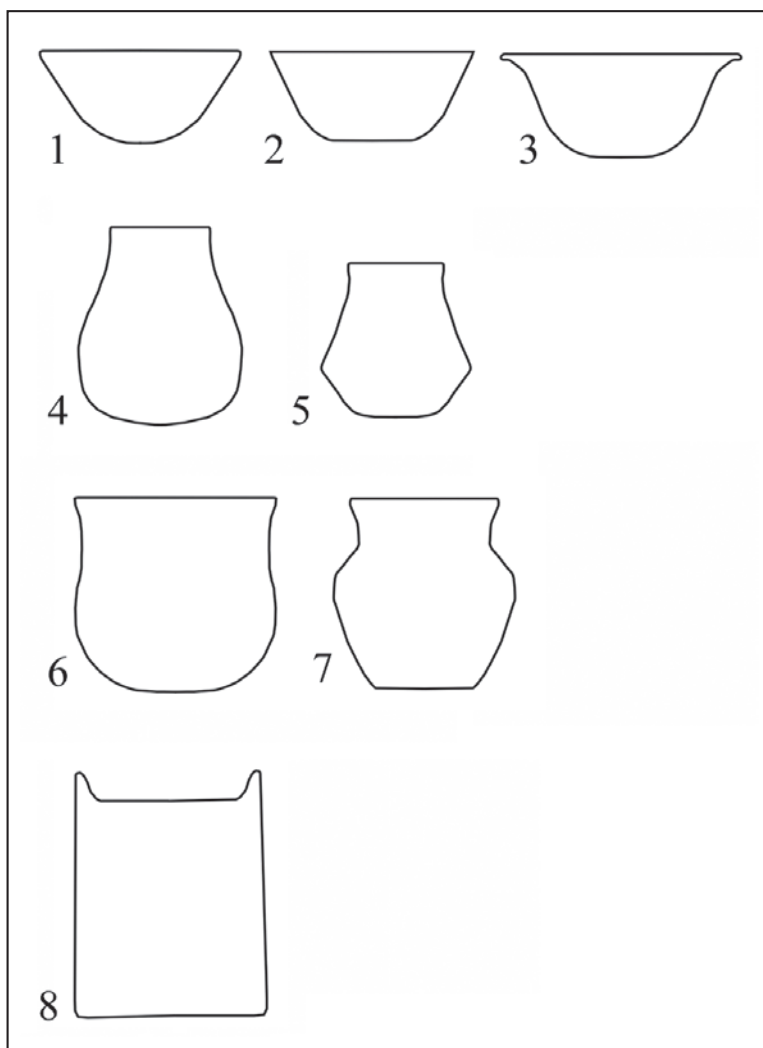
0 1 m

38

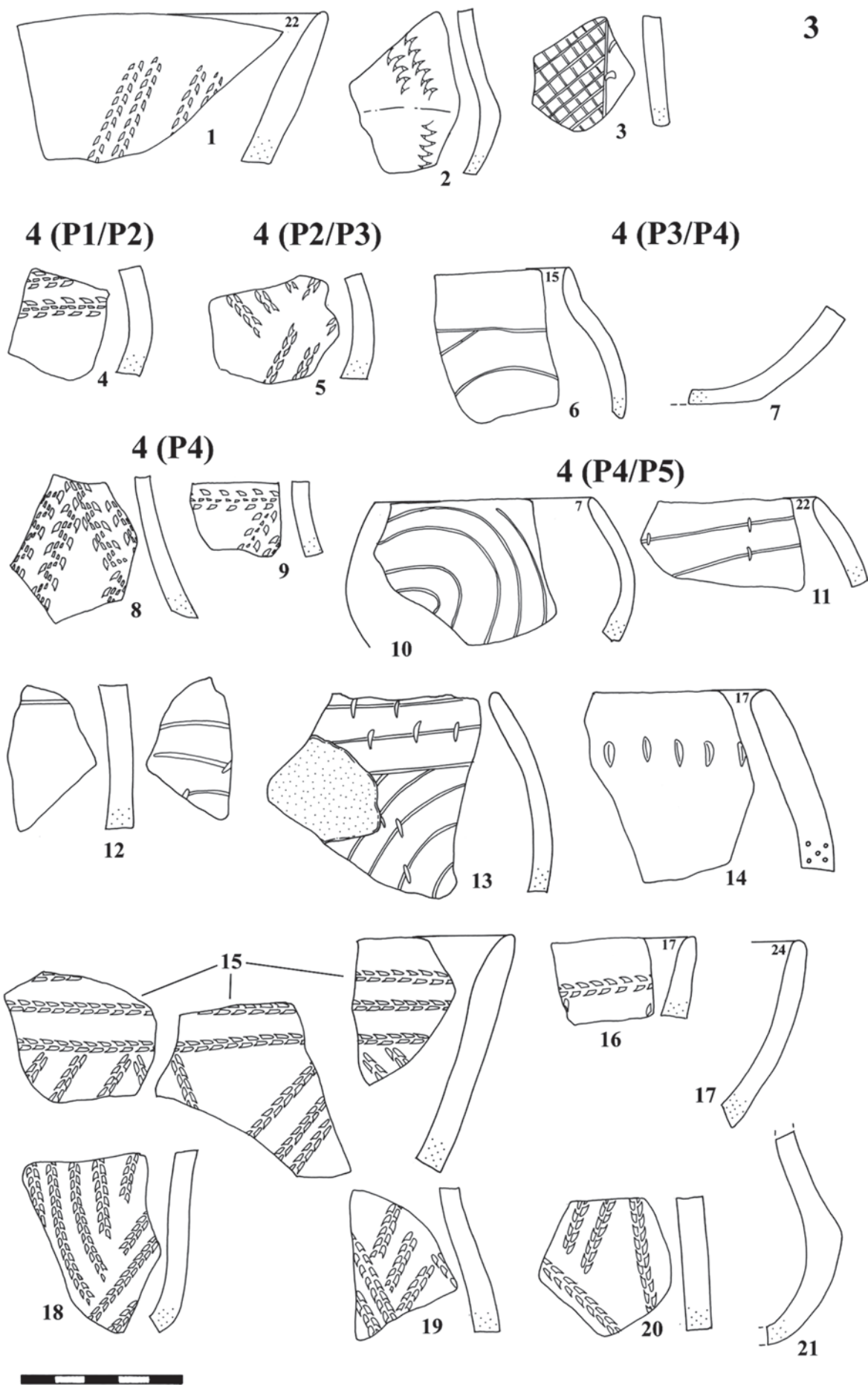

0 1 m

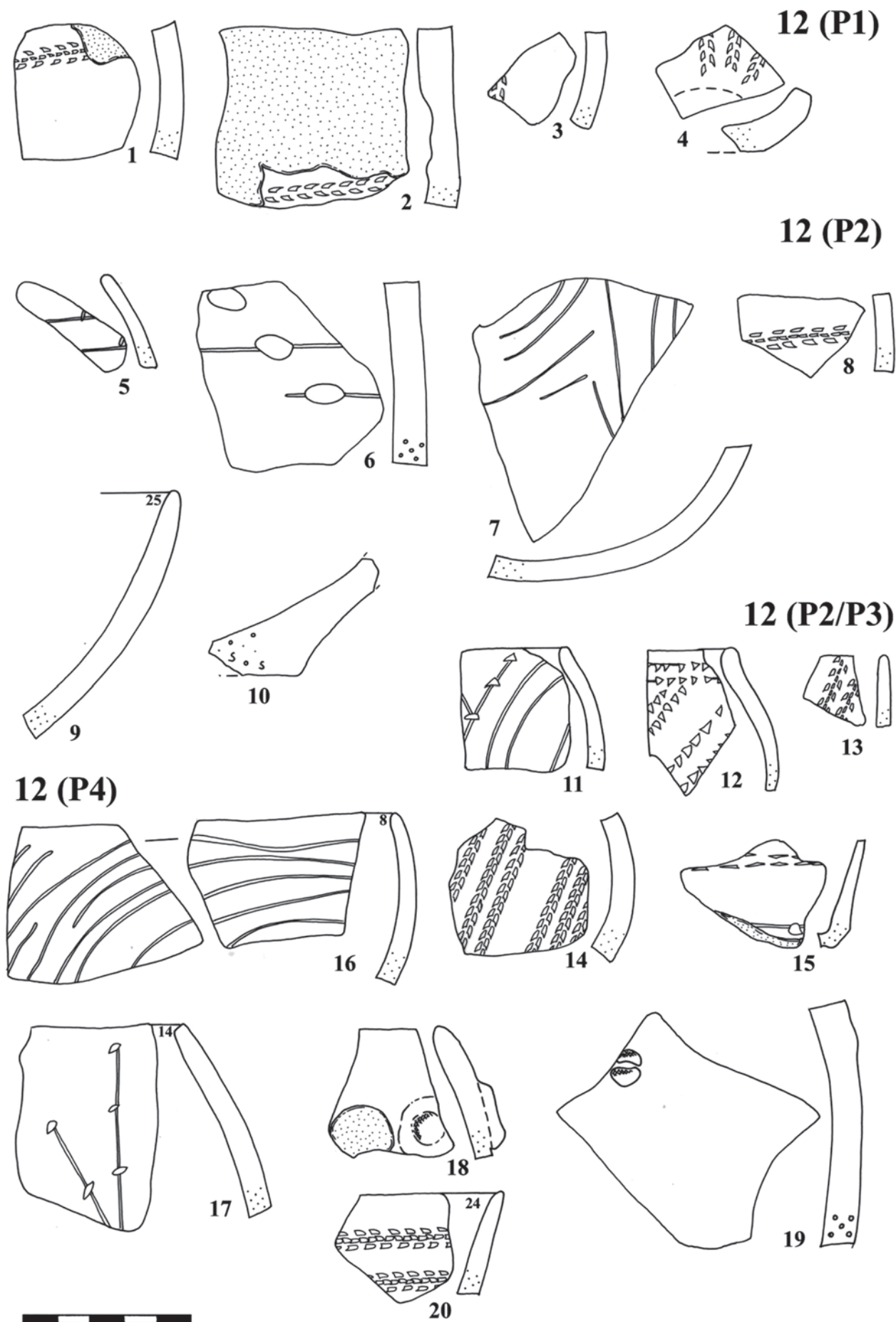
Obr. IV.17. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Řezy jednotlivých sektorů v obj. 13, 30, 38.

Obr. IV.18. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Určitelné tvary keramických nádob z období StK.

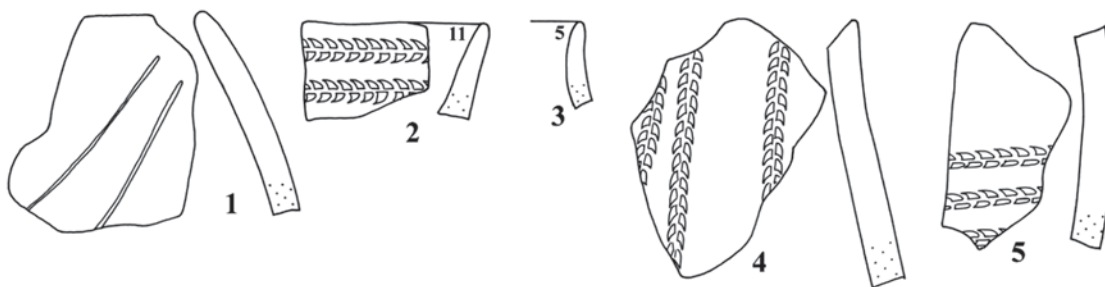

Obr. IV.19. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Keramické nálezy z obj. 3: 1–3; obj. 4: 4–21.

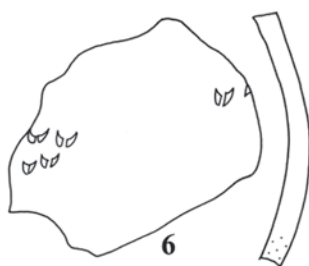

Obr. IV.20. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Keramické nálezy z obj. 12: 1–19.

12 (P5)

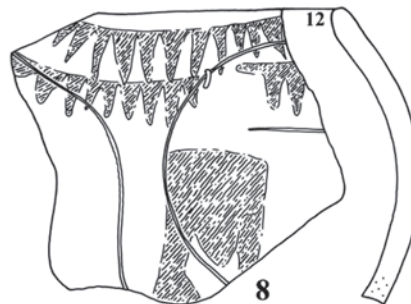
24 (P2)

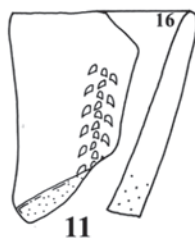
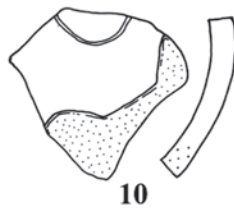
24 (P3)

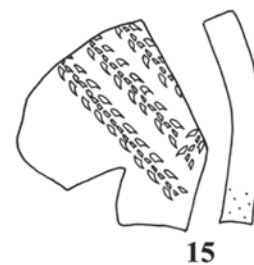
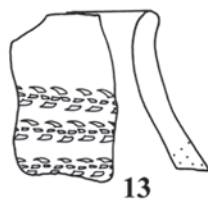
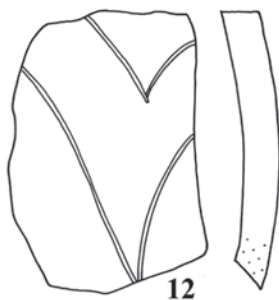
24 (P5)

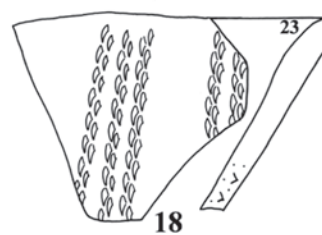
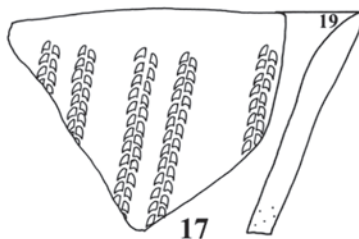
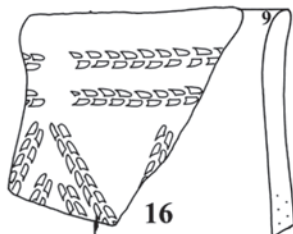
24 (P9)

13 (B)

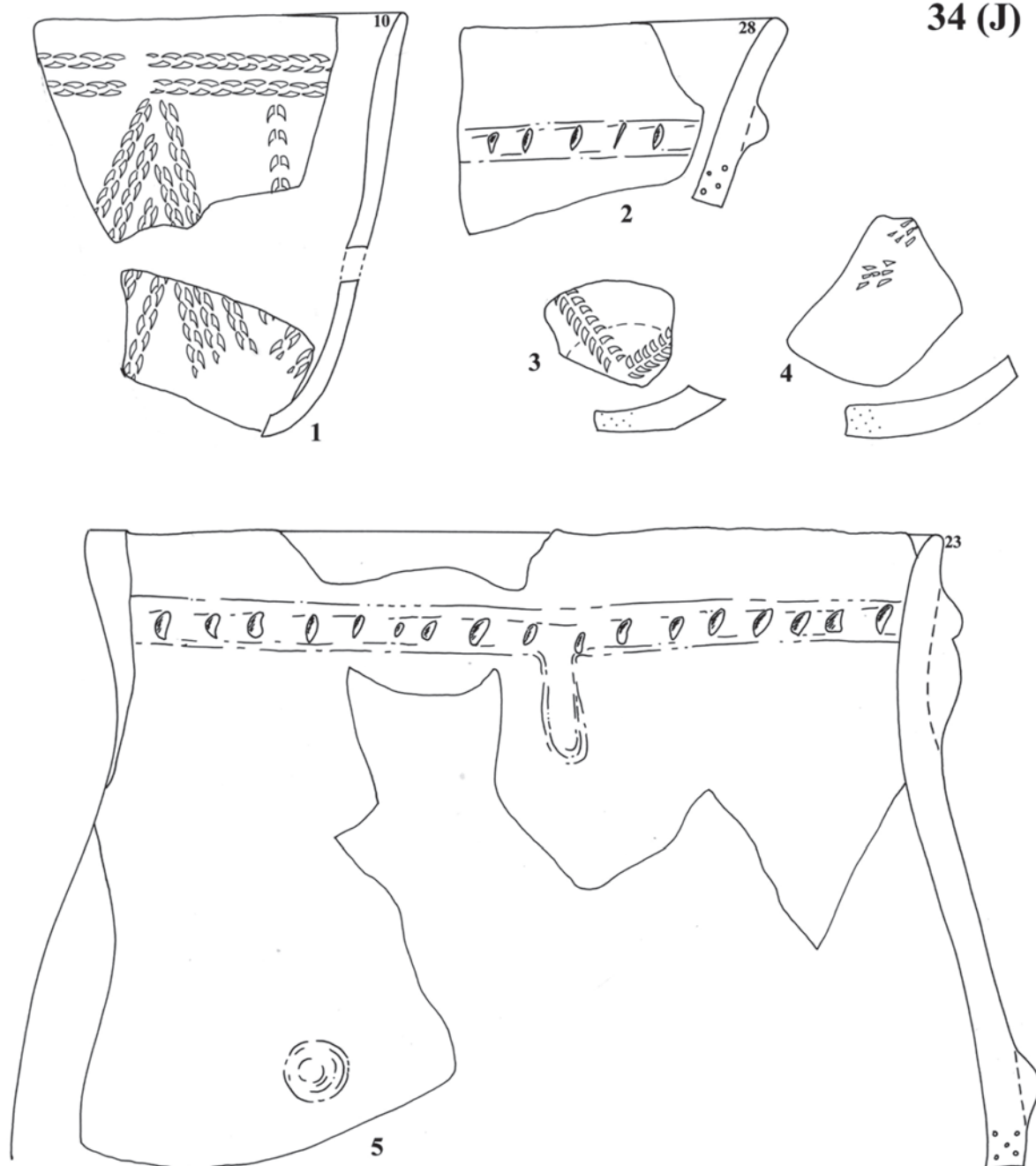

34 (J)

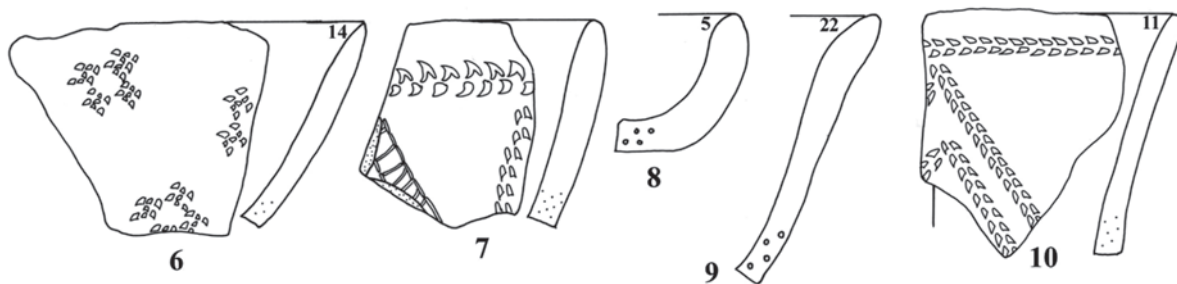

Obr. IV.21. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Keramické nálezy z obj. 12: 1–5; obj. 24: 6–11; obj. 13: 12–15; obj. 34: 16–18.

34 (J)

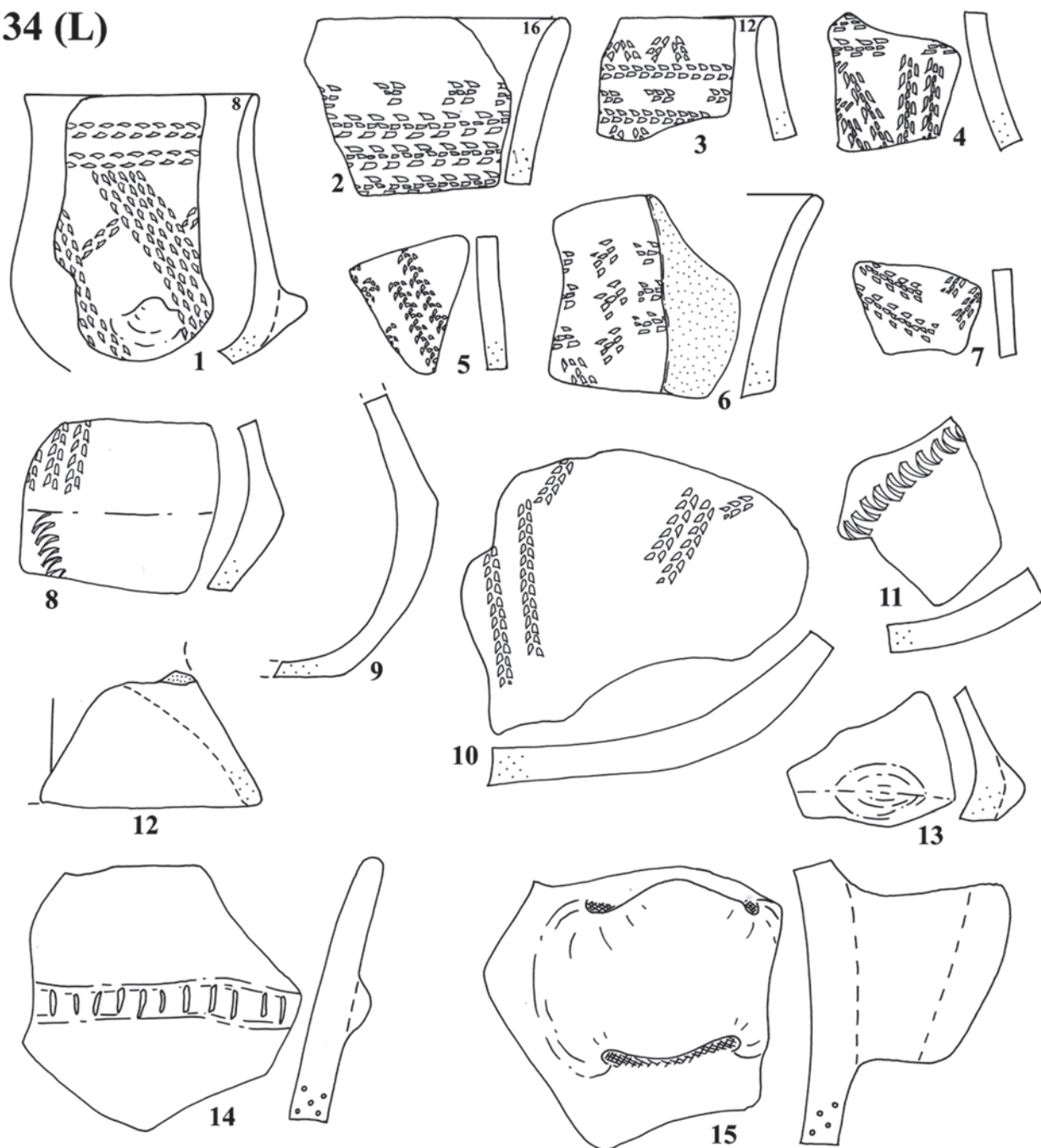

34 (L)

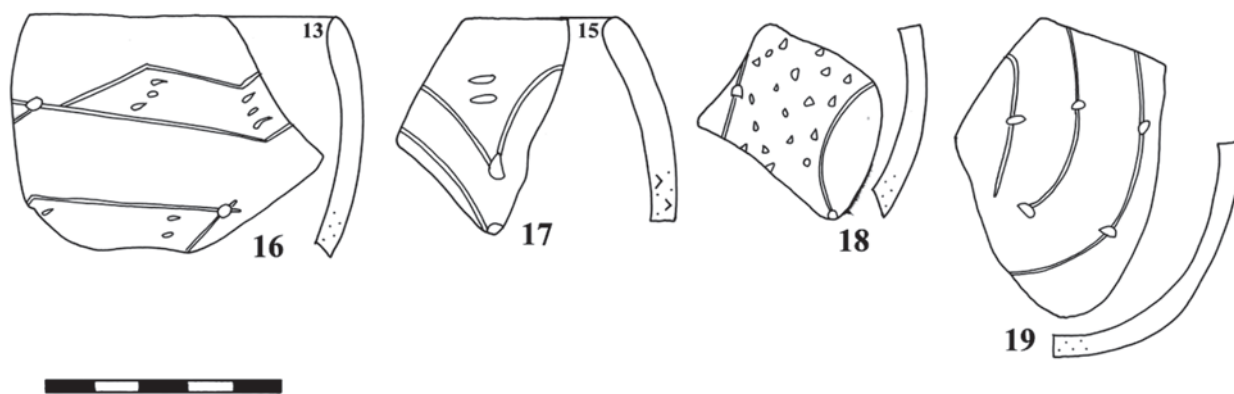

Obr. IV.22. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Keramické nálezy z obj. 34: 1–10.

34 (L)

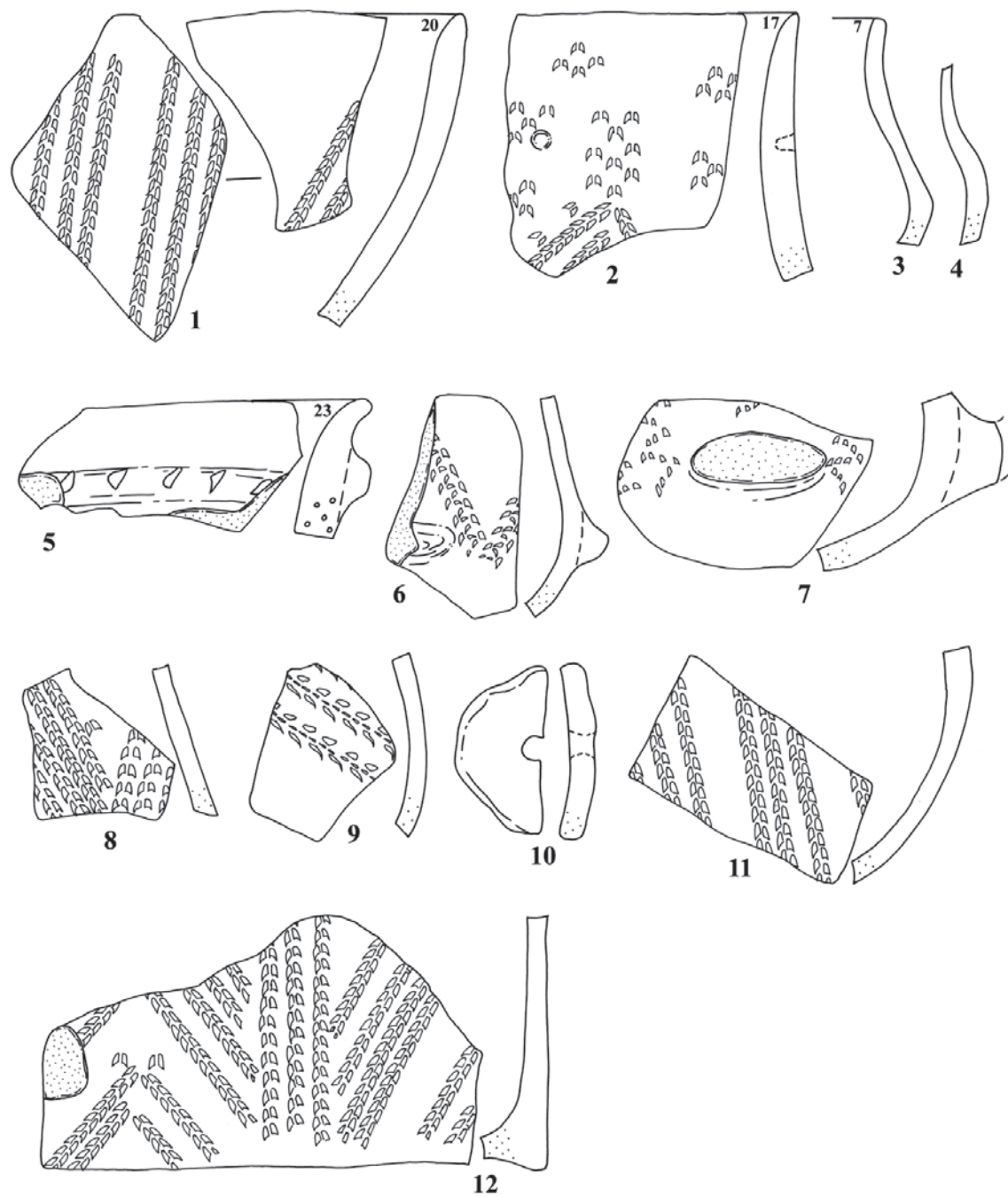

34 (M)

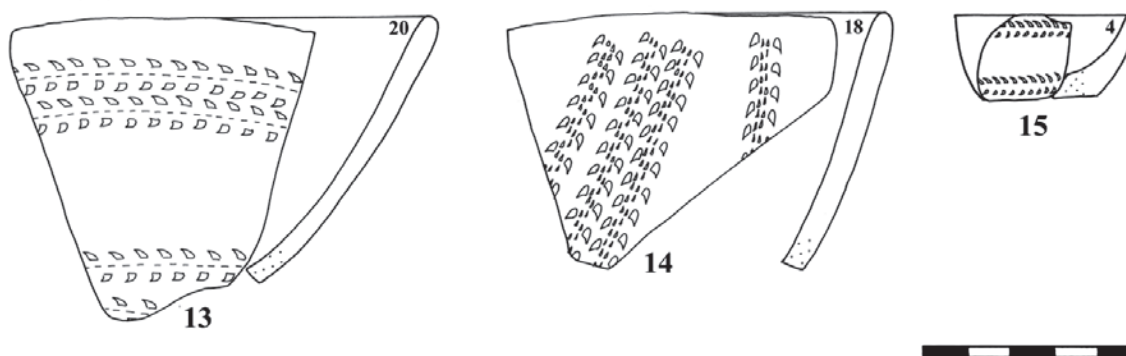

Obr. IV.23. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Keramické nálezy z obj. 34: 1-19.

34 (M)

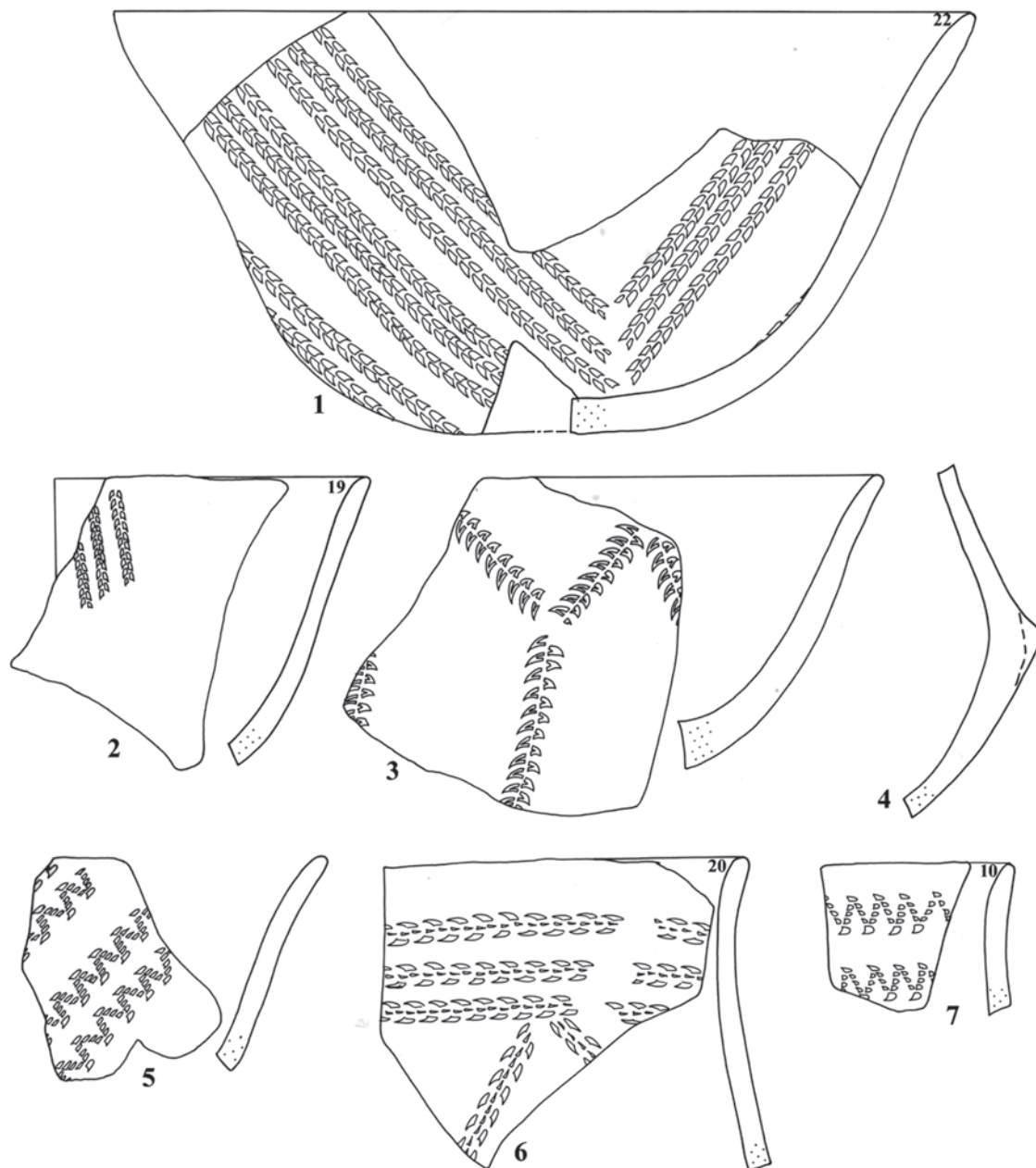

34 (P)

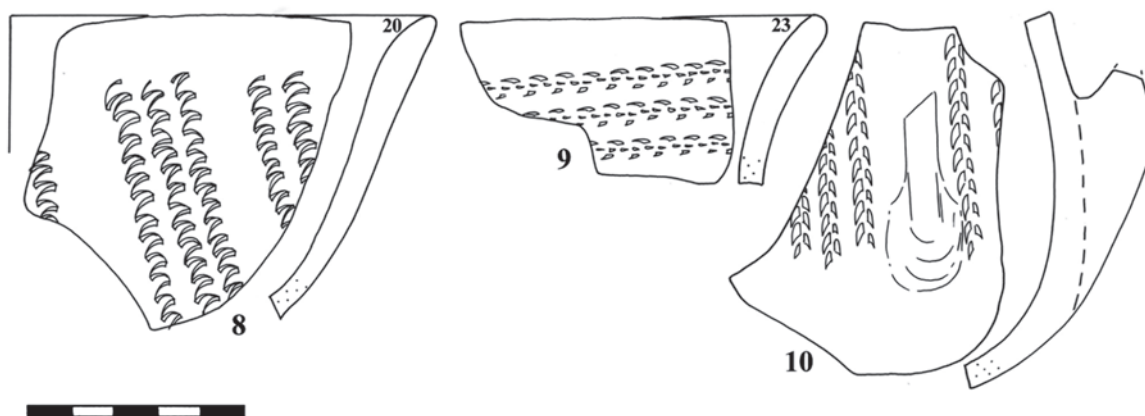

Obr. IV.24. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Keramické nálezy z obj. 34: 1–15.

34 (P)

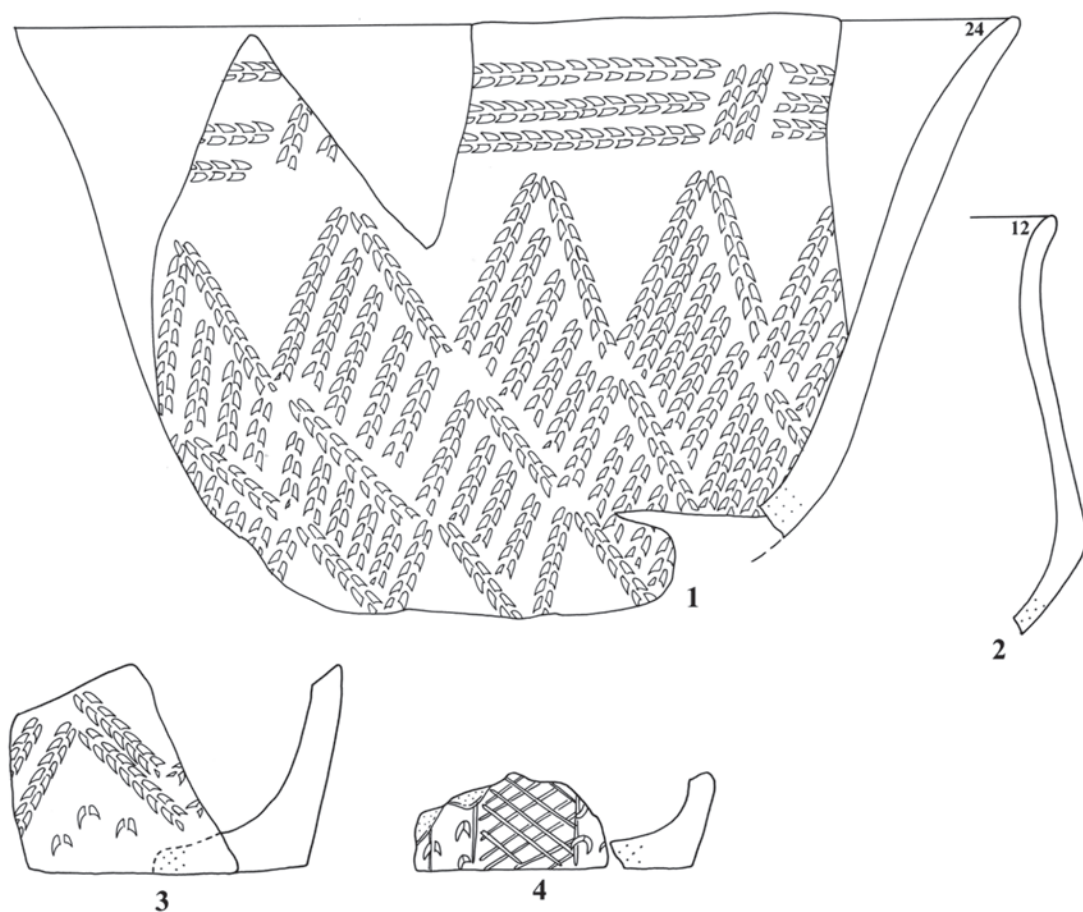

34 (P4)

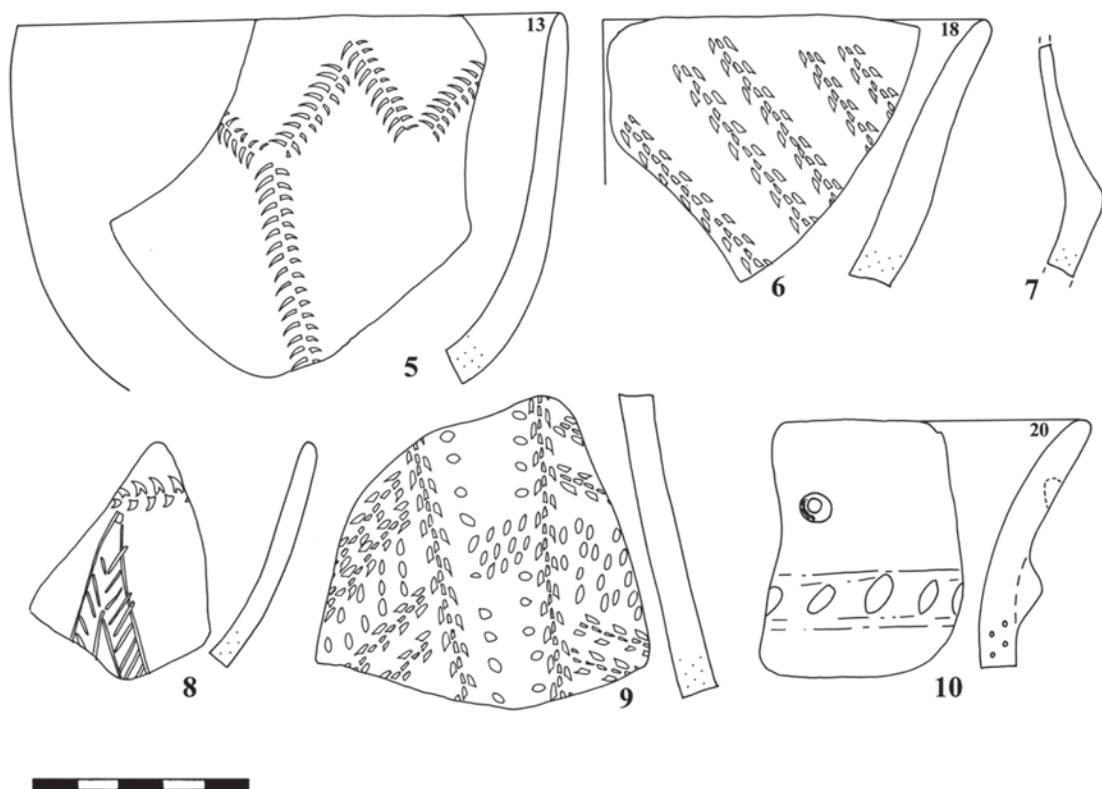

Obr. IV.25. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Keramické nálezy z obj. 34: 1–10.

34 (P4)

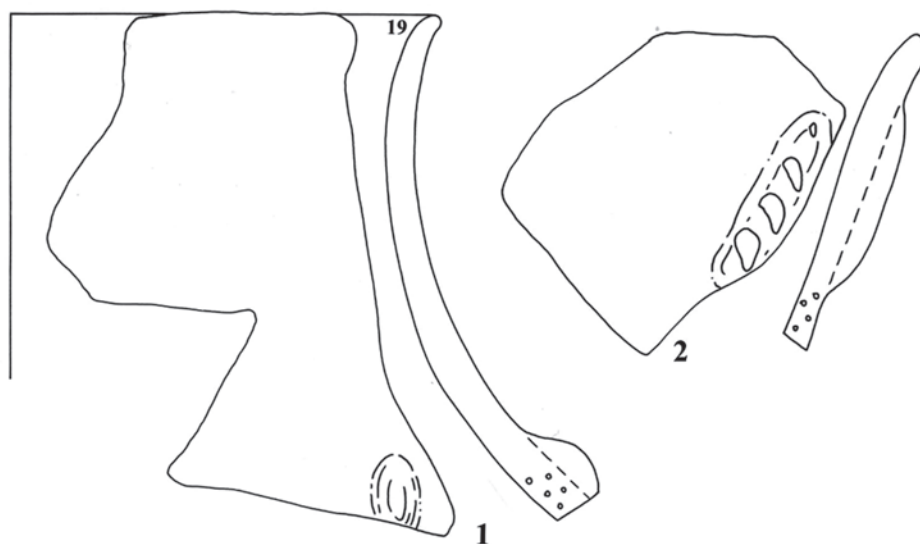

34

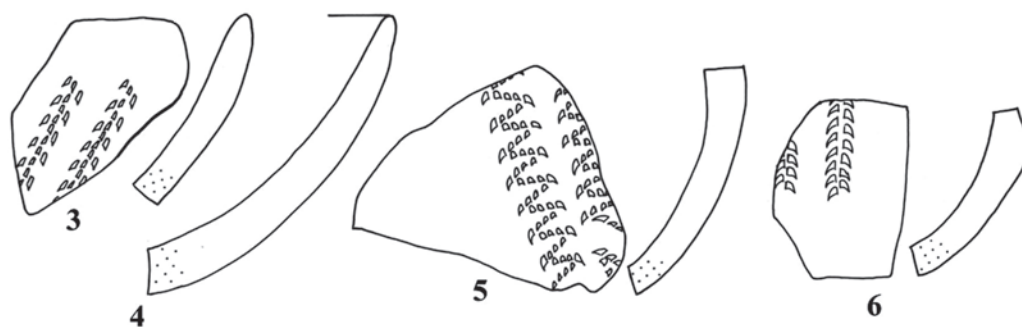

Obr. IV.26. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Keramické nálezy z obj. 34: 1–10.

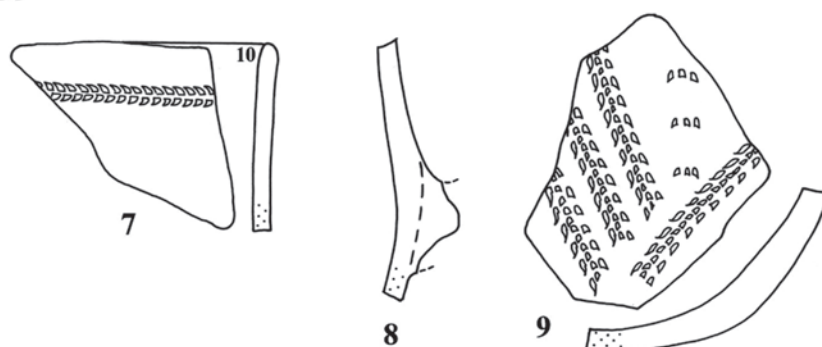
34

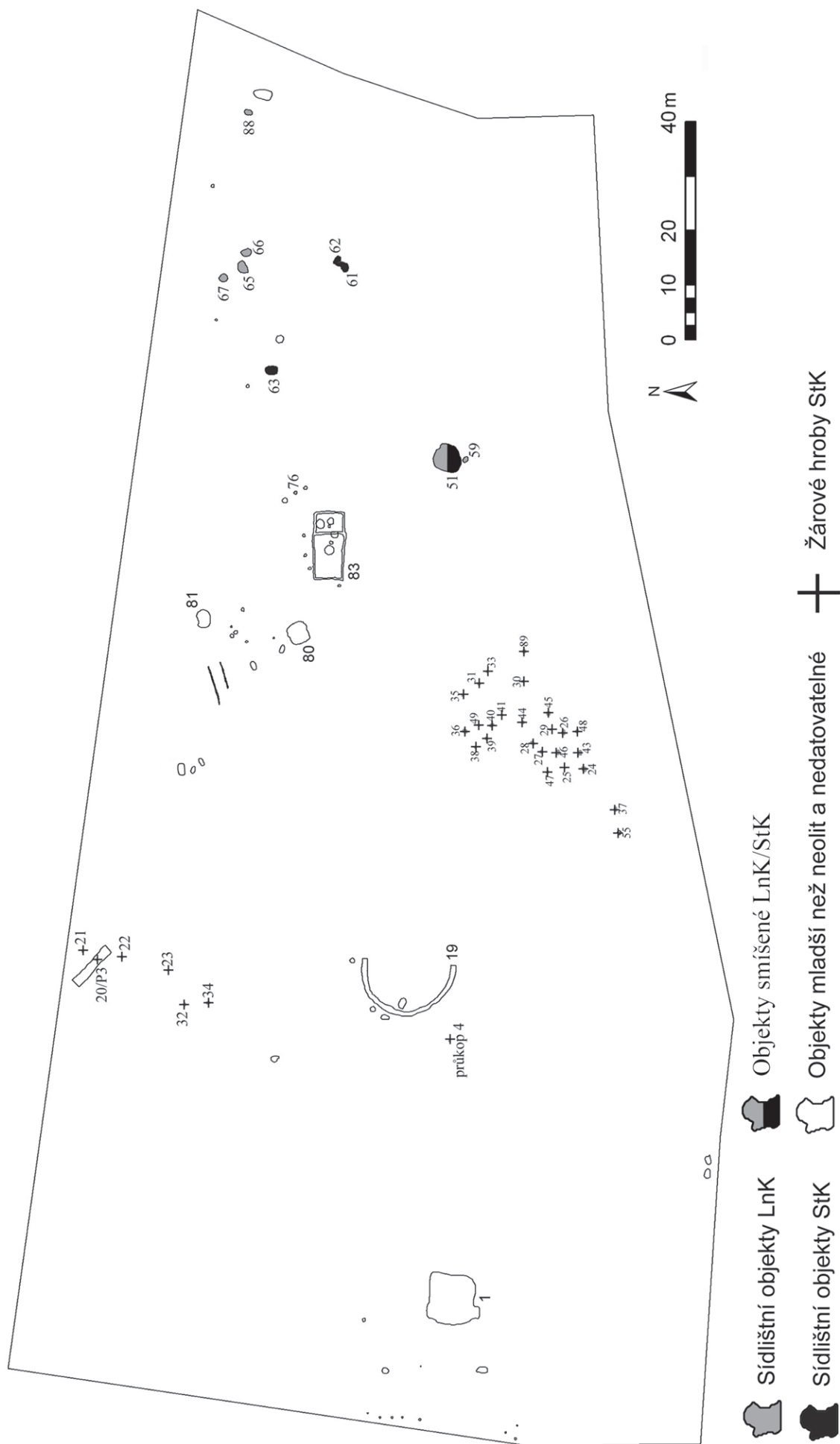
38

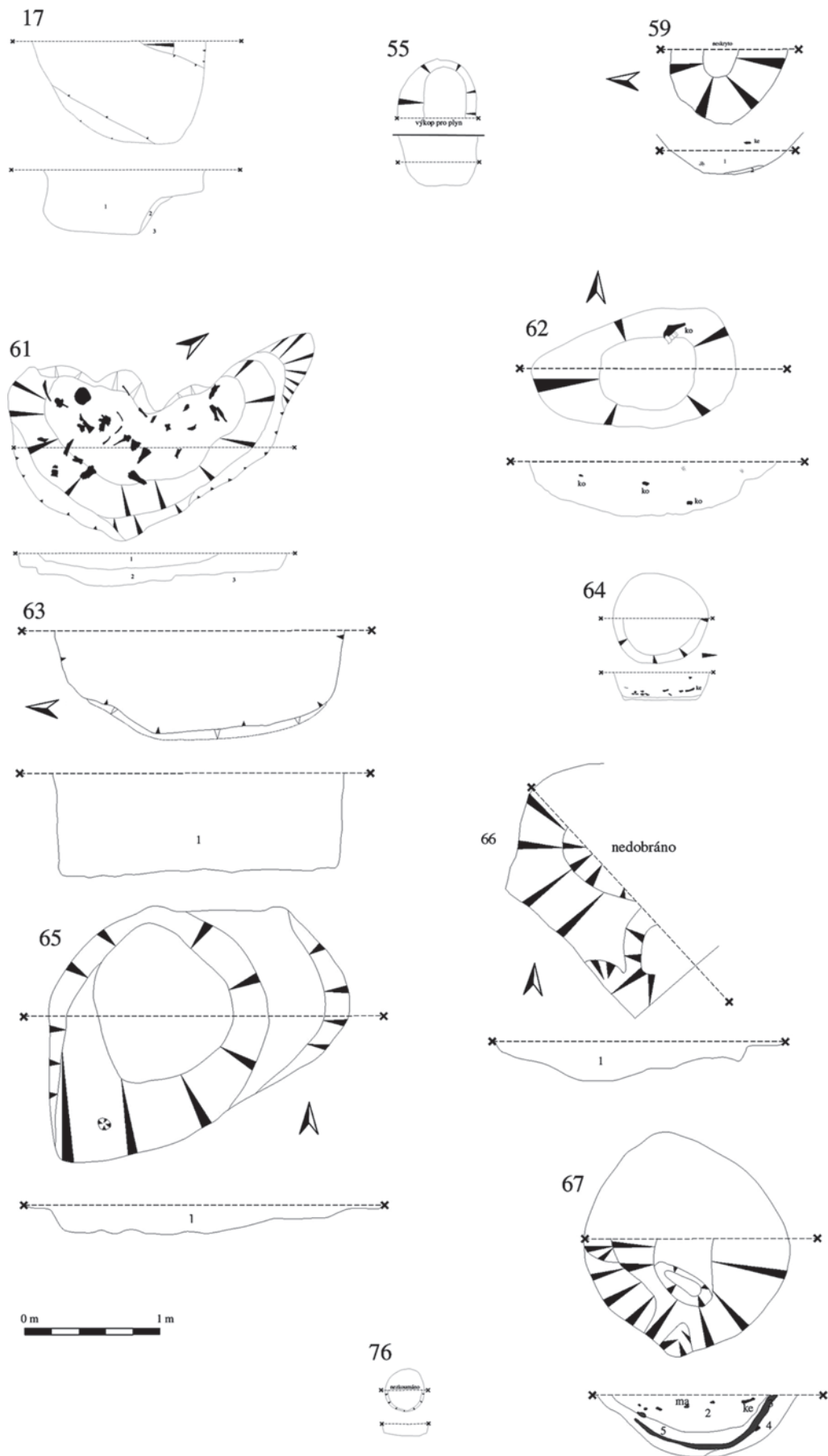
39

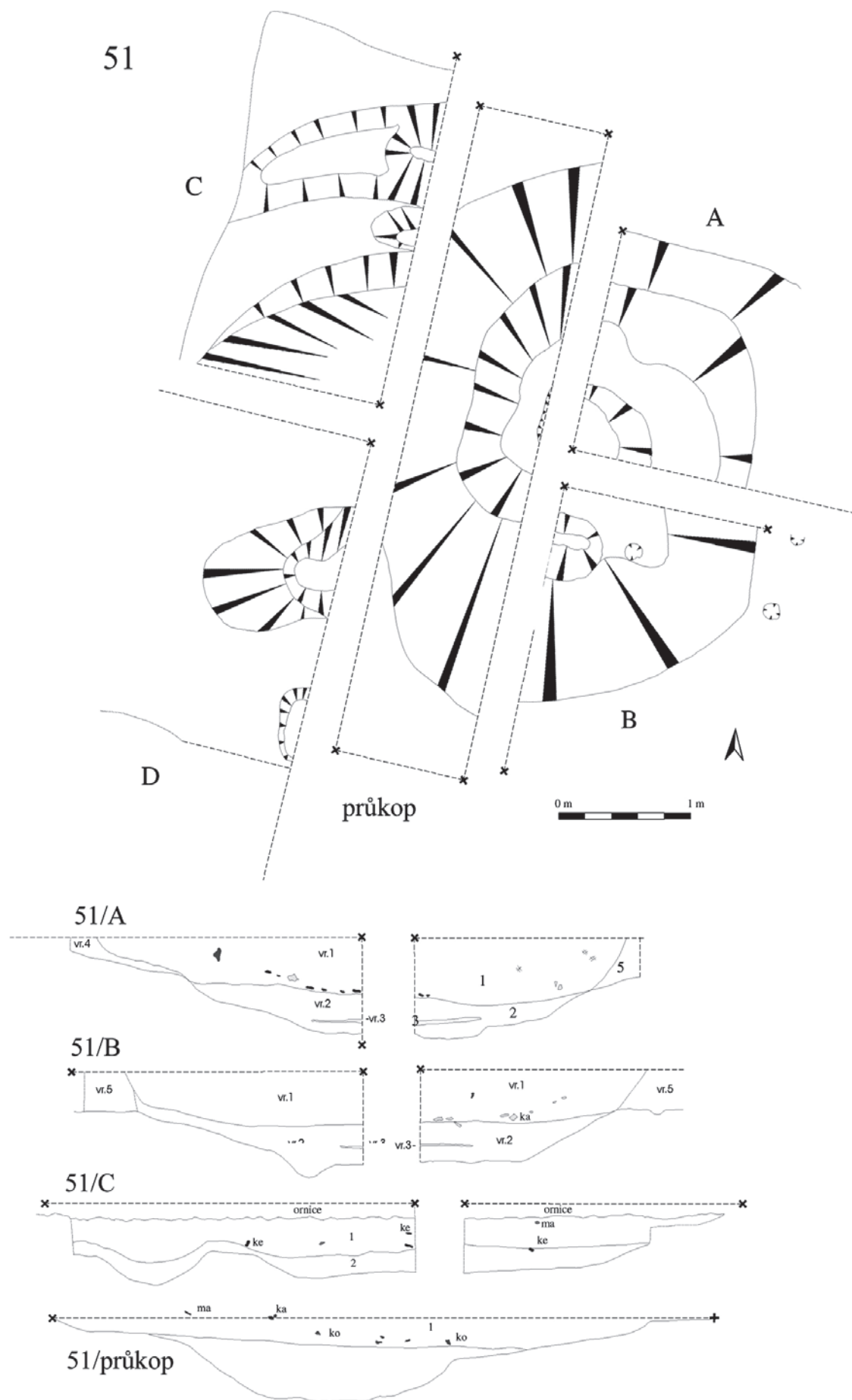
Obr. IV.27. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Keramické nálezy z obj. 34: 1, 2; obj. 38: 3–6; obj. 39: 7–9.

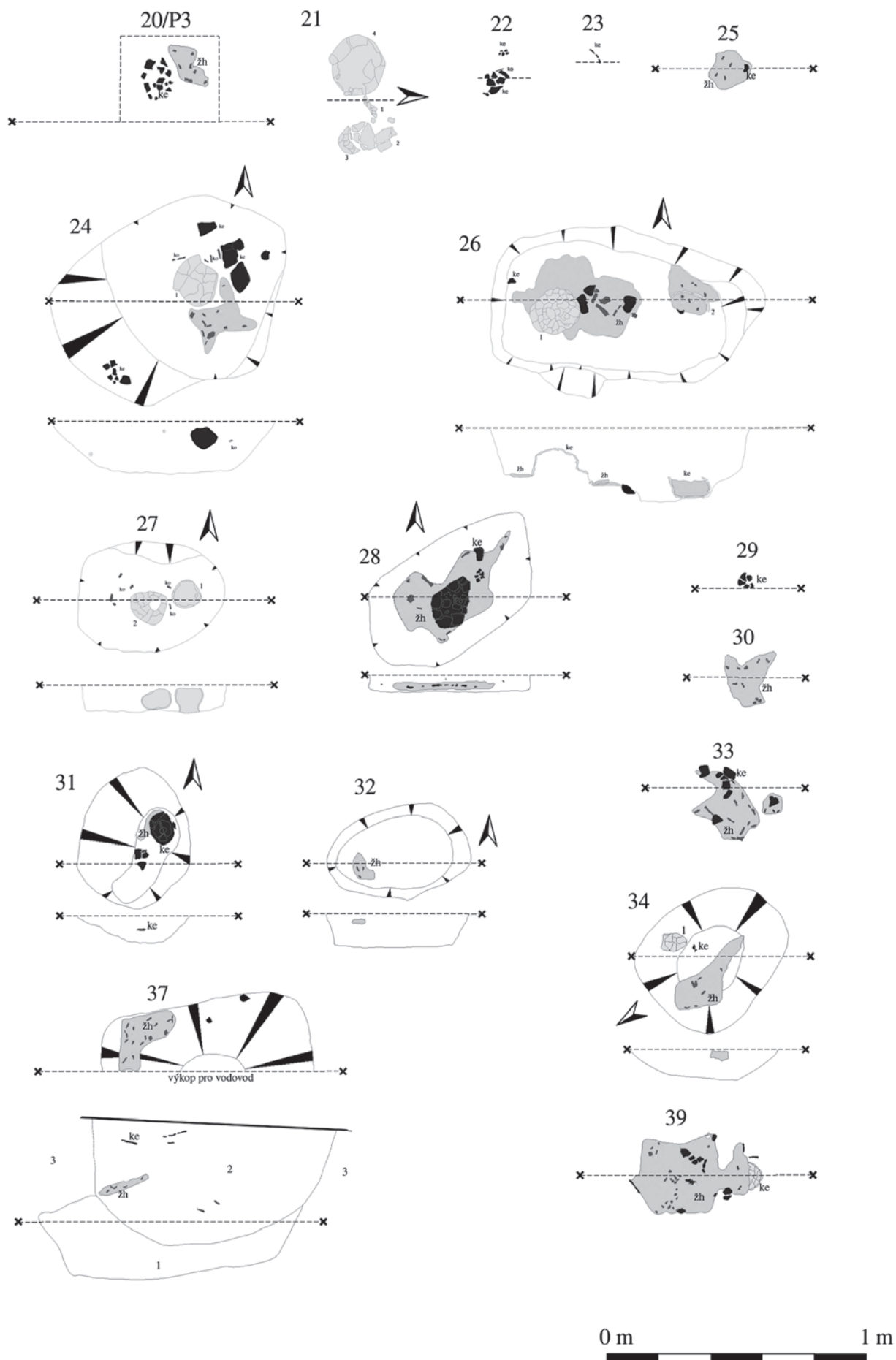
Obr. IV.28. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). Celkový plán nálezů.

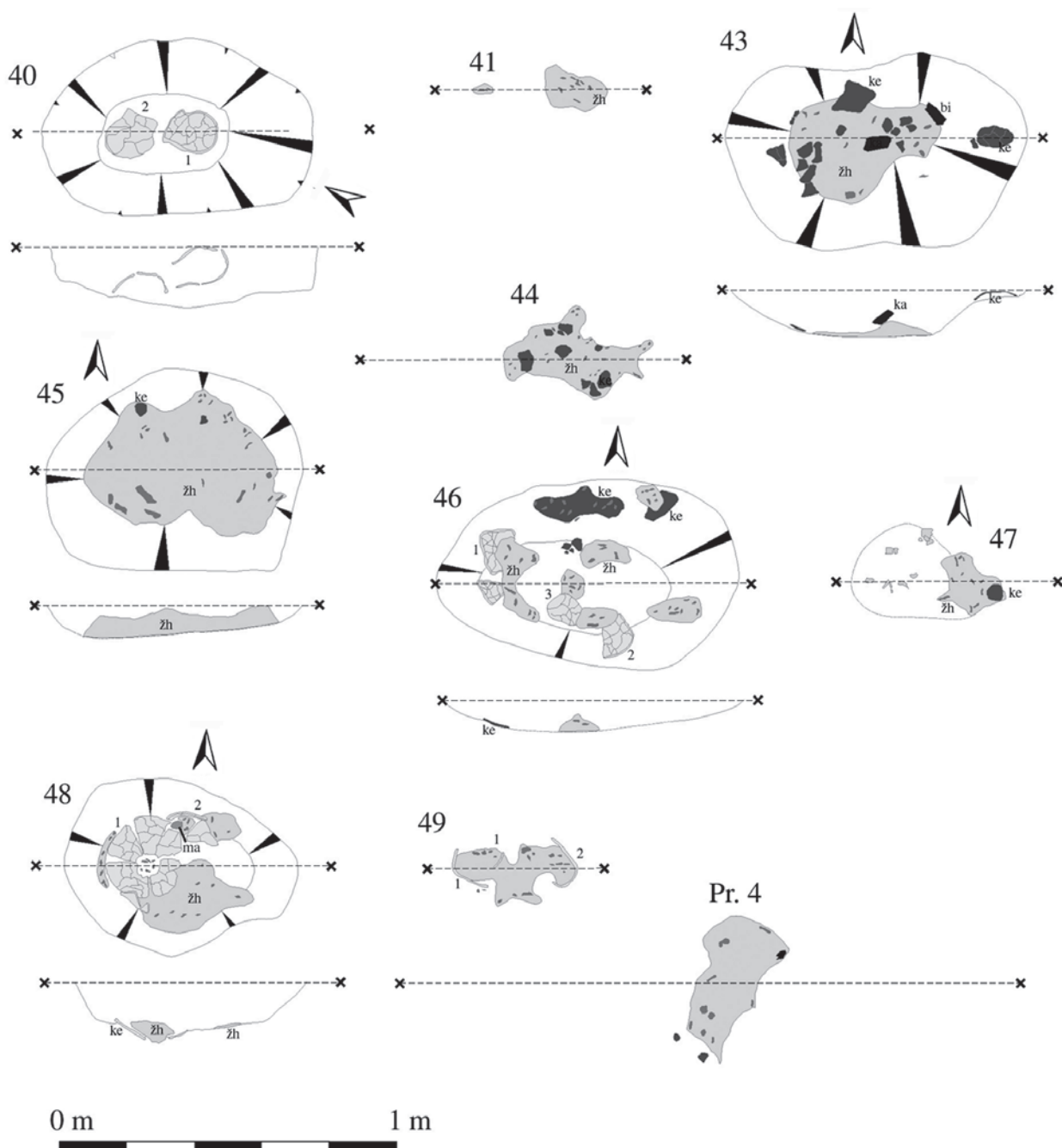
Obr. IV.29. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). Objekty 17, 55, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 76 a jejich řezy. Popis vrstev: 1. tmavě hnědá; 2. tmavě hnědá s úlomky břidlice a velkými kusy mazanice; 3. červená vrstva – mazanice; 4. tmavá, promíšená s uhlíky; 5. písčitá, světle žlutá.

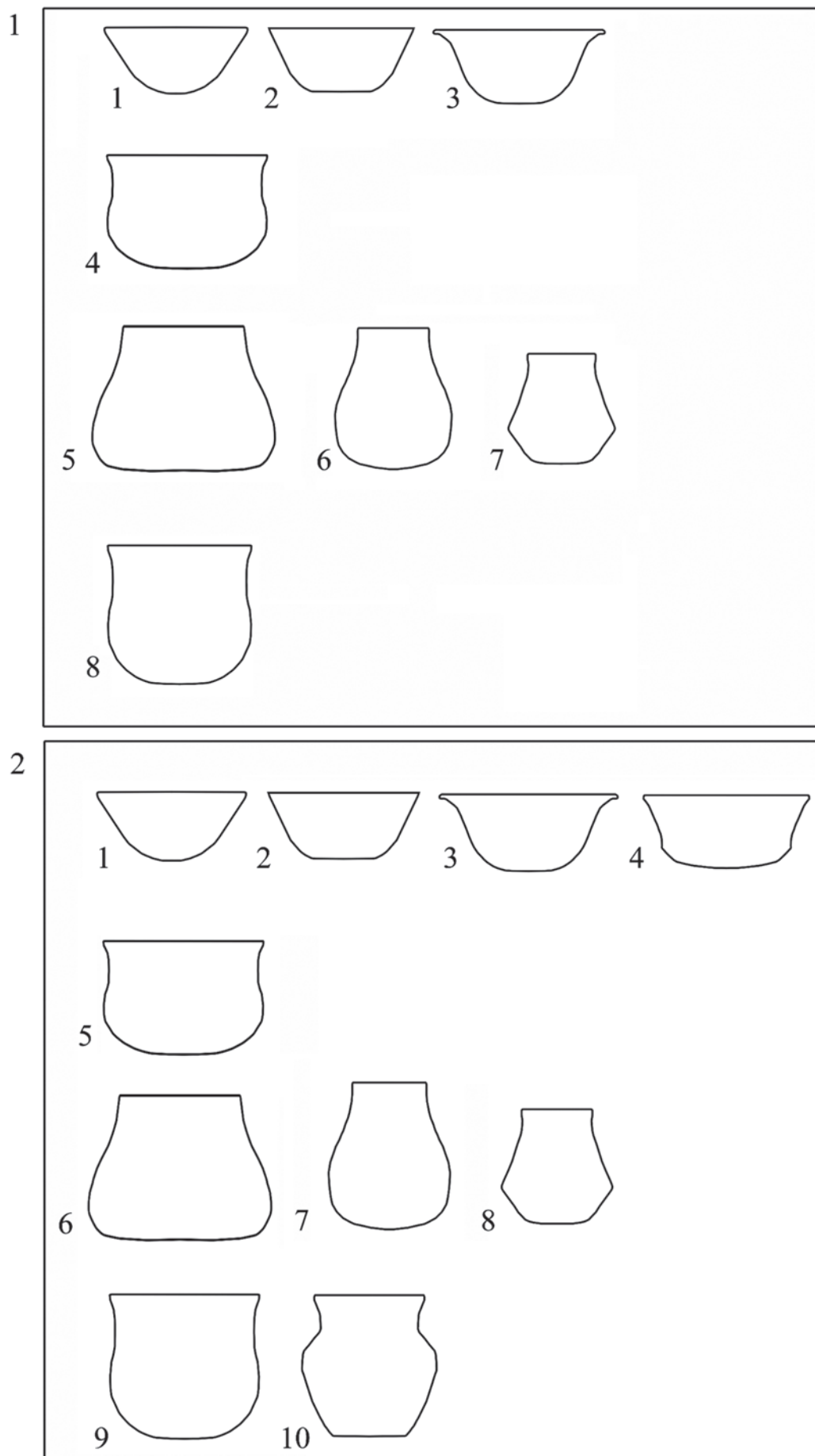
Obr. IV.30. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). Obj. 51 s dokumentovanými řezy. Popis vrstev: 1. tmavě hnědá; 2. tmavě hnědá s úlomky břidlice a velkými kusy mazanice; 3. červená vrstva – mazanice; 4. tmavá, promíšená s uhlíky; 5. písčitá, světle žlutá.

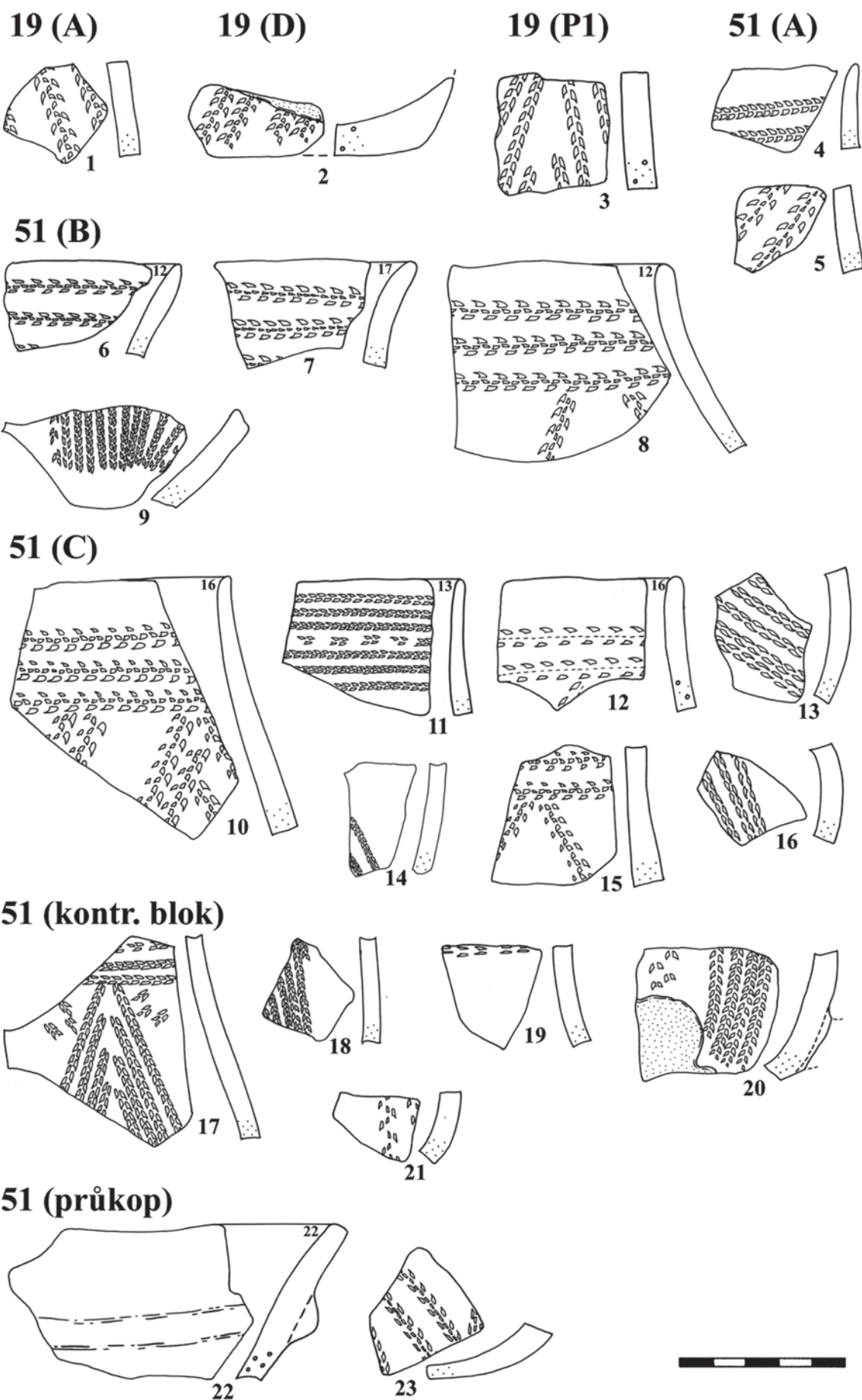
Obr. IV.31. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). Žárové pohřebiště StK. Objekty 20/P3, 21 – 34, 37, 39.

Obr. IV.32. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). Žárové pohřebiště StK. Objekty 40, 41, 43 – 49.

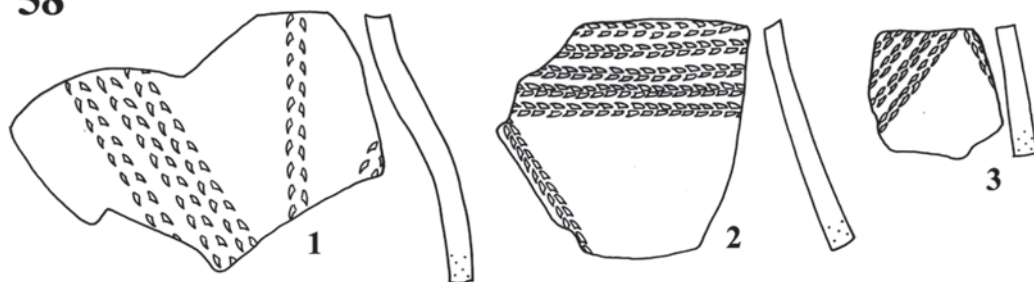

Obr. IV.33. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). 1: Určitelné tvary keramických nádob z období StK ze sídelních objektů; 2: Určitelné keramické tvary z hrobů StK.

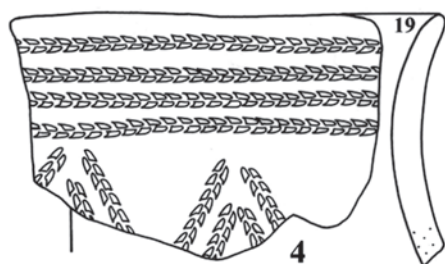

Obr. IV.34. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). Keramické nálezy z obj. 19: 1–3; obj. 51: 4–23.

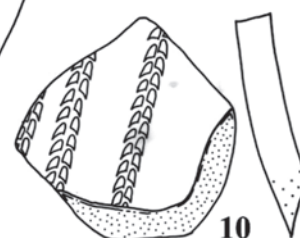
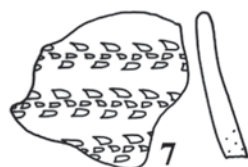
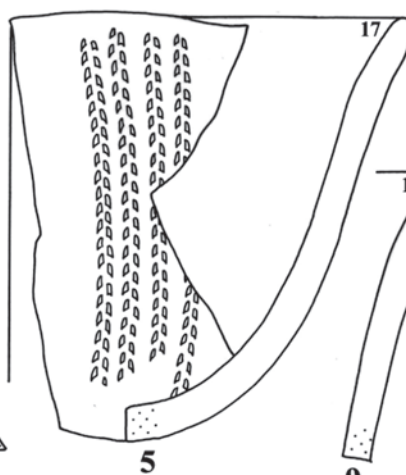
58

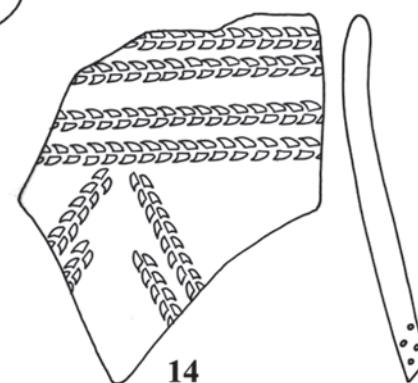
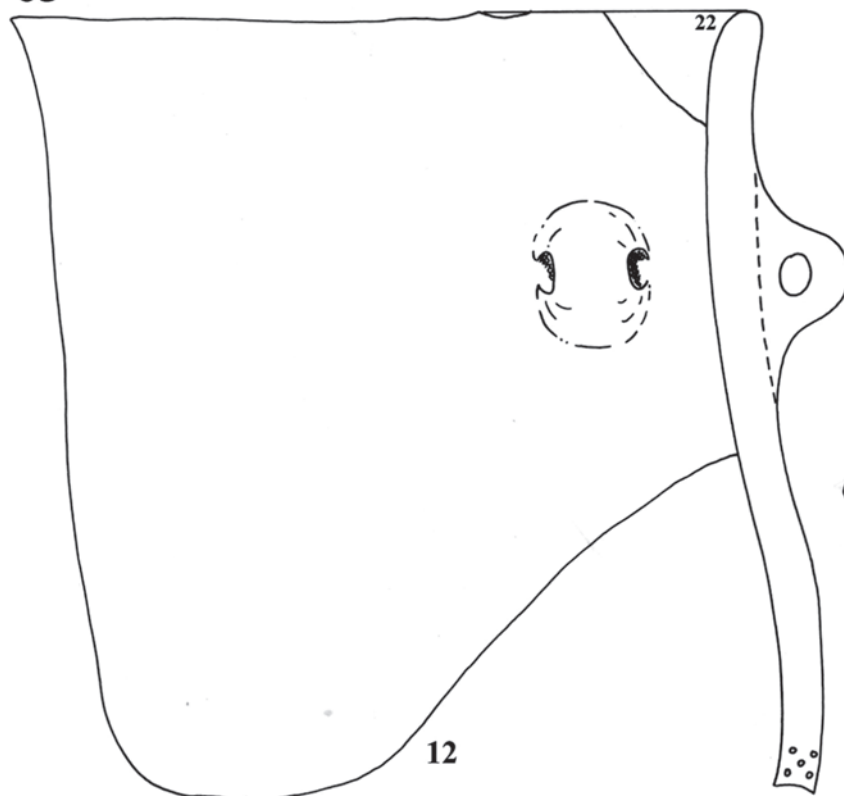
61

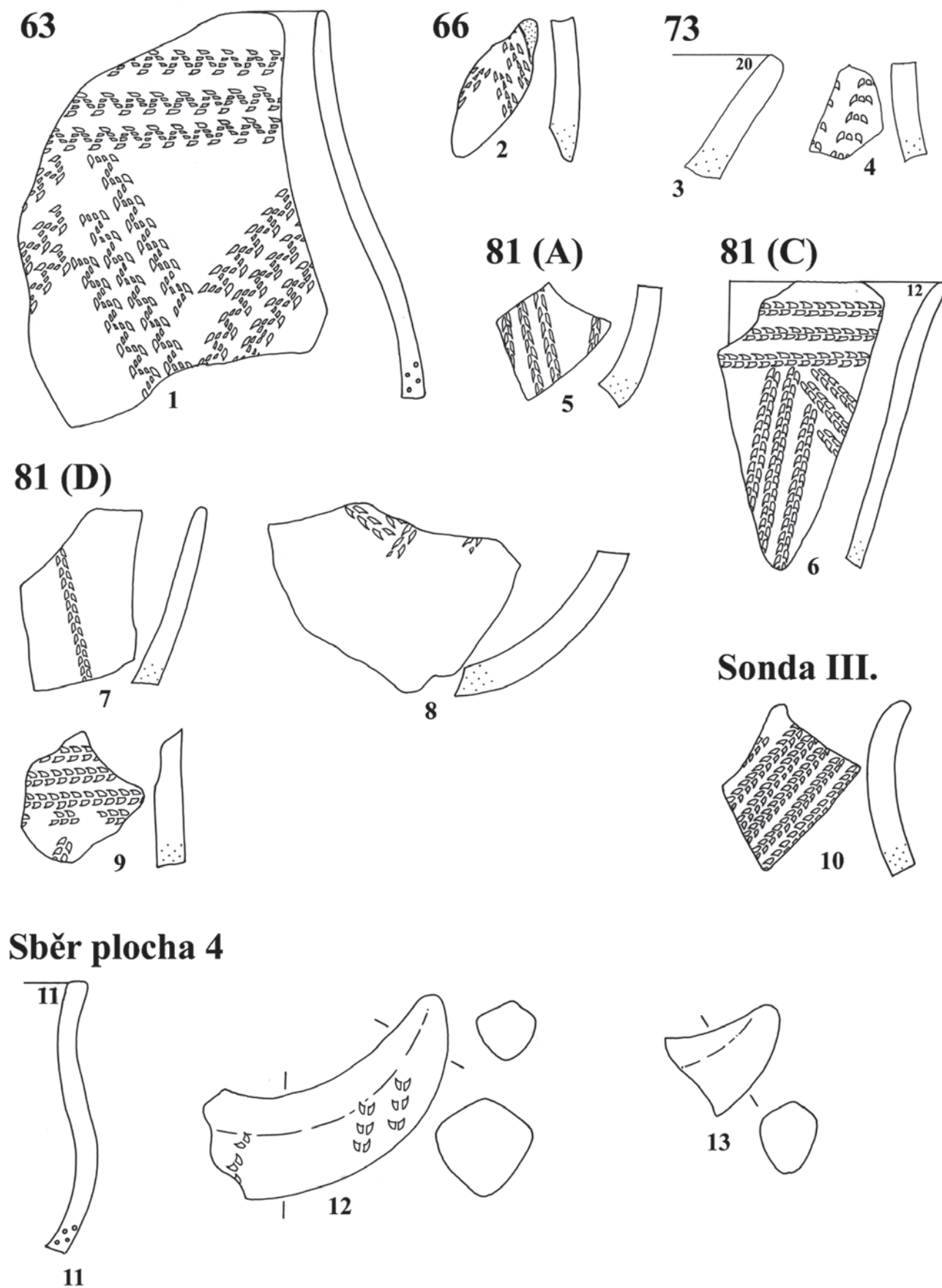
62

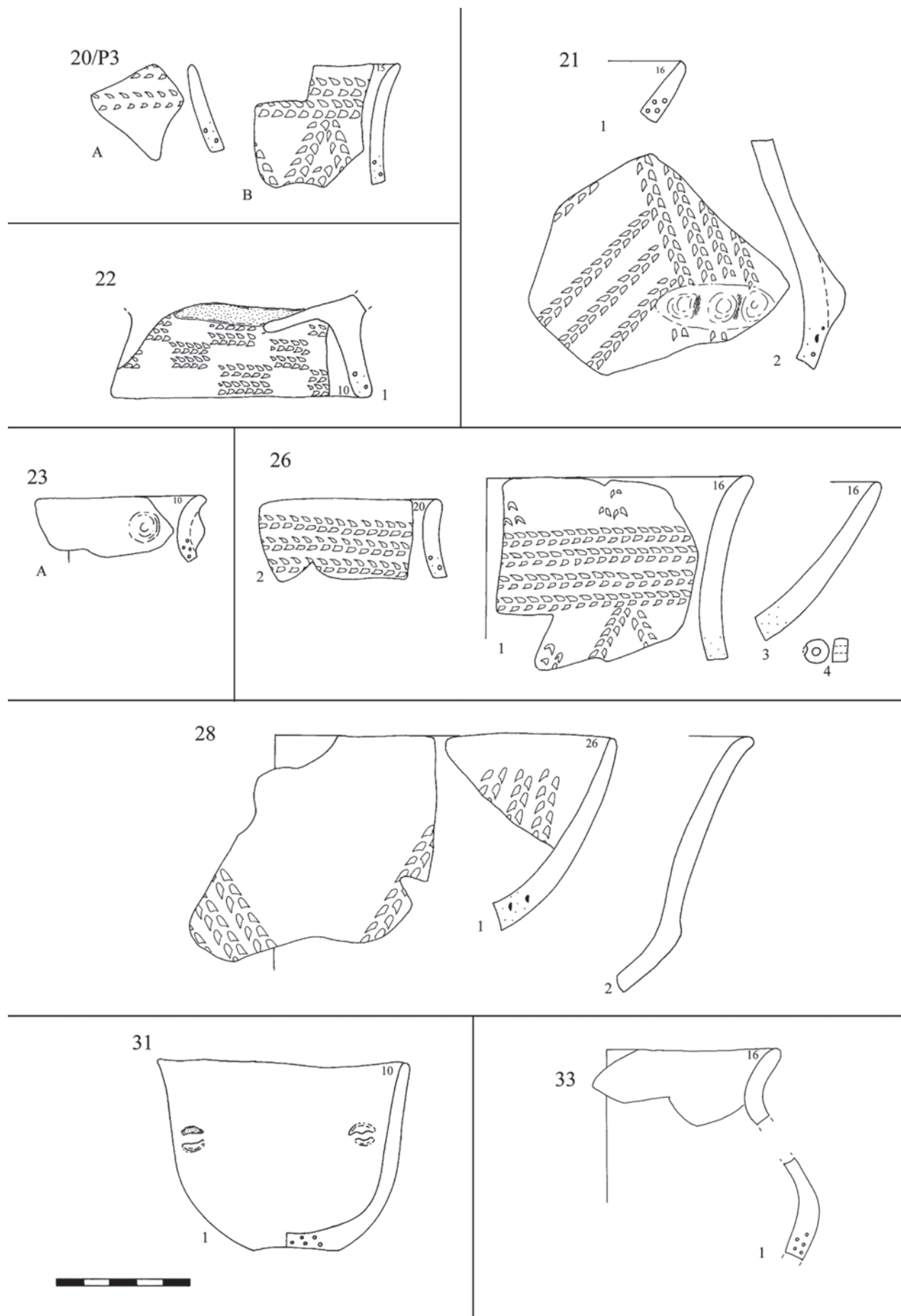
63

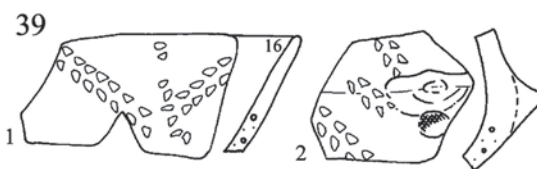
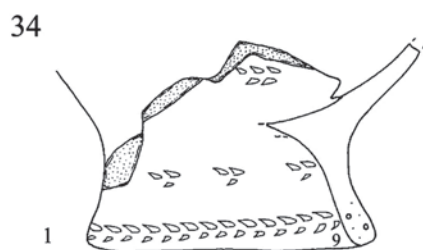
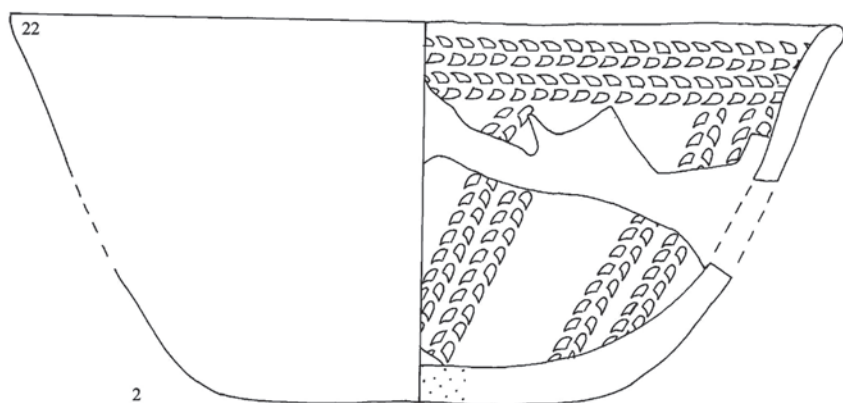
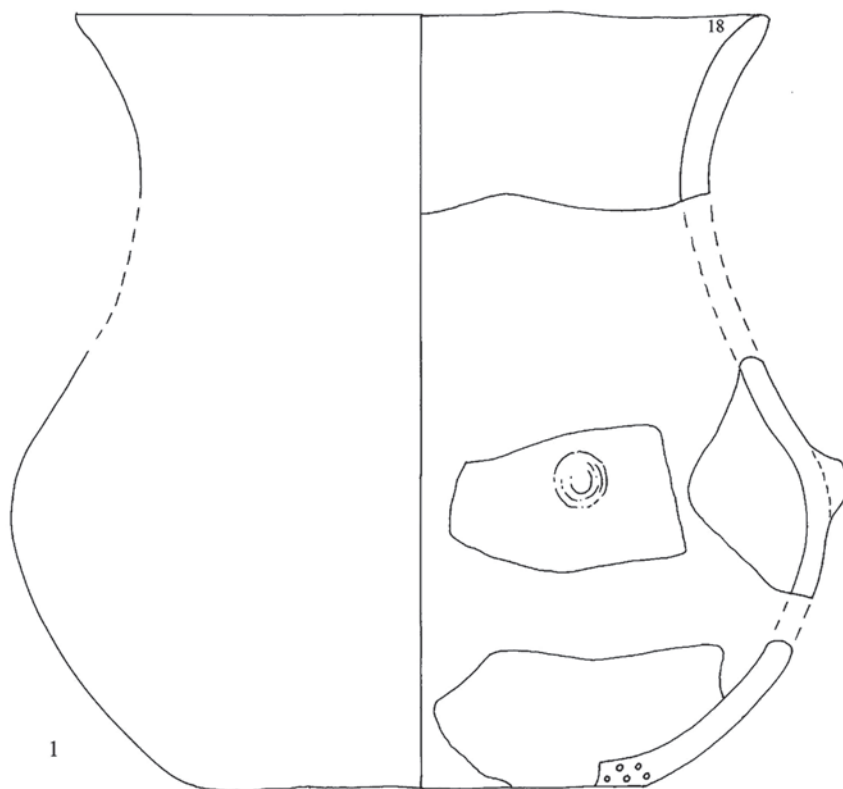
Obr. IV.35. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). Keramické nálezy z obj. 58: 1–3; obj. 61: 4; obj. 62: 5 – 11; obj. 63: 12 – 14.

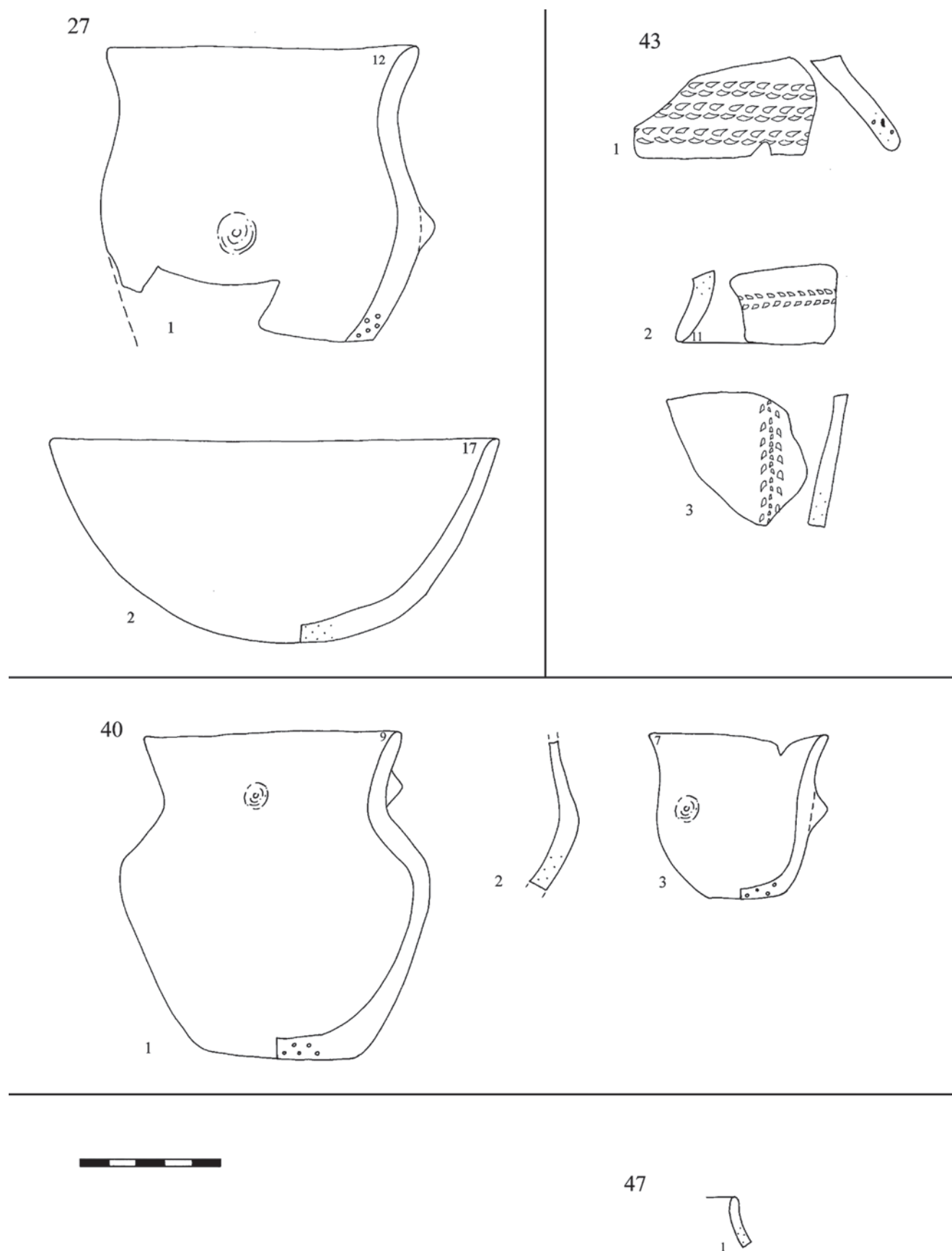
Obr. IV.36. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). Keramické nálezy z obj. 63: 1; obj. 66: 2; obj. 73: 3–4; obj. 81: 5–9; sonda III.: 10; sběr z plochy 4: 11–13.

Obr. IV.37. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). Žárové hroby StK. Keramické nálezy z obj. 20/P3: A, B; obj. 21: 1–2; obj. 22: 1; obj. 23: A; obj. 26: 1–4; obj. 28: 1–2; obj. 31: 1; obj. 33: 1.

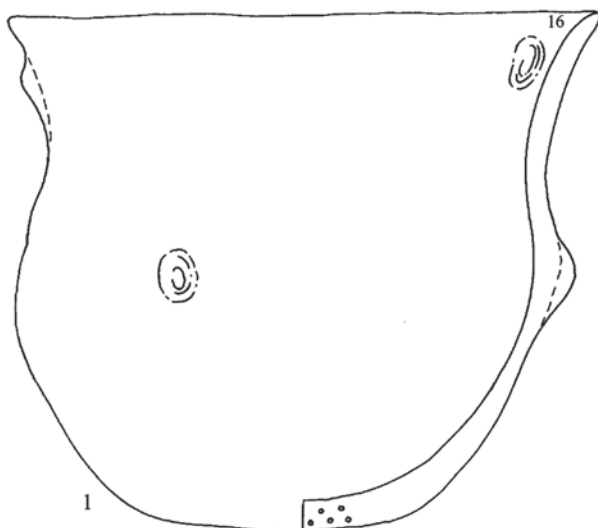

Obr. IV.38. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). Žárové hroby StK. Keramické nálezy z obj. 24: 1–2; obj. 34: 1; obj. 39: 1–2.

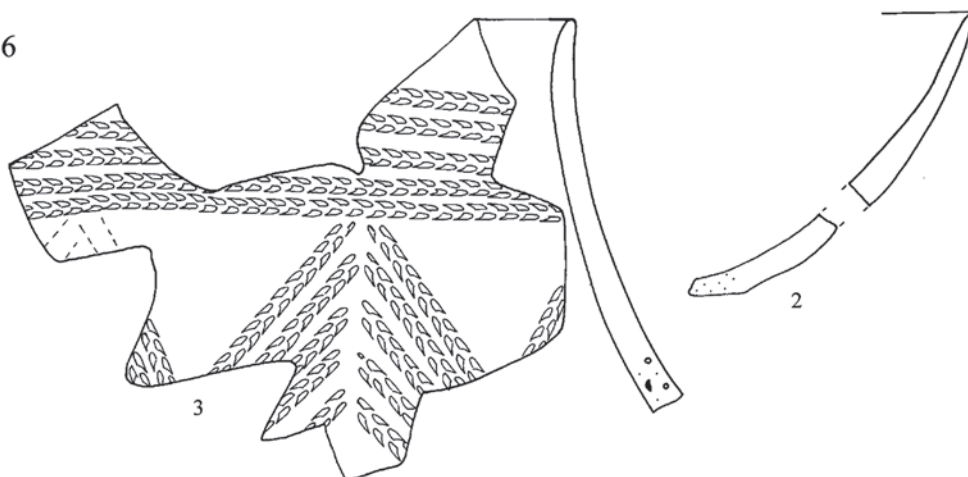

Obr. IV.39. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). Žárové hroby StK. Keramické nálezy z obj. 27: 1–2; obj. 43: 1–3; obj. 40: 1–3; obj. 47: 1.

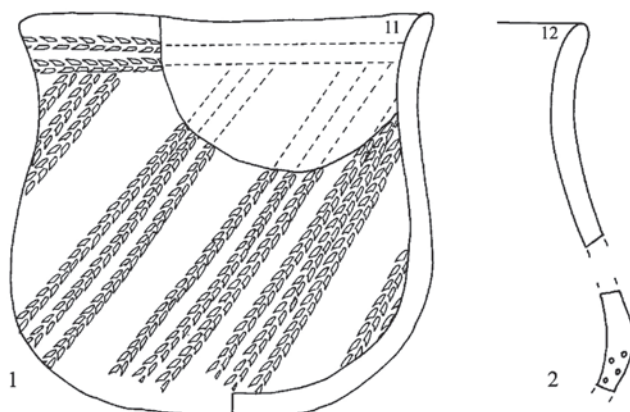
35

36

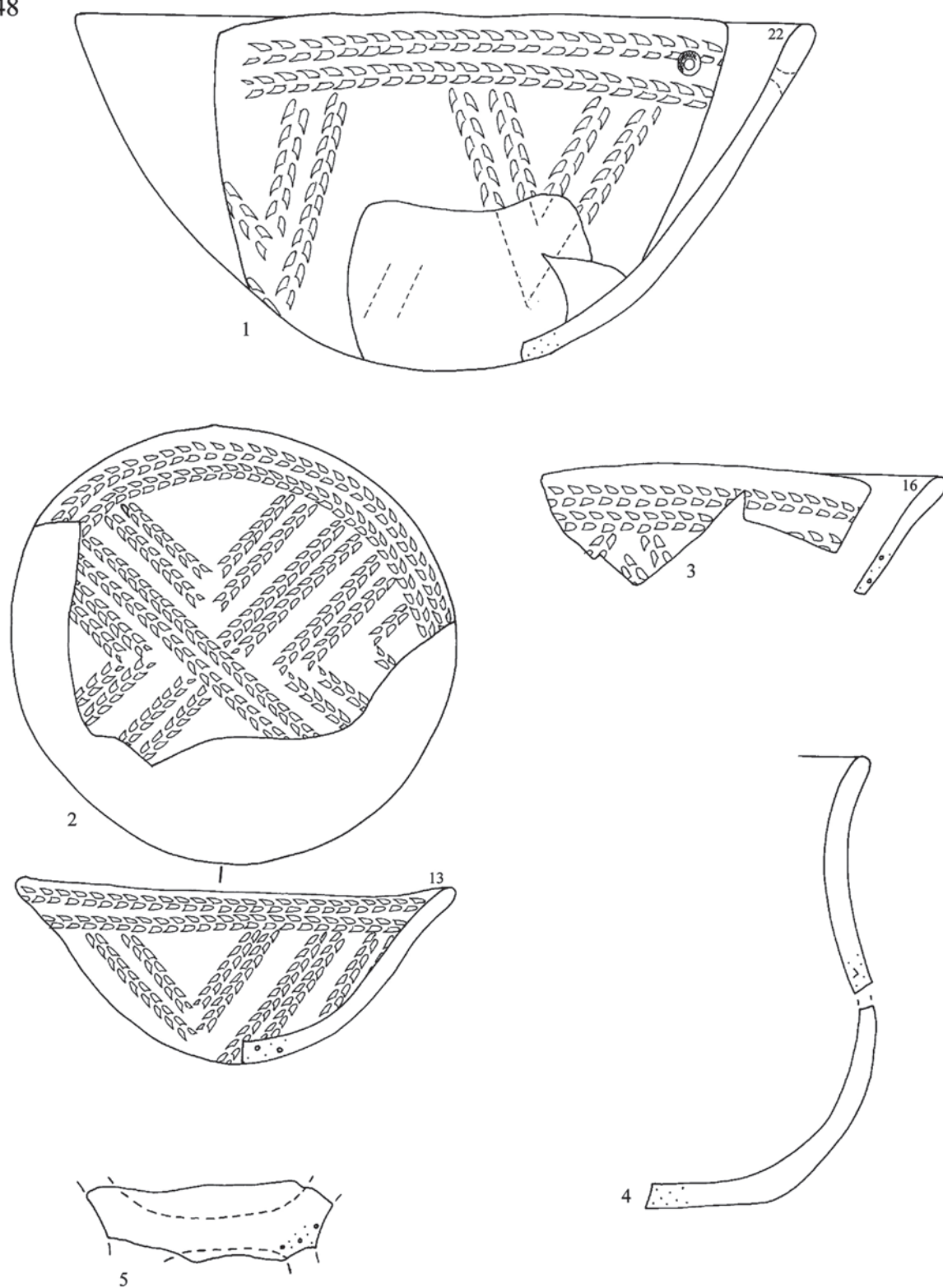

46

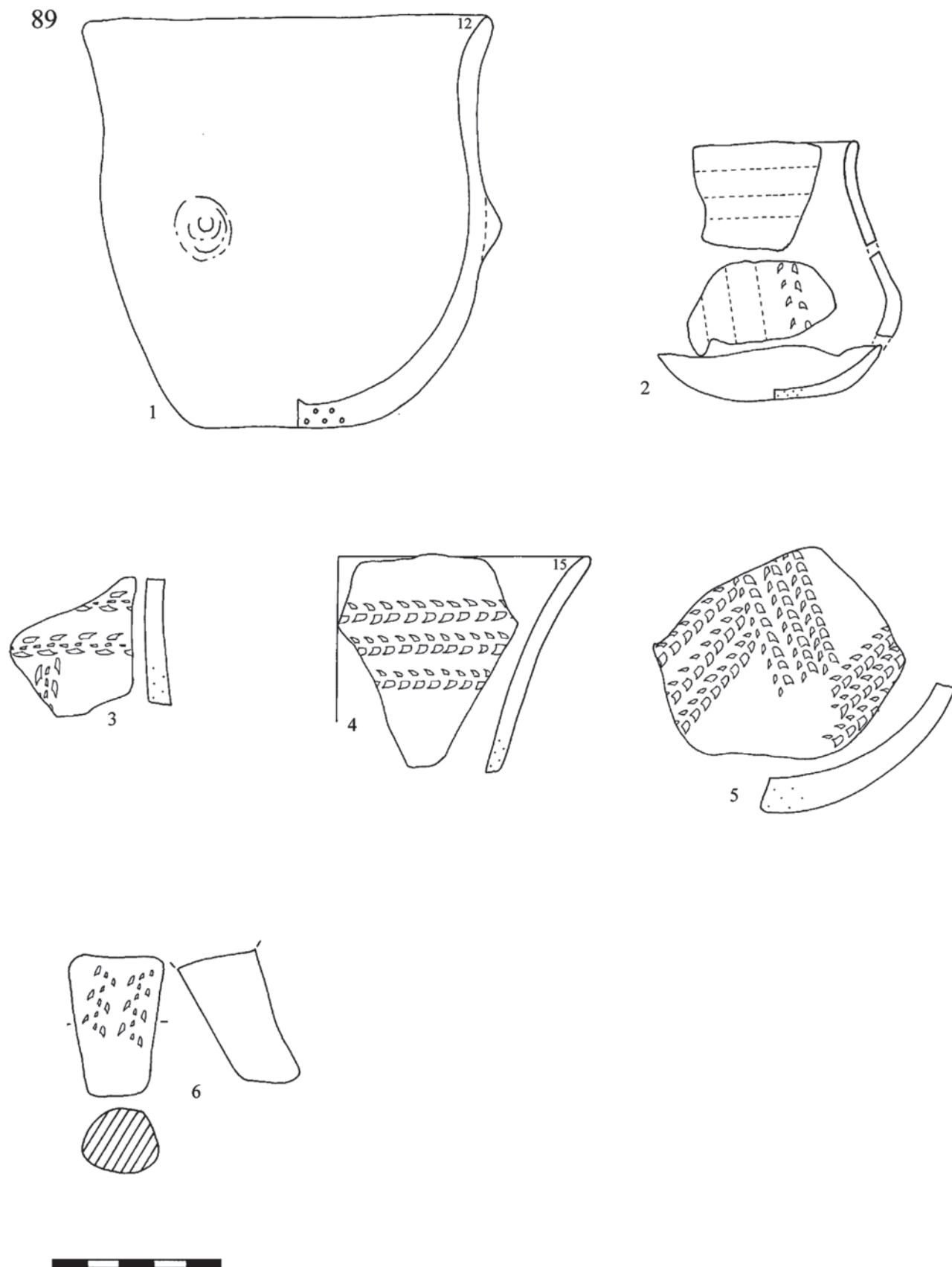

Obr. IV.40. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). Žárové hroby StK. Keramické nálezy z obj. 35: 1; obj. 36: 2–3; obj. 46: 1–2.

48

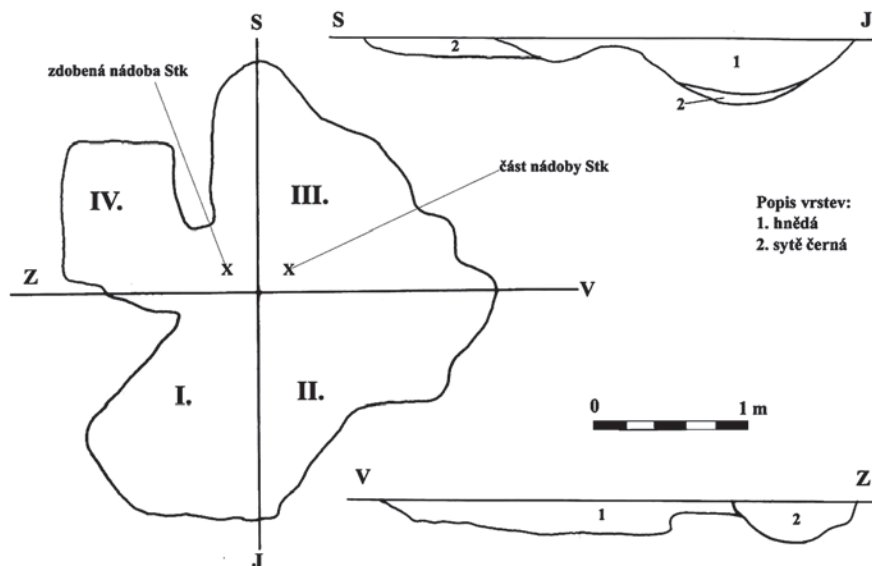
Obr. IV.41. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). Žárové hroby StK. Keramické nálezy z obj. 48: 1–5.

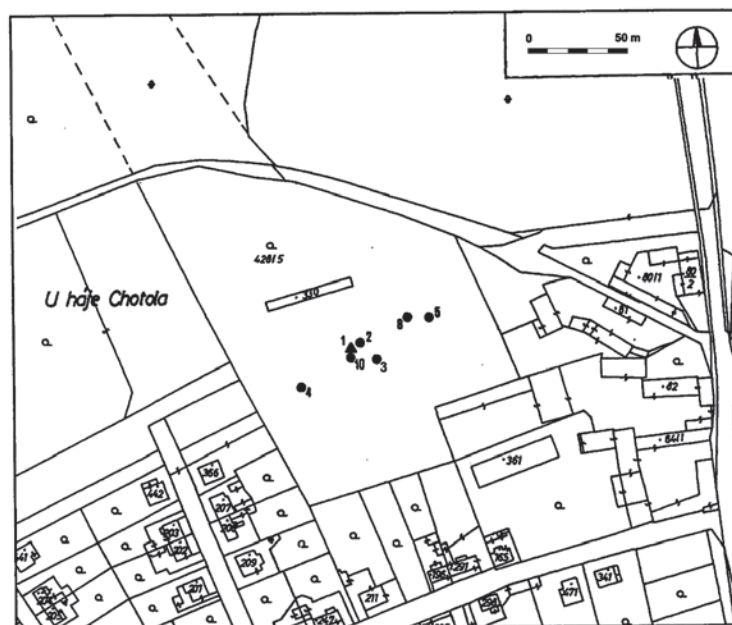
Obr. IV.42. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). Žárové hroby StK. Keramické nálezy z obj. 89: 1–6.

1

Horoměřice - pískovna 1974 obj. II.

2

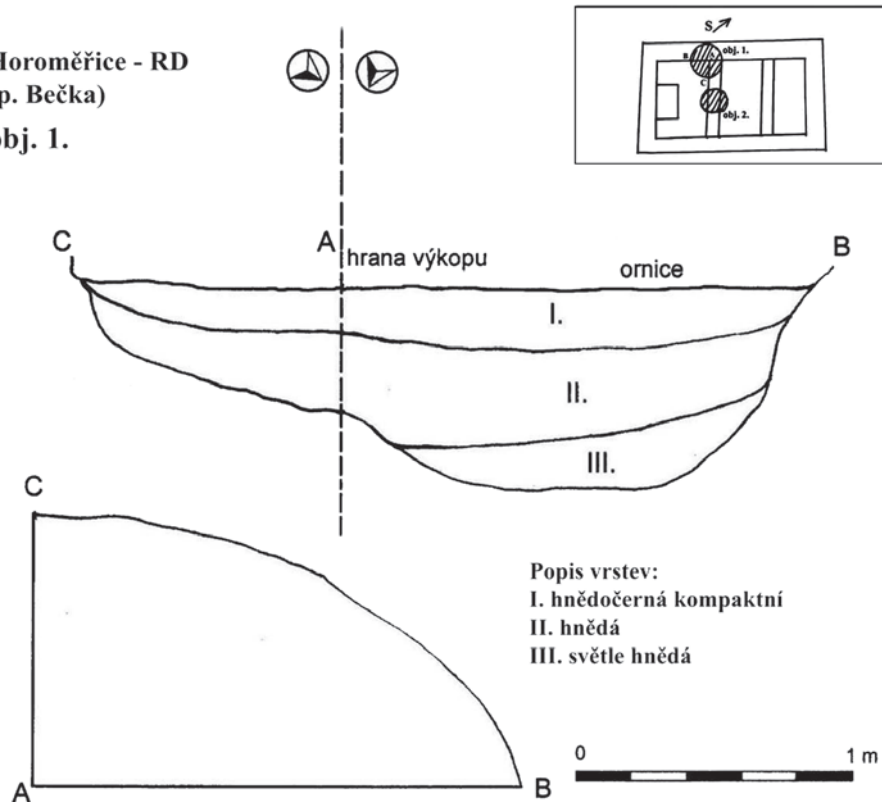

Obr. IV.43. 1: Horoměřice - pískovna 1974. Obj. II s řezy; 2: Horoměřice - Chotol 1984. Situační plán objektů. Podle Nový - Řídký - Šulová 2005.

1

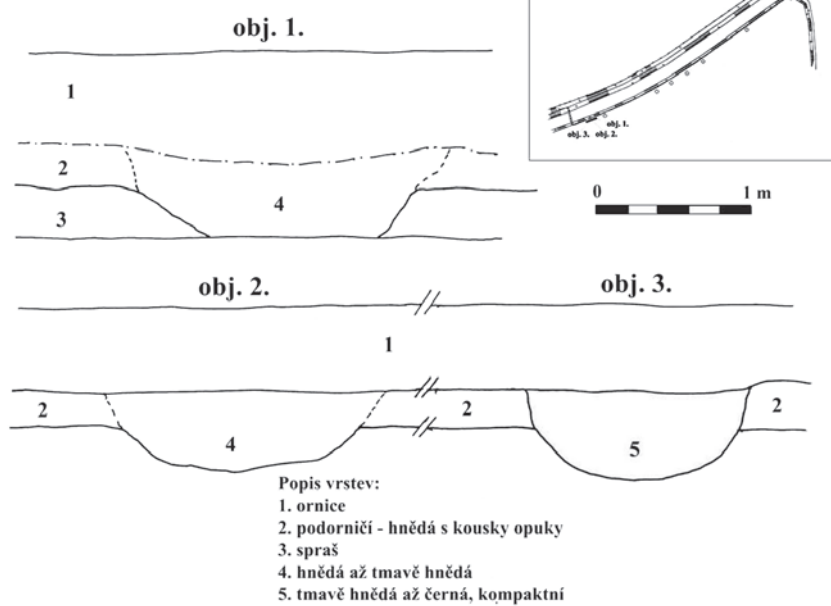
Horoměřice - RD
(p. Bečka)

obj. 1.

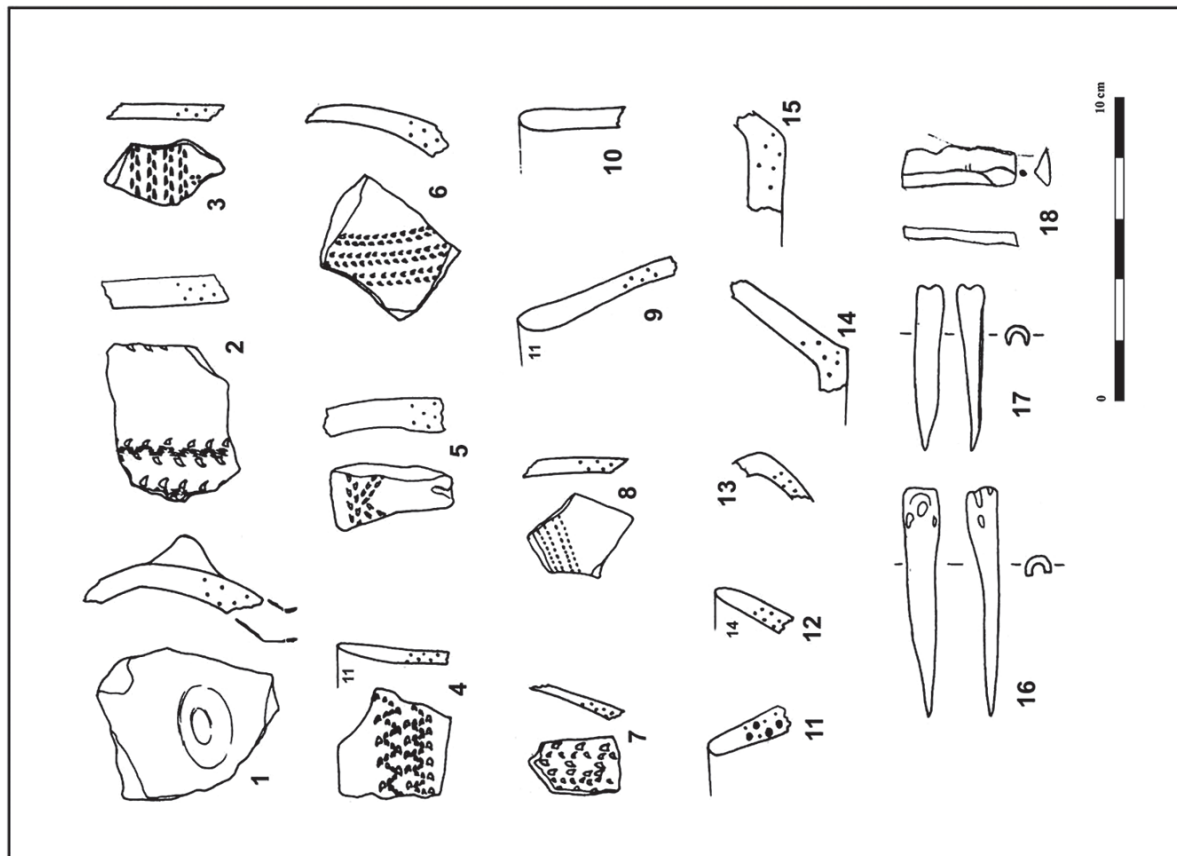
2

Horoměřice - el. kabel 2003

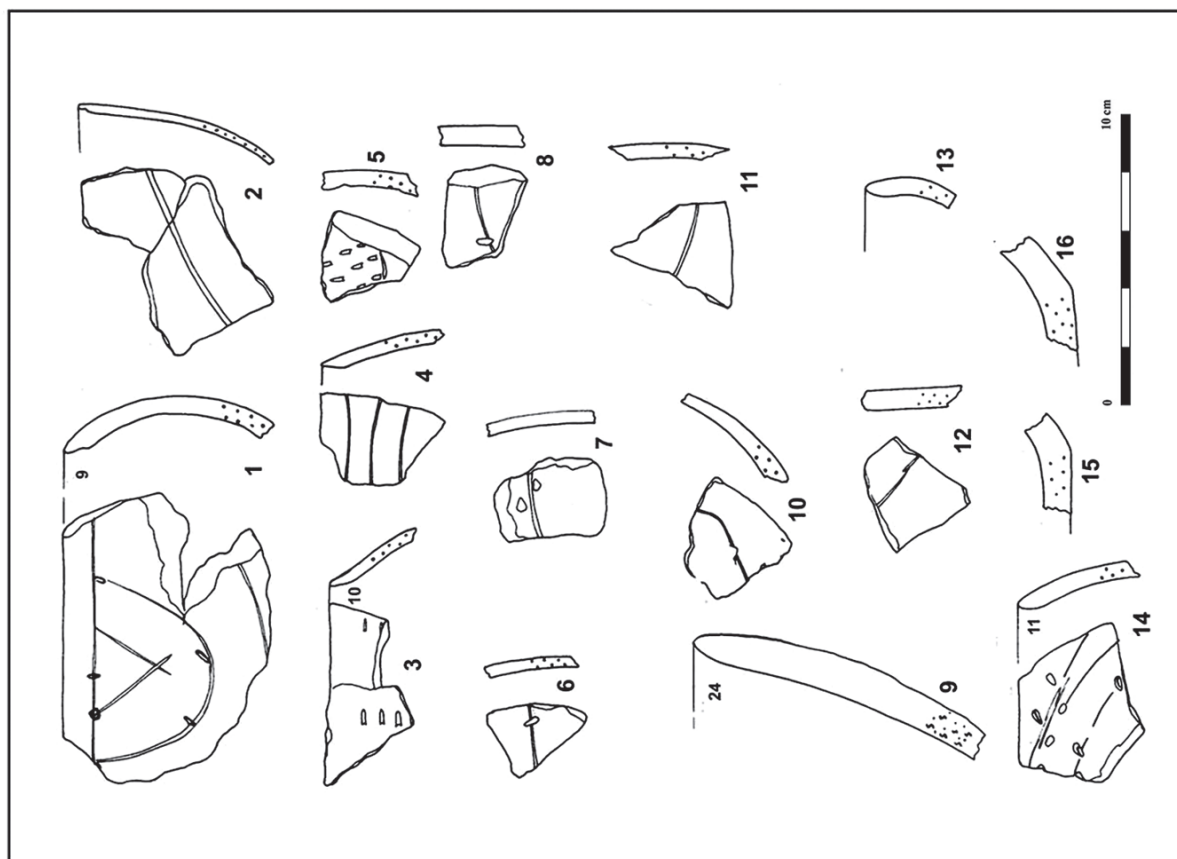

Obr. IV.44. 1: Horoměřice – RD (p. Bečka). Obj. 1. s řezy; 2: Horoměřice 2003 (el. kabel). Zachycené profily obj. 1 – 3. Podle Nový – Řídský – Šulová 2005.

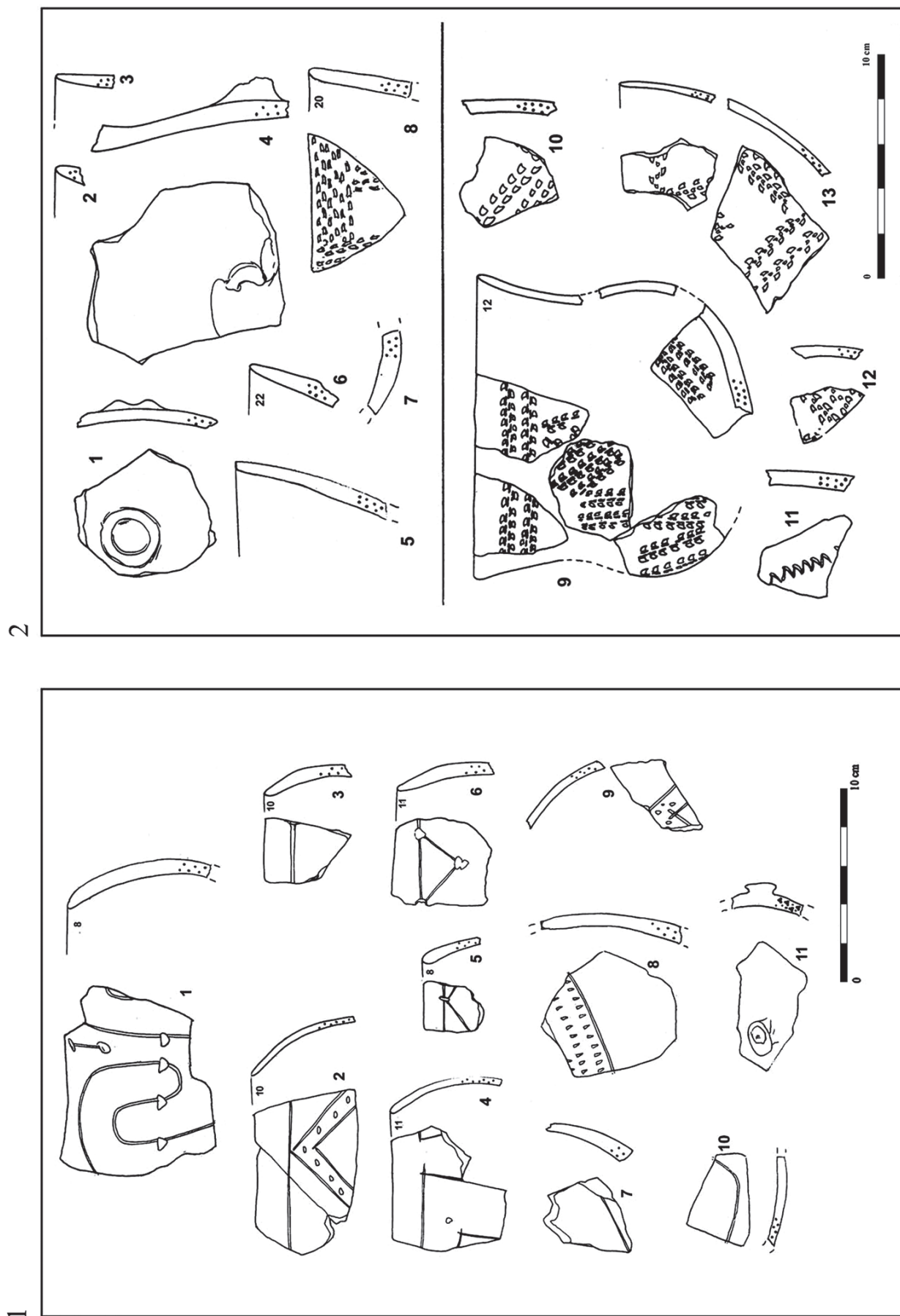
2

1

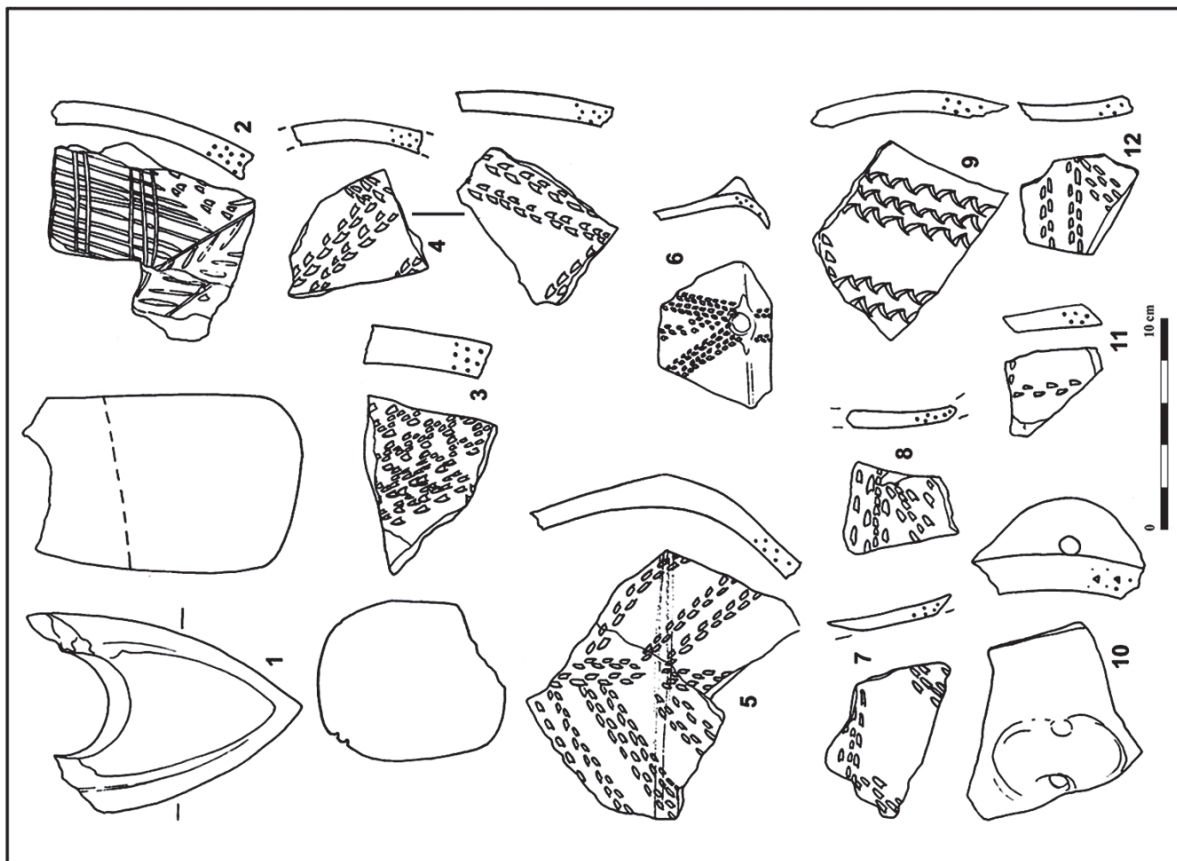

Obr. IV.45. 1: Horoměřice–Chotol 1984. Nálezy z obj. 2; 2: Horoměřice–Chotol 1984. Nálezy z obj. 2. Podle Nový – Řídký – Šulová 2005.

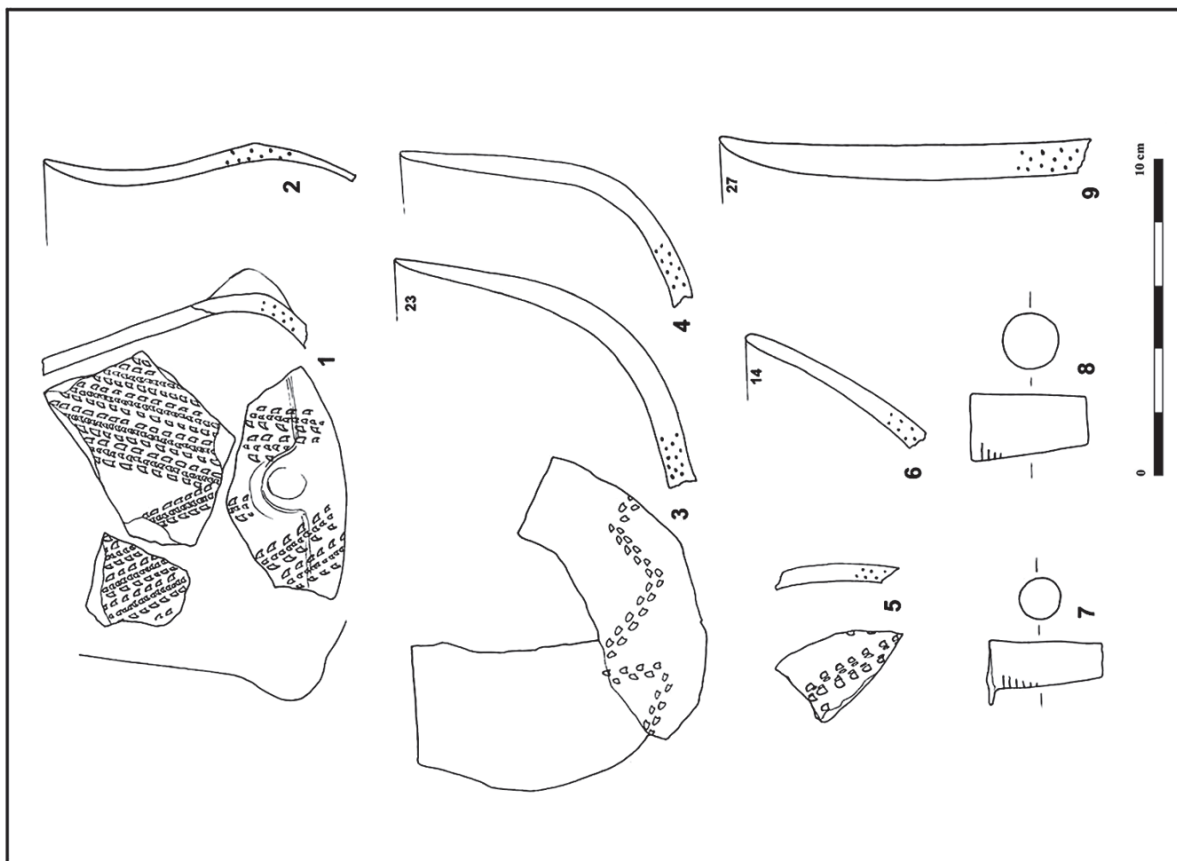

Obr. IV.46. 1: Horoměřice–Chotol 1984. Nálezy z obj. 2; 2: Horoměřice–Chotol 1984. Nálezy z obj. 3. Podle Nový – Řídký – Šulová 2005.

2

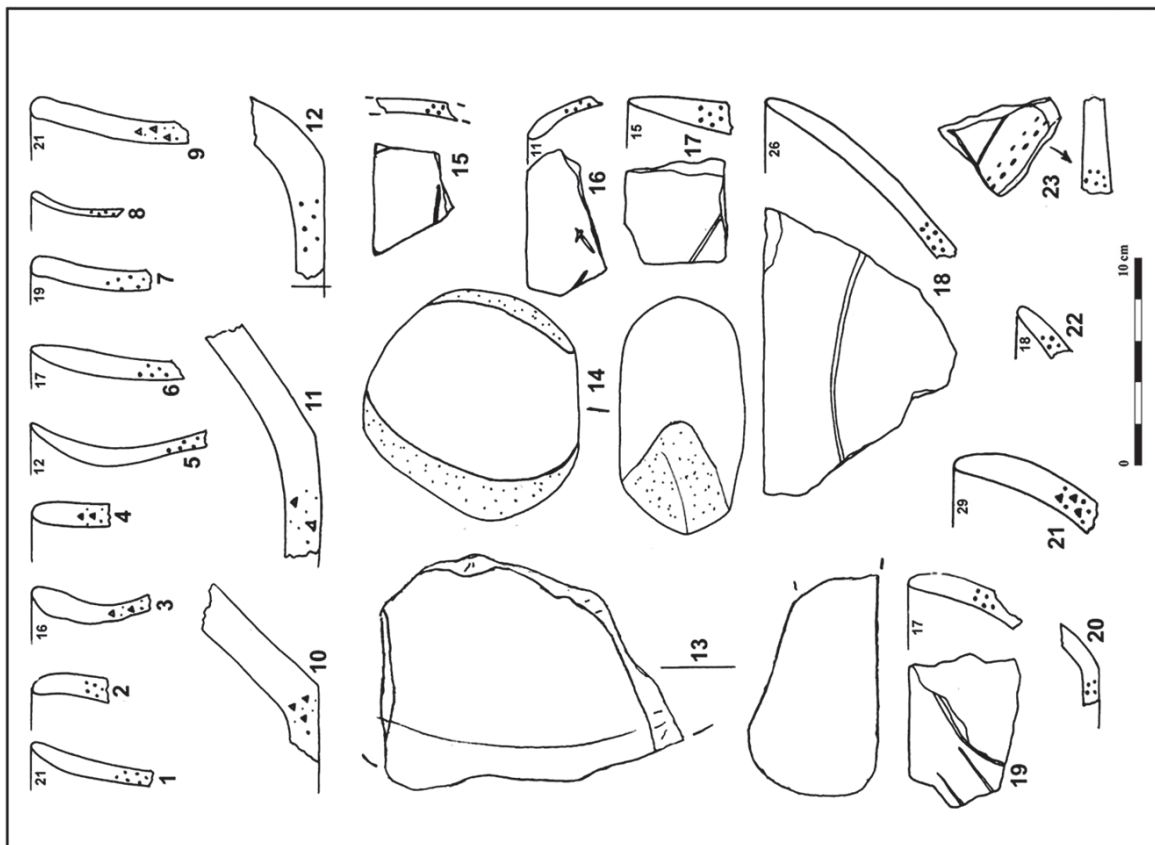

1

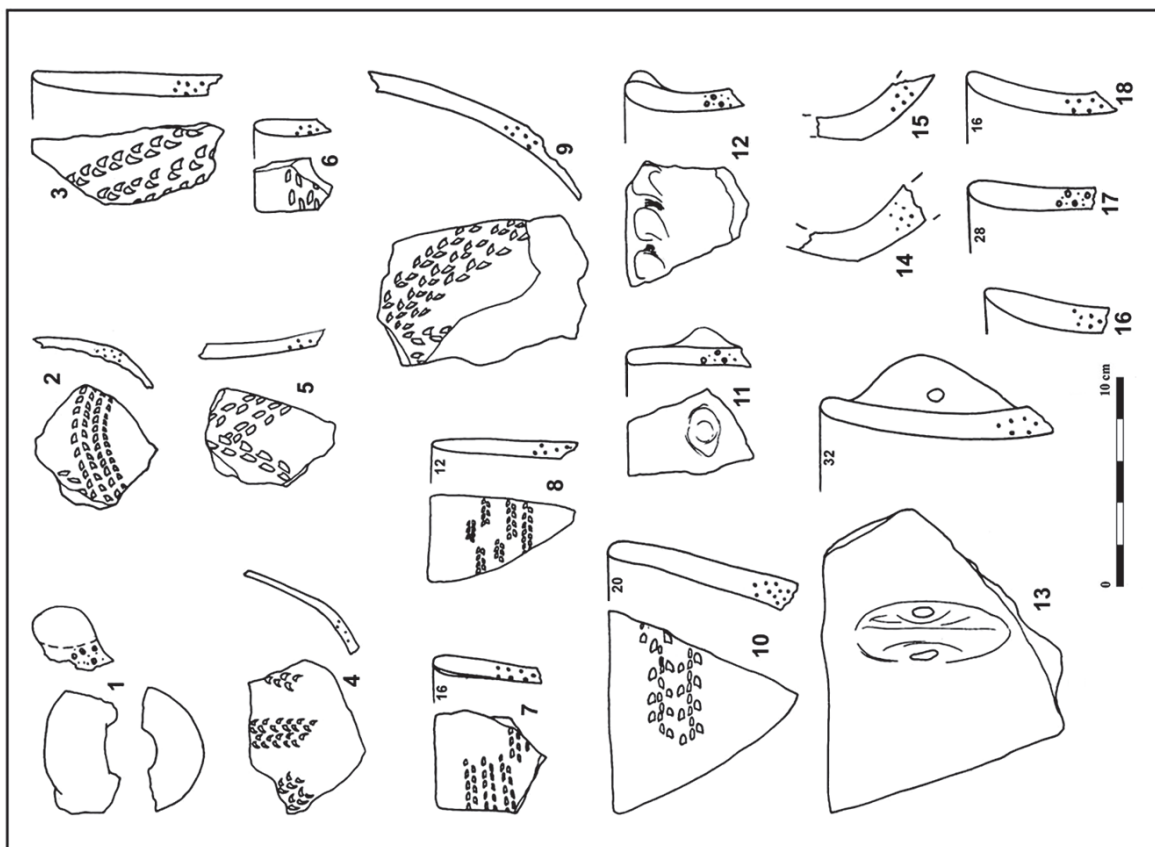

Obr. IV/47. 1: Horoměřice-Chotol 1984. Nálezy z obj. 4; 2: Horoměřice-Chotol 1984. Nálezy z obj. 4; 1, obj. 5; 2–12. Podle Nový – Řídký – Šulová 2005.

2

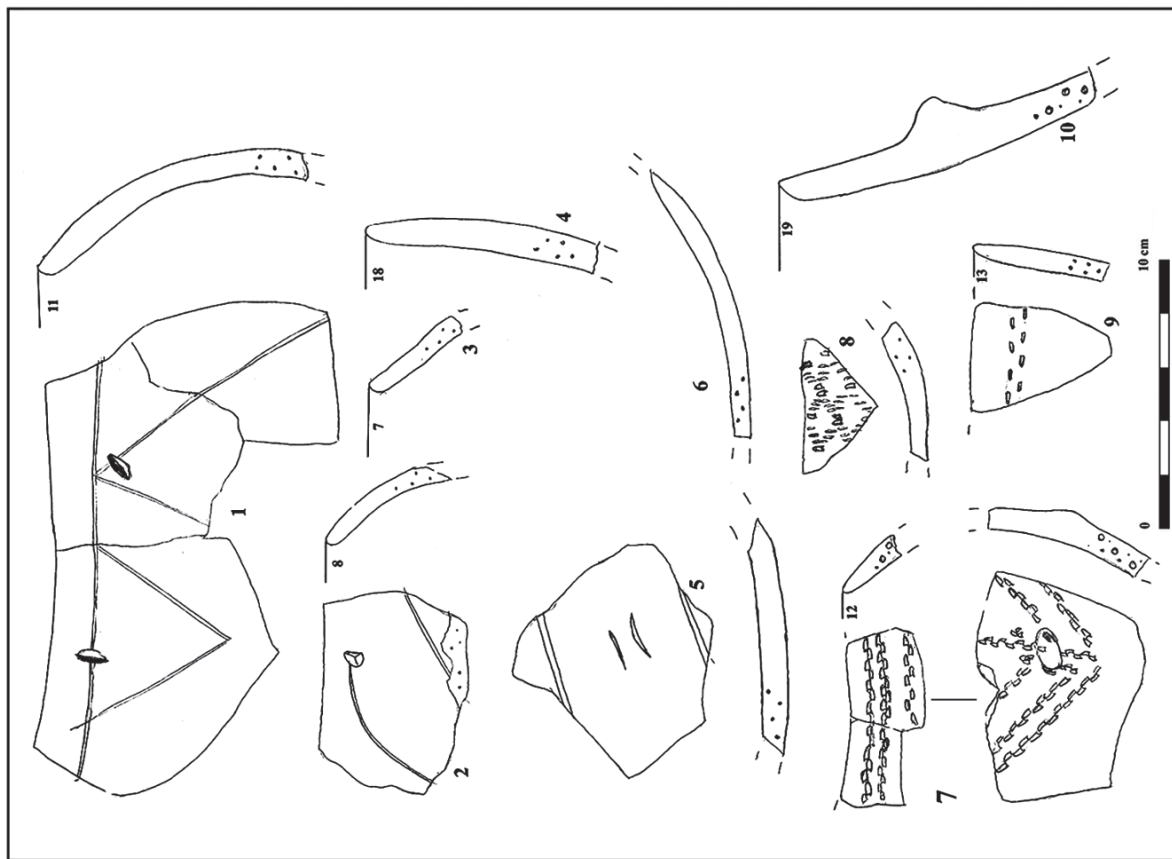

1

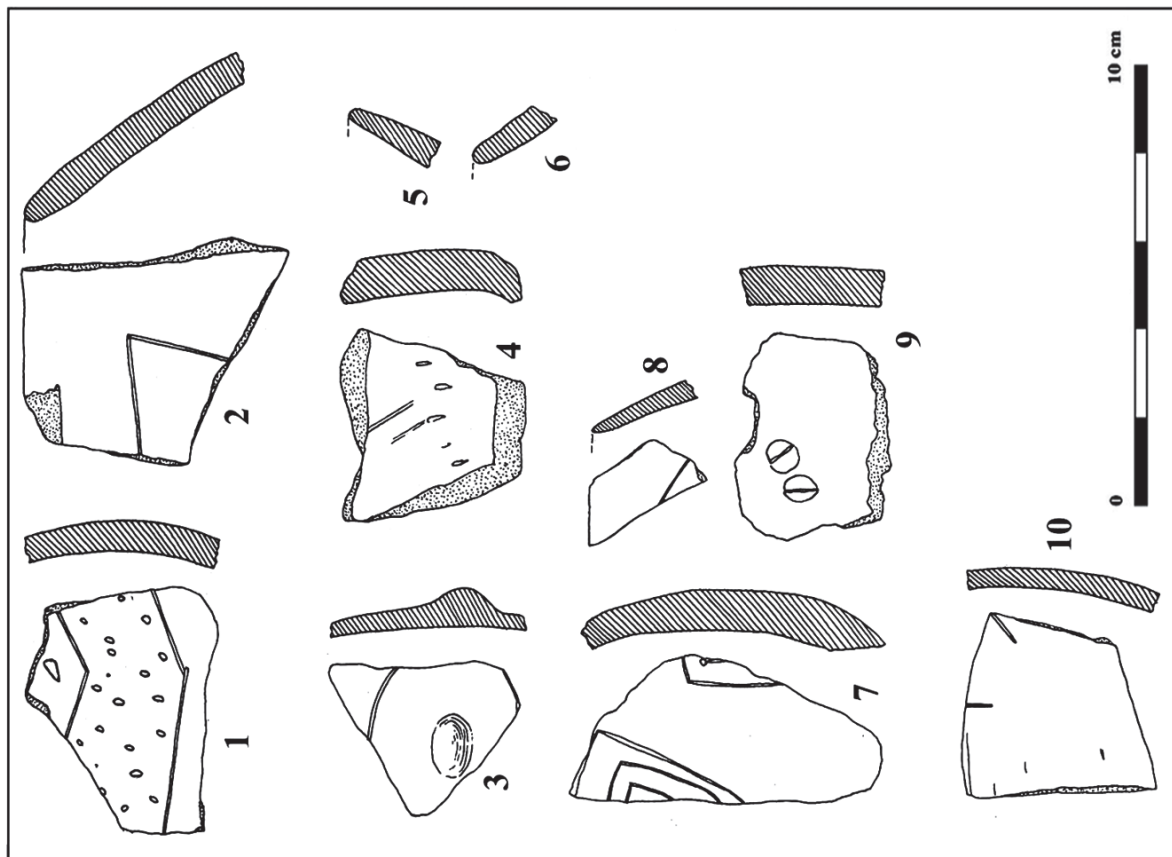

Obr. IV.48. 1: Horoměřice-Chotol 1984. Nálezy z obj. 5: 1 – 18; 2: Horoměřice-Chotol 1984. Nálezy z obj. 5: 1 – 14; obj. 6: 18 – 19; obj. 8: 15, 17, 22; obj. 9: 16, 20, 21, 23. Podle Nový – Řídký – Šulová 2005.

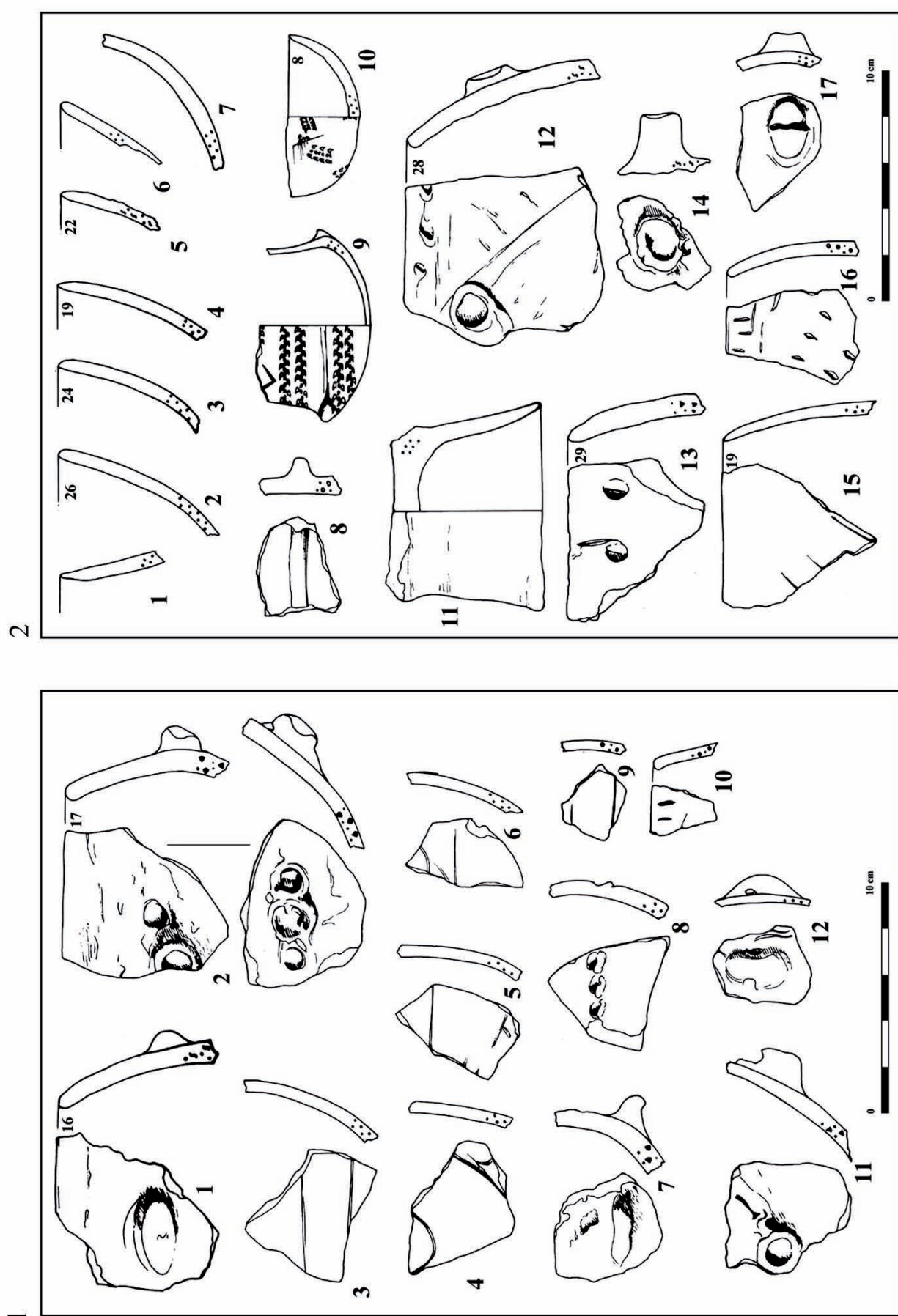
1

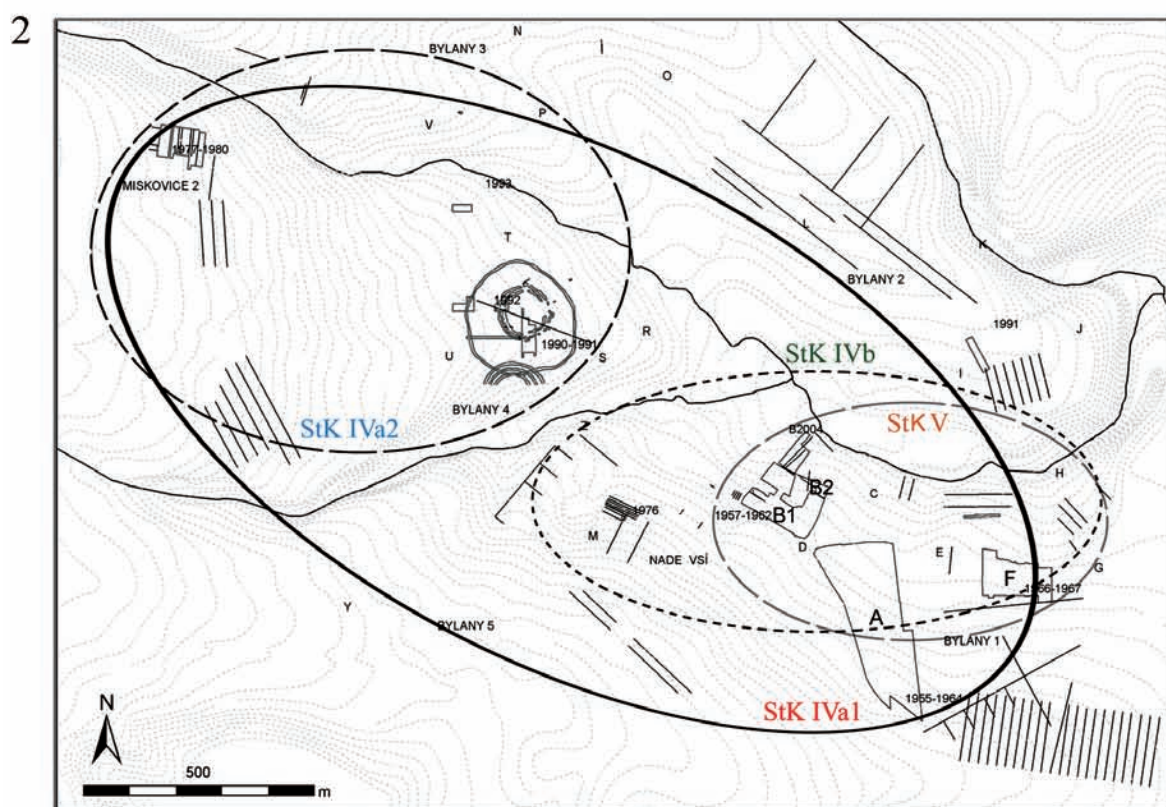
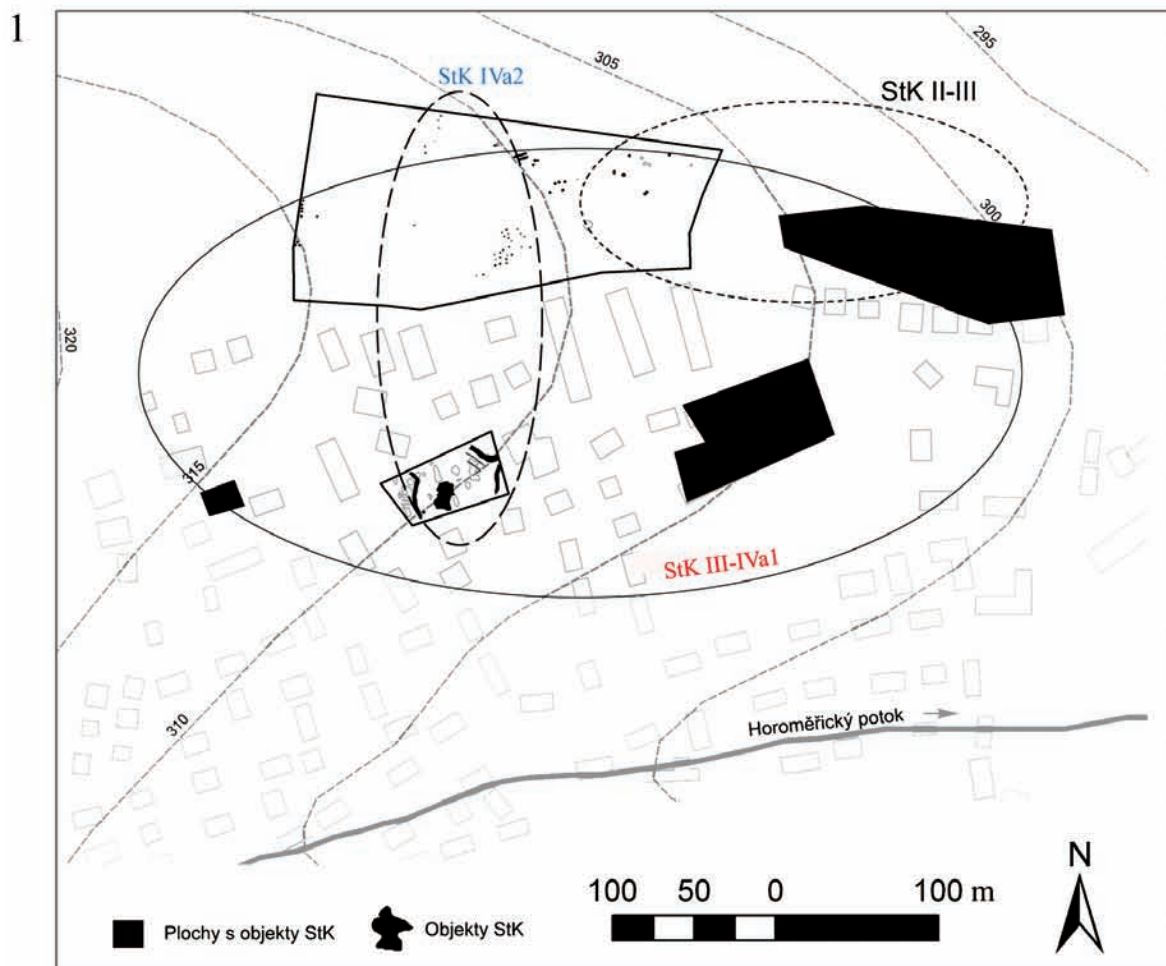
2

Obr. IV.49. 1: Horoměřice-RD (p. Bečka). Nálezy z obj. 1: 1–10; 2: Horoměřice-pískovna. NZ 2299/67 (S. Venc), Podle Nový – Řídký – Šulová 2005.

Obr. IV.50. 1: Horoměřice-pískovna 1974. Nálezy z obj. II: 1 - 12; Horoměřice-pískovna 1974. Nálezy z obj. II: 1 - 9, 11; 2: nálezy z okolí obj. II - sběr: 10, 12 - 17. Podle Nový - Řídký - Šulová 2005.

Obr. IV.51. 1: Mladoneolitický sídelní areál v Horoměřicích; 2: Mladoneolitický sídelní areál v Bylanech a Miskovicích u Kutné Hory (podle Zápotocká 1987; 2005). Modely chronologického a prostorového vývoje.

v České republice, vytvářena různými přístupy, ale přesto vždy v určité návaznosti na předešlé závěry, zejména typologickou metodou. Jistou možností zpětné kontroly jsou rozborů z jednotlivých mikroregionů, kde může být ověřena chronologická průkaznost vybraných znaků keramiky.

IV. 3. Sídlní areál v Horoměřicích

Lokalizace a přírodní prostředí

Skupina několika nalezišť se nachází na levém břehu Horoměřického potoka (IV. řádu), který se vlévá do Únětického potoka 2 km pod Úněticemi (**obr. IV.1: 1**). Většina nálezů se koncentruje na úpatí mírného návrší Chotol. Nadmořská výška se v těchto místech pohybuje mezi 300 – 315 m n.m.

Místní podloží je tvořeno opukami bělohorského souvrství a pískovci korycanských vrstev. Jako půdní substrát se místy objevuje čtvrtohorní spraš s úlomky opuky (*Straka a kol. 1993; Mašek a kol. 1985*). Půdní pokryv tvoří hnědé půdy a hnědozem (*Tomášek a kol. 1998*).

Klimatologicky spadá toto území do suchých, mírně teplých oblastí, s mírnou zimou. Průměrná roční teplota se zde pohybuje mezi 8 až 9 °C. Průměrné roční srážky činí 500 – 550 mm (*Mikiška a kol. 1969*).

Historie výzkumů

Na katastru Horoměřic bylo v průběhu času zachyceno několik neolitických nalezišť, soustředěných na levý břeh Horoměřického potoka (**obr. IV.2**; obsáhlejší shrnutí viz *Nový – Řídký – Šulová 2005*). Nejstarší nálezy z období kultury s lineární keramikou pocházejí z bývalé pískovny při severovýchodním okraji obce. Kromě nálezů vyzvednutých přímo z prostoru bývalé pískovny (většinou s nejasnou nálezovou situací) pocházejí také z jejího okolí nálezy z povrchových sběrů. Další nálezy byly učiněny jihozápadně od pískovny během dohledu při stavbě inženýrských sítí (**obr. IV.2: č. 2**). Několik objektů z neolitického období bylo rovněž zachyceno během výkopů pro elektrický kabel (**obr. IV.2: č. 4**) a pro základy rodinného domu p. Bečky v r. 2003 (**obr. IV.2: č. 5**).

Větší soubor z období neolitu byl vyzvednut v prostoru výstavby hotelu Chotol v r. 1984 (**obr. IV.2: č. 3**). V sousedství stejné plochy proběhlo v letech 2006 – 2008 několik menších záchranných akcí (**obr. IV.2: č. 8–9**). Nejvíce, dosud nepublikovaných, objektů a artefaktů bylo odkryto při výše uvedených předstihových výzkumech r. 2003 na ploše rodinných domků a nové obytné zóny v poloze na Chotole (**obr. IV.2: č. 6–7**).

Povrchovým průzkumem P. Nového a dohledy při realizaci památkové péče SM-Roztoky byla zachyce-

na západní, severní a severovýchodní hranice archeologicky doložitelného neolitického sídelního areálu (*Nový – Řídký – Šulová 2005*). Zatím nebyly potvrzeny neolitické komponenty na pravém břehu Horoměřického potoka. Celková plocha osídlení z levého břehu Horoměřického potoka v současné době činí cca 10 ha s téměř kontinuálním osídlením od středního stupně LnK IIb do mladšího stupně StK IV.

IV. 3. 1. Horoměřice-Chotol 2003 (RD)

Metodika a kvalita výzkumu

Výzkum na parcelách dvou rodinných domů proběhl pod vedením K. Věšínové a J. Beneše (společnost Archeos) na ploše cca 70 x 40 m (**obr. IV.3: 1**). Po skrytí ornice o tloušťce kolem 40 – 50 cm byly jednotlivé objekty zkoumány standardním způsobem po mechanických vrstvách cca 20 cm silných. Plochy větších objektů byly rozděleny do sektorů v závislosti na tvaru půdorysu. Bloky mezi jednotlivými sektory byly po zdokumentování zkoumány naposledy.

Zřejmě vzhledem k nedostatku času a financí nebyly objasněny hranice některých větších objektů (obj. 34, 43). Jejich využití pro podrobnější analýzy, např. podle rozměrů a tvaru, je bohužel minimální. Na většině sáčků s vyzvednutým neolitickým materiálem chybí údaje o hloubce. To téměř vylučuje přesnější dataci některých důležitých objektů se smíšeným materiálem z období LnK a StK. Datování objektů je proto opřeno hlavně o vyšší počet keramických jedinců konkrétní kultury.

Jde o polykulturní naleziště. Můžeme počítat s materiálem datovatelným přibližně od LnK II do LnK IV – šareckého stupně (**obr. IV.20: 12**). Dále jsou zde objekty z období StK a několik objektů eneolitických a z doby bronzové⁷.

Superpozice a recentní porušení objektů

Celkem bylo odkryto 48 větších objektů, z čehož 24 objektů datujeme do neolitu (**tab. IV.1**). Pouze z 22 neolitických objektů byla vyzvednuta keramika. Většinu objektů lze datovat do období LnK. Dohromady 7 objektů poskytlo rovněž keramiku StK, jen 4 z nich však datujeme s větší pravděpodobností do uvedeného období (obj. 4, 12, 24, 39). K těmto objektům můžeme ještě přidat oba větší palisádové žlábký – obj. 6 a 14 (**obr. IV.3: 1**).

Podle předložené dokumentace obj. 14 (žlábek) porušil obj. 13, kde je několik nálezů keramiky z období StK. Celý obj. 13 lze však na základě většího množství datovacího materiálu datovat do období

⁷ Tato část kapitoly vychází z připravované práce: Řídký, J. – Remišová, K. – Beneš, J. – Stolz, D.: Mladoneolitický sídelní areál s rondelem a pohřebištem v Horoměřicích (okr. Praha-západ).

Objekt	datece	příměr	typ objektu
3	LnK	0	jáma
4	StK	LnK	příkop
5	LnK	0	jáma
6	neolit	0	žlábek
12	StK	LnK	příkop
13	LnK	StK	jáma
14	neolit	0	žlábek
15	LnK	0	zásobní jáma
17	LnK	0	zásobní jáma
19	LnK	0	jáma
20	LnK	0	jáma
22	LnK	0	jáma
24	StK	LnK	příkop
25	LnK	0	zásobní jáma
30	LnK	0	jáma
31	LnK	0	žlábek
32	LnK	0	kj
34	LnK-StK	LnK-StK	soujámí
38	LnK	StK	jáma
39	StK	0	zásobní jáma
40	LnK	0	jáma
41	LnK	0	jáma
43	LnK	0	jáma
45	LnK	0	jáma

Tab. IV.1. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Přehled typů neolitických objektů.

LnK. Obj. 25 byl porušen objektem č. 24 (příkop). Bohužel není zcela jasná hranice obj. 34 a 38. Problematice obj. 34 se později budeme věnovat podrobněji.

Rondel

Tvar rondelu:

Objekty 4, 12 a 24 tvoří společně s obj. 6 a 14 na ploše RD 2003 torzo rondelu (**obr. IV.3: 1**). Rondel se skládal z jednoho příkopu a dvou vnitřních palisádových žlábků.

V severovýchodní části plochy byl zachycen vstup do areálu, tvořený kleštovitě ven vyhnutými zakončeními příkopů. Část druhého vstupu byla zdokumentována v severozápadním úseku. Oba vstupy nejsou položeny symetricky proti sobě, což je pravidlem u rondelů se sudým počtem vstupů. Podle toho usuzujeme spíše na původní celkový počet tří vstupů (**obr. IV.3: 1**), analogický lépe poznaným objektům v Goseck (Sasko-Anhaltsko), Dresden-Nickern 1 (Sasko) a zřejmě i v Praze – Vinoři (viz kapitola II). Profil příkopu uzavíral klasický hrotitý tvar (**obr. IV.5-6**).

Rozměry rondelu:

Podle nalezené části půdorysu dosahoval maximální průměr rondelu v úrovni skryvky 49 – 52 m. Celou délku ramen lépe zachovalého severovýchodního vstupu neznáme. Vnitřní šířka tohoto vstupu, průchodná mezi rameny příkopů, činila 2 m. Šířka vlastního příkopu kolísala mezi 0,8 až 1,7 m, jeho hloubka

dosahovala hodnot mezi 0,2 – 0,9 m. Směrem k jihu se příkop zužuje a je mělký, z čehož je patrné, že zejména v jižní části plochy došlo v průběhu času k intenzivní erozi.

Oba žláby byly zachyceny pouze v severovýchodní části. Původní průměr většího žlábků (obj. 6) lze rekonstruovat na 43 m. Jeho šířka se pohybovala mezi 0,25 – 0,45 m, s maximální hloubkou 0,2 m. Druhý palisádový žlábek (obj. 14) uzavíral v průměru maximálně 35 m. Jeho šířka se pohybovala do 0,4 m, s hloubkou do 0,25 m.

Typy výplní v segmentech příkopu rondelu:

V dokumentaci profilů příkopu je možné ve všech sektorech sledovat zhruba tři základní vrstvy (**obr. IV.5-6**). Půdním substrátem na lokalitě je světlá jílovitopísčítá vrstva. Spodní vrstvy obsahovaly taktéž vysoký podíl písku a jílu, zřejmě se jedná o splachy ze stěn příkopu. Horní vrstva, označená ve všech sektorech č. 1, byla vždy tmavší a obsahovala kousky opuky a mazanice.

Intaktnost vrstev nelze bohužel ověřit na keramice, protože na sáčcích s nálezy z příkopu rondelu není zaznamenána hloubka. Zastoupení střepů LnK a StK je možné porovnat pouze podle zkoumaných sektorů příkopu (**obr. IV.3: 2**).

Téměř ve všech sektorech keramika z období LnK převažuje, a to i větší kusy s délkou nad 6 cm, u nichž můžeme těžko předpokládat transport přírodní cestou (**tab. IV.2**). Podle těchto informací se lze domnívat, že příkop rondelu byl alespoň v některých částech jednorázově zaházen materiálem z nejbližšího okolí. Mohlo by také jít o destrukci valu v těsné blízkosti příkopu, který byl navršen během jeho výkopu a do kterého se dostalo množství staršího materiálu ze sídlištních vrstev nebo starších objektů.

Půdorysy domů

Na celé ploše byl zachycen pouze jeden půdorys neolitického dlouhého domu. Šlo o zbytky tří vnitřních řad (**obr. IV.3: 1**), ke kterým bylo možné vztáhnout tzv. stavební jámu, konkrétně obj. 20, z období LnK.

Ostatní objekty

Tvary objektů

Vzhledem k polykulturnímu osídlení naleziště bylo nalezeno množství neolitické keramiky také v objektech z mladších období. S větší pravděpodobností spadá do období neolitu pouze 22 rozměrnějších objektů. Do období StK náleží kromě rondelu pouze obj. 39. Nejrozměrnější obj. 34 obsahoval keramiku z období LnK i StK.

Všechny neolitické objekty na ploše byly rozděleny do 4 hlavních skupin na základě tvaru půdorysů

objekt	část	LnK do 2 cm	LnK 2-6 cm	LnK 6 a více cm	StK do 2 cm	StK 2-6 cm	StK 6 a více cm	neolit do 2 cm	neolit 2-6 cm	neolit 6 a více cm
4	P1					1			5	2
4	P1/P2		2			1			4	
4	P2	4	8	2						
4	P2/P3		2	2		1				
4	P3							7	3	
4	P3/P4	4	3	2						
4	P4	3	62	13		2		3	28	4
4	P4/P5	4	28	2		8	2	14	21	2
4	P5	1	6	3						
12	P1	3	6	1	1	2	1			
12	P1/P2	6	11	2						
12	P2	4	14	5	2			3	4	2
12	P2/P3	7	28	5	1	2		6	45	5
12	P3	3	43	21		1				
12	P4	5	7	2		1		3	12	1
12	P5	2	6	1		4				
24	P1	13	21	12						
24	P2	3	14	1			1			
24	P4	3	5							
24	P5	2	33	10						
24	P7	2	4	1						
24	P9	1	14			1				
celkem		72	323	86	4	24	4	36	122	16

Tab. IV.2. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Velikostní zastoupení keramických fragmentů LnK, StK a blíže neurčitelného neolitu v jednotlivých sektorech příkopu rondelu. Skupiny byly rozděleny podle Květina 2002.

(obr. IV.4: 1/a). Největší skupinu tvoří objekty s nepravidelným půdorysem (68,2 %; obr. IV.4: 1/a4), zbytek objektů je zastoupen zhruba ve stejném poměru (tab. IV.3).

Nepravidelné objekty disponují nepravidelnými nebo konkávními stěnami (obr. IV.4: 1/b6, b2) a nejčastěji nepravidelným dnem (obr. IV.4: 1/c3). Ostatní skupiny mají konkávní tvary profilů. Převažuje zde ale větší počet rovných nebo víceméně rovných dnů. Jediný objekt z StK č. 39 byl okrouhlého půdorysu s konkávními stěnami a rovným dnem.

Rozměry objektů

Maximální zachycená délka všech větších neolitických objektů z uvedeného naleziště se pohybovala mezi 1,2 – 13 m, s průměrem 3,82 m (medián 2,65 m), s maximální hloubkou mezi 0,1 – 1,4 m o průměru 0,5 m (medián 0,45 m).

Mezi nejdelší patří nepravidelné objekty, které dosahují téměř 13 m. Jejich hloubka se blíží až k 1,4 m. Nejmenší jsou objekty s téměř pravidelným okrouhlým půdorysem, které nedosahují ani 2 m. Tyto objekty disponují také nejmenší hloubkou.

1. Objekt	2. Prozkoumáno	3. Půdorys	4. Stěny	5. Dno	6. Orientace	7. Délka (m)	8. Šířka (m)	9. Hloubka (m)	10. Zachovalý objem (m³)	11. Porušení
3	100	4	2	3	SZ-JV	4,6	4	0,5	9,2	0
4	0	4	2	5	0	0	1,7	0,8	není komplet	0
5	100	2	2	4	SZ-JV	2,95	2,4	0,3	2,124	0
6	0	4	1	2	0	0	0,4	0,3	není komplet	0
12	0	4	2	5	0	0	0,75	0,65	není komplet	0
13	100	4	6	3	SZ-JV	13	5	0,6	39	14
15	100	2	1	1	SV-JZ	1,7	1,6	0,3	0,816	0
17	100	2	2	1	SZ-JV	2,2	1,7	1	3,74	0
19	100	3	2	1	SZ-JV	3,4	3,4	0,4	4,62	0
20	0	4	2	3	SZ-JV	0	3	0,25	není komplet	?
22	0	4	6	3	S-J	0	1,9	0,25	není komplet	0
24	0	4	2	5	0	0	1	0,9	není komplet	25
25	100	1	2	1	SZ-JV	1,2	1,1	0,1	0,132	24
30	0	4	6	3	SZ-JV	0	3,5	0,55	není komplet	0
31	0	4	2	1	SV-JZ	0	0,7	0,25	není komplet	0
34	0	4	6	3	S-J	0	2	1,4	není komplet	38
38	0	4	5	2	SZ-JV	0	0,55	0,65	není komplet	34
39	100	1	2	1	SV-JZ	1,8	1,4	0,2	0,504	0
40	100	4	2	1	SZ-JV	2,35	0,85	0,2	0,4	0
41	0	4	0	0	SZ-JV	0	1,6	0,3	není komplet	42
43	0	4	0	0	0	0	1	0,55	není komplet	0
45	100	3	6	3	SZ-JV	5	2,35	0,5	5,875	0

Tab. IV.3. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Přehled zachovalých tvarů a rozměrů neolitických objektů. Silně – datované do StK. Typy půdorysů, stěn a den viz obr. IV.4: 1.

Jenom 10 neolitických objektů (45,5 %) zůstalo relativně neporušeno jiným objektem. Největšího objemu dosahují objekty s nepravidelným půdorysem. Naopak nejmenší zde byly objekty s půdorysem okrouhlým.

Funkce objektů

Podle tvarů půdorysů, profilů a den bylo možné vydělit skupinu tzv. zásobních objektů. Podle zachovalých tvarů a dříve definovaných znaků (Šumberová 1996, 96–98) je možné do této skupiny přiřadit neolitické objekty č. 5, 17 (obr. IV.12), 25 (obr. IV.6) a 39 (obr. IV.13). Zásobní objekt byl identifikován rovněž v jižní části obj. 20 (obr. IV.17: 20/P4). Pro období StK lze do této kategorie zařadit obj. 39.

Do skupiny tzv. stavebních jam spadají podle tvaru půdorysu a orientace obj. 20 (obr. IV.15), 38 (obr. IV.8), 45 (obr. IV.14) a zřejmě i 13 (obr. IV.15). Všechny jsou keramikou datovány do LnK.

Ze zásypu objektu č. 19 byla vyzvednuta pouze keramika LnK. Na základě jeho rozměrů, obdélníkovitého půdorysu a pravidelně rovného dna je možné ho zařadit do kategorie zemnic (obr. IV.14).

Typy výplní objektů

Na ploše bylo zaznamenáno několik typů výplní. Podle terénní dokumentace šlo v naprosté většině případů o jednoduchou výplň, někdy s kousky uhlíků či mazanice.

Zajímavá je problematika obj. 34. Podle srovnání podílu zastoupení obou hlavních neolitických kultur (**obr. IV. 3: 2**) můžeme v tomto případě počítat buď s rozrušením starší struktury v období StK, nebo jde o superpozici z obou období. Třetí možností je využívání objektu větších rozměrů během LnK a kontinuálně i v následujícím období. Všechny tyto možnosti jsou důležité pro funkční vztah k rondelu.

V sektorech podle **obr. IV.8** převažuje keramika LnK v 34/A-F a dále v 34/H, K, Q. Podle dokumentace se zde opakuje jednotný typ výplně, kdy vrstva 1 nasedá na vrstvu 2 (**obr. IV.8–9, 10–11**). Nálezy StK zase dominují v sektorech 34/G, J, I, P. V těchto místech dosahuje celý objekt největší hloubky (až k 1,2 m). Kromě jiného jsou zde také jasnější hranice obj. 38, vůči obj. 34/K, N. I když se zde opakují zásypové vrstvy č. 1 a č. 2 stejně jako u předešlých částí a dokumentace je někdy nejasná (často vrstva č. 1 nasedá na č. 3), objeví se zde (v sektoru 34/M, G) situace, kdy nejspodnější vrstvou je č. 3, na ni nasedá č. 2 a následuje č. 1.

hužel ani závěry vyplývající ze studia tohoto objektu není možné ověřit ze stejných důvodů jako u příkopu rondelu na keramice. Jistým vyloučením transportu keramiky z obou období přírodní cestou je větší velikost fragmentů. V případě keramiky StK bylo vyzvednuto několik téměř kompletních keramických tvarů.

Závěrem se přikláníme spíše k náhodnému porušení několika diachronních objektů, bohužel však dnes není možné určit přesný tvar původního objektu StK. Objekt č. 34 a rondel tvořený obj. 4, 12, 24, 6, 14 považujeme vzhledem k informacím horizontální stratigrafie za nesoučasné. Obj. 34 nemohl být plněn odpadem v čase výstavby a primární funkce rondelu, pokud by zde neplnil nějakou specifickou funkci⁸.

Keramika a datování*Keramické tvary*

Celkem bylo v 7 objektech nalezeno 897 fragmentů keramiky, které bylo možné spojit do 712 keramických jedinců (**tab. IV.4**). Určit původní tvar se podařilo u 137 jedinců (19,2 %). V této skupině bylo identifikováno podle obrysové křivky 8 keramických tvarů (**obr. IV.18**).

Dominují zde misky (celkem 65,7 %) nad tvary pohárovitými (8,8 %; **obr. IV.19: 2, 21; IV.23: 1; IV.**

objekt	počet keramiky	počet ker. jedinců	miskovitý blíže neurčený tvar	miskovitý se zaobleným dnem nebo kónický (1, 2)	miskovitý s vyhnutým okrajem (3)	hruškovitý vysoký (4)	pohárovitý (5)	kotlovitý (6)	hrncovitý (7)	jiný (hmoždířovitý) (8)	určené tvary	počet pupků	počet uch	okraje celkem	5-10 cm	11-15 cm	16-20 cm	21-30 cm	30 a více cm	stěny celkem	stěny lomené	dna celkem	dna plochá	dna zaoblená	dna na nožce
4	15	11	0	1	0	0	1	0	0	0	2	0	0	3	0	1	1	0	0	9	1	0	0	0	0
12	14	12	0	2	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	0	1	1	0	0	6	2	0	0	2	0
13	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
24	3	3	0	1	0	0	1	0	0	0	2	0	0	1	0	0	1	0	0	2	1	0	0	0	0
34	800	631	4	61	17	9	10	23	2	1	125	22	6	183	13	22	41	26	2	388	19	50	18	30	1
38	46	44	0	4	0	0	0	0	0	0	4	0	0	7	0	0	2	0	0	32	1	5	0	5	0
39	16	10	0	0	0	2	0	0	0	0	2	2	0	2	1	0	0	0	0	6	0	2	0	2	0
celkem	897	712	4	69	17	11	12	23	2	1	137	24	6	198	14	24	46	26	2	443	24	57	18	39	1

Tab. IV.4. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Zastoupení keramických tvarů a typů fragmentů StK.

To lze vysvětlit tak, že se na původní situaci (z období LnK) dostala vrstva (splachová) č. 2. Objekt mohl být určitou dobu otevřený a poté byl zasypán v poměrně krátkém čase – jednotná vrstva č. 1. Bo-

26:2 ad.), vysokými hruškovitými (8,03 %; **obr. IV.24: 6, 7; IV.25: 10 ad.)** a hrubými kotlovitými (16,8 %;

⁸ Např. kultovního významu (*Daim – Neubauer Hrsg. 2005, 68*).

obr. IV.22: 2, 5; IV.23: 14, 15 ad.). Pouze ve dvou případech byl určen hrncovitý tvar (**obr. IV.26: 10**) a jeden tzv. hmoždířovitý tvar (**obr. IV.24: 12**).

Pokud bylo možné identifikovat tvar misek podrobněji, převažují zde jednoduše profilované typy ať už se zaobleným dnem, nebo kónické se dnem rovným (**obr. IV.21: 11; IV.22: 6, 7; IV.24: 1, 13, 14; IV.26: 5 ad.**). Jinak se objevují pouze misky s vyhnutým okrajem (**obr. IV.21: 17; IV.22: 9; IV.25: 1, 8; IV.26: 1 ad.**).

Jen v případě obj. 34 bylo možné tvarově určit až 19,8 % keramických tvarů. V tomto objektu byly také zastoupeny všechny uvedené typy, včetně hrubého zboží a tzv. hmoždířovitého tvaru.

Keramické fragmenty a materiál

V nalezených fragmentech převažují stěny nádob (62,2 %) nad okraji (27,8 %) a dny (8 %) (**tab. IV.4**). Ve skupině okrajů se objevil největší počet jedinců s průměrem hrdla mezi 16 – 20 cm (23,2 %), dále potom zhruba stejné zastoupení průměrů mezi 11 – 15 cm a 21 – 30 cm (13,1 %). Méně je průměrů mezi 5 – 10 cm a pouze dva okraje přesáhly průměr 30 cm. Mezi zachovalými dny převažují zaoblená (68,4 %), méně je plochých (31,6 %). Jenom v jednom případě bylo zachyceno dno na nožce.

Barevně dominují odstíny šedé a tmavě šedé (79,1 %) nad okrovou (10,7 %), hnědou (6,5 %) a černou (1,5 %) (**tab. IV.5**). Chybí zde okrsiena.

V makroskopicky sledovaném materiálu jednoznačně převládá jemný plavený (87,5 %) nad písčitým (9,1 %) a neplaveným s kamínky (3,4 %). Pouze ve dvou případech byl zaznamenán bahnitý materiál.

Zachovalý povrch většiny keramických jedinců byl hlazený (99,2 %). Leštění bylo zachováno velmi zřídka (**tab. IV.5**).

Keramická výzdoba

Celkem bylo vypíchaným ornamentem zdobeno 432 jedinců (60,7 %). Plastická výzdoba (PO) byla zachycena v devíti případech (**obr. IV.22: 2, 5; IV.23: 14 ad.**), stopy po malování pouze jednou (**tab. IV.6**).

Bylo zde evidováno celkem 7 různých technik vpichu a jednou výzdoba rytá. Ve vypíchané výzdobě uvedeného souboru dominuje jednoznačně velký dvojpich (53,9 %; **obr. IV.19: 1, 2, 5; IV.21: 16–18; IV.25: 1; IV.26: 1 ad.**), následován trojvpichem (27,5 %; **obr. IV.19: 4, 9; IV.22: 6; IV.23: 2 ad.**) a čtyřvpichem (4,2 %; **obr. IV.19: 8; IV.24: 14 ad.**). Ostatní zachycené techniky se objevily pouze v počtu do 5 kusů (**obr. IV.25: 5, 7; IV.27: 5 ad.**). Malého a středního dvojpichu je pouze 1,6 %. Chybí vpich rössenský a jen ve dvou případech byla identifikována technika tremolo (**obr. IV.23: 8; IV.25: 8**). V 5 případech byla zachycena kombinace technik dvojpichu a vpichu brázděného (**obr. IV.22: 7**), jednou ryté výzdoby a trojvpichu.

V určených hlavních motivech výzdoby převažují V-motivy (60,8 %; **obr. IV.21: 16; IV.22: 1 ad.**) bez možnosti jasné identifikace, zda jde o starší krokvičci nebo mladší cikcak. Často se objevují, a to zejména na miskách (33,3 %), motivy různých pásů (**obr. IV.25: 8 ad.**). Vnitřní výzdoba nádob byla zachycena pouze jednou.

Datování

K datování celého souboru lze použít výskyt či absenci některých specifických technik vpichu a keramických tvarů. Nejvíce informací poskytl keramický soubor z obj. 34. Kromě brázděného vpichu se zde objevují všechny techniky, datující soubor do mladšího stupně StK IV. Naopak je zde minimálně zastoupena technika malého nebo středního vpichu, typická

Objekt	Počet keramiky	Počet ker.jedinců	Bahnitý	Plavený	Neplavený s kamínky	Písčitý	Šedá	Tmavě šedá	Okrová	Hnědá	Černá	Povrch hlazený	Povrch leštěný a pololeštěný	Povrch zničený	Jemná	Hrubá
4	15	11	0	11	0	0	3	5	3	0	0	11	0	0	11	0
12	14	12	0	11	0	1	3	5	1	2	1	12	0	0	11	1
13	3	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0
24	3	3	0	3	0	0	0	3	0	0	0	3	0	0	3	0
34	800	631	1	555	22	54	160	339	64	43	10	625	4	1	540	78
38	46	44	1	33	1	10	4	33	7	0	0	44	0	0	33	11
39	16	10	0	9	1	0	4	3	1	1	0	10	0	0	9	1
celkem	897	712	2	623	24	65	174	389	76	46	11	706	4	1	608	91

Tab. IV.5. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Materiál, vzhled a zachovalá úprava povrchu keramiky StK.

Objekt	Počet keramiky	Počet ker.jedinců	PO	MO	Zdobených vpichem	Nezdobených vůbec	1. Rytá	2. Dvojvých malý a střední	3. Dvojvých velký	4. Trojvých	5. Čtyřvých	6. Pětivých	7. Tremlový vpich	8. Brázdný vpich	Kombinace technik vpichů	Okrajové pásy-počet	Vnitřní výzdoba	V-motivy	Krokev	Cikcak	Pásy	U-motivy	Šachovnicovitý motiv	Další motivy
4	15	11	0	0	10	1	0	0	6	2	1	0	0	0	0	3	0	1	0	0	0	0	0	0
12	14	12	0	0	12	0	0	0	6	4	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
13	3	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
24	3	3	0	0	2	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34	800	631	9	0	383	194	1	7	214	101	15	2	1	3	5(3+8); 1(1+4)	49	1	29	1	0	16	0	1	2
38	46	44	0	0	18	26	0	0	3	8	1	3	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0
39	16	10	0	1	6	4	0	0	3	2	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0
celkem	897	712	9	1	432	226	1	7	233	119	18	5	1	3	6	58	1	31	1	0	17	0	1	2

Tab. IV.6. Horoměřice-Chotol 2003 (RD). Výzdoba a techniky vpichu StK. Použité zkratky: PO – plastický ornament; MO – malovaná výzdoba.

pro starší stupeň. Výše uvedenému odpovídá rovněž spektrum zachycených keramických tvarů, hlavně vysokých hruškovitých tvarů a tvarů pohárovitých. Celý soubor je tedy možno klást do mladšího stupně StK IVa podle M. Zápotocké.

IV. 3. 2. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna)

Metodika a kvalita výzkumu

Výzkum na ploše obytné zóny proběhl pod vedením K. Věšínové a J. Beneše ze společnosti Archeos (**obr. IV.2: č. 7**). K metodice výzkumu a zpracování lze shrnout následující informace⁹.

Po úvodním skrytí ornice a podorniční vrstvy (cca 40 cm) na půdní substrát byly objekty zkoumány v závislosti na tvaru půdorysu. Objekty větších rozměrů byly rozděleny do sektorů a poté zkoumány po mechanických vrstvách, zhruba 20 cm silných.

Kromě nálezů z období LnK a StK zde byly objekty z období eneolitu, konkrétně z časného eneolitu a řivnáčské kultury, dále potom hroby a sídlištní objekty z doby bronzové. Kromě sídlištních situací z období StK bylo zachyceno rovněž 30 žárových hrobů.

V následujícím zpracování budou objekty a keramika ze sídlištních objektů a pohřebiště nejprve vyhodnoceny odděleně. Důvodem je možnost srovnání keramických tvarů a výzdoby keramiky z různých nálezových situací – tj. materiálu, který prošel několika různými stadii formování odpadu na sídlišti, a materiálu, který lze označit jako primární odpad nebo uzavřený nálezový celek (Vencl 2001; Neustupný 2007).

Superpozice a recentní porušení objektů

Celkově bylo zkoumáno 88 větších objektů z několika období pravěku. V 58 z nich byla identifikována neolitická keramika, z toho lze 42 objektů klást do období neolitu (**tab. IV.7**). V této skupině je 33 objektů po primárním určení datovatelných do období StK, ze sídlištních objektů jsou to obj. 61, 62 a 63, do žárových hrobů StK spadají obj. 20/P3, 21–41, 43–49, 89. Z obj. 51 byla vyzvednuta keramika z období LnK i StK (**obr. IV.28**).

Podle dostupných informací by v prostoru plochy s žárovými hroby neměly být žádné další objekty ze stejného období. Pokud byla keramika StK nalezena v obj. 19, 81 a obj. 1, lze ji považovat za intruzi v objektech z pozdějších období. Může jít o další porušené žárové hroby. Rozsah pohřebiště, jak ukazuje poloha objektů č. 20/P3, 22, 23, 32 a obj. 34, byl původně bezesporu větší.

Půdorysy domů

Na ploše plánované obytné zóny nebyl zachycen ani jeden půdorys neolitického dlouhého domu. Odkryté kúlové jamky nelze spojit do žádné identifikovatelné struktury.

Ostatní objekty

Tvary objektů

Mezi objekty bylo možné rozlišit čtyři půdorysné tvary (**obr. IV.4: 1/a**). Objekty byly rozděleny na dvě části – sídlištní objekty a hroby.

Sídlištní objekty:

Do první skupiny spadá 11 objektů (**tab. IV.8**). V první řadě jsou to pravidelné okrouhlé tvary (36,1%) se svislými nebo konkávními stěnami a rovným nebo mísovým dnem. Ve stejném počtu byly zachyceny také

⁹ Tato část kapitoly vychází z připravované práce: Řídký, J. – Remišová, K. – Beneš, J. – Stolz, D.: Mladoneolitický sídelní areál s rondel a pohřebištěm v Horoměřicích (okr. Praha-západ).

Objekt	datace	příměs	typ objektu
17	neolit	0	jáma
20/P3	StK	0	žárový hrob
21	StK	0	žárový hrob
22	StK	0	žárový hrob
23	StK	0	žárový hrob
24	StK	0	žárový hrob
25	StK	0	žárový hrob
26	StK	0	žárový hrob
27	StK	0	žárový hrob
28	StK	0	žárový hrob
29	StK	0	žárový hrob
30	StK	0	žárový hrob
31	StK	0	žárový hrob
32	StK	0	žárový hrob
33	StK	0	žárový hrob
34	StK	0	žárový hrob
35	StK	0	žárový hrob
36	StK	0	žárový hrob
37	StK	0	žárový hrob
38	StK	0	žárový hrob
39	StK	0	žárový hrob
40	StK	0	žárový hrob
41	StK	0	žárový hrob
43	StK	0	žárový hrob
44	StK	0	žárový hrob
45	StK	0	žárový hrob
46	StK	0	žárový hrob
47	StK	0	žárový hrob
48	StK	0	žárový hrob
49	StK	0	žárový hrob
51	LnK-StK	eneolit	jáma
55	LnK	0	kj
58	LnK	StK	jáma
61	StK	0	jáma
62	StK	LnK	jáma
63	StK	0	zásobní jáma
64	LnK	0	kj
65	LnK	0	jáma
66	LnK	StK	jáma
67	LnK	0	zásobní jáma
76	LnK	0	kj
89	StK	0	žárový hrob

Tab. IV.7. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). Přehled typů neolitických objektů.

objekty s nepravidelným půdorysem, nepravidelnými stěnami a členitým dnem. Ve třech případech byl určen oválný půdorys, rovněž s konkávními stěnami a dnem rovným nebo mísovitém. Mezi sídlištními objekty nebyl zachycen ani jeden obdélný půdorys.

Objekty z období StK (obj. 61–63; **obr. IV.29**) byly zachyceny ve všech třech skupinách. Tvary objektů LnK a StK nelze vzhledem k nízkému počtu objektů z mladšího období vzájemně porovnávat.

Pohřebiště:

Hrobová jáma byla na pohřebišti zachována pouze u 13 objektů (**tab. IV.9**). V uvedených 13 případech

mírně převažuje obdélný tvar půdorysu (53,8 %) nad oválným tvarem (38,5 %). Všechny hrobové jámy mají kolmé nebo konkávní stěny a rovné nebo mísovité dno (**obr. IV.31–32**). Ani jeden z pohřbů nebyl uložen v sídlištním objektu.

Rozměry objektů

Sídlištní objekty:

Sídlištní objekty dosáhly maximální délky 4,8 m, s průměrem 1,89 m (medián 1,76 m), a hloubky do 0,7 m, s průměrem 0,38 m (medián 0,35 m). Největších rozměrů dosahují nepravidelné objekty. Všechny objekty StK náleží do střední velikostní skupiny.

1. Objekt	2. Prozkoumáno	3. Půdorys	4. Stěny	5. Dno	6. Orientace	7. Délka (m)	8. Šířka (m)	9. Hloubka (m)	10. Zachovalý objem (m³)	11. Porušení
17	?	4	6	3	?	?	1,2	0,45	není komplet	0
51	100	4	6	3	V-Z	4,8	4,4	0,7	14,784	0
55	50	2	2	2	?	?	0,25	0,2	není komplet	plyn
61	100	4	6	3	S-J	2,2	1,1	0,3	0,726	0
62	100	2	2	4	V-Z	1,4	0,8	0,4	0,704	0
63	100	1	1	1	S-J	2	2	0,7	2,8	0
64	100	1	2	1	S-J	0,7	0,7	0,2	0,098	0
65	100	4	6	3	SV-JZ	2,2	1,52	0,2	0,669	0
66	?	4	6	3	?	?	?	?	není komplet	0
67	100	1	2	4	S-J	1,52	1,4	0,45	0,9576	0
76	100	1	1	1	V-Z	0,28	0,28	0,1	0,008	0

Tab. IV.8. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). Přehled zachovalých tvarů a rozměrů neolitických sídlištních objektů. Silně – datované do StK. Typy půdorysů, stěn a den viz **obr. IV.4: 1**.

Pohřebiště:

Maximální délky zachycených hrobových jam se pohybují mezi 0,5 – 1 m, s průměrnou hodnotou 0,7 m (medián 0,7 m). Hroby s oválným půdorysem jsou průměrně o cca 10 cm kratší. Těžko však lze hledat při uvedeném počtu a stavu zachování objektů nějakou závislost mezi tvarem a rozměry. Zatím nebylo provedeno ani antropologické určení lidských pozůstatků. Nejdelší hrob 26 s nepravidelně obdélným půdorysem byl také nejhlubší (25 cm; **obr. IV.31**).

Celková plocha hrobových jam se u všech neporušených hrobů pohybuje mezi 0,16 – 0,59 m², s průměrem 0,35 m² (medián 0,34 m²).

Funkce objektů

Funkce objektů z prostoru pohřebiště je jasná. U sídlištních objektů bylo možné identifikovat na základě okrouhlých nebo oválných půdorysů a svislých či

1. Objekt	2. Prozkoumáno	3. Půdorys	4. Stěny	5. Dno	6. Orientace	7. Délka (m)	8. Šířka (m)	9. Hloubka (m)	10. Plocha hrobových jam (m ²)	11. Porušení
24	100	3	2	1	SV-JZ	0,9	0,65	0,2	0,59	0
26	100	3	2	4	V-Z	1	0,55	0,26	0,55	0
27	100	3	1	1	V-Z	0,52	0,4	0,1	0,21	0
28	100	3	1	1	SV-JZ	0,64	0,4	0,1	0,26	0
31	100	2	2	4	S-J	0,52	0,4	0,1	0,21	0
32	100	2	2	1	V-Z	0,5	0,32	0,12	0,16	0
34	100	3	2	1	S-J	0,52	0,44	0,1	0,23	0
37	50	3	2	0	0	0,76	0	0	0	vodovod
40	100	2	1	2	SZ-JV	0,76	0,48	0,16	0,36	0
43	100	3	2	4	V-Z	0,82	0,52	0,14	0,43	0
45	100	4	2	1	V-Z	0,7	0,56	0,1	0,39	0
46	100	2	2	4	V-Z	0,84	0,52	0,1	0,44	0
48	100	2	2	1	SZ-JV	0,64	0,48	0,14	0,31	0

Tab. IV.9. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). Přehled zachovalých tvarů a rozměrů hrobových jam. Typy půdorysů, stěn a den viz **obr. IV.4: 1**.

konkávních stěn a víceméně rovných nebo mísovitých den několik zásobních objektů.

Uvedená formální kritéria splňují obj. 67 a obj. 63 (**obr. IV.29**). Jediný obj. 63 lze datovat do období StK.

Typy výplní sídlištních objektů a hrobových jam

Pouze dva ze všech rozměrnějších sídlištních objektů (obj. 67 a 51) mají v terénní dokumentaci uvedenou jinou výplň než kompaktní.

Obj. 67 z období LnK byl už dříve zařazen do skupiny zásobních objektů. Jeho výplň se skládala ze 4 vrstev (**obr. IV.29**). Vrstvy č. 4 a č. 3 by mohly být dokladem vymazání a výpalu vnitřku zásobní jámy na obilí, což je doloženo i z jiných lokalit (Soudský 1966; Zápotocká 2005, 40).

Z výplně obj. 51 byla vyzvednuta keramika LnK i StK. Jedná se o rozměrnější sídlištní objekt s nepravidelným tvarem půdorysu, stěn i dna. Na profilech bylo zdokumentováno několik zásypových vrstev, dokládajících spíše pozvolné dlouhodobé zaplňování objektu (**obr. IV.30**). Na to poukazuje také větší množství keramického materiálu z období LnK i StK. Několik keramických fragmentů StK, zachycených v sektorech A-C, nešlo do větší hloubky než 30 cm (**tab. IV.10**). Ve spodní části objektu byla odkryta pouze keramika LnK.

Výplně hrobových jam žárových hrobů byly podle nálezkové dokumentace kompaktní, maximálně s vrstvou žárového pohřbu a zbytky keramických nádob.

Objekt	sáček	sektor (hloubka)	StK	LnK	neolit	jiné
51	583	0	0	37	0	0
51	653	A	0	59	0	0
51	666	A (0-10)	0	52	0	0
51	641	A (0-10)	1	33	0	0
51	663	A (10-20)	0	1	0	0
51	680	A (10-20)	1	1	4	0
51	713	A (10-20)	0	31	0	0
51	712	A (20-30)	2	32	0	0
51	726	A (20-30)	0	8	0	0
51	755	A (20-30)	0	11	0	0
51	758	A (30-dno)	0	11	0	0
51	670	B (0-10)	1	12	0	0
51	648	B (0-10)	2	37	0	0
51	689	B (0-10)	0	19	0	0
51	691	B (10-20)	0	3	0	0
51	658	B (10-20)	2	23	0	0
51	704	B (20-30)	1	22	0	0
51	784	B (30-dno)	0	2	0	0
51	710	B (30-dno)	0	20	0	0
51	799	blok	0	32	0	0
51	791	blok	0	33	0	0
51	765	blok	2	22	0	0
51	760	blok	2	24	0	0
51	797	blok	0	25	0	0
51	804	blok	6	50	0	0
51	794	blok	0	63	0	0
51	684	C	3	48	0	0
51	786	C	0	4	0	0
51	659	C (0-10)	4	40	0	1
51	706	C (20-30)	1	42	0	0
51	701	C (20-30)	0	26	0	0
51	753	C (30-dno)	0	12	0	0
51	687	D	0	6	0	0
51	655	D (0-10)	0	4	1	0
51	708	D (20-30)	0	17	0	0
51	722	D (20-30)	0	7	0	0
51	757	D (30-dno)	0	6	0	0
51	645	průkop (povrch)	0	8	0	0
51	567	průkop	2	67	0	3
Celkem 51			30	950	5	4

Tab. IV.10. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). Četnost keramických fragmentů v jednotlivých sektorech a hloubkových úrovních (v centimetrech) obj. 51.

Keramika a datování

Keramické tvary

Sídlištní objekty:

Z 213 nalezených keramických fragmentů bylo možné spojit 117 jedinců (54,9 %). Určit původní tvar nádoby se však podařilo pouze u 27 jedinců (23,08 %) (**tab. IV.11**).

Na základě obrysové křivky a velikostí bylo identifikováno celkem 8 keramických tvarů (**obr. IV.33: 1**). Mezi určitelnými tvary jednoznačně dominují misky (59,3 %) nad vysokými hruškovitými tvary (18,5%; **obr. IV.34: 10, 17, 20; IV.35: 14**). Pouze po dvou kusech (7,4 %) bylo možné rozeznat tvary ši-

objekt	počet keramiky	počet ker.jedinců	miskovitý blíže neurčený tvar	miskovitý se zaobleným dnem (1)	miskovitý kónický (2)	miskovitý s vyhnutým okrajem (3)	miskovitý s vyhnutým okrajem a lomenou výduť	mísovité zvocovitý tvar (4)	široký hruškovitý tvar (5)	vysoký hruškovitý tvar (6)	pohárovitý (7)	kotlovitý (8)	hrncovitý	určené tvary	počet pupků	počet uch	okraje celkem	5-10 cm	11-15 cm	16-20 cm	21-30 cm	30 a více cm	stěny celkem	stěny lomené	dna celkem	dna plochá	dna zaoblená	dna na nožce
19	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	1	0	0	
51	33	27	0	1	0	3	0	0	1	1	0	1	0	7	0	0	9	1	4	2	1	0	16	0	2	0	2	0
58	10	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	
61	5	4	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	3	0	0	0	0	0	
62	24	16	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	4	0	0	6	1	0	3	0	7	2	4	0	4	0	
63	53	14	0	1	0	1	0	0	1	0	0	1	0	4	0	1	6	0	1	0	2	0	8	0	0	0	0	0
66	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
73	28	14	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	4	0	0	1	0	7	0	3	0	0	0	0
74	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0
81	5	5	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	0	1	0	0	2	0	1	0	1	0	0
sběr	34	11	1	0	1	0	0	0	0	2	1	0	0	5	3	0	5	0	4	1	0	4	0	4	2	2	0	0
Sonda III	10	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	2	0	2	0	0
Sonda IV	2	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
celkem	213	117	2	6	1	6	0	1	2	5	2	2	0	27	5	1	36	2	10	8	3	0	68	2	17	3	11	0

Tab. IV.11. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). Zastoupení keramických tvarů a typů fragmentů StK ze sídlištních objektů.

rokové hruškovité (**obr. IV.34: 8; IV.35: 1**), pohárovité (**obr. IV.35: 11; IV.36: 11**) a kotlovité (**obr. IV.34: 22; IV.35: 12**).

Misky byly určeny buď s jednoduše profilovaným okrajem se zaobleným dnem či kónické (**obr. IV.35: 13; IV.36: 3, 7**), nebo s okrajem vyhnutým (**obr. IV.35: 5, 9**), jednou hluboká mísa zvoncovitého tvaru (**obr. IV.35: 4**).

Pohřebiště:

V hrobových jamách bylo vyzvednuto celkem 47 keramických jedinců, z toho bylo možné určit 29 kusů (61,7%) také tvarově podle obrysové křivky a velikosti (**tab. IV.12**).

Jednalo se o široké spektrum 10 různých tvarů (**obr. IV.33: 2**). Znovu zde dominují miskovitě tvary (48,3%) nad hrncovitými (17,2%; **obr. IV.37: 33.1; IV.38: 24.1; IV.39: 27.1, 40.1**), kotlovitými (13,8%; **obr. IV.39: 40.3; IV.40: 35.1; IV.42: 89.1**), pohárovitými (10,3%; **obr. IV.40: 46.2; IV.41: 48.4; IV.42: 89.2**) a vysokými hruškovitými (10,3%; **obr. IV. 37: 21.2; IV.40: 36.3**).

Ve tvarech misek lze odlišit všechny známé varianty – jednoduše profilovanou se zaobleným dnem (**obr. IV.37: 28.1; IV.39: 27.2; IV.41: 48.1**), dále misku s vyhnutým okrajem (**obr. IV.38: 24.2; IV.41: 48.2–3**), s vyhnutým okrajem a lomenou výduť (**obr.**

IV.37: 28.2), výjimečně potom kónickou neprofilovanou misku (**obr. IV.40: 36.2**) a hlubokou mísu zvoncovitého tvaru (**obr. IV.37: 26.1; IV.40: 46.1**).

Keramické fragmenty a materiál

Sídlištní objekty:

Mezi keramickými fragmenty dominují zejména části těl (58,1%) nad okraji (30,8%) a dny (9,4%). Největší počet zachycených okrajů je s průměrem mezi 11 – 15 cm (27,8%) a 16 – 20 cm (22,2%). Chybí zde okraje nad 30 cm. Ve dnech také chybí dna na nožkách (**tab. IV.11**).

Barevně převažují dva odstíny šedé (59,8%) nad okrovou (25,6%) a hnědou (11,97%). Materiál je převážně jemně plavený (81,2%) než neplavený s kamínky nebo písčité. Ani v jednom případě nebyl zaznamenán bahnitý materiál (**tab. IV.13**). Jemná keramika v sídlištním souboru převažuje (86,4%).

Jenom ve třech případech byly odhaleny zbytky po leštění, jinak se dochoval povrch hlazený (87,2%) nebo je porušený (10,3%).

Pohřebiště:

Zachovalost keramických nádob z hrobů byla poznamenána jejich mělkým uložením pod dnešní úrovní povrchu ornice. Přesto se podařilo zrekonstruovat více než polovinu původních tvarů (**tab. IV.12**). V ostatních

případech jde o okraje, těla a dna přibližně ve stejném poměru. Mezi průměry okrajů nádob z hrobů dominují profily mezi 16 – 20 cm (31,3 %) a 11 – 15 cm (21,9 %), ale jsou zde zastoupeny i ostatní skupiny, včetně průměrů nad 30 cm. V tomto souboru byla vyzvednuta rovněž torza 5 nádob na nožce, bohužel bez možnosti přesnějšího určení celého původního tvaru (**obr. IV.37: 22.1; IV.38: 34.1; IV.39: 43.1–2; IV.41: 48.5**). Maximální průměry nožek se pohybovaly mezi 9 – 11 cm.

Barevně nejčastěji dominují odstíny šedi (48,9 %) nad okrovou (26,7 %), hnědou (20 %) a okrsienou (4,4 %) (**tab. IV.14**). Materiál převažuje plavený jemný (75,6 %) nad písčitým a neplaveným s kamínky. Chybí bahnitý materiál. Celkově v hrobech převažuje tzv. jemná keramika (75,6 %) nad hrubou. V 0,8 % hrobů je počet jemné a hrubé keramiky vyrovnán, v 0,8 % hrubá keramika převažuje. Do třech hrobů

(0,6 %) byla uložena pouze jediná nádoba, a to z kategorie hrubé keramiky.

Celkem 64,4 % keramických jedinců má zničený povrch s velmi špatně čitelnou výzdobou, což je zřejmě důsledek vlivu okolního přírodního prostředí. Pouze u 24,4 % byl zaznamenán hlazený povrch a v 11,1 % povrch hrubý, posledně jmenovaný hlavně u tzv. hrubé keramiky.

Keramická výzdoba

Sídlíšní objekty:

Celkem bylo vypíchaným ornamentem zdobeno 65 keramických jedinců (55,6 %), plastická lišta byla nalezena na dvou kusech. Malování nádob nebylo zachyceno ani v jednom případě (**tab. IV.15**).

Ve výzdobných technikách vpichu dominují dvojvpichy a to velký (33,8 %; **obr. IV.34: 3, 4; IV.35: 10,**

	objekt	počet ker.jedinců		miskovitý blíže neurčený tvar	miskovitý se zaobleným dnem (1)	miskovitý kónický (2)	miskovitý s vyhnutým okrajem (3)	miskovitý s vyhnutým okrajem a lomenou výdutí (4)	miskovitý zvoncovitý tvar (5)	široký hrůškovitý tvar (6)	vysoký hrůškovitý tvar (7)	pohárovitý (8)	kotlovitý (9)	hrncovitý (10)	určené tvary	počet pupků	počet uch	okraje celkem	5-10 cm	11-15 cm	16-20 cm	21-30 cm	30 a více cm	stěny celkem	stěny lomené	dna celkem	dna plochá	dna zaoblená	dna na nožce
	20/P3	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	21	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	4	0	2	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0
	22	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	23	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
	24	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	2	1	0	2	2	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0
	25	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
	26	3	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0	3	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0
	27	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	4	0	2	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
	28	2	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
	31	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	3	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	33	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	34	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	35	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	6	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	36	3	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
	39	2	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2	1	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
	40	3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	3	5	0	2	2	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
	43	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	0	2	
	46	3	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	2	0	0	2	0	2	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
	47	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	48	5	0	1	0	2	0	0	0	0	1	0	0	4	0	0	4	0	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	1
	89	5	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	3	2	0	3	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	celkem	47	0	5	1	3	3	2	0	3	3	4	5	29	24	3	33	5	7	10	3	2	8	2	5	0	0	5	

Tab. IV.12. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). Zastoupení keramických tvarů a typů fragmentů StK z hrobů.

objekt	počet keramiky	počet ker.jedinců	bahnitý	plavený	neplavený s kamínky	pískový	další příměs	šedá	tmavě šedá	okrová	hnědá	černá	povrch hlazený	povrch leštěný a pololeštěný	povrch hrubý	povrch zničený	Jemná	Hrubá
19	3	3	0	3	0	0	0	0	1	1	0	1	3	0	0	0	3	0
51	33	27	0	25	0	2	0	1	18	5	1	2	20	0	0	7	25	2
58	10	6	0	6	0	0	0	0	4	2	0	0	6	0	0	0	6	0
61	5	4	0	4	0	0	0	0	2	2	0	0	3	1	0	0	4	0
62	24	16	0	15	0	1	0	1	10	5	0	0	16	0	0	0	15	1
63	53	14	0	7	1	6	2	0	8	4	0	2	13	0	0	1	7	7
66	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0
73	28	14	0	11	3	0	0	0	6	4	4	0	14	0	0	0	11	3
74	5	5	0	4	1	0	0	0	2	3	0	0	4	1	0	0	4	0
81	5	5	0	5	0	0	0	2	2	1	0	0	4	1	0	0	5	0
Sběr	34	11	0	10	0	1	0	0	5	0	6	0	9	0	0	2	10	1
Sonda III	10	9	0	3	0	6	0	1	5	2	3	0	9	0	0	0	3	0
Sonda IV	2	2	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	2	1	1
celkem	213	117	0	95	5	17	2	6	64	30	14	5	102	3	0	12	95	15

Tab. IV.13. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). Materiál, vzhled a zachovalá úprava povrchu keramiky StK ze sídlištních objektů.

objekt	počet ker.jedinců	šedá	tmavě šedá	okrová	okr-siena	hnědá	černá	povrch hlazený	povrch leštěný a pololeštěný	povrch hrubý	povrch zničený	Jemná	Hrubá
20/P3	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0
21	2	0	1	0	0	1	0	0	0	0	2	1	1
22	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0
23	2	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
24	2	0	0	1	0	1	0	2	0	0	0	1	1
25	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
26	3	0	2	0	1	0	0	2	0	0	1	3	0
27	2	1	0	0	0	1	0	2	0	0	0	1	1
28	2	0	2	0	0	0	0	1	0	0	1	2	0
31	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
33	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
34	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
35	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1
36	3	1	0	1	0	1	0	0	0	1	2	2	1
39	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	2	2	0
40	3	0	0	2	0	1	0	0	0	2	1	1	2
43	3	0	1	2	0	0	0	0	0	0	3	3	0
46	3	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2	2	0
47	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0
48	5	2	0	2	1	0	0	1	0	0	4	5	0
89	5	2	0	1	0	2	0	0	0	1	4	4	1
celkem	47	11	11	12	2	9	0	11	0	5	29	34	11

Tab. IV.14. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). Materiál, vzhled a zachovalá úprava povrchu keramiky StK z hrobů.

14; IV.36: 6, 12), malý a střední (26,2 %; *obr. IV.34: 9, 17, 18; IV.35: 2, 4; IV.36: 5, 10*). Dále je zde větší počet trojvpichů (24,6 %; *obr. IV.34: 1, 2, 6–8, 10; IV.35: 6, 7; IV.36: 2, 4*) a jen dvakrát čtyřvpich (*obr. IV.36: 1*). Pouze v jednom případě šlo o vpich tremolový (*obr. IV.35: 8*). Nikde nejsou evidovány kombinace více technik vpichu na jedné nádobě.

Hlavní motivy výzdoby bylo možné rozlišit v 10 případech (15,4 %). Převažují V-motivy (80 %; *obr. IV.34: 10, 17; IV.35: 1, 4, 14; IV.36: 1*) bez jasnějšího rozlišení nad různě orientovanými pásy (*obr. IV.35: 5*), typickými pro misky. Výzdobné pásy pod okraji byly zachyceny ve 22 kusech (61,1 %). Není zde evidována vnitřní výzdoba nádob.

Pohřebiště:

U zachycených keramických jedinců z hrobů mírně převažuje zdobená keramika (57,8 %) nad nezdobenou (*tab. IV.16*).

V určitelných výzdobných technikách vpichu byly zachyceny tři typy. Dominuje velký dvojvpich (86,4 %; *obr. IV.37: 20/P3.A-B, 21.2, 22.1, 26.1, 28.1; IV.38: 24.2, 34.1; IV.39: 43.1; IV.40: 36.1; IV.41: 48.1–3; IV.42: 89.4–5*) nad trojvpichem (9,1 %; *obr. IV.39: 43.3; IV.42: 89.3*) a malým a středním dvojvpichem (4,5 %; *obr. IV.40: 46.1*). Ostatní známé techniky nebyly zachyceny a taktéž výskyt malého dvojvpichu a trojvpichu je velmi ojedinělý. Trojvpich zde byl zaznamenán na fragmentech nádob, u nichž si nejsme jisti, zda nepocházejí ze zásypových vrstev hrobových jam.

objekt	počet keramiky	počet ker.jedinců	PO	MO	zdobených vpichem	nezdobených vůbec	0. rytá	1. jednoduchý vpich	2. dvojpich malý a střední	3. dvojpich velký	4. dvojpich tažený	5. trojpich	6. čtyřpich	7. pětipich	8. tremolový vpich	9. brázděný vpich	10. rössenský vpich	kombinace technik vpichů	okrajové pásy	vnitřní výzdoba	V-motivy	krokev	cikcak	pásy	U-motivy	šachovnicovitý motiv	další motivy
19	3	3	0	0	3	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
51	33	27	2	0	25	2	0	0	9	5	0	9	0	0	0	0	0	8	0	1	0	0	0	0	0	0	
58	10	6	0	0	6	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	
61	5	4	0	0	1	3	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	
62	24	16	0	0	9	7	0	0	1	4	0	3	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	
63	53	14	0	0	4	10	0	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0	4	0	3	0	0	1	0	0	0	
66	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
73	28	14	0	0	2	12	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
74	5	5	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
81	5	5	0	0	5	0	0	0	2	3	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	
Sběr	34	11	0	0	8	3	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	
Sonda III	10	9	0	0	1	8	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Sonda IV	2	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
celkem	213	117	2	0	65	52	0	0	17	22	0	16	2	0	1	0	0	22	0	8	0	0	2	0	0	0	

Tab. IV.15. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). Výzdoba a techniky vpichu StK ze sídlištních objektů. Použité zkratky: PO – plastický ornament; MO – malovaná výzdoba.

objekt	počet ker.jedinců	PO	MO	zdobených vpichem	nezdobených vůbec	0. rytá	1. jednoduchý vpich	2. dvojitých malý a střední	3. dvojitých velký	4. dvojitých tažený	5. trojitých	6. čtyřvpich	7. pětivpich	8. tremolový vpich	9. brázděný vpich	10. rössenský vpich	kombinace technik vpichů	okrajové pásy	vnitřní výzdoba	V-motivy	krokev	clikcak	pásy	U-motivy	šachovnicovitý motiv	další motivy
20/P3	2	0	0	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0
21	2	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22	2	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
23	2	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
24	2	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0
25	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
26	3	0	0	2	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0
27	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28	2	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
31	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
35	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
36	3	0	0	1	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0
39	2	0	0	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
40	3	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
43	3	0	0	3	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
46	3	0	0	1	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0
47	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
48	5	0	0	3	2	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	3	0	2	0	0	0	0	0	0	0
89	5	0	0	4	1	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0
celkem	47	0	0	26	21	0	0	1	19	0	2	0	0	0	0	0	12	0	6	0	1	3	0	0	0	0

Tab. IV.16. Horoměřice-Chotol 2003 (obytná zóna). Výzdoba a techniky vpichu StK z hrobů. Použité zkratky: PO – plastický ornament; MO – malovaná výzdoba.

Hlavní motivy bylo možné rozlišit v 9 případech, a to hlavně ve formě blíže nerozlišitelných tzv. V-motivů (**obr. IV.37: 26.1; IV.40: 36.3 ad.**). Vnitřní výzdoba nebyla zachycena.

Datování objektů

Sídlíšní objekty:

Jedná se o malý soubor co se týče počtu zdobených keramických jedinců. Průměrně bylo ve všech objektech vyzvednuto 4,75 zdobených keramických jedinců (medián 2,5). Pouze objekty 19, 51, 58, 62, 63 a 81 poskytly 3 a více jedinců.

Nejvyšší počet byl evidován z obj. 51, z jehož zásypu byla vyzvednuta keramika LnK i StK. V keramice z mladšího období dominuje malý a střední dvojvpich, trojvpich a velký dvojvpich. Jiné techniky vpichu zde nebyly zachyceny. V určitelných tvarech je zde zastoupen široký i vysoký hruškovitý tvar a dále misky s vyhnutým okrajem a jedna jednoduše profilovaná se zaobleným dnem. Keramiku lze datovat buď na konec StK III, nebo spíše do počátku StK IVa podle dělení M. Zápotocké.

Další objekt s vyšším počtem keramiky, obj. 62, poskytl techniky velkého dvojvpichu a trojvpichu, méně potom malého dvojvpichu a vpichu tremolového. Kromě několika typů misek podobných jako v předchozím případě zde byl nalezen ostře členěný pohárek, a tím lze celý objekt klást spíše do StK IVa.

V objektu č. 63 byly vyzvednuty výzdobné techniky velkého dvojvpichu a čtyřvpichu. Ve tvarech lze zaznamenat kromě misky s vyhnutým okrajem také široký hruškovitý tvar. Objekt byl zařazen do StK III/StK IV.

Ve výplni obj. 58 byly nalezeny fragmenty LnK i StK. Ve výzdobě StK byly zachyceny pouze techniky malého a středního dvojvpichu, které lze klást už do období StK III dle dělení M. Zápotocké.

Ve výplních objektů z postneolitického období byly zachyceny výzdobné techniky malého i velkého dvojvpichu a trojvpichu a také tento materiál je možné klást do období StK III-IV.

Pohřebiště:

Na přilehlém pohřebišti převažuje hlavně technika velkého dvojvpichu. Trojvpich a malý dvojvpich se objeví ojediněle. Soubor obsahuje průměrně pouze 2,4 zdobených jedinců (medián 1).

Nejvyšší počet zdobených jedinců byl zaznamenán v obj. 48, 89 a 43, které patří na základě četnosti keramických nádob mezi bohatší. Tvarově jsou v nich zastoupeny mladší keramické tvary – misky s vyhnutým okrajem, misky s lomenou výduť a hlavně ostře členěné pohárky.

Tvarově i výzdobně působí celý soubor jednotně. Setkávají se zde tvary – miskovitý jednoduše profi-

lovaný se zaobleným dnem, miskovitý s vyhnutým okrajem a další s lomenou výduť. Objevují se také zvoncovitý tvar, vysoké hruškovité nádoby a tvary ostře členěné pohárovité. Z hrubších tvarů jsou to společně kotlovitý a hrncovitý tvar.

Soubor z pohřebiště se od souboru ze sídlíšních objektů liší bohatším tvarovým spektrem, včetně tvarů na nožkách a chybí v něm některé techniky vpichu – čtyřvpich a vpich tremolový. Typologicky se blíží souboru z Bylan u Kutné Hory, sekce Y (obj. 1903, 1904, 1907) a lze jej tedy klást s určitou pravděpodobností do StK IVb dle dělení M. Zápotocké (*Zápotocká 2005, 45*). Přesněji se budeme moci k dataci pohřebiště vyjádřit až v celkovém vyhodnocení sídelního areálu v Horoměřicích.

IV. 3. 3. Horoměřice-pískovna 1974

Objekty

Z celé pískovny byl lépe zdokumentován pouze jeden objekt datovaný do neolitu (**tab. IV.17**). Bylo jím soujámí o max. délce 3 m, šířce 1,8 m a hloubce 0,6 m (**obr. IV.43: 1**). Podle nálezů se jednalo o superpozici objektů z období LnK a StK (*Nový – Řídký – Šulová 2005, 114*).

Keramika a datování

Z pískovny je evidováno pouze 8 fragmentů StK, které šly spojit do 4 keramických jedinců (**tab. IV.18**).

Bylo zde možné identifikovat vysoký hruškovitý tvar (**obr. IV.50: 2.9**) a jeden miskovitý se zaobleným dnem (**obr. IV.50: 2.10**). Kromě toho zde byl nalezen fragment nádoby na vysoké nožce (**obr. IV.50: 2.11**).

Barevně převažují odstíny šedé a materiál plavený (**tab. IV.19**). Na hruškovité i miskovitě nádobě byl aplikován trojvpich (**obr. IV.50: 9–10**) a to jednou

Objekt	Sáček	Část	Vrstva	StK	LnK	neolit	Jiné
II.	246/76	sekce I.	?	0	0	0	0
II.	253/76	sekce II.	?	0	53	0	0
II.	241/76	sekce II.	?	0	0	0	0
II.	242/76	sekce III.	?	4	4	0	0
II.	251/76	sekce III.	?	0	0	0	0
II.	245/76	sekce III.	sběr	0	13	0	0
II.	249/76	sekce III.	?	0	0	0	0
II.	29/75	sekce III.	?	1	0	0	0
II.	29/75	sekce IV.	?	1	0	0	0
sběr	239/76	?	?	0	2	0	0
sběr	250/76	?	?	0	32	0	0
sběr	252/76	?	?	0	26	0	1
sběr	243/76	?	?	0	2	0	0
sběr	238/76	sběr na hlíně	?	2	0	0	0
sběr	237/76	?	?	0	0	0	0

Tab. IV.17. Horoměřice-pískovna 1974. Sídlíšní objekty s nálezy keramiky StK. Podle *Nový – Řídký – Šulová 2005*.

Lokalita	Objekt	Počet keramiky	Počet ker.jedinců	miskovitý blíže neurčený tvar	miskovitý se zaobleným dnem	miskovitý konický	miskovitý s vyhnutým okrajem	miskovitý s lomenou výdutí	miskovitý zvoncovitý	hruškovitý široký	hruškovitý vysoký	pohárovitý	koťovitý	hrncovitý	jiný	určené tvary	počet technických zařízení	počet uch	okraje celkem	5-10 cm	11-15 cm	16-20 cm	21-30 cm	30 a více cm	stěny celkem	stěny lomené	dna celkem	dna plochá	dna zaoblená	dna na nožce
pískovna 1974	II.	6	3	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	1	1
pískovna 1974	sběr	2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0
Celkem		8	4	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	3	1	0	1	1	0	0	0	0	1	1	2	0	2	1
Chotol 1984	2	36	34	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	4	1	0	6	0	3	0	0	0	26	2	2	1	1	0
Chotol 1984	3	2	2	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	1	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
Chotol 1984	4	71	19	0	2	2	0	0	0	0	1	2	0	0	0	7	1	0	8	0	2	0	1	0	11	1	1	0	1	0
Chotol 1984	5	126	106	4	0	3	0	0	0	0	4	2	1	1	0	15	2	3	23	0	2	6	3	1	74	3	7	3	4	0
Celkem		235	161	7	2	5	0	0	0	0	7	4	1	1	1	28	5	3	38	0	7	7	4	1	112	6	10	4	6	0
RD (p.Bečka)	1	15	6	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	3	2	0	3	0	2	1	0	0	4	0	1	1	0	0

Tab. IV.18. Zastoupení keramických tvarů a typů fragmentů StK. Podle Nový – Řídký – Šulová 2005.

Lokalita	Objekt	Počet keramiky	Počet ker.jedinců	bahnitý	plavený	neplavený	pisčitý	další příměsi	šedá	tmavě šedá	okrová	okr-siena	hnědá	černá	povrch hlazený	povrch leštěný a pololeštěný	povrch hrubý	jemná keramika celkem	hrubá keramika celkem
Horoměřice-pískovna 1974	II.	6	3	0	2	0	0	0	0	1	0	0	1	0	2	0	0	2	0
Horoměřice-pískovna 1974	sběr	2	1	0	1	0	1	0	1	1	0	0	0	0	2	0	0	1	1
Celkem		8	4	0	3	0	1	0	1	2	0	0	1	0	4	0	0	3	1
Horoměřice-Chotol 1984	2	36	34	2	24	3	5	0	12	8	2	0	2	0	23	0	1	25	9
Horoměřice-Chotol 1984	3	2	2	0	2	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2	0	0	1	1
Horoměřice-Chotol 1984	4	71	19	0	15	3	1	0	8	6	0	0	5	0	18	1	0	14	5
Horoměřice-Chotol 1984	5	126	106	1	88	5	15	0	34	45	1	0	26	0	106	0	0	83	23
Celkem		235	161	3	129	11	21	0	55	60	3	0	33	0	149	1	1	123	38
Horoměřice-RD (p.Bečka)	1	15	6		3	0	3	0	2	2	1	0	1	0	6	0	0	4	2

Tab. IV.19. Materiál, vzhled a zachovalá úprava povrchu keramiky StK. Podle Nový – Řídký – Šulová 2005.

v páslech, horizontálně oddělujících nádoby a jednou v bodech bez pravidelnější struktury po celém povrchu misky (**tab. IV.20**).

Datování objektů

Vzhledem k výzdobě a tvarům lze získaný materiál zařadit obecněji do StK III-IV. K jemnější dataci je zde málo nálezů.

IV. 3. 4. Horoměřice-Chotol 1984

Metodika a kvalita výzkumu

Jednalo se o záchranný výzkum I. Vojtěchovské (SM-Roztoky) před stavbou budoucího hotelu (Nový –

Řídký – Šulová 2005). Veškeré plány objektů bohužel zničila povodeň v r. 2002, takže dnes není možné posoudit jejich možnou primární funkci nebo vzájemný prostorový vztah. Zachoval se pouze schematický celkový plán s lokalizací naleziště a přibližnou polohou objektů (**obr. IV.43: 2**).

Do období StK je možné zařadit materiál z obj. 4 a 5 (**tab. IV.21**). Smíšený materiál z obj. 2 nedovoluje rozhodnout, zda se jedná o objekt StK, který rozrušil starší strukturu, nebo jde o superpozici. Jeden keramický zlomek pochází rovněž z obj. 3.

Lokalita	Objekt	Počet keramiky		Počet ker.jedinců		PO	MO	rytá	jednoduchý vpich	dvojvpich malý	dvojvpich střední a velký	dvojvpich tažený	trojvpich	čtyřvpich	pětivpich	tremolový vpich	brázděný	rössenský	kombinace technik vpichů	okrajové pásy – počet	vnitřní výzdoba	Vmotivy	krokev	cikcak	pásy	Umotivy	šachovnicovitý motiv	další motivy
Horoměřice-pískovna 1974	II.	6	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Horoměřice-pískovna 1974	sběr	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Celkem		8	4	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Horoměřice-Chotol 1984	2	36	34	0	0	0	0	0	2	2	0	1	1	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Horoměřice-Chotol 1984	3	2	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Horoměřice-Chotol 1984	4	71	19	0	0	0	0	0	0	2	0	3	2	0	1	0	0	0	0	2	0	4	2	1	0	0	0	0
Horoměřice-Chotol 1984	5	126	106	1	0	1	0	0	0	14	1	3	1	0	1	0	0	1	0	7	0	4	1	0	0	0	0	0
Celkem		235	161	1	0	1	0	2	0	19	1	7	4	1	2	0	0	1	0	12	0	8	3	1	0	0	0	0
Horoměřice-RD (p.Bečka)	1	15	6	1	0	0	0	0	0	3	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0

Tab. IV.20. Výzdoba a techniky vpichu StK. Použité zkratky: PO – plastický ornament; MO – malovaná výzdoba. Podle Nový – Řídký – Šulová 2005.

Keramika

Keramické tvary

Celkově bylo možné tvarově určit 28 jedinců (16,8 %) a to do 5 typů (**tab. IV.18**). Ve tvarech převažují misky (17 kusů; tj. 50 %) bez výraznější profilace okrajů (**obr. IV.45: 2.12; IV.46: 2.5, 8, 13; IV.47: 1.3–4; IV.48: 1.7–10**). Následují vysoké hruškovité tvary (7 kusů; tj. 25 %; **obr. IV.46: 2.4; IV.47: 1.1; IV.47: 2.6**) a ve 4 případech tvary pohárovité (**obr. IV.46: 2.9; IV.47: 1.2; IV.48: 2.5**). V tzv. hrubé keramice bylo možno rozeznat tvar kotlovitý (**obr. IV.48: 1.13**) i hrncovitý (**obr. IV.48: 1.12**).

Keramické fragmenty a materiál

Dominují zde fragmenty stěn (112 kusů; tj. 70 %), v 6 případech s lomenou výdutí (**obr. IV.47: 2.5, 6**). Ve 38 okrajích se jejich průměr pohybuje nejčastěji mezi 11 až 20 cm (37 %) (**tab. IV.18**).

Odstíny šedé dominují ve 115 případech (tj. 71 %; **tab. IV.19**). Výrazněji se potom projeví pouze hnědá barva (33 kusů; tj. 20 %).

Naprostá převaha makroskopicky rozeznatelného plaveného materiálu (129 kusů; tj. 80 %) a naopak písčitého materiálu na nádobách v některých tvarech s výzdobou, které lze morfologicky zařadit do tzv. jemné keramiky, ztěžují tradiční dělení nádob na hrubé a jemné zboží jen na základě materiálu.

Keramická výzdoba

Pouze 38 (24 %) keramických jedinců (**tab. IV.20**) bylo zdobeno, jen v jednom případě plasticky (**obr. IV.48: 1.12**). Jedná se o 8 různých technik vpichu, v nichž dominuje střední a velký dvojvpich (19 kusů; tj. 51 %; **obr. IV.46: 2.8, 10; IV.47: 2.4, 5**), méně trojvpich (7 kusů; **obr. IV.45: 2.7; IV.46: 2.13; IV.47: 1.1**)

a čtyřvpich (4 kusy; **obr. IV.45: 2.4; IV.46: 2.9; IV.47: 2.3**). Počet více jak dvou kusů nepřekročí chronologicky starší malý dvojvpich (**obr. IV.45: 2.8**) a naopak mladší pětivpich (**obr. IV.45: 2.2**) či vpich tremolový (**obr. IV.47: 2.9**). Pouze v obj. 5 byla použita kombinace více technik vpichu (**obr. IV.47: 2.2**).

Pokud bylo možné sledovat hlavní motivy, převažují tzv. „V-motivy“ (8 kusů; **obr. IV.47: 1.1; IV.47: 2.6**), ve kterých lze rozeznat jak krokvice (3 kusy), tak cikcaky (1 kus; **obr. IV.47: 1.3**). Jiné motivy nebyly v materiálu identifikovány.

Datování

Výraznější počet zdobených keramických jedinců byl zachycen v obj. 5 (22 kusů ze 106 jedinců). Podle výzdobných technik a rozpoznatelných tvarů lze soubor z jeho výplně klást do mladšího stupně StK IVa fáze. Do stejného období je možné datovat i ostatní keramické nálezy.

IV. 3. 5. Horoměřice-RD (p. Bečka)

Metodika a kvalita výzkumu

Záchrannou akcí L. Šulové (SM-Roztoky) v srpnu 2002 se podařilo v řezech pro základy rodinného domu na parcele 400/102 v ulici Na Chotole, zdokumentovat dva pravěké objekty (**obr. IV.44: 1; tab. IV.22**). V případě obj. 1 jde o torzo větší mísovité jámy o délce 1,4 m, šířce 1 m a hloubce 0,75 m. U zbytků obj. 2 nelze dnes jednoznačně interpretovat jeho tvar, mohlo by jít ale o dno pravěké chaty s keramikou datovatelnou obecně do pravěku. Oba objekty byly zachyceny cca 45 cm od dnešního povrchu (Nový – Řídký – Šulová 2005).

Objekt	Sáček	Část	Vrstva	StK	LnK	neolit	Jiné
2	25	J pol., jáma D	70-dno	0	9	0	0
2	23	J část	profil 0-50	0	0	1	1
2	18	J část 2 sondy	0-30	4	3	4	0
2	19	J část 2 sondy	30-50	1	4	3	0
2	24	J pol., jáma C	50-dno	1	2	4	1
2	20	S č., V sonda	vrchní vrstva	2	2	3	0
2	15	S část-průkop	začištění dna	6	0	3	0
2	12	S část-průkop	0-25	3	0	10	0
2	13	S část-průkop	25-50	13	0	0	0
2	36	S část-průkop	50-dno	3	5	2	0
2	16	sektor S	jáma B na dně	3	2	4	2
2	26	?	?	0	0	0	0
2	31	profil J	?	0	0	0	0
Celkem 2				36	27	34	4
3	17	?	?	0	32	0	0
3	29	profil	?	0	1	0	0
3	11	profil	?	1	15	0	0
3	22	J profil	0-dno	0	10	0	0
Celkem 3				1	58	0	0
4	8	povrch	povrch	18	0	0	0
4	10	?	0-200	40	0	0	0
4	9	?	0-200	13	0	0	0
Celkem 4				71	0	0	0
5	33	profil	?	0	0	0	0
5	30	profil	0-dno	11	0	0	0
5	38	profil	sběr	5	0	0	0
5	35	sektor C	0-20	2	0	0	0
5	34	sektor A	0-20	5	0	0	0
5	40	černá vrstva	18537	25	1	0	0
5	37	černá vrstva	50-60 (čtvA,B)	3	0	0	0
5	39	1 sonda	0-20	45	0	0	0
5	41	1 sonda	20-40	29	0	0	0
Celkem 5				125	1	0	0
sběr	28	-	-	0	6	0	0
sběr	21	-	-	2	0	6	0
Celkem sběr				2	6	6	0

Tab. IV.21. Horoměřice-Chotol 1984. Sídlištní objekty s nálezy keramiky StK. Podle Nový – Řídký – Šulová 2005.

Keramika a datování

Počet 6 jedinců z 15 zlomků z této polohy neumožňuje žádné širší závěry. Navíc jde o smíšený soubor LnK i StK.

Z tvarů lze rozeznat hruškovitý (*tab. IV.18*) a kotlovitý (*obr. IV.49: 1.10*), ve fragmentech převládají stěny a okraje. Jak materiál, tak výzdoba jsou stej-

Objekt	Sáček	Část	Vrstva	StK	LnK	Neolit	Jiné
1	2	?	dno	0	8	0	0
1	4	?	III.	0	2	0	0
1	6	?	II.	0	4	0	0
1	10	?	I.	15	9	4	0
Celkem 1				15	23	4	0
2	1	z profilu	20-40	0	0	1	0

Tab. IV.22. Horoměřice-RD (p. Bečka). Sídlištní objekty s nálezy keramiky StK. Podle Nový – Řídký – Šulová 2005.

né jako na předešlé poloze a soubor je možné klást do StK IV (*tab. IV.19–20*).

IV. 3. 6. Mladoneolitický sídelní areál v Horoměřicích – shrnutí

Rozloha:

Na katastru Horoměřic bylo v průběhu času zaznamenáno minimálně 6 oddělených neolitických nalezišť (*tab. IV.23*). Nejlépe prozkoumaná komponenta StK se nalézá v poloze s několika nalezišti Na Chotole. Celá plocha archeologicky zachytitelného mladoneolitického osídlení v této části Horoměřic dosahuje až 10 ha. Ostatní, starší nebo blíže nedatované, neolitické komponenty leží v dosahu od 200 m do 1 km.

Analogie k rondelu v Horoměřicích:

Rondely s jedním příkopem, přerušným třemi kleškovitě formovanými vstupy (typ 21 dle *obr. III.12*), byly nalezeny vedle Horoměřic na třech dalších lokalitách (*tab. IV.24*).

Maximálním průměrem příkopu a také zaměřením vstupů se horoměřický rondel nejvíce blíží rondelu 1 z výzkumu v **Dresden-Nickern** v Sasku (*Bartels et al. 2003*). Oba objekty se liší pouze maxi-

Naleziště	LnK II	LnK II-III	LnK III	LnK IV	StK-starší	StK-mladší
Pískovna	X			X	X	X
Chotol 1984		X				X
El. kabel 2003			X			
RD p. Bečka		X				X
RD 2003		X	X	X		X
O. Z. 2003		X			X	X

Tab. IV.23. Datace neolitických nalezišť na katastru Horoměřic. Křížek značí přítomnost. Doplněno podle Nový – Řídký – Šulová 2005.

málním průměrem nejmenšího palisádového žlábků. Podrobnější informace o tomto objektu nebyly bohužel dosud publikovány (Stäuble In: *Bartels et al. 2003, 105–107*). Podle výzkumů na okolních plochách jde o severní okraj sídelního areálu z období LnK a StK. Přibližně 150 m jihovýchodně od rondelu protéká potok Geberbach. Výzkumy na zdejším rozsáhlém sídelním areálu odkryly další 3 kruhové objekty s odlišným počtem hrotitých příkopů, jinými rozměry i formováním a zřejmě také původním počtem vstupů.

Rondel v **Praze-Vinoři** (Praha 9) byl zkoumán pouze v řezech inženýrských sítí a jeho celkový tvar známe na základě geofyzikálních měření R. Křivánka (*Křivánek – Kuna 1993*). Námi prezentovanému objektu z Horoměřic je objekt z Vnoře podobný maximálním průměrem, rozměry vnitřních palisádových žlábků bohužel u tohoto objektu neznáme. Vnořský

rondel se liší orientací vstupů. Rondel ve Vinoři je situován při jihovýchodním okraji většího sídelního areálu z období LnK a StK (Levínský 2007). Přibližně 200 m k jihu protéká v současnosti Vnořský potok.

Rondel v **Goseck** v Sasku-Anhaltsku je celkově o 20 m větší než objekt z Horoměřic a má o více jak 10 m větší průměr nejmenšího palisádového žlábků (Bertemes *et al.* 2004; Bertemes – North 2006). Orientace vstupů uvedeného rondelu je podobná objektu ve Vinoři. Údaje o okolním osídlení nebyly zatím publikovány.

Rondely s jedním příkopem a třemi, kleštovitě formovanými, vstupy spojuje několik souvislostí. V první řadě je to stejné kulturní prostředí StK, dále jde o kontinuálně osídlené sídelní areály většího rozsahu. Ve třech případech je podobný také maximální průměr objektu, zaměření vstupů do objektů však bývá různé. Odlišný může být i průměr nejmenšího palisádového žlábků.

Chronologie:

Ve všech keramických souborech (kromě pohřebišť) vyzvednutých během výzkumů na katastru Horoměřic převazují nálezy těl, méně je okrajových zlomků a nejméně často byla identifikována dna. Určitelnost keramických tvarů se pohybuje mezi 16 – 23 %.

V sídlištních souborech i souboru z pohřebišť dominuje jemné zboží nad hrubým, zdobené fragmenty představují 56 – 61 %. Ve všech sledovaných souborech barevně převažují odstíny šedé (většinou kolem 50 – 80 %). Větší soubory, vhodné ke srovnání, pocházejí ze třech nálezů¹⁰.

Lokalita	území	max. průměr největšího příkopu (m)	počet palisádových žlábků	max. průměr nejmenšího žlábků (m)	celkový počet vstupů	zaměření vstupů	kultura
Hor.-Chotol	ČR; Praha-západ	52	2	35	3	SZ-SV-J?	StK
Praha Vnoř	ČR; Praha 9	55	?	?	3	S-JZ-JV	StK
Dresd.-Nick. 1	Sasko	55	3	45	3	SZ-SV-J	StK
Goseck	Sasko Anh.	71	2	49	3	SSV-JZ-JV	StK

Tab. IV.24. Výskyt rondelů se třemi kleštovitě formovanými vstupy.

¹⁰ Jejich názvy pro zjednodušení v následujícím textu zkrátíme:

– Horoměřice – Chotol 2003 (obytná zóna) = bude rozděleno na OZ 2003 (sídliště) a OZ 2003 (pohřebiště)

– Horoměřice – Chotol 2003 (RD) = bude zkráceno na RD 2003

– Horoměřice – Chotol 1984 = bude zkráceno na Chotol 1984

Nálezště	počet ker-jedinců	miskovitý blize neurčený tvar	miskovitý se zaobleným dnem nebo kónický	miskovitý s vyhuňtým okrajem	miskovitý s vyhuňtým okrajem a lomenou výduť	miskovitý zvoncovitý	hruškovitý široký	hruškovitý vysoký	pohárovitý	kolovitý	hrncovitý	jiny	určené tvary	% určených tvarů	Stěny lomené	Dna na nože
Chotol 1984	161	7	6	0	0	0	0	7	4	1	1	1	27	16,8	6	0
RD 2003	712	4	69	17	0	0	0	11	12	23	2	1	137	19,2	24	1
OZ 2003 (sídliště)	117	2	7	6	0	1	2	5	2	2	0	0	27	23,1	2	0
OZ 2003 (pohřebiště)	45	0	6	3	3	2	0	3	3	4	5	5	29	64,4	2	5

Tab. IV.25. Sídelní areál v Horoměřicích. Srovnání určitelných keramických tvarů z větších výzkumů.

Podle typochronologických znaků (**tab. IV.25–26**), definovaných v minulosti M. Zápotockou (viz literatura výše), lze za starší označit soubory z výzkumů OZ 2003 (sídliště) a Chotol 1984. Srovnatelných s těmito soubory je také několik nálezů keramických fragmentů z výplní příkopu rondelu (bohužel neznáme hloubku jejich uložení).

Nejširší tvarové spektrum, včetně vysloveně mladých tvarů, bylo zachyceno výzkumy v RD 2003 (obj. 34, 39) a OZ 2003 (pohřebiště). Tyto dva soubory jsou typologicky mladší. Také motivy výzdoby nádob se v souborech RD 2003 (obj. 34, 39) a OZ 2003 (pohřebiště) často opakují. Objekty č. 34 a 39 se prostorově vylučují s rondelem.

Na základě výše uvedených poznatků lze nastínit následující chronologický vývoj mladoneolitického sídelního areálu v Horoměřicích (viz **obr. IV.51: 1**):

- 1) Osídlení starší neolitické kultury končí v prostoru mezi rondelem (RD 2003) a bývalou pískovnou během LnK IV – šareckého stupně.
- 2) Objekty nebo jednotlivé střepy ve formě intruze ze stupně StK III-IV byly nalezeny v prostoru bývalé pískovny a na západ od ní. Někde v těchto místech byl v minulosti vyzvednut také chronologicky nejstarší keramický soubor StK na katastru Horoměřic, spadající ještě do StK II (Hájek 1934).
- 3) Obytný areál se prostorově rozrůstá zejména v mladším stupni StK IVa, na plochy RD p. Bečky a Chotol 1984. Na ploše RD 2003 v jižní části je vybudován rondel. V zásypu příkopu rondelu chybí chronologicky mladší tvary nádob a mladší typy výzdoby StK. Vybudování a užívání rondelu klademe proto do starší subfáze mladšího stupně – StK IVa1.

Techniky vpichu	Chotol 1984		RD 2003		OZ 2003 (sídliště)		OZ 2003 (pohřebiště)	
	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%
dvojpích malý a střední	2	5,6	7	1,8	17	29,3	1	4,5
dvojpích velký	20	55,6	233	60,6	22	37,9	19	86,3
trojpích	7	19,4	119	30,8	16	27,6	2	9,1
čtyřpích	4	11,1	18	4,7	2	3,4	0	0
pětipích	1	2,8	5	1,3	0	0	0	0
tremolový	2	5,6	1	0,3	1	1,7	0	0
brázděný	0	0	3	0,8	0	0	0	0
rössenský	0	0	0	0	0	0	0	0
určených zdobených ks.	36		386		58		22	

Tab. IV.26. Sídelní areál v Horoměřicích. Srovnání výzdobných technik vpichu.

- 4) Už v průběhu StK IVa rondel zřejmě neplní svoji původní funkci a příkop je zasypán. Do zásypu příkopu se dostává materiál ze starších sídlištních vrstev (nebo jde o materiál z tělesa valu?) s velkým podílem větších kusů keramiky LnK. Osídlení na této ploše však pokračuje, jak dokládá několik sídlištních objektů ve vnitřním prostoru rondelu (obj. 34, 39 na RD 2003). Na severním okraji sídelního areálu (OZ 2003) vzniká také žárové pohřebiště, kde tvarové a výzdobné spektrum nejvíce odpovídá právě souboru ze zásypů obj. 34 a 39.

Tento interpretační model závisí ovšem na předpokladu, že tvary a výzdoba pohřební keramické vybavy odpovídají keramice používané na sídlištích. Podobná nálezová situace byla v minulosti odkryta během výzkumů v Bylanech a Miskovicích u Kutné Hory (Pavlů – Rulf – Zápotocká 1995; Zápotocká 1998). M. Zápotocká spojuje období fungování rondelu 4/1 s žárovými hroby v Miskovicích a klade je chronologicky do StK IVa2. Tvary nádob a výzdoba ze sídlištních objektů a pohřebiště se také v tomto případě shodují.

Problémem při chronologickém určení souborů z katastru Horoměřic je různá kvalita výzkumů a často nízký počet keramických jedinců s chronologicky citlivými znaky. Pokud použijeme pro typochronologické dělení souborů z katastru Horoměřic výsledky ze zmíněných Bylan a Miskovic a aplikujeme je na chronologii dle M. Zápotocké (shrnutí viz Pavlů – Zápotocká 2007), odpovídají subfázi StK IVa1 následující soubory: objekty č. 51, 62, 63 a intruze z obj. 81 z OZ 2003 (sídliště), Chotol 1984 a také keramika z výplně příkopu rondelu na ploše RD 2003. Do mladší subfáze StK IVa2 lze klást objekt 39, dále mladší soubor z obj. 34 z plochy RD 2003 a také žárové hroby na ploše OZ 2003 (pohřebiště).

Vývoj osídlení mladoneolitického areálu v Horoměřicích je na základě výše uvedených výsledků zpracování rozdílný než v případě Bylan a Miskovic u Kutné Hory (obr. IV.51: 2).

Typy objektů a prostorové rozložení objektů z období StK IV:

Všechna uvedená naleziště v Horoměřicích mají svá specifická omezení – prostorová nebo kvalitativní, znehodnocující výpověď o původní struktuře sídelního areálu. Původní předpoklad, že výsledky zpracování z Horoměřic bude možné bez problémů porovnávat s ostatními sídelními areály v mikroregionu, bylo nutné korigovat, neboť bylo možné pracovat pouze s malým počtem sídlištních objektů z období StK.

Rondel byl umístěn v jižní části areálu, v blízkosti Horoměřického potoka (v současnosti cca 150 m jižním směrem), a byl položen o něco výše než sídliště. Sídlištní objekty byly zachyceny západním, severním i východním směrem od rondelu. Bohužel víme velmi málo o jejich tvarech. Do období fungování rondelu datujeme pouze jeden jediný zásobní objekt (obj. 63 v OZ 2003) a dva objekty bez jasnější primární funkce (obj. 61 a 62 v OZ 2003). O tvarech objektů z Chotola 1984 nemáme žádné informace. Objekty č. 39 a mladší část obj. 34 v RD 2003 jsou podle keramiky vyzvednuté z jejich výplně mladší.

Z období mladého neolitu nebyla v Horoměřicích zachycena ani jediná obytná jednotka – tzv. dlouhý dům. Chybí tu rovněž výrobní objekty – pece.

Žárové pohřebiště v severní části Horoměřic je sice na základě rozboru keramiky typologicky mladší (StK IVa2 dle M. Zápotocké) než rondel a s ním současně sídlištní objekty, je však pozoruhodné, že v jeho prostoru nebyly nalezeny žádné větší mladoneolitické objekty. Je proto odůvodněné se domnívat, že ještě v době pohřbívání v této části areálu panovalo určité povědomí o existenci starších sídlištních objektů v blízkém okolí.

IV. 4. Sídelní areál v Kněžívce a Kněževsi

Lokalizace a přírodní prostředí

Skupina několika nalezišť (obr. IV.1: 1) se nachází na horním toku Únětického potoka (III. řádu) v nadmořských výškách mezi 323 až 328 m n.m. Klimatologicky jde o mírně teplou oblast, suchou, s mírnou zimou. Geologické podloží je tvořeno křídovými uloženinami, komplexem šedavých až žlutavých slínovců a opuk (Základní geologická mapa ČSSR, list 12–234). Půdní jednotku tvoří karbonátová černozem, která se vyvinula na hlinitých spraších (Půdní mapa ČR, 12–23).

Historie výzkumů

Neolitické nálezy jsou z uvedených katastrů hlášeny od konce 19. století (Řídký – Smejtek 2007). Pro starší neolitické období LnK jsou to soubory ze stavby silnice Praha-Slaný (obr. IV.52: 1 – č. 2), dále potom z plo-

chy pro výstavbu hal, zkoumané na jihovýchodním okraji Kněževse v r. 1998 L. Smejtkem (**obr. IV.52: 1 – č. 3**). Několik málo objektů odkryl výzkum stejného archeologa na ploše Kněžívky. Celkově lze tyto staro-neolitické soubory zařadit do LnK II-III, z plochy výše uvedené silnice do LnK III (*Řídký – Smejtek 2007*).

Nejstarší nálezy StK pochází z prostor Čermákova mlýna (**obr. IV.52: 1 – č. 1**). Zlomky stejné kultury uvádí J. Rul'f z plochy silnice Praha-Slaný a další jsou uloženy v depozitáři muzea v Roztokách u Prahy. Nejintenzivnější osídlení z období mladého neolitu odkryl výzkum L. Smejtky na ploše Kněžívky (**obr. IV.52: 1 – č. 4**).

Celkově byly neolitické komponenty v průběhu času na katastrech Kněževse a Tuchoměřic vyzvedávány na ploše zhruba 60 ha, z toho ze 6 ha pochází nálezy z období StK. Podle výsledků povrchových sběrů nepokračují nálezy z období neolitu dále na východ (**obr. IV.52: 1**). Jižní hranici pravděpodobně tvoří pravobřežní bezejmenný přítok Únětického potoka. Severozápadní hranici archeologicky zachytitelných stop osídlení odkryl výzkum silnice Praha-Slaný (*Rul'f 1979; Sankot 2001, 14*).

IV. 4. 1. Výzkum 1998

Metodika a kvalita výzkumu

Předstihový výzkum byl veden L. Smejtkem (tehdy společnost Archaia; *Řídký – Smejtek 2007*). Na ploše budoucí deponie zeminy byla skryta ornice i podorničí až na substrát, tvořený na lokalitě sprašovými hlínami. Ornice zde dosahovala do hloubky kolem 40 cm. Půdorysy odkrytých objektů byly poté zhruba začištěny a očíslovány. Situaci komplikovalo vícenásobné osídlení lokality v mladším pravěku, které mělo za následek častý výskyt intruzí ve vyzvednutých, zejména mladších, souborech. Některé později odhalené superpozice objektů musely být označeny písmeny, rozsáhlejší nepravidelné útvary dostaly naopak více čísel.

Výzkum byl orientován na prozkoumání maximálního množství odkrytých objektů bez zaměření na konkrétní předem vymezené problémy nebo situace. Většina objektů byla zkoumána z jedné poloviny. Velké objekty byly sondovány pouze pomocí řezů. Stejným způsobem se postupovalo u dlouhých žlabovitých či příkopovitých útvarů.

Keramika z období StK byla zachycena v 57 objektech (**obr. IV.52: 2**). Dohromady bylo odkryto 49 neolitických objektů (**tab. IV.27**). Do období StK lze spolehlivěji datovat celkem 39 objektů.

Superpozice a recentní porušení objektů

Superpozice neolitických objektů byly v terénu dokumentovány ve 3 případech. Obj. 25 byl porušen ští-

tarským objektem č. 24 (**obr. IV.58**). Stejnou kulturou došlo k porušení i u obj. 68 (**obr. IV.60**). V případě obj. 67 a obj. 70, pokud nejde o jeden objekt, došlo zřejmě k chybné dokumentaci v terénu. Ačkoli se podle plánů jevil obj. 67 jako mladší, během pozdějšího rozboru keramiky byl jednoznačně chronologicky zařazen před obj. 70. Oba jsou však datovány do StK (**obr. IV.60**).

Objekt	datace	příměs	typ objektu
3	neolit	0	soujámí
7	LnK	0	jáma
8	StK	0	zásobní jáma
9	neolit	0	jáma
11	StK	0	zásobní jáma?
12	StK	0	jáma
13	StK	0	jáma
14	neolit	0	jáma
16	StK	0	soujámí
19	StK	0	jáma
20	StK	0	zásobní jáma
22	StK	0	zásobní jáma?
25	StK	0	jamka
26	StK	0	žlábek
27	StK	0	jáma
29	StK	0	zásobní jáma
30	StK	0	zásobní jáma
34	StK	0	jáma
35	StK	0	zásobní jáma
42	StK	štíterská	soujámí
43	StK	0	zásobní jáma?
44	StK	0	jáma
47	neolit	0	zásobní jáma?
52	StK	0	jáma
53	StK	0	jáma
55	StK	0	jáma
56	StK	0	zásobní jáma
58	StK	0	soujámí
61	StK	0	zásobní jáma
63	StK	0	zásobní jáma?
64	StK	0	soujámí
67	StK	0	soujámí
68	StK	0	jáma
70	StK	0	jamka
71	neolit	0	kj
73	neolit	0	kj
75	neolit	0	jáma
83	StK	0	jáma
84	StK	0	jáma
85	StK	0	soujámí
86	StK	0	soujámí
92	StK	0	zásobní jáma?
93	StK	0	zásobní jáma?
99	StK	0	soujámí
100	StK	štíterská	zásobní jáma
121	StK	0	zásobní jáma
122-124	LnK	0	soujámí
128	StK	0	jamka
129	StK	LnK	zásobní jáma

Tab. IV.27. Kněžívka 1998. Přehled typů neolitických objektů. Podle *Řídký – Smejtek 2007*.

U objektů 13, 25, 26, 27, 71, 73 a 85 došlo k re- centnímu narušení a pro další analýzy chybí údaje o některých rozměrech.

Půdorysy domů

Na celé ploše nebyl zachycen ani jeden kompletní půdorys neolitického dlouhého domu. Pouze v případě obj. 26 (**obr. IV.58**) by mohlo jít o jeho severozápadní část ve formě žlabovitého závěru. V souvislosti se soujámím 122–124 (**obr. IV.62**) je snad možné považovat kúlové jamky 125, 126 a 127 za torza nosných vnitřních řad neolitického domu. Podle nálezů vyzvednutých z výplně uvedeného soujámí je možné datovat jej spíše do období LnK. Ostatní kúlové jamky zachycené při výzkumu nelze jednoznačně spojit se zbytky půdorysů povrchových staveb.

Ostatní objekty

Tvary objektů

Všech 49 neolitických objektů z Kněžívky bylo možné rozdělit do 4 skupin podle tvaru půdorysu (**obr. IV.63: 1/a**). Největší skupinu tvořily objekty s nepravidelným půdorysem (38,8 %), dále s víceméně kruhovým (34,7 %) a s oválným (22,4 %) půdorysem. Pouze jeden neolitický objekt (2,04 %) na ploše měl půdorys obdélníkového tvaru (**tab. IV.28**).

V největší skupině objektů s nepravidelným půdorysem se nejčastěji vyskytly konkávní obrysy profilů stěn (57,9 %). Ve stejném počtu se dále objevují stěny svislé se šikmými a nepravidelné stěny (obojí po 21,05 %). Chybí stěny hruškovitého a kónického tvaru a stěny svislé. Podle předpokladu mělo 57,9 % objektů členité dno, méně (21,05 %) mísovitě a ve stejném počtu (obojí po 10,5 %) dno rovné nebo nepravidelně rovné.

V druhé největší skupině objektů, s okrouhlým půdorysem, se rovněž vyskytují nejčastěji konkávní stěny (58,9 %), méně stěny svislé (17,6 %) a hruškovité (11,8 %). Pouze v jednom případě se objevily stěny svislé se šikmými a stěny nepravidelné (obojí po 5,9 %). Chybí kónické stěny. Celkem 58,8 % těchto objektů mělo rovné dno, jednou (5,9 %) nepravidelně rovné a ve stejném počtu (obojí po 17,6 %) disponovaly dnem mísovitým nebo členitým.

Ve skupině oválných objektů převažují stejně jako u předchozích konkávní stěny (72,7 %) a v malém počtu nepravidelné (18,1 %), svislé nebo šikmé stěny se svislými (obojí po 9 %). Chybí stěny kónické a hruškovité. Dno bývá rovné (45,5 %), méně často mísovitě nebo členité (obojí po 27,3 %). Jediný objekt obdélního tvaru měl konkávní stěny a nepravidelně rovné dno.

Většinu objektů je možné datovat přímo do období StK. Z půdorysných tvarů převažují nepravidel-

objekt	půdorys	profil stěn	tvar dna	výplň	maximální délka (m)	maximální hloubka (m)	maximální šířka (m)	objem (m ³)	keramických jedinců	zdobených keramických jedinců
3	4	4	3	1	5,1	0,6	4,2	12,852	1	0
7	1	2	1	1	2	0,2	1,9	0,76	10	4
8	1	5	4	4	2,1	0,9	2,1	3,969	56	26
9	4	2	1	1	2,41	0,3	1,66	1,20018	3	0
11	2	2	1	4	1,73	0,37	1,5	0,96015	14	4
12	4	4	2	4	3,3	0,7	3,1	7,161	15	9
13	2	2	1	1	2,3	0,42	0	není komplet	11	9
14	2	6	3	1	3,02	0,52	1,5	2,3556	2	0
16	4	6	3	1	4,6	0,54	1,7	4,2228	1	1
19	1	2	3	1	2,5	0,36	2,48	2,232	10	3
20	1	1	1	2	1,32	0,68	1,31	1,175856	13	1
22	1	2	1	1	1,4	0,4	1,4	0,784	12	7
25	1	2	3	1	1,64	0,32	0	není komplet	12	3
26	4	2	4	1	0,66	0,36	0	není komplet	1	1
27	2	2	1	1	1,7	0,16	0	není komplet	5	2
29	1	5	1	4	1,7	0,68	1,6	1,8496	10	3
30	1	2	1	1	2,3	0,63	2,3	3,3327	11	7
34	2	6	3	2	1,84	0,42	1,5	1,1592	7	4
35	2	2	4	1	1,96	0,38	1,9	1,41512	3	0
42	4	6	3	1	3,34	0,56	2,5	4,676	12	4
43	2	2	1	4	1,76	0,16	1	0,2816	1	0
44	2	2	3	3	2,5	0,24	2,1	1,26	9	3
47	1	4	2	1	1,84	0,3	1,62	0,89424	3	0
52	4	4	3	1	2,3	0,4	2,2	2,024	10	5
53	4	6	4	1	1,8	0,45	1,5	1,215	2	1
55	4	2	1	4	2,26	0,42	2,02	1,917384	3	2
56	1	2	4	1	1,8	0,34	1,7	1,0404	1	1
58	4	4	3	1	3,6	0,62	3,4	7,5888	7	3
61	1	2	4	3	2	0,98	1,94	3,8024	23	11
63	2	2	4	4	1,9	0,4	1,1	0,836	1	0
64	4	6	3	3	3,8	0,66	3,1	7,7748	1	0
67	4	2	3	3	2,8	0,58	2,75	není komplet	66	29
68	1	2	1	1	1,46	0,17	1,28	není komplet	3	3
70	3	2	2	3	2,2	0,41	2,1	není komplet	12	5
71	2	4	1	1	0,85	0,2	0,8	není komplet	2	0
73	2	2	4	1	1,26	0,22	0,8	není komplet	4	0
75	1	6	3	1	1,7	0,4	1	0,68	9	0
83	4	2	4	1	2,31	0,6	2	2,772	12	5
84	4	2	2	1	1,9	0,24	1,5	0,684	4	0
85	4	2	3	1	3,6	0,5	0	není komplet	27	11
86	4	2	3	1	4	2,34	0,38	3,5568	14	12
92	1	2	1	1	1,32	0,24	1,2	0,38016	2	1
93	1	2	1	1	1,26	0,2	1,1	0,2772	2	1
99	4	2	3	3	3,86	0,56	2,72	5,879552	14	2
100	1	1	1	2	2,1	0,4	2	1,68	18	8
121	1	1	1	1	1,6	0,45	1,4	1,008	5	4
122-124	4	2	3	1	4,3	0,2	1,8	1,548	6	1
128	4	2	4	1	1,4	0,2	1,08	0,3024	1	1
129	2	1	2	3	3,3	0,67	2,64	5,83704	17	4

Tab. IV.28. Kněžívka 1998. Přehled zachovalých tvarů a rozměrů neolitických sídlištních objektů. Silně – datované do StK. Podle Řídký – Smejtek 2007. Typy půdorysů, stěn a den viz **obr. IV.63: 1**.

ný a okrouhlý tvar, méně je oválných půdorysů a i jediný obdélný půdorys je možné zařadit do StK (*tab. IV.28*).

Rozměry objektů

Maximální zachycená délka všech objektů se v Kněžívce pohybovala mezi 0,66 až 5,1 m, s průměrem 2,32 m (medián 2 m). Maximální hloubka potom mezi 0,16 – 0,98 m, s průměrem 0,47 (medián 0,4 m).

Největší maximální délky dosahuje skupina objektů s nepravidelným půdorysem, a to mezi 0,66 m až 5,1 m, s průměrem 3,02 m (medián 3,3 m). Hloubka se zde pohybuje mezi 0,2 – 0,66 m, s průměrem 0,47 m (medián 0,5 m). Celkově nejmenší jsou naopak okrouhlé objekty mezi 1,26 – 2,5 m, s průměrem 1,77 m (medián 1,7 m). Hloubka u nich dost kolísá mezi 0,2 až vůbec největší maximální hloubkou 0,98 m, s průměrem 0,45 m (medián 0,4 m).

Pouze 39 objektů (79,6 %) se dochovalo viditelně neporušených jinou archeologickou kulturou nebo recentně a bylo u nich možné porovnat zachovalý objem. Průměrně disponují objekty v Kněžívce hodnotami kolem 2,65 m³ (medián 1,55 m³). Podle tvaru půdorysu dosahují největšího objemu nepravidelné objekty, a to mezi 0,3 – 12,85 m³, s průměrem 4,09 m³ (medián 3,16 m³). Nejmenší jsou kruhové objekty s čísly mezi 0,28 – 3,97 m³ a průměrem 1,59 m³ (medián 1,04 m³).

Při prostorovém srovnání uvedených objektů podle objemu, byly objekty s nejvyšší hodnotou situovány spíše při okrajích odkryté plochy (obj. 3, 12, 58, 64, 99, 129; *obr. IV.53: 1*). Podle terénního pozorování neolitické objekty severním směrem řidnou, a mohli bychom zde mít tudíž zachycen okraj obytného areálu.

Funkce objektů

Objekty z Kněžívky se neliší tvarem ani velikostně od objektů z jiných nálezů v České republice (*Zápotocká 1987; Kuna 1991; Kazdová – Peška – Mateiciucová 1999, 40–43*). Podle starších studií (*Šumberová 1996, 96–98*) můžeme alespoň u objektů kruhového až oválného půdorysu a hruškovitého, konkávního či válcovitého průřezu s mísovitým nebo rovným dnem předpokládat primárně zásobní funkci. Na ploše v Kněžívce tato kritéria splňují obj. 8, 11, 20, 22, 29, 30, 35, 43, 47, 56, 61, 63, 92, 93, 100, 121, 129, jež všechny spadají do období StK.

Uvedenou skupinu lze dále rozdělit na základě hloubky a objemu na zásobní objekty více pravděpodobné, pravděpodobné a méně pravděpodobné¹¹. Vzhledem k malé hloubce a celkově malému objemu řadíme do skupiny méně pravděpodobných

obj. 43 (*obr. IV.59*), 92 (*obr. IV.61*) a 93 (*obr. IV.61*), do pravděpodobných obj. 11 (*obr. IV.57*), 22 (*obr. IV.58*), 47 (*obr. IV.59*), 63 (*obr. IV.60*) a jako klasické zásobní jámy jsme označili pouze obj. 8 (*obr. IV.57*), 20 (*obr. IV.58*), 29 (*obr. IV.58*), 30 (*obr. IV.58*), 35 (*obr. IV.59*), 56 (*obr. IV.59*), 61 (*obr. IV.60*), 100 (*obr. IV.61*), 121 (*obr. IV.62*) a obj. 129 (*obr. IV.62*). Tento typ objektů by mohl na ploše (*obr. IV.53: 2*) rovněž indikovat původní existenci dlouhých domů (*Zápotocká 1987, 188–189; Šumberová 1996, 96–98*).

Pro určení původního účelu jam je možné se zaměřit rovněž na orientaci jejich podélné osy. Podlouhlé, často nepravidelné jámy orientované k severu nebo severozápadu mohou být tzv. stavebními jamami v komplexech původních domů (*Pavlu 1977, 21*). Na ploše výzkumu se jedná o obj. 122–124 (*obr. IV.62*), dále obj. 16 (*obr. IV.58*), 86 (*obr. IV.61*), 99 (*obr. IV.61*) a obj. 64 (*obr. IV.60*). Kromě obj. 122–124 (LnK) a obj. 16 (blíže neurčitelný neolit) všechny spadají do období StK.

Typy výplní objektů

Z celé plochy výzkumu byly v nálezové dokumentaci evidovány 4 hlavní typy výplní neolitických objektů (viz *obr. IV.63: 1/d*). Tyto typy byly rozděleny podle vizuální rozlišitelnosti jednotlivých vrstev v terénní dokumentaci, případně přítomnosti/nepřítomnosti kousků mazanice a uhlíků (podobně jako *Kuna 1991*). Objekty s typy výplní d2 (výplň s kousky mazanice a uhlíků) a d4 (výrazně vrstevnatá výplň) bychom považovali za jámy záměrně zaplňované člověkem. Naopak k vytvoření výplní typu d1 (homogenní výplň) a d3 (výplň se splachy) mohlo docházet bez jeho přímé účasti.

Celkově u 32 (tj. 65,3 %; viz *tab. IV.28*) objektů ze 49 převažuje homogenní výplň bez viditelných příměsí kousků mazanice nebo uhlíků (d1). Ty byly makroskopicky viditelné pouze u 3 objektů (d2; 6,1 %). V 7 případech (14,3 %) byly zaznamenány ve výplni sprašové splachy (d3). Stejně tak v 7 případech byly dokumentovány výplně s jasně viditelnými vrstvami různého charakteru (d4; 14,3 %).

Podle tvaru půdorysu převažuje v největší skupině objektů s nepravidelným půdorysem výplň d1 (73,7 %) nad typy d3 (15,8 %) a d4 (10,5 %). Chybí zde typ d2. Podobný výsledek je i v druhé skupině s okrouhlým půdorysem – d1 (70,6 %), d2 a d4 (oba po 11,8 %) a pouze 5,9 % zaujímá výplň d3. Stejně tak u oválných objektů jsou výsledky – d1 (50 %), d4 (25 %), d3 (16,7 %) a d2 (8,3 %). Jediný objekt s obdélníkovým půdorysem měl výplň d3.

U 39 neporušených objektů převažuje podle velikosti mezi malými (27 objektů) objekty do 3 m³ rovněž objekty s objemy mezi 0,5–1 m³. Klasické zásobní jámy mají na ploše v Kněžívce větší objem než 1 m³.

¹¹ Uvedené objekty mají průměrný objem 1,6 m³, medián činí 1,02 m³. Objekty s objemem menším než 0,5 m³ jsme zařadili mezi méně pravděpodobné. Do objektů pravděpodobných spa-

typy výplní	celkem případů	minimum	QI	medián	průměr	QIII	maximum	rozptyl QI-QIII	rozptyl úplný
1	32	1	2	4,5	6,5	11	27	8,75	26
2	3	7	7	13	12,67	nelze	18	nelze	11
3	7	1	9	14	20,29	23	66	14	65
4	7	1	1	10	14,29	15	56	14	55

Tab. IV.29. Kněžívka 1998. Četnost keramických jedinců v objektech podle typu výplně (celkem 49 objektů): 1. homogenní; 2. s kousky mazanice a uhlíků; 3. se splachy; 4. vrstevnatá; QI – dolní kvartil (25 %); QIII – horní kvartil (75 %). Podle Řídký – Smejtek 2007.

než výplň d1 (66,7 %) nad výplněmi d4 (18,5 %), d2 (11,1 %) a d3 (3,7 %). U středních velikostí dominuje d1 (50 %) nad d3 (37,5 %) a d4 (12,5 %). Chybí zde d2. U největších objektů lze určit pořadí – d1 (50 %), d3 (25 %), d4 (25 %). Chybí zde d2.

Pokud bychom se zaměřili na skupinu objektů z období StK, u kterých lze předpokládat původní zásobní funkci, tak ve 47 % převažuje homogenní výplň d1, následována vrstevnatou výplní d4 (29,4 %). Ve stejném počtu (obojí po 11,8 %) se objevily výplně d2 a d3. Podle našeho předpokladu by na základě čistě vizuálního pozorování zůstávala většina zásobních objektů na sídlišti delší dobu otevřená (výplně d1, d3). Část jich ale byla zasypávána relativně rychle. Na ploše by za stejného předpokladu zůstávaly otevřené delší dobu i objekty větších rozměrů a tzv. stavební jámy (**obr. IV.54: 1**). To jsme se v následujícím kroku pokusili ověřit na počtu keramických jedinců v jednotlivých výplních.

Pokud vznikly výplně d2 a d4 za intencionální účasti člověka, potom bychom zde předpokládali vyšší četnost artefaktů, naopak nejnížší počet by měl být u výplní d1 a d3¹². Podle očekávání disponovaly nejnížším počtem keramických jedinců objekty s výplněmi typu d1 (**tab. IV.29**). Navzdory nejvyššímu počtu srovnávaných objektů zde byl nejmenší rozptyl mezi výsledky. Podle mediánu je na druhém místě výplň d4, i když průměrně patří mezi bohatší objekty na nalezišti. Naproti tomu překvapivě nejbohatší se jeví výplň typu d3. Ukazuje se, že jde o velmi nehomogenní skupinu, kde musíme předpokládat jednak více možností vzniku tohoto typu, ale také, a to platí na tomto nalezišti obecně, možnost chybné dokumentace už při výzkumu. Možná také z tohoto důvodu byl tak nízký počet objektů s výplněmi typu d2¹³.

¹² V této práci byla porovnána pouze četnost keramických jedinců.

¹³ Dokumentace na výzkumech probíhá v různých klimatických i časových podmínkách a je zde nutná určitá zkušenost dokumentátora. Pro účelnější srovnání výplní a obsahů objektů je nutné zaměřit se na tuto problematiku už během samotného výzkumu. Bez detailních mikromorfologických a geochemických rozborů výplní nemá do budoucna vůbec smysl pouštět se do interpretací formativních procesů na zkoumaných lokalitách (viz např. Ernée 2008).

Keramika a datování

Četnost keramiky podle tvarů a velikostí objektů

Srovnání četnosti keramických jedinců u jednotlivých objektů, rozdělených dle tvaru půdorysu mohlo být provedeno pouze mezi objekty nepravidelnými, okrouhlými a oválnými (**tab. IV.30**).

Nejvyšším počtem podle mediánu i průměru disponují objekty s okrouhlým půdorysem. Nepravidelné objekty jsou na druhém místě. U tohoto typu jde o nejméně homogenní skupinu, což je zřejmě způsobeno zahrnutím různých typů objektů, tzv. stavebních jam, velkých hliníků a dalších, do této skupiny. Nejnížší počet keramiky, ale nijak výrazně, byl u oválných objektů.

Podle objemu vykazují nejvyšší hodnoty (**tab. IV.31**) objekty střední velikosti mezi 3 – 6 m³ (průměr 18,5, medián 14). Ale i některé objekty menších a větších rozměrů než tyto měly srovnatelné výsledky. Nezávisí tedy ani tak na velikosti objektů, jako spíše na jejich umístění na ploše. Zdá se, že objekty s nejvyšší četností keramických jedinců jsou situovány v blízkosti zásobních objektů, kde mohl stát kúlový dům (**obr. IV.54: 2**)¹⁴.

Vyšší četnost keramických jedinců uvnitř zásobních objektů vynikne nejlépe při přepočtení hustoty keramických jedinců na 1 m³ (**obr. IV.55: 1**). Tato skutečnost může být způsobena blízkostí obytné jednotky a tedy hromaděním větší části odpadu do zásobních objektů, které ztratily svou primární funkci. Další možností může být relativně větší hloubka těchto objektů a tedy vyšší pravděpodobnost zachycení většího množství keramického odpadu v případě, že byla celá tato část areálu využívána po ukončení své primární (obytné) funkce jako odpadní prostor.

Keramické tvary

Celkem bylo možné určit tvar u 91 keramických jedinců (17,5 % z celého souboru; **tab. IV.32**). V této skupině bylo možno na základě zejména obrysové křivky identifikovat 8 keramických tvarů (**obr. IV.63: 2**). V určitelných tvarech (pouze 17,5 %) dominuje

¹⁴ Četnost ker. jedinců v zásobních objektech tvoří průměrně 13,4 kusů (medián je 11,5).

tvary půdorysů	celkem případů	minimum	QI	medián	průměr	QIII	maximum	rozptyl QI-QIII	rozptyl úplný
1	17	1	3	10	11,76	13	56	9,5	55
2	12	1	2	4,5	6,33	11	17	8,5	16
3	1	nelze							
4	19	1	1	6	10,53	14	66	13	65

Tab. IV.30. Kněžívka 1998. Četnost keramických jedinců v objektech podle tvarů půdorysů (celkem 49 objektů): 1. okrouhlý; 2. oválný; 3. obdélníkový; 4. nepravidelný; QI – dolní kvartil (25 %); QIII – horní kvartil (75 %). Podle Řídký – Smejtek 2007.

Velikost objektů	celkem případů	minimum	QI	medián	průměr	QIII	maximum	rozptyl QI-QIII	rozptyl úplný
1	27	1	2	5	6,4	10	18	8	17
2	8	1	11,3	14	18,5	21,5	56	10,2	55
3	4	1	1	4	6	13	15	12	14

Tab. IV.31. Kněžívka 1998. Četnost keramických jedinců v objektech podle velikosti (objemu v m³) (celkem 39 neporušených objektů): 1. do 3 m³; 2. 3 – 6 m³; 3. 6 a více m³; QI – dolní kvartil (25 %); QIII – horní kvartil (75 %). Podle Řídký – Smejtek 2007.

několik typů misek (59 %; **obr. IV.64: 8; IV.65: 12**) nad hruškovitými (25 %; **obr. IV.65: 11; IV.66: 1, 2, 13**), pohárovitými (3 %; **obr. IV.65: 6; IV.66: 14**) a hrubými kotlovitými tvary (13 %; **obr. IV.65: 2–5; IV.67: 14**).

Ve tvarech misek je možné sledovat 4 různé typy (**obr. IV.63: 2.1–4**), přičemž dominují typy jednoduše profilované se zaobleným nebo plochým dnem (**obr. IV.66: 6, 16; IV.68: 20; IV.69: 7**) a hluboké misky zvoncovitého tvaru (**obr. IV.64: 12; IV.67: 1**).

Z výplní 16 objektů bylo možné určit 2 a více keramické tvary. Z těchto objektů jsme jich 5 dříve označili jako zásobní objekty (obj. 8, 22, 29, 30, 100). Nejlépe určitelným tvarem bývají pro období StK různé miskovité tvary, což je dáno vysokým počtem nálezů okrajů, a hruškovité tvary, které lze rozpoznat podle okrajů, někdy výdutí těl a nálezů tzv. jazykovitých nebo hrotitých výběžků. Nejčastější kombinací určitelných typů keramických tvarů v jednom objektu byla kombinace miskovitého a hruškovitého nebo pohárovitého tvaru (6 případů), někdy s hrubým kotlovitým tvarem (3 případy). Zastoupení těchto tvarů lze sledovat po celé ploše výzkumu. Také zde se nabízejí dvě základní možnosti interpretace:

1. Odpad je relativně rovnoměrně rozprostřen na ploše, což by mohlo poukazovat na využívání této části původně obytného areálu k pozdějšímu hromadnému odhazování odpadu (*Neustupný 2007*).
2. Odpad z jednotlivých skupin objektů lze vztáhnout ke konkrétním obytným jednotkám v jejich okolí, které disponovaly srovnatelným spektrem keramických tvarů.

Keramické fragmenty a materiál

Ve fragmentech převažují stěny nádob (**tab. IV.32**; celkem 68 % z celkového počtu jedinců) nad okraji (21 %) a dny. Nejvíce zachycených průměrů okrajů se pohy-

buje ve skupině mezi 16 – 20 cm (21 %) a mezi 21 – 30 cm (18 %). Chybí zde průměry nad 30 cm. Dvakrát byla identifikována dna na nožce (**obr. IV.70: 6, 16**).

Barevně (**tab. IV.33**) převažují v keramice odstíny šedé (65 %) nad okrovou (22 %) a hnědou. Leštění povrchu keramiky se zachovalo ve 47 případech (9 %).

V materiálu se objevuje nejčastěji plavený (73,5 %) nad písčitém (14 %) a neplaveným s kamínky (11,9 %). Pouze ve 4 případech byl zaznamenán bahnitý materiál.

Celkově 90,2 % nádob mělo povrch hlazený, pouze v 9 % se objevily zbytky leštění.

Keramická výzdoba

Celkem bylo vypíchaným ornamentem zdobeno 236 kusů keramiky (45 %) se 7 různými technikami vpichu. Plastická výzdoba (PO) byla zachycena v 6 případech, malování jednou (**tab. IV.34**).

V souboru z Kněžívky dominuje ve výzdobných technikách malý a střední dvojpích (38 %; **obr. IV.69: 1–4**), dále trojpích (25 %; **obr. IV.64: 12, 20**) a čtyřpích (17 %; **obr. IV.66: 1, 12; IV.67: 12**) a pouze 13 % je reprezentován velký dvojpích (**obr. IV.65: 12; IV.66: 16**). Ve 3 % jsou zastoupeny pěti a vícevpích (**obr. IV.64: 17; IV.67: 18**) a vpích tremolový (**obr. IV.64: 8, 19**). Kombinace jednoduchého vpichu a trojpichu se objevila ve dvou případech (**obr. IV.64: 15, 16**).

V motivech výzdoby jednoznačně převažují „V-motivy“¹⁵ (29 kusů), ve kterých bylo možné v 7 případech rozeznat starší krokvicovitou výzdobu (**obr. IV.67: 1; IV.69: 1**). Výzdoba pásy byla zachycena na 8 kusech (**obr. IV.65: 12; IV.66: 16**). Vnitřní výzdoba se objevila pouze jednou (**obr. IV.65: 10**).

¹⁵ Krokvicovitá, nebo mladší „cickakovitá“ hlavní výzdoba, ve fragmentech špatně rozlišitelná.

objekt	počet keramiky	počet ker.jedinců	miskovitý blíže neurčený tvar	miskovitý se zaobleným dnem (1)	miskovitý kónický (2)	miskovitý s vyhlutým okrajem (3)	miskovitý s lomenou výduť	miskovitý zvoncovitý (4)	hruškovitý široký (5)	hruškovitý vysoký (6)	pohárovitý (7)	kotlovitý (8)	hrncovitý	jiný	určitelné tvary	určitelné tvary %	počet technických zařízení	počet uch	Okraje celkem	5 – 10 cm	11 – 15cm	16 – 20 cm	21 – 30 cm	30 a více cm	Stěny celkem	stěny lomené	Dna celkem	dna plochá	dna zaoblená	dna na nožce	
8/98	72	56	11	0	1	0	0	0	0	3	0	4	0	0	19	33,9	3	0	16	1	1	4	2	0	36	4	4	2	2	0	
11/98	21	14	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	7,1	0	0	3	1	0	0	1	0	8	0	3	0	3	0	
12/98	30	15	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2	13,3	0	0	2	1	0	1	0	0	10	0	3	0	3	0	
13/98	38	23	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	8,7	1	1	5	0	0	0	1	0	14	0	4	1	3	0	
16/98	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
19/98	12	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	0	1	0	1	0	
20/98	15	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	12	0	0	0	0	0	
22/98	14	12	1	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	4	33,3	0	0	4	0	3	0	1	0	5	0	3	1	1	0	
25/98	15	12	3	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	4	33,3	0	0	4	0	0	2	1	0	6	0	2	0	2	0	
26/98	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
27/98	7	5	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	40	0	0	2	0	0	1	1	0	3	0	0	0	0	0	
29/98	11	10	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	20	0	0	2	1	0	0	1	0	7	0	1	0	1	0	
30/98	17	11	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	2	18,2	1	0	3	1	0	0	1	0	8	1	1	0	1	0	
33/98	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	
34/98	8	7	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	14,3	0	0	1	0	0	0	0	0	4	0	2	0	2	0	
35/98	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	
40/98	11	7	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	14,3	0	0	4	0	1	0	0	0	2	0	1	1	0	0	
42/98	15	12	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	3	25	0	0	3	1	0	1	1	0	6	0	3	0	3	0	
43/98	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	100	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
44/98	11	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	4	0	4	0	
52/98	10	10	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	10	0	0	1	0	0	0	0	0	7	0	2	1	0	0	
53/98	5	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	
55/98	7	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	
56/98	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
58/98	8	7	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	57,1	0	0	4	0	1	1	0	0	3	0	0	0	0	0	
59/98	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	
61/98	27	23	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	4,3	0	0	3	0	1	1	0	0	17	0	2	0	2	0	
62/98	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	
63/98	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	100	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
64/98	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
65/98	6	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	
66/98	8	8	2	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	5	62,5	0	0	4	0	1	1	1	0	4	0	0	0	0	0	
67/98	104	66	2	1	0	0	0	9	0	0	1	0	0	0	13	19,7	4	0	12	2	0	1	1	0	50	0	4	0	4	0	
68/98	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	
69/98	4	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	
70/98	20	12	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	3	25	0	0	3	0	2	1	0	0	7	0	2	0	0	0	
83/98	15	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	10	0	0	0	0	0	
84/98	5	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	
85/98	31	27	3	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	0	6	22,2	3	0	7	0	1	2	3	0	17	1	3	0	2	1	
86/98	14	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	0	1	0	1	0	
88/98	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
90/98	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	
91/98	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	1	1	0	0	
92/98	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	100	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
93/98	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	
95/98	13	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	9	0	3	1	1	1	
98/98	3	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	33,3	0	0	1	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0
99/98	18	14	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	7,1	0	0	2	0	0	1	0	0	11	0	1	1	0	0	
100/98	26	18	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	3	16,7	1	0	3	0	1	2	0	0	14	0	1	1	0	0	
111/98	3	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					

Tab. IV.32. Kněžívka 1998. Zastoupení keramických tvarů a typů fragmentů StK. Podle Řídký – Smejtek 2007.

objekt	počet keramiky	počet ker.jedinců	bahitý	plavený	neplavený s kaménky	písečný	další příměsi	šedá	tmavě šedá	okrová	okr-siena	hnědá	černá	povrch hlazený	povrch leštěný a pololeštěný	povrch hrubý	jemná keramika celkem	hrubá keramika celkem
8/98	72	56	0	42	5	9	0	10	20	12	0	9	5	52	4	0	42	14
11/98	21	14	0	9	0	5	1	3	3	3	0	5	0	6	8	0	9	5
12/98	30	15	0	10	2	3	1	2	5	5	0	2	1	14	1	0	10	5
13/98	38	23	0	19	0	4	1	6	10	5	0	2	1	18	5	0	19	4
16/98	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0
19/98	12	10	0	9	1	2	0	3	3	4	0	0	0	10	0	0	9	3
20/98	15	13	0	9	0	4	0	4	4	5	0	0	0	12	1	0	9	4
22/98	14	12	0	10	1	1	1	2	8	1	0	0	1	10	2	0	10	2
25/98	15	12	0	9	2	1	0	5	6	1	0	0	0	11	1	0	9	3
26/98	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0
27/98	7	5	0	2	1	2	0	2	1	1	0	1	0	3	2	0	2	3
29/98	11	10	1	5	2	2	0	2	4	1	0	1	2	9	1	0	5	5
30/98	17	11	0	8	0	3	0	1	6	4	0	0	0	11	0	0	8	3
33/98	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0
34/98	8	7	0	5	2	0	0	1	4	1	0	0	1	6	1	0	6	1
35/98	3	3	0	1	1	1	0	1	1	1	0	0	0	3	0	0	1	2
40/98	11	7	0	7	0	0	0	2	3	1	0	1	0	6	1	0	7	0
42/98	15	12	0	6	3	3	0	5	3	3	1	0	0	12	0	0	6	6
43/98	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
44/98	11	9	0	5	1	3	0	3	5	0	0	1	0	9	0	0	5	4
52/98	10	10	0	10	0	0	0	1	9	0	0	0	0	10	0	1	10	0
53/98	5	2	0	1	0	1	0	0	1	1	0	0	0	2	0	0	1	1
55/98	7	3	0	2	0	1	0	1	1	0	0	1	0	1	2	0	2	1
56/98	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0
58/98	8	7	0	7	0	0	0	2	4	1	0	0	0	5	2	0	7	0
59/98	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1
61/98	27	23	0	16	6	1	0	8	5	8	0	2	0	12	8	0	16	7
62/98	2	2	0	2	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2	0	0	2	0
63/98	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
64/98	1	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0
65/98	6	6	2	4	0	0	0	2	3	1	0	0	0	6	0	0	4	2
66/98	8	8	0	8	0	0	0	2	6	0	0	0	0	8	0	0	8	0
67/98	104	66	0	50	14	2	0	29	17	10	2	5	3	62	4	0	49	17
68/98	3	3	0	3	0	0	0	1	1	1	0	0	0	3	0	0	3	0
69/98	4	4	0	4	0	0	0	3	1	0	0	0	0	4	0	0	4	0
70/98	20	12	0	10	2	0	0	5	4	0	0	3	0	11	1	0	10	2
83/98	15	12	0	10	0	2	0	0	2	5	0	0	5	12	0	0	10	2
84/98	5	4	0	2	0	2	0	2	1	1	0	0	0	4	0	0	2	2
85/98	31	27	0	18	4	5	0	10	11	4	0	0	2	25	2	0	18	9
86/98	14	12	0	8	2	2	0	1	5	6	0	0	0	12	0	0	8	4
88/98	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0
90/98	2	2	0	2	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2	0	0	1	0
91/98	5	5	0	3	2	0	0	0	1	0	1	1	0	5	0	0	2	3
92/98	2	2	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	2	0	0	1	1
93/98	2	2	0	2	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2	0	0	2	0
95/98	13	11	0	3	4	4	0	4	0	4	0	3	0	11	0	0	3	8
98/98	3	3	0	3	0	0	0	1	2	0	0	0	0	3	0	0	3	0
99/98	18	14	0	10	2	2	0	7	1	6	0	0	0	14	0	0	10	4
100/98	26	18	0	12	4	2	0	6	7	3	2	0	0	18	0	0	13	5
111/98	3	2	0	2	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2	0	0	2	0
112/98	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0
117/98	3	2	0	1	0	1	0	0	0	0	0	2	0	2	0	0	1	1
118/98	2	2	0	2	0	0	0	1	0	0	0	1	0	2	0	0	2	0
120/98	4	4	0	3	0	0	0	2	2	0	0	0	0	4	0	0	4	0
121/98	6	5	0	4	0	1	0	1	3	1	0	0	0	4	1	0	3	2
128/98	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0
129/98	28	17	1	14	0	2	0	7	1	6	0	3	0	17	0	0	13	4
celkem	697	520	4	382	62	73	5	157	177	113	6	44	22	469	47	1	379	141

Tab. IV.33. Kněžívka 1998. Materiál, vzhled a zachovalá úprava povrchu keramiky StK. Podle Řídký – Smejtek 2007.

objekt	počet keramiky	počet ker-jedinců	zdobená vpichem	nezdobená vůbec	PO	MO	1. rytá	2. jednoduchý vpich	3. dvojpích malý a střední	4. dvojpích velký	5. dvojpích tažený	6. trojpích	7. čtyřpích	8. pětipích	9. tremolový vpich	10. brázděný vpich	11. rössenský vpich	kombinace technik vpichů	okrajové pásy-počet	vnitřní výzdoba	V-motiv	krokev	clikcak	pásy	U-motiv	šachovnicovitý motiv	další motivy
8/98	72	56	26	30	1	1	0	2	4	2	0	13	3	0	2	0	2 (2+6.)	3	0	2	0	0	1	0	0	0	
11/98	21	14	4	10	0	0	0	0	2	2	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	
12/98	30	15	9	6	0	0	0	0	1	3	0	3	3	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	1	
13/98	38	23	9	14	0	0	0	0	0	3	0	3	2	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	
16/98	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
19/98	12	10	3	7	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
20/98	15	13	1	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
22/98	14	12	7	5	0	0	0	0	3	1	0	1	1	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	
25/98	15	12	3	9	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
26/98	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	
27/98	7	5	2	3	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	
29/98	11	10	3	7	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	
30/98	17	11	7	4	0	0	0	0	1	0	0	3	2	0	0	0	0	2	0	1	1	0	0	0	0	0	
33/98	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
34/98	8	7	4	3	1	0	0	0	1	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
35/98	3	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
40/98	11	7	6	1	0	0	0	0	0	1	0	1	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
42/98	15	12	4	8	1	0	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	
43/98	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
44/98	11	9	3	6	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
52/98	10	10	5	5	0	0	0	0	0	1	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
53/98	5	2	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
55/98	7	3	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	
56/98	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
58/98	8	7	3	4	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
59/98	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
61/98	27	23	11	12	1	0	0	0	0	2	0	3	3	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	
62/98	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
63/98	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
64/98	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
65/98	6	6	5	1	0	0	0	0	3	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
66/98	8	8	8	0	0	0	0	0	3	2	0	2	0	1	0	0	0	5	0	2	0	0	3	0	0	0	
67/98	104	66	29	37	0	0	0	0	29	0	0	0	0	0	0	0	0	9	0	8	3	0	0	0	0	0	
68/98	3	3	3	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
69/98	4	4	4	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	
70/98	20	12	5	7	0	0	0	0	3	0	0	1	1	0	0	0	0	2	0	2	1	0	0	0	0	0	
83/98	15	12	5	7	0	0	1	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	
84/98	5	4	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
85/98	31	27	11	25	0	0	0	0	2	1	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	
86/98	14	12	7	5	0	0	0	0	1	1	0	1	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	
88/98	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
90/98	2	2	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
91/98	5	5	2	3	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
92/98	2	2	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
93/98	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
95/98	13	11	2	9	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
98/98	3	3	2	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
99/98	18	14	2	12	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
100/98	26	18	8	10	0	0	0	0	1	0	0	1	2	0	3	0	0	3	0	2	0	0	1	0	0	0	
111/98	3	2	2	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	
112/98	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
117/98	3	2	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
118/98	2	2	2	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
120/98	4	4	4	0	0	0	0	0	2	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
121/98	6	5	4	1	1	0	0	0	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	
128/98	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	
129/98	28	17	4	13	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
celkem	697	520	236	292	6	1	1	2	82	28	1	53	36	6	6	0	0	2	41	1	29	7	0	8	0	2	

Tab. IV.34. Kněžívka 1998. Výzdoba a techniky vpichu StK. Použité zkratky: PO – plastický ornament; MO – malovaná výzdoba. Podle Řídký – Smejtek 2007.

Datování

Vzhledem k výskytu několika typů technik vpichu a určitelných tvarů keramických nádob je možné na ploše počítat s dlouhodobějším – vícefázovým osídlením v období StK. Ve sledovaném souboru vychází průměr 10 zdobených jedinců na jeden objekt. To splňují pouze obj. 8, 61, 67 a 85.

Pouze v případě obj. 67 se jedná o jeden typ techniky vpichu – malý a střední dvojvpich (**tab. IV.34**). Z tvarů zde byly zachyceny nižší a širší hruškovité nádoby a nezdobené miskovité tvary. Jde o nejbohatší objekt staršího stupně, chronologicky zařaditelný do StK II. V obj. 85 se jedná o trojvpich a vpichy malé a střední. V jednom případě se objevil větší dvojvpich. Ve tvarech jsou zastoupeny kónické misky (**tab. IV.32**), jeden hruškovitý tvar a hrubší kotlovité tvary. Podle uvedeného řadíme obj. 85 do stupně StK III. Ostatní objekty se 3 a více zdobenými jedinci¹⁶ malým a středním dvojvpichem, popřípadě trojvpichem (obj. 19, 29, 58, 68) lze klást pouze obecně do StK II/III.

Objekty 8 a 61 poskytly zdobené jedince s technikami tremolo (**tab. IV.34**) a vícenásobnými vpichy (čtyř a pětivpich), společně s mladšími keramickými tvary a můžeme je klást do mladšího stupně StK IV. S ohledem na nízký počet pohárků spíše do StK IVa. Do stejného období zařazujeme objekty s počtem zdobených jedinců třemi a více a alespoň dvěma různými, mladšími, technikami vpichu (obj. 11, 12, 13, 22, 25, 30, 34, 42, 44, 52, 70, 83, 86, 100, 121, 129)¹⁷. Méně zdobených jedinců, ale mladší výzdobné techniky, poskytly také obj. 26, 27, 55, 99.

Objekty 20, 35, 43, 53, 56, 63, 64, 84, 92, 93 a obj. 128 lze klást na základě absence chronologicky citlivějšího materiálu pouze obecně do StK.

IV. 4. 2. Mladoneolitický sídelní areál v Kněžívce/ Kněževsi – shrnutí

Rozloha:

Na katastrech Kněževse a Kněžívky byla v průběhu času zkoumána čtyři naleziště s neolitickými soubory, oddělená stávající vodotečí – Únětickým potokem, a uzavírající plochu kolem 50 ha.

Osídlení LnK je registrováno spíše jižním směrem a je umístěno ve vidlici soutoku Únětického potoka a jeho pravobřežního bezejmenného přítoku.

Nejintenzivnější osídlení se v mladoneolitickém období koncentrovalo do prostoru mezi silnicí Praha – Makotřasy a Čermákův mlýn (**obr. IV.52: 1**). Východní hranici tohoto areálu uzavírá tok Únětic-

kého potoka. Povrchové sběry prováděné východním směrem nezaznamenaly žádný výskyt neolitických artefaktů. Okraj obytného areálu je snad doložen záchranným výzkumem výše uvedené silnice. Severozápadní hranici odkryl s největší pravděpodobností výzkum v r. 1998. Celá tato část s čtenými nálezy z období StK uzavírá plochu cca 6 ha.

Chronologie:

Do současnosti nebyla bohužel vyhodnocena plocha výzkumu z r. 1998 v Kněževsi, odkud pochází větší soubor zejména z období LnK (**Smejtek 2001**).

Zatím nejstarším se jeví prostor s materiálem LnK II-III na ploše zkoumané v Kněžívce 1998. Mladší osídlení, datované do LnK III, lze sledovat v souboru z plochy silnice Praha – Makotřasy (**Řídký – Smejtek 2007**).

Následující období StK – starší stupeň uvádí J. L. Píč v místech Čermákova mlýna, který bezprostředně sousedí s plochou zkoumanou v Kněžívce v r. 1998. Toto starší osídlení zaznamenal rovněž uvedený výzkum. Na základě keramiky je zde možné sledovat kontinuální vývoj od staršího stupně StK II až po mladší stupeň StK IVa podle dělení M. Zápotocké. Chronologické rozdělení nálezů z výplní objektů bylo možné na základě výskytu většího množství zdobených keramických jedinců s technikami malého a středního dvojvpichu v některých z objektů a dále starších keramických tvarů – nezdobených jednoduše profilovaných misek a širokých hruškovitých tvarů. Nikde zde nebyl zaznamenán pozdní stupeň StK nebo materiál datovatelný do LgK.

Typy a prostorové rozložení objektů StK IV (Kněžívka 1998):

Na základě výsledků zpracování lze sledovat prostorový posun v rozložení objektů mladšího stupně StK IV směrem k jihozápadu (**obr. IV.56**).

Objekty větších rozměrů a nepravidelných tvarů byly zachyceny spíše při okrajích odkryté plochy. Je v nich zastoupen starší i mladší stupeň StK a podle závěrů plynoucích z terénního výzkumu by tyto objekty mohly být umístěny na okraji tzv. obytného areálu.

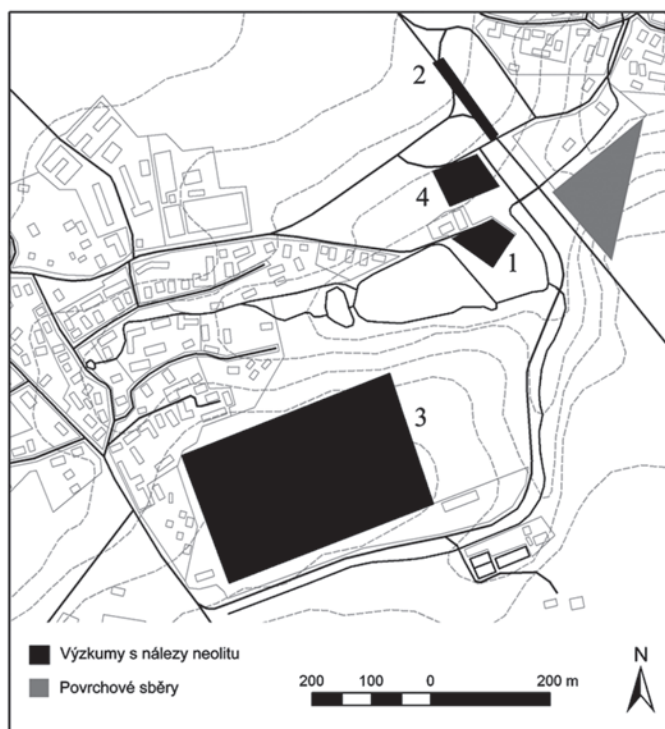
Půdorysy dlouhých domů, známé z jiných nalezišť pro toto období, zde byly zachyceny torzovitě. Zřejmě se jednalo o stavby lehčí konstrukce, než jak tomu bylo v předešlém období LnK, které nevyžadovaly hlubší jámy pro ukotvení kúlů a jejich stopy byly v průběhu času oderodovány. Na jejich původní přítomnost však poukazuje pravidelnější rozložení zásobních objektů po celém průběhu zkoumané plochy.

Proti možnosti umístění zásobních objektů u původních polí nebo zahrad hovoří vyšší množství odpadního materiálu v jejich výplních. Podobně vysoké množství odpadu vykazují také objekty v nejbližším okolí zásobních objektů. Určitelnost původních tvarů keramických nádob je v nálezovém souboru poměrně

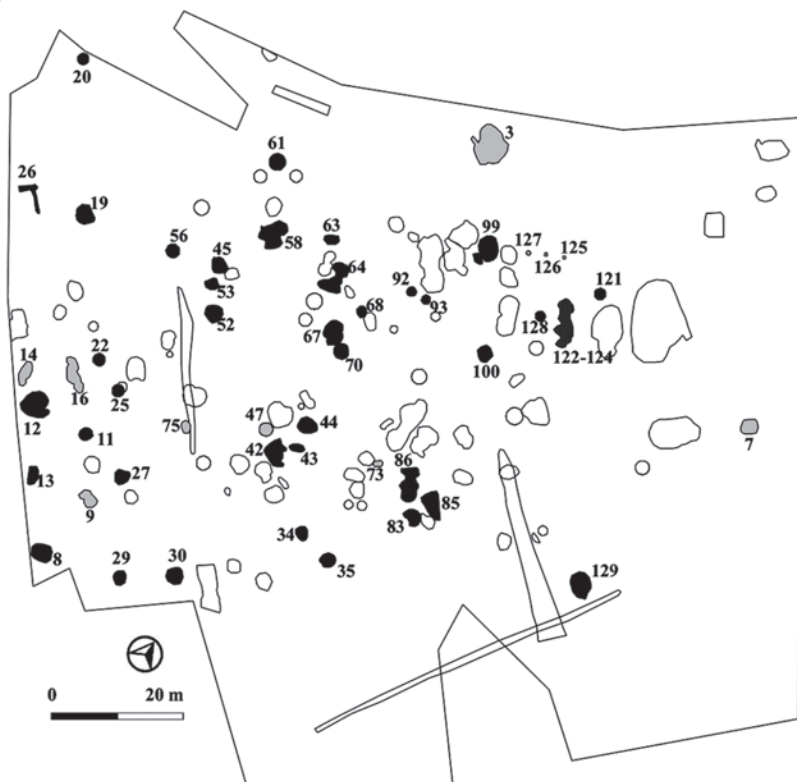
16 Počet 3 zdobených jedinců je medián v objektech datovaných do StK.

17 Společná hranice superpozice obj. 67 a 70 nebyla při terénním výzkumu jasně zřetelná. Rozbor artefaktů z výplní spíše dokazuje větší stáří obj. 67.

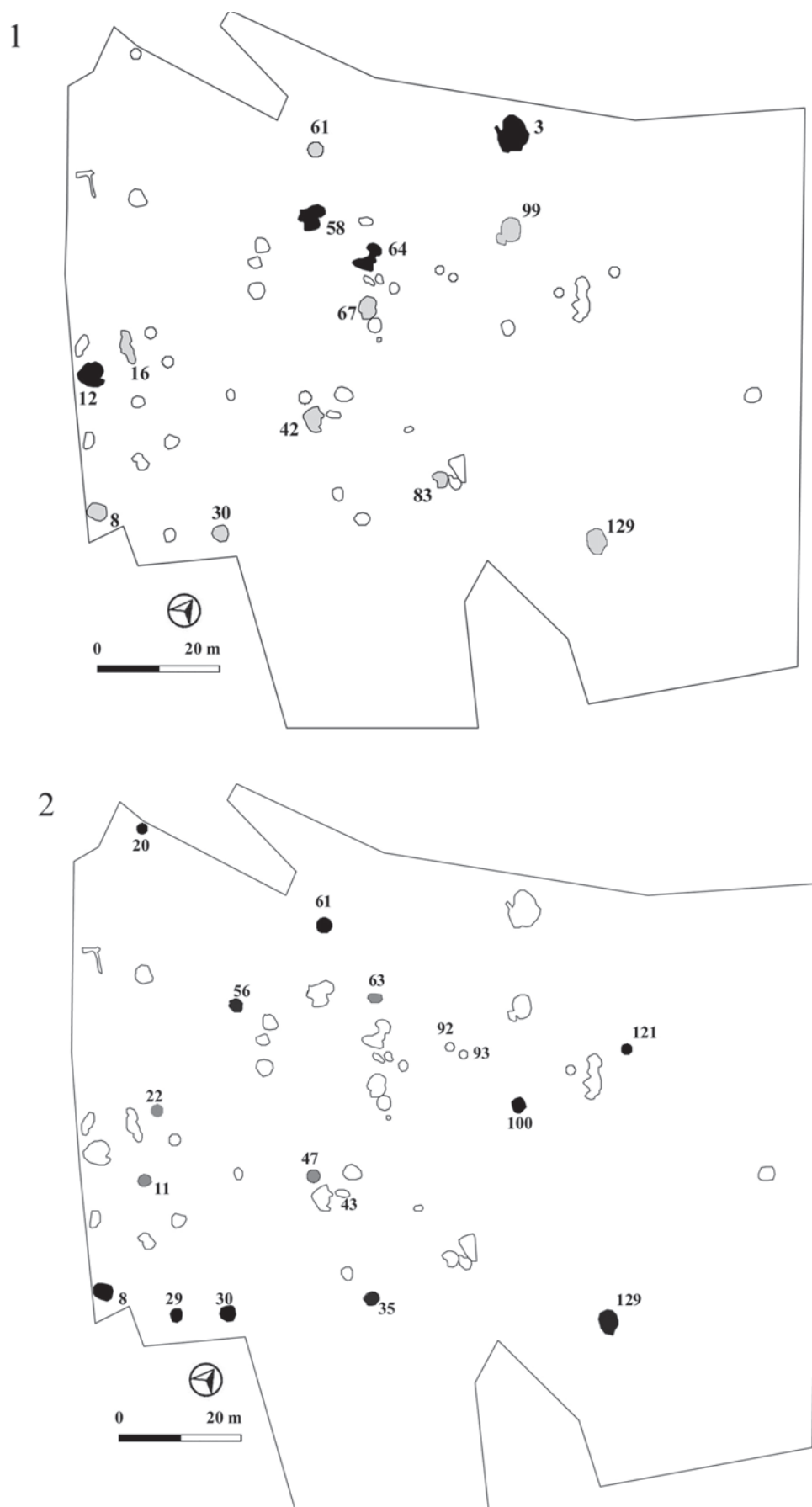
1

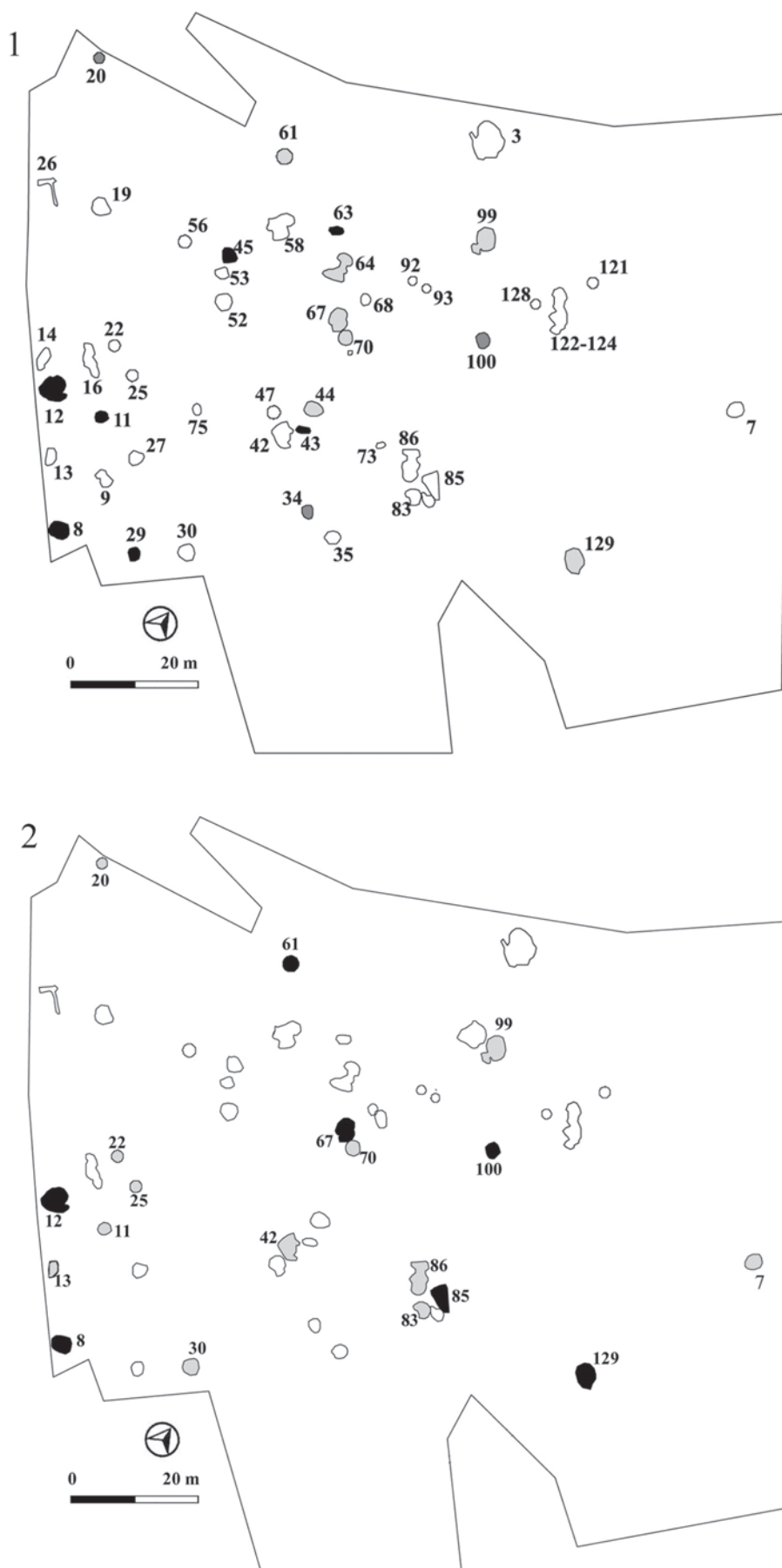
2

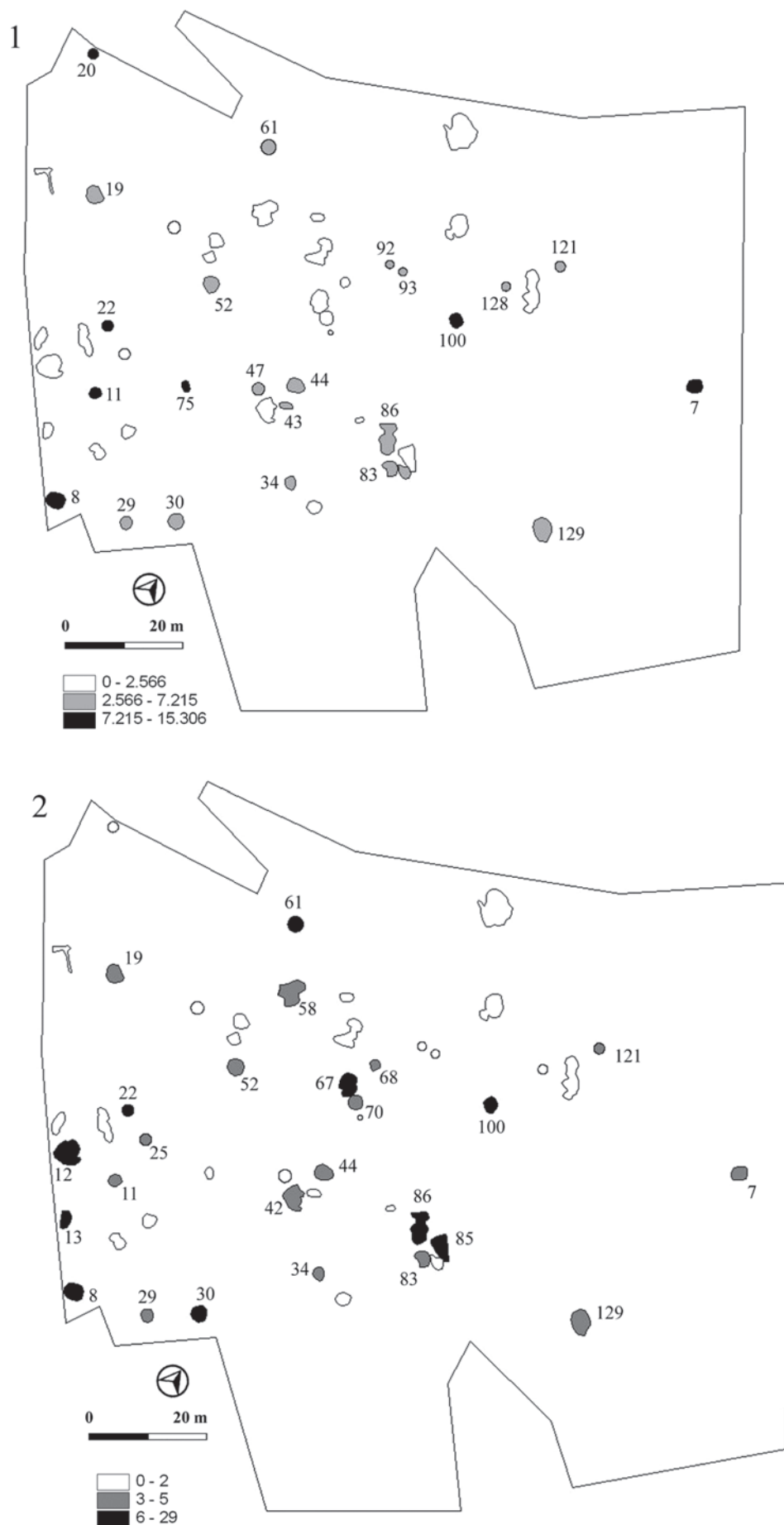
Obr. IV.52. 1: Sídelní areál v Kněževsi a Kněžívce (Praha-západ). Archeologické výzkumy a povrchové sběry na katastru. 1) Čermákův mlýn; 2) silnice Praha – Slaný; 3) Plochy hal 1998; 4) Kněžívka 1998; 2: Celková plocha výzkumu v Kněžívce 1998. Bílé objekty – mladší než neolit, nebo nedatované. Šedé objekty – neolit. Šrafované objekty – LnK. Černé objekty – StK. Podle Řídký – Smejtek 2007.

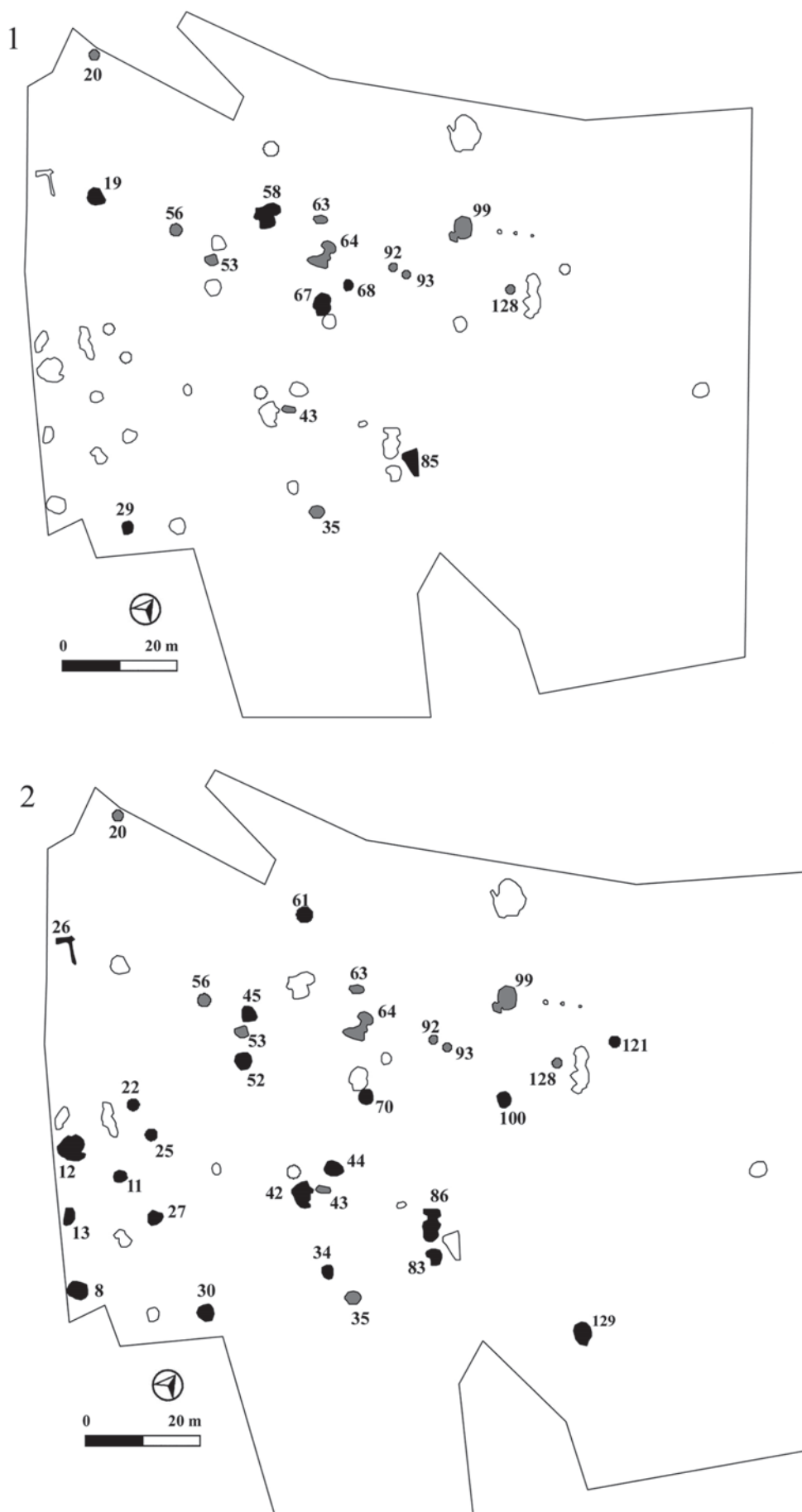
Obr. IV.53. 1: Kněžívka 1998. Neolitické objekty podle zachycených objemů. Bílé objekty – do 3 m³. Šedé objekty – 3–6 m³. Černé objekty – větší než 6 m³. Číslovány pouze větší objekty; 2: Kněžívka 1998. Objekty označené čísla – potenciální neolitické zásobní jámy. Černé objekty – zásobní jámy. Šrafované objekty – pravděpodobné zásobní jámy. Bílé objekty – méně pravděpodobné zásobní jámy. Podle Řídký – Smejtek 2007.

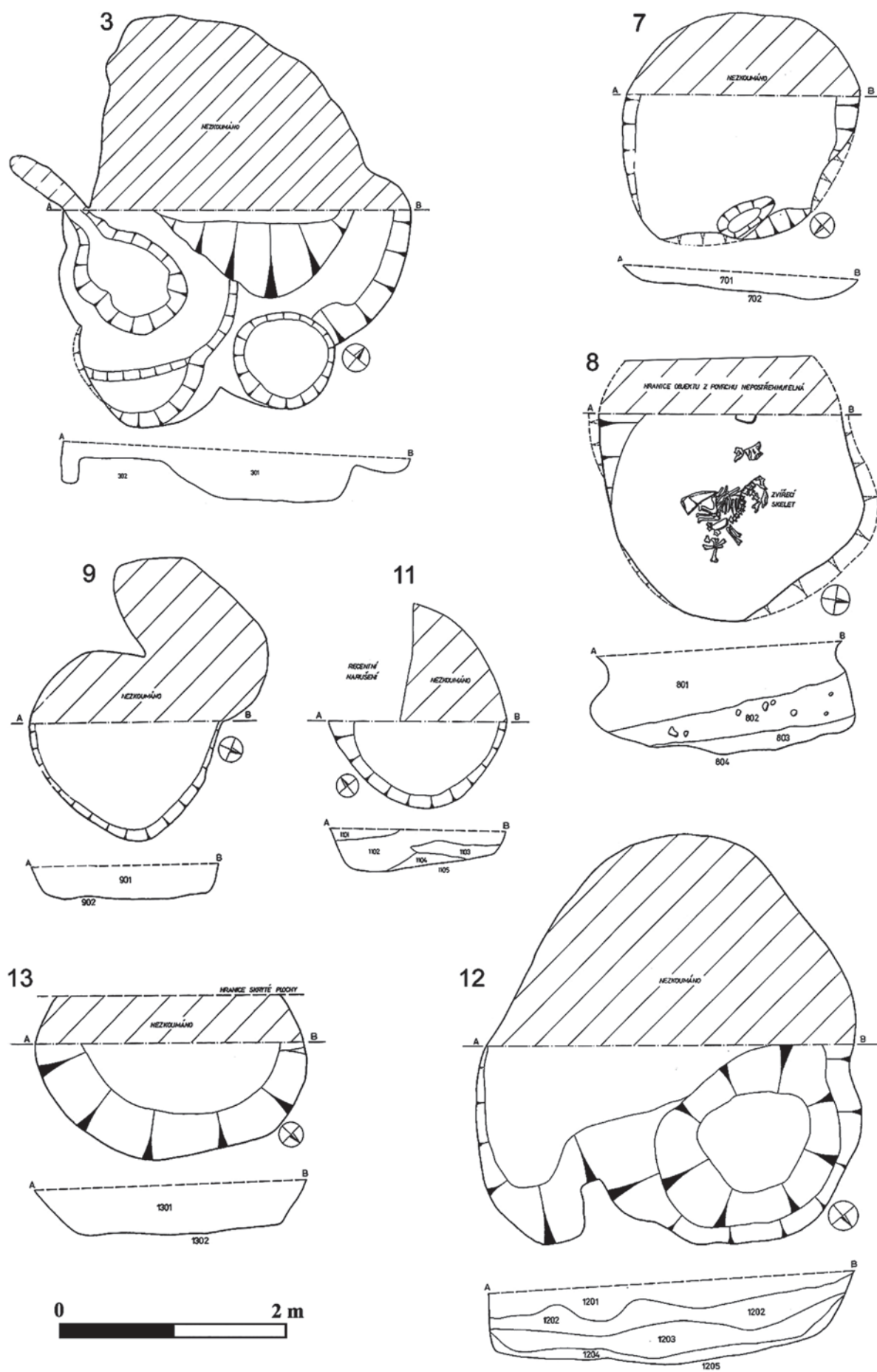
Obr. IV.54. 1: Kněžívka 1998. Typy výplní v neolitických objektech podle **obr. IV.63**: 1–4. Bílé objekty – typ 1; šrafované objekty – typ 2; šedé objekty – typ 3; černé objekty – typ 4; 2: Kněžívka 1998. Četnost neolitické keramiky v objektech podle mediánu (medián 7 kusů). Bílé objekty – 1 – 6 kusů; šrafované objekty – 7 – 27 kusů; černé objekty – 28 a více kusů. Podle Řídký – Smejtek 2007.

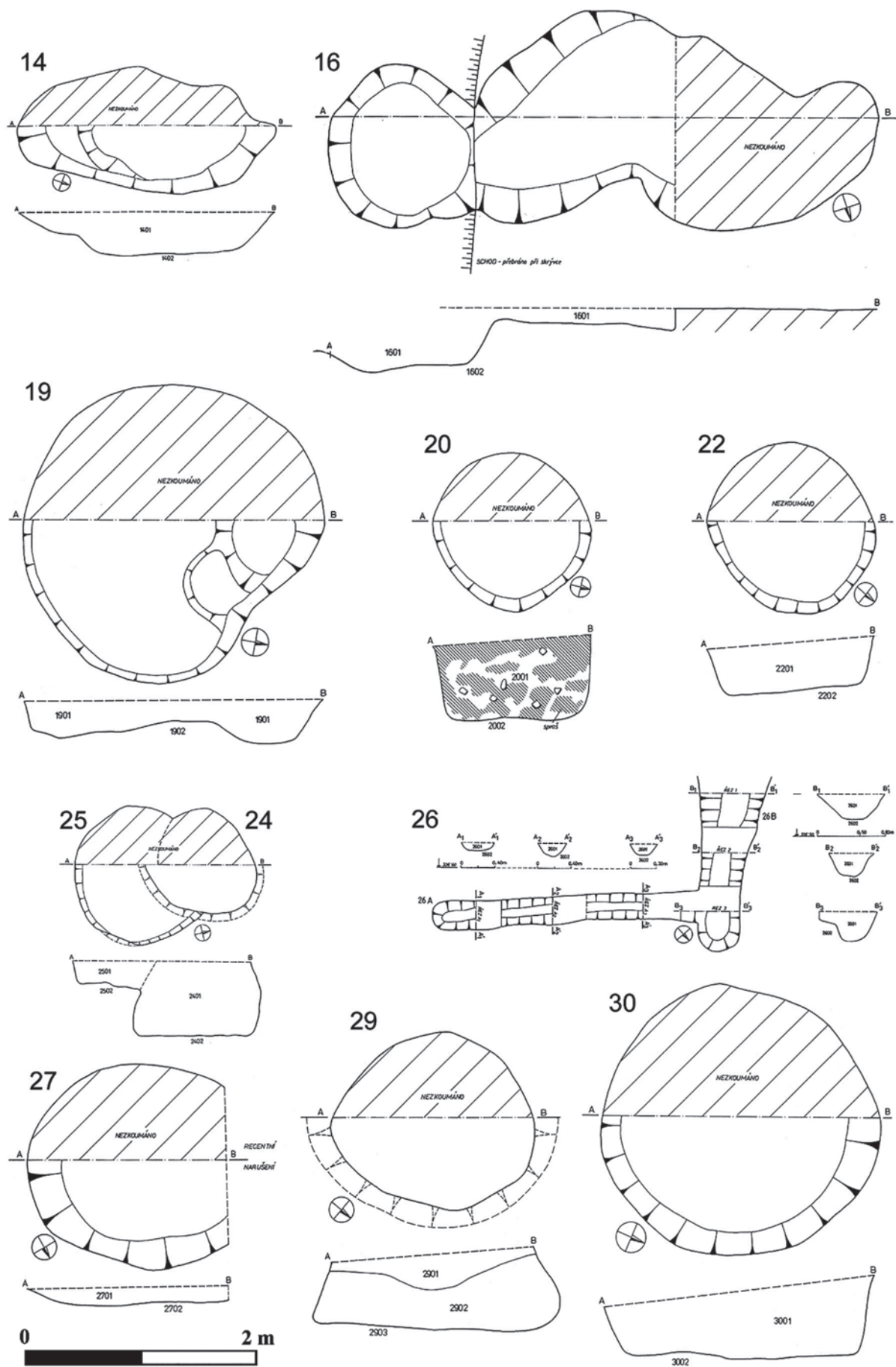
Obr. IV.55. 1: Kněžívka 1998. Hustota keramických jedinců v objektech na 1 m³ (medián 2,91); 2: Kněžívka 1998. Četnost vpichem zdobené keramiky v objektech StK (medián 3). Podle Řídký – Smejtek 2007.

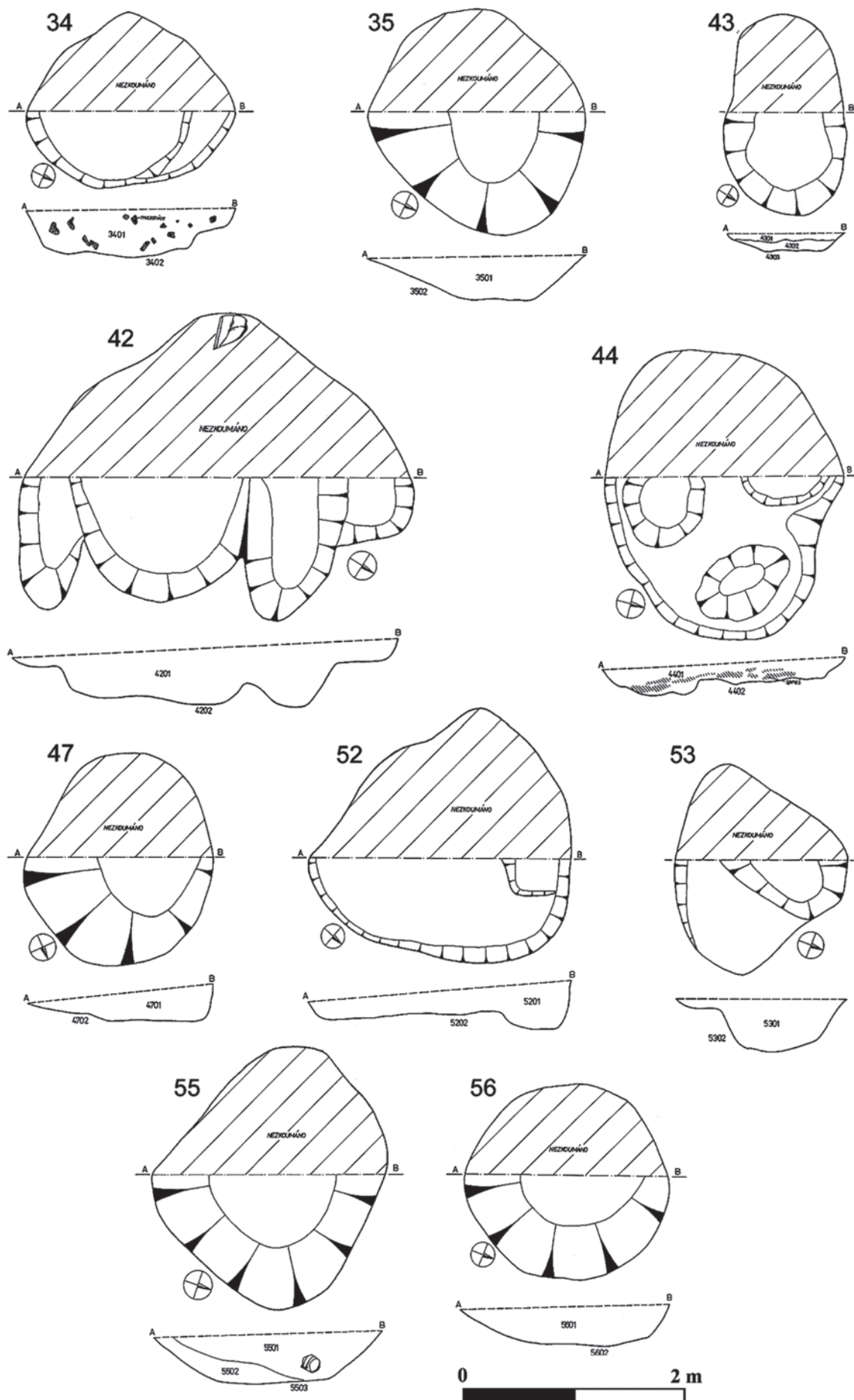
Obr. IV.56. 1: Kněžívka 1998. Starší stupeň StK na ploše. Bílé objekty – neolit. Šrafované objekty – blíže nedatovatelná StK. Černé objekty – StK II, StK III a StK II/III; 2: Kněžívka 1998. Mladší stupeň StK na ploše. Bílé objekty – neolit. Šrafované objekty – blíže nedatovatelná StK. Černé objekty – StK IV. Podle Řídký – Smejtek 2007.

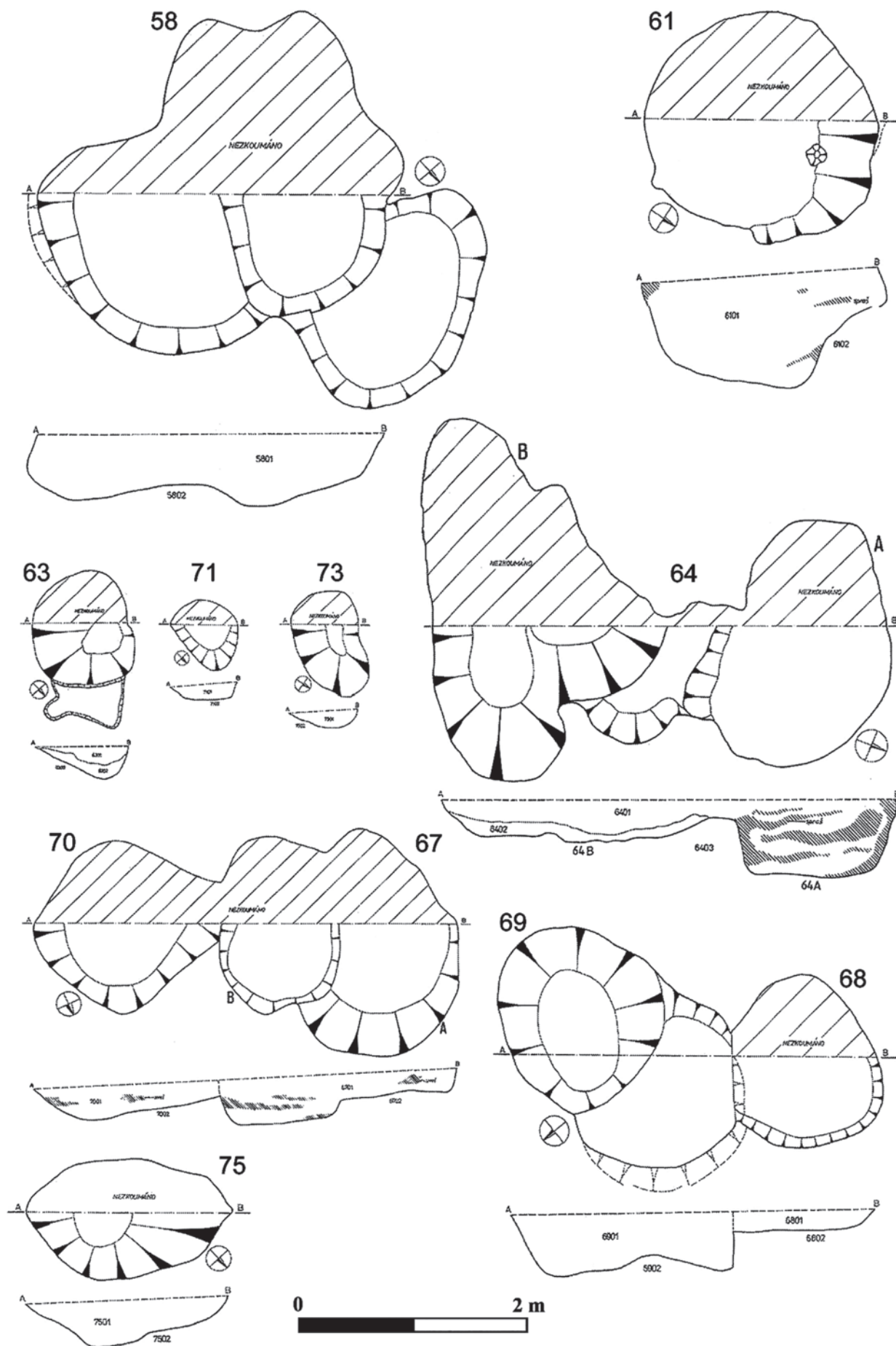
Obr. IV.57. Kněžívka 1998. Neolitické obj. 3, 7–9, 11–13. Podle Řídký – Smejtek 2007.

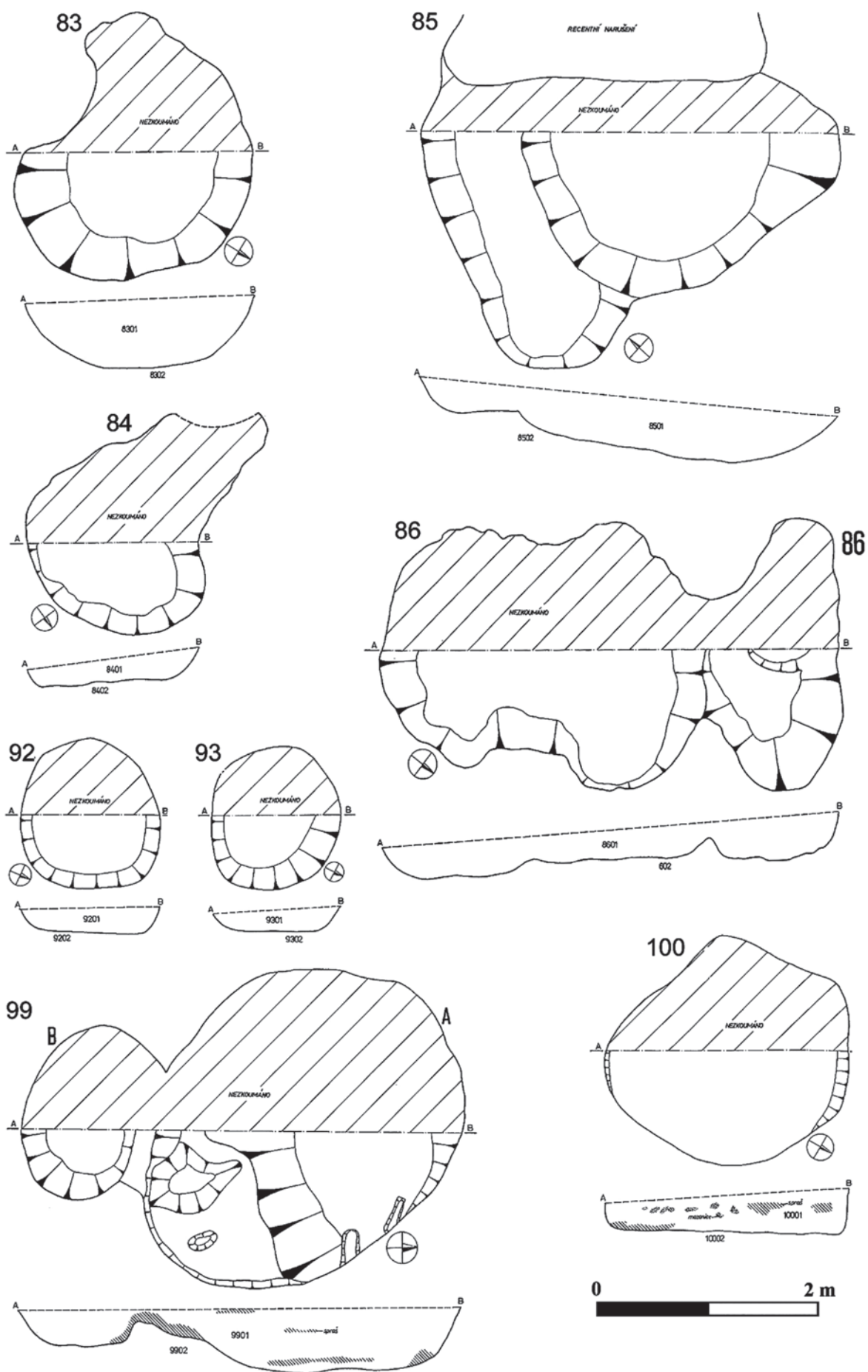
Obr. IV.58. Kněžívka 1998. Neolitické obj. 14, 16, 19, 20, 22, 24–27, 29, 30. Podle Řídký – Smejtek 2007.

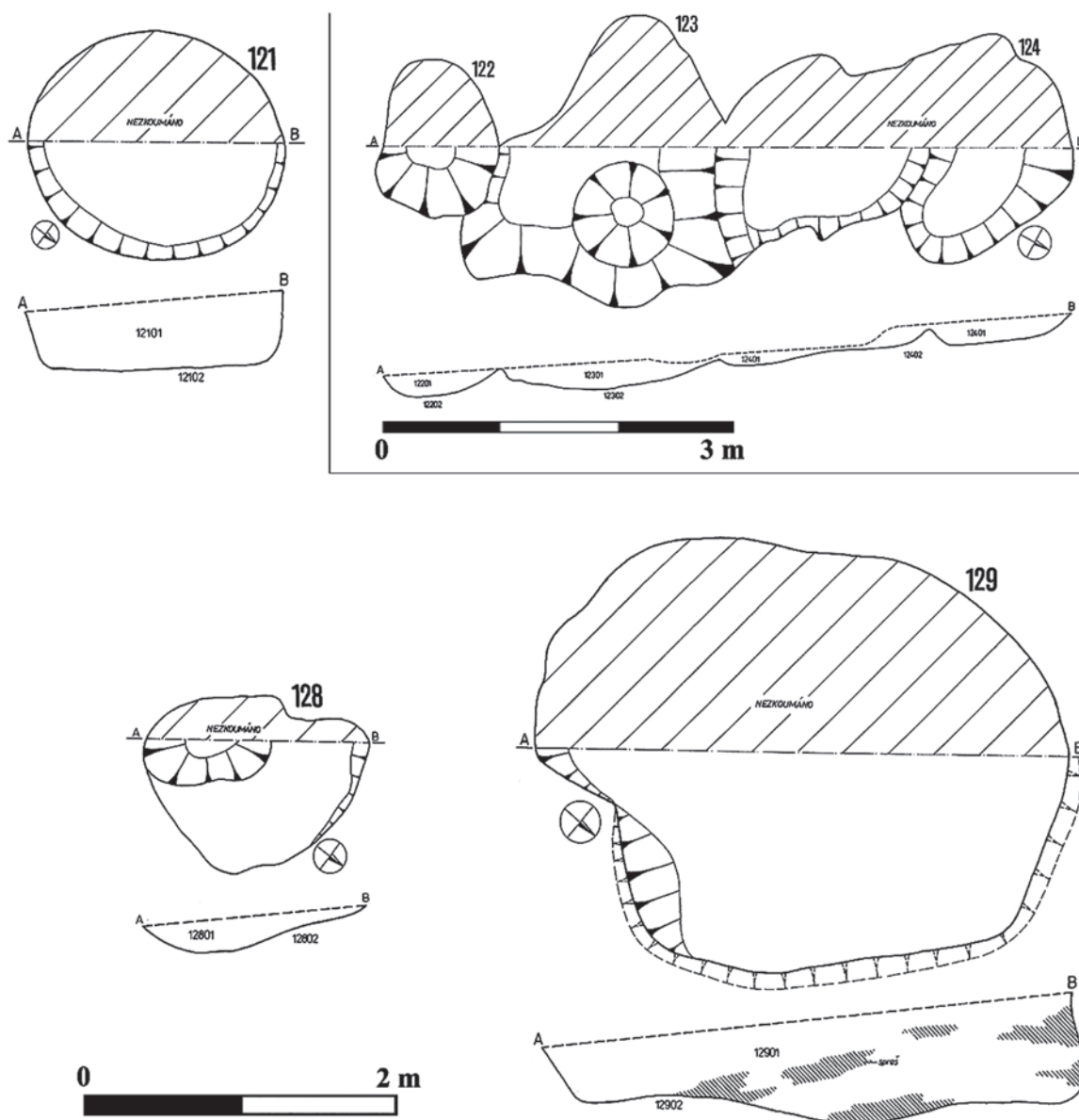
Obr. IV.59. Kněžívka 1998. Neolitické obj. 34, 35, 42, 43, 44, 47, 52, 53, 55, 56. Podle Řídký – Smejtek 2007.

Obr. IV.60. Kněžívka 1998. Neolitické obj. 58, 61, 63, 64, 67–69, 71, 73, 75. Podle Řídký – Smejtek 2007.

Obr. IV.61. Kněživka 1998. Neolitické obj. 83–86, 92, 93, 99, 100. Podle Řídký – Smejtek 2007.

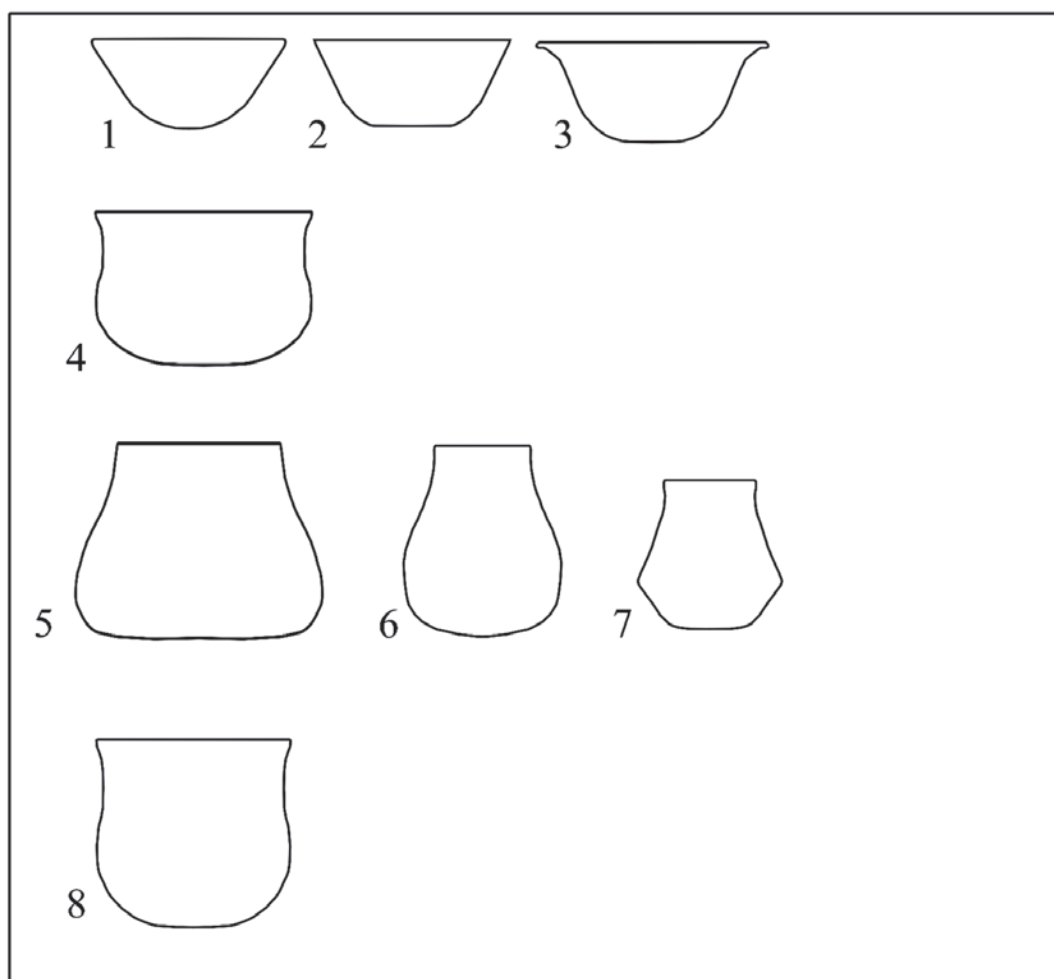

Obr. IV.62. Kněžívka 1998. Neolitické obj. 121–124, 128, 129. Podle Řídký – Smejtek 2007.

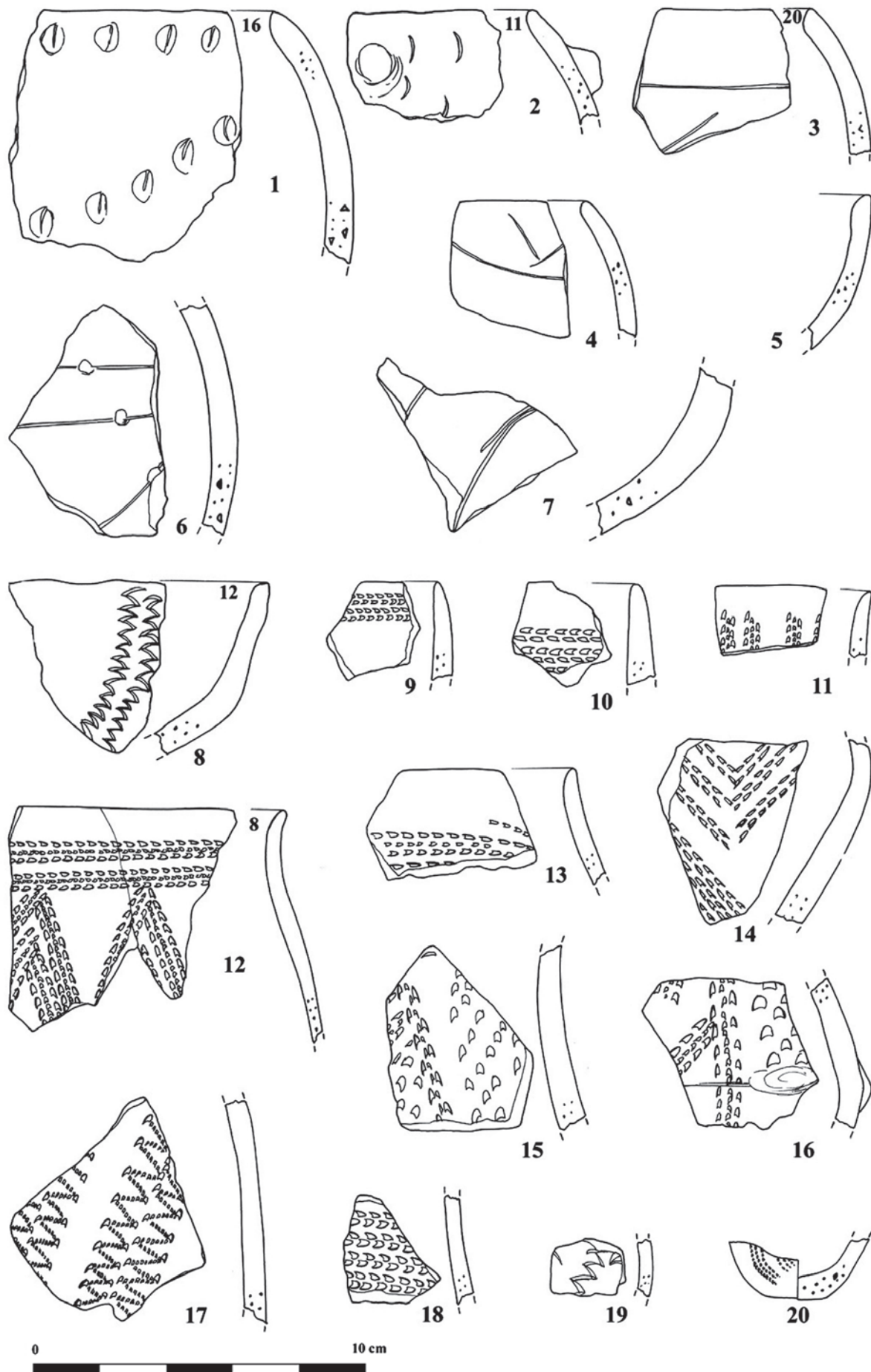
1

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
a)						
b)						
c)						
d)						

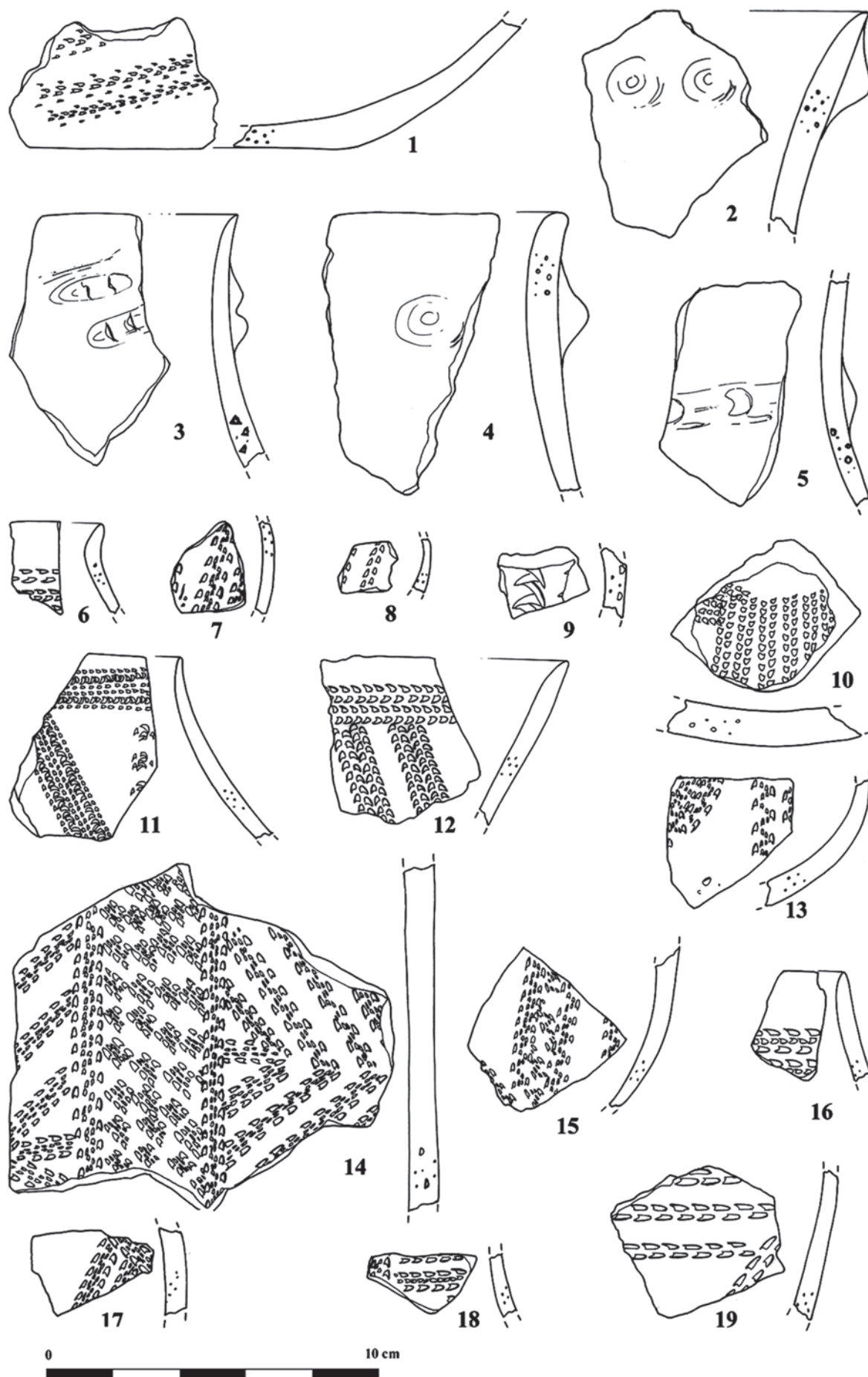
2

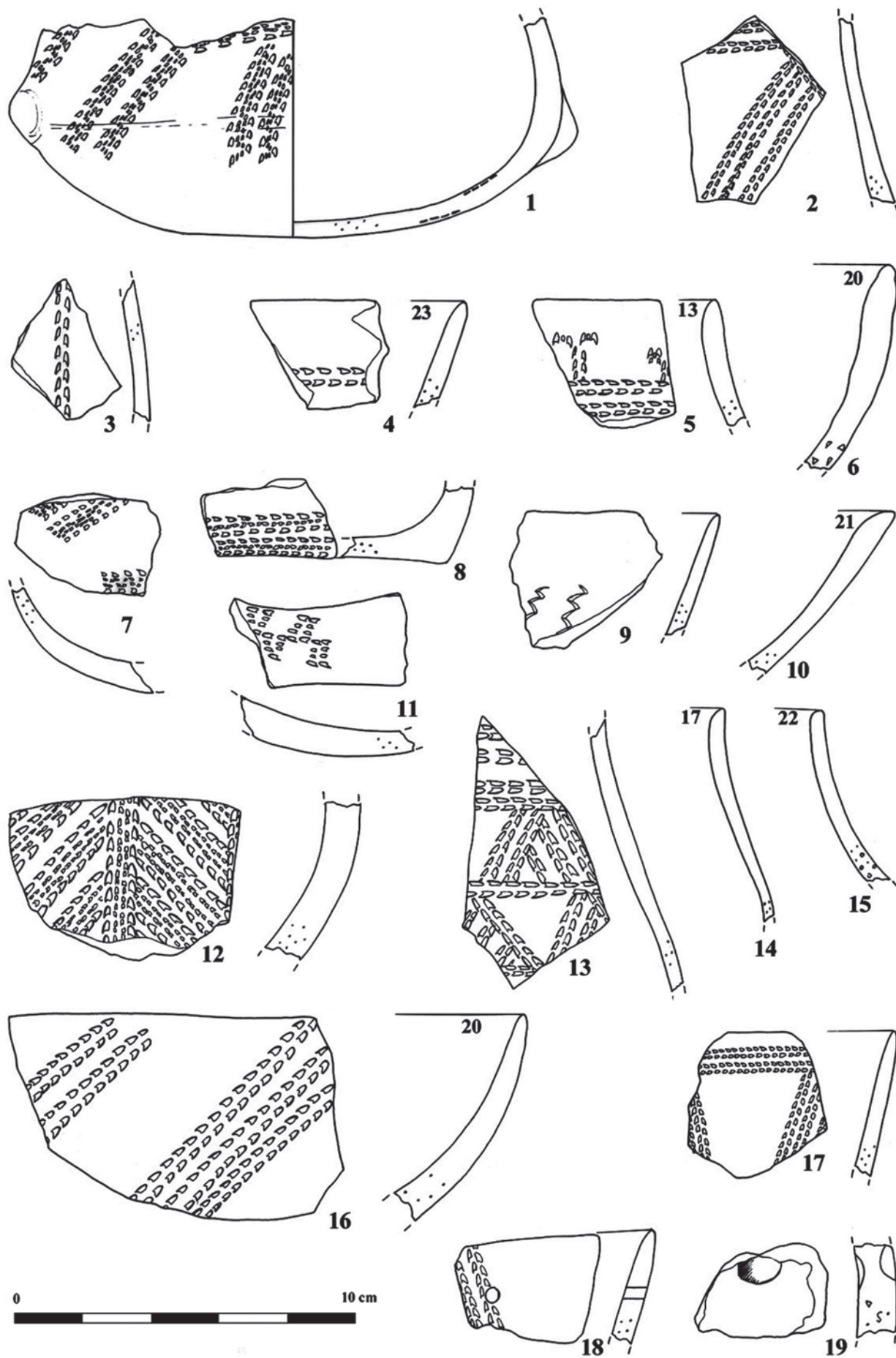
Obr. IV.63. Kněžívka 1998. 1: Tvarové typy půdorysů (a), stěn (b), den (c) a typy výplní (d) neolitických objektů z Kněžívky; 2: Určitelné tvary keramických nádob z období StK. Podle Řídký – Smejtek 2007.

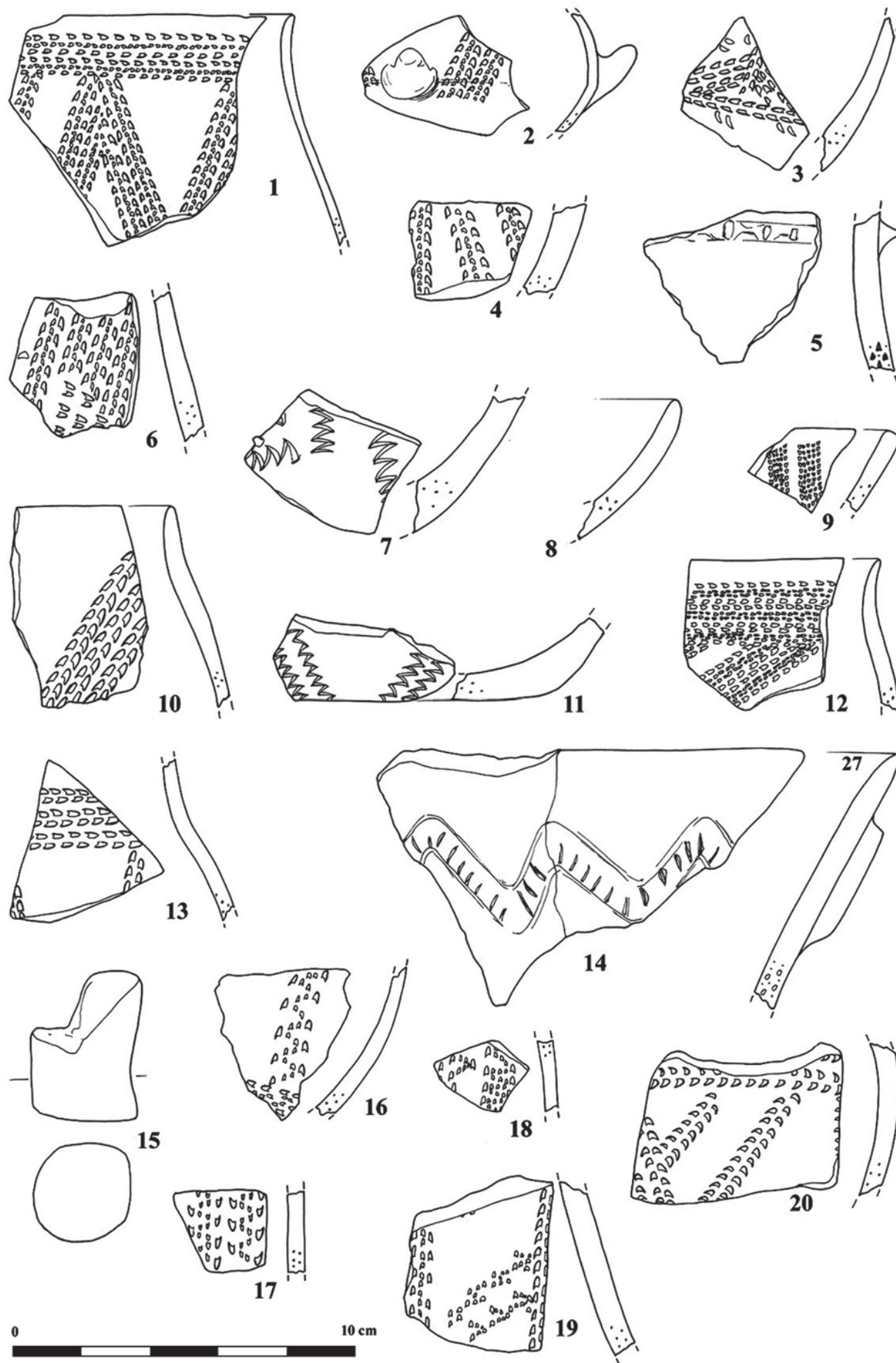
Obr. IV.64. Kněžívka 1998. Nálezy z obj. 7: 1-7; obj. 8: 8-20. Podle Řídský – Smejtek 2007.

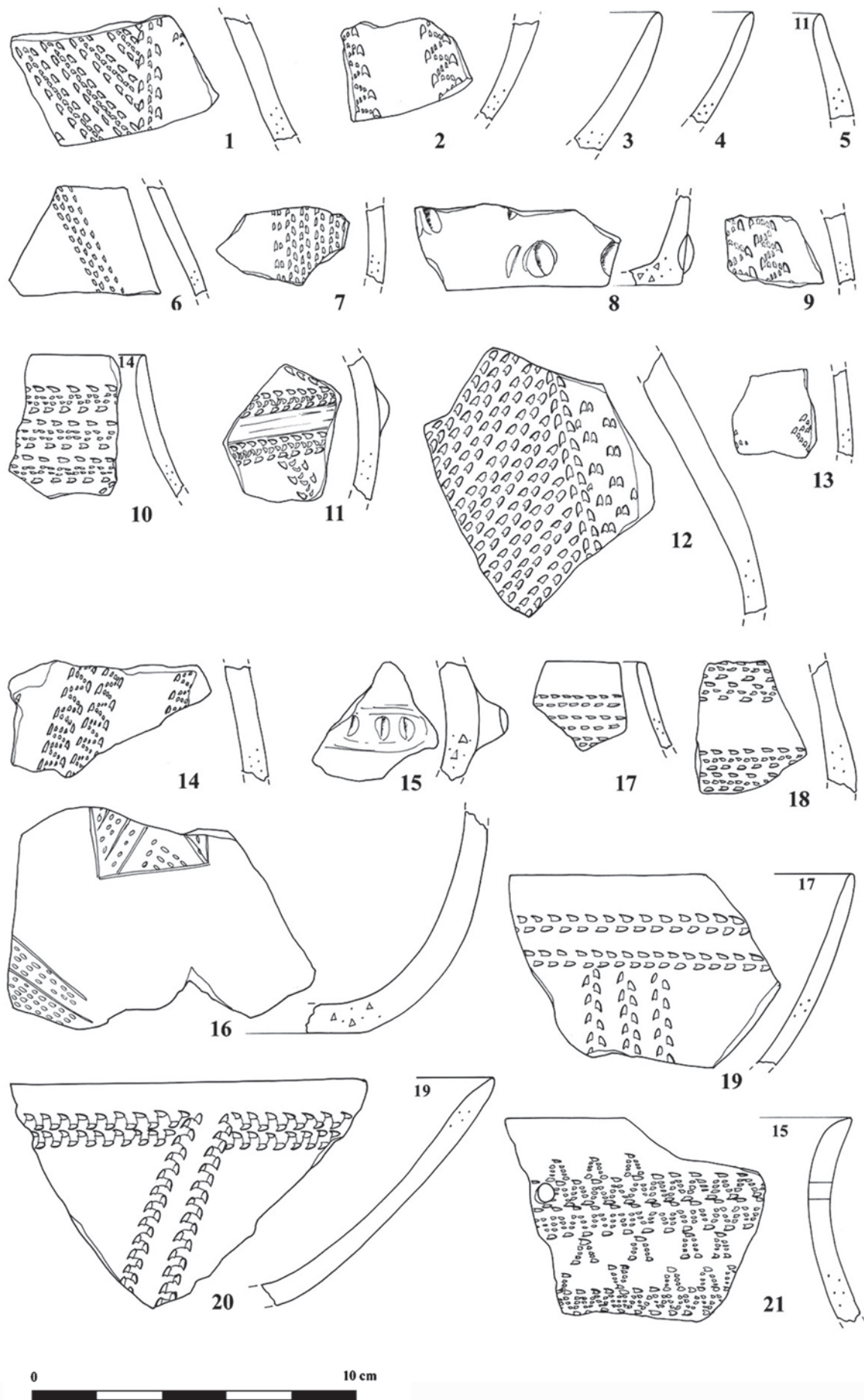
Obr. IV.65. Kněžívka 1998. Nálezy z obj. 8: 1–5; obj. 11: 6–10; obj. 12: 11–15; obj. 13: 16–19. Podle Řídký – Smejtek 2007.

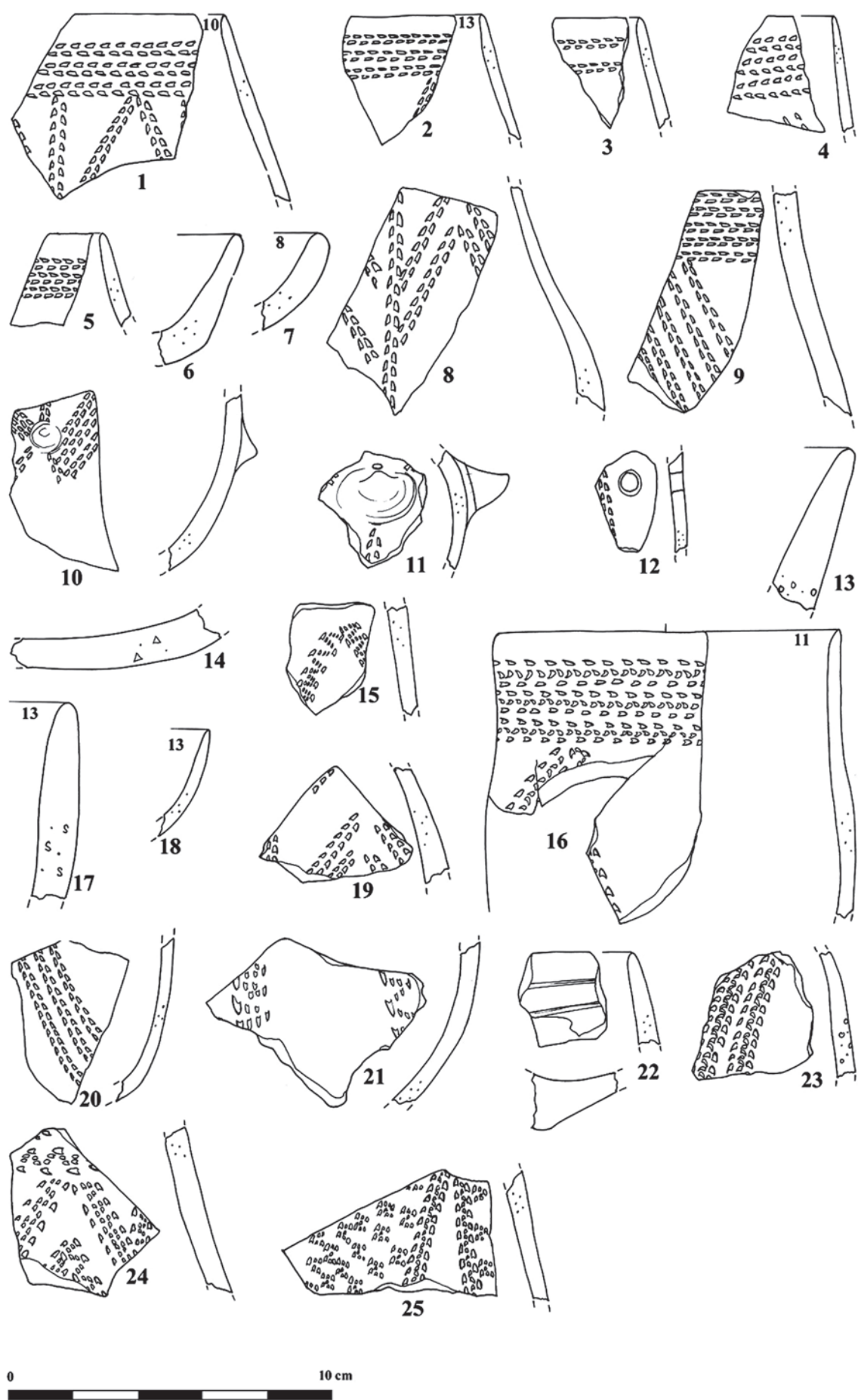
Obr. IV.66. Kněžívka 1998. Nálezy z obj. 13: 1; obj. 19: 2-3; obj. 22: 4-8; obj. 25: 9-11, 14; obj. 26: 12; obj. 27: 13, 15-16; obj. 29: 17-19. Podle Řídký - Smejtek 2007.

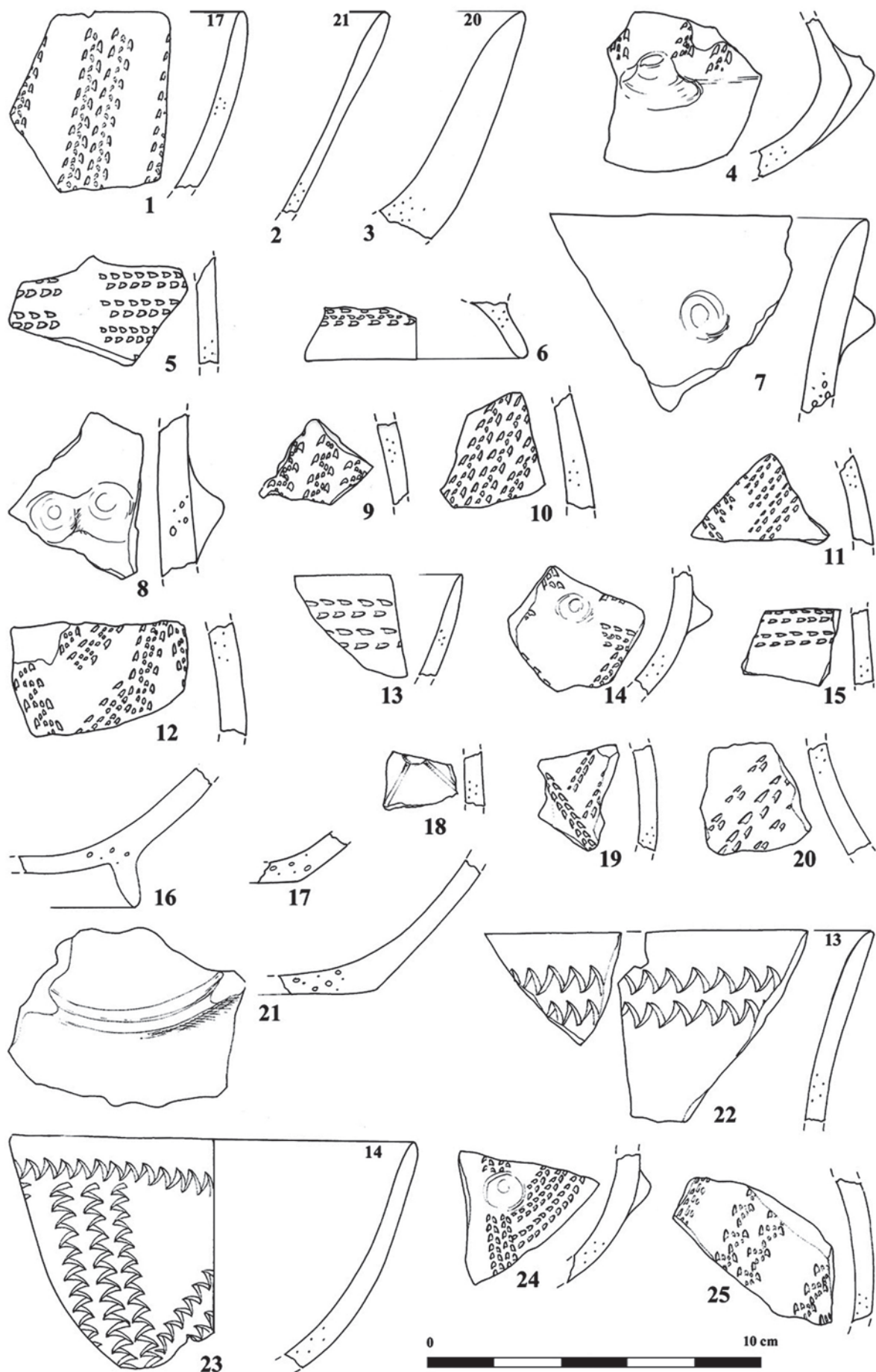
Obr. IV.67. Kněživka 1998. Nálezy z obj. 30: 1–5; obj. 34: 6–8; obj. 40: 9–11; obj. 42: 12–15; obj. 44: 16–18; obj. 52: 19–20. Podle Řídký – Smejtek 2007.

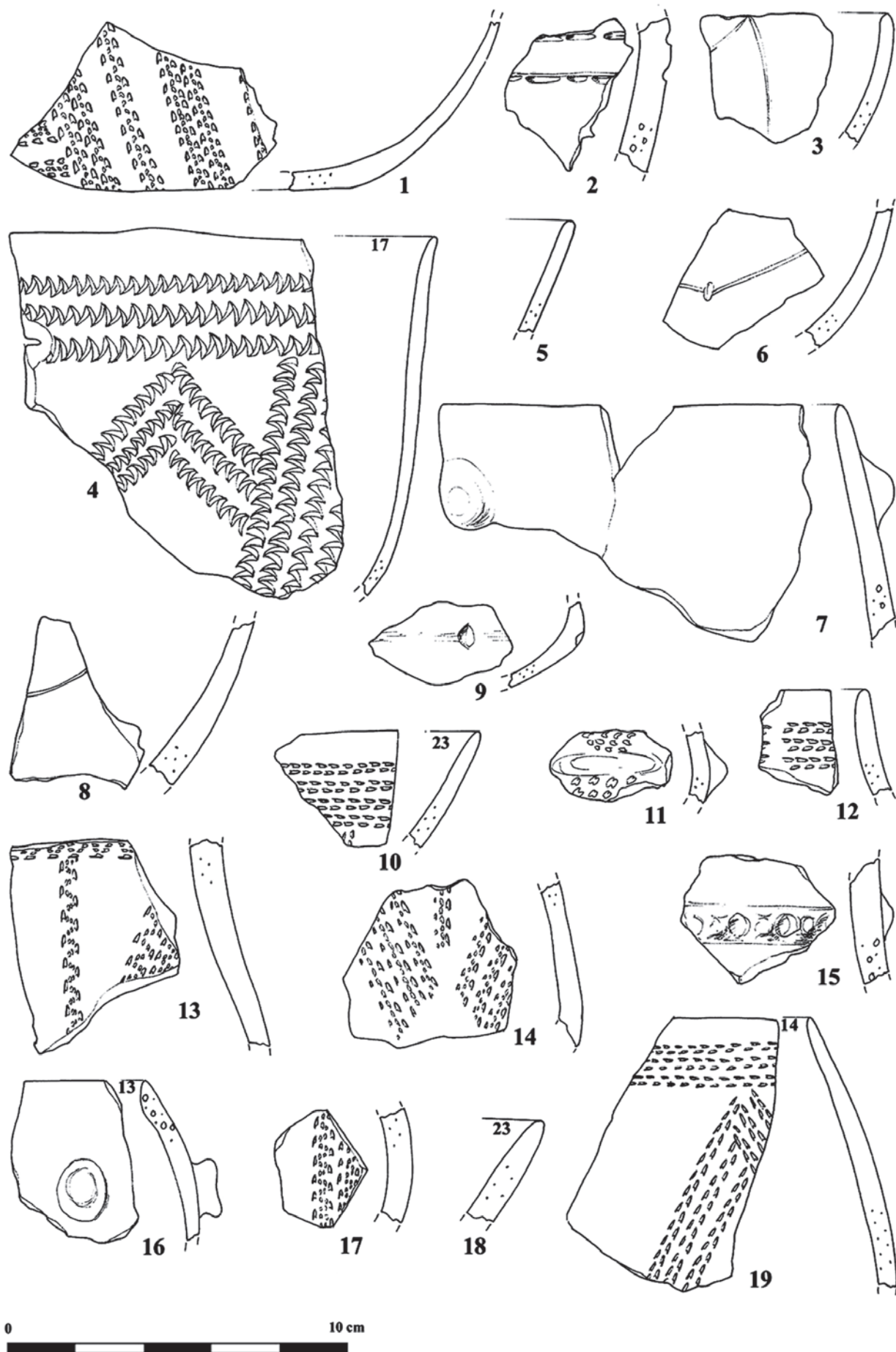
Obr. IV.68. Kněžívka 1998. Nálezy z obj. 55: 1–2; obj. 58: 3–7; obj. 59: 8; obj. 61: 9–13; obj. 65: 14–15; obj. 66: 16–21. Podle Řídký – Smejtek 2007.

Obr. IV.69. Kněživka 1998. Nálezy z obj. 67: 1–14; obj. 69: 15; obj. 70: 16–21; obj. 83: 22–25. Podle Řídký – Smejtek 2007.

Obr. IV.70. Kněžívka 1998. Nálezy z obj. 85: 1–8; obj. 86: 9–11; obj. 88: 12; obj. 92: 13; obj. 95: 14–17; obj. 98: 18–19; obj. 99: 20–21; obj. 100: 22–25. Podle Řídký – Smejtek 2007.

Obr. IV.71. Kněžívka 1998. Nálezy z obj. 100: 1; obj. 109: 2; obj. 110: 4; obj. 111: 3; obj. 118: 9-10; obj. 119: 5, 7-8; obj. 120: 11; obj. 121: 12-14; obj. 122: 15; obj. 128: 18; obj. 129: 16-17. Podle Řídký – Smejtek 2007.

nízká, ale alespoň podle určitého vzorku nádob se setkáváme s podobným zastoupením určitých tvarů po celé zkoumané ploše. Zde se nabízí dvě interpretační možnosti.

Podle první z nich, vycházející z prací E. F. Neustupného, by jednotné spektrum určitých tvarů na zkoumané ploše mělo potvrzovat využívání ploch opuštěných obytných areálů pro hromadné ukládání odpadu (*Neustupný 2007, 71*). Podle druhé možnosti je možné keramiku z objektů, zde zejména zásobních, vztáhnout k jednotlivým obytným jednotkám. To, že je zastoupení různých keramických tvarů podobné na více místech, můžeme vysvětlit také tím, že obyvatelé každé obytné jednotky disponovali podobným tvarovým spektrem nádob.

Na nejlépe poznané ploše Kněživky 1998 nebyl zachycen ani jeden výrobní objekt – pec.

IV. 5. Sídelní areál v Roztokách

Lokalizace a přírodní prostředí

Skupina nalezišť se v Roztokách nachází na levém břehu Vltavy (II. řádu), nedaleko ústí jejího levobřežního přítoku – Únětického potoka (**obr. IV.1: 1**).

O přírodním prostředí této oblasti bylo několikrát pojednáno v odborných publikacích v minulosti (*Gojda – Kuna 1985; Kuna 1991, 23–28; Kuna – Profantová a kol. 2005*). Celý sídelní areál se nachází v údolí (kaňonu) a geomorfologicky se tedy jeho poloha od ostatních zde uváděných areálů podstatně liší. Na tomto místě je rovněž důležité uvést, že v rámci mikroregionu jde o území s nejnižší nadmořskou výškou, a to mezi 170 – 185 m n.m., v těsné blízkosti většího vodního toku.

Archeologicky zachytitelná část nejlépe prozkoumané komponenty (plocha Měnírny el. proudu a její okolí) pokrývá plochu 25 – 30 ha a to ve tvaru protáhlého pásu o šířce 100 – 150 m a celkové délce 1400 m (*Kuna – Profantová a kol. 2005, 15*). Půdní substrát zde tvoří sprašové hlíny, půdní pokryv potom hnědé hlíny a hnědozemě (*Kuna – Profantová a kol. 2005, 21–22*).

Historie výzkumů

Historie výzkumů byla podrobně shrnuta ve výše uvedených pracích. Neolitické osídlení je na katastru Roztok doloženo od LnK IIB až do nejmladšího neolitického komplexu LgK (*Rulf 1991, 97*). V průběhu času bylo v Roztokách zaznamenáno téměř kontinuální osídlení od neolitu až do raného středověku (*Kuna – Profantová a kol. 2005, 17–21*).

Další neolitické nálezy pochází ze zámeckého areálu, severně od ústí Únětického potoka, kde je rovněž

evidováno osídlení LnK (*Sankot 1991, 10*) a mladší LgK (*Nový – Řídký 2004*) (**obr. IV.72: 1**).

IV. 5. 1. Výzkum na ploše Měnírny el. proudu 1980–1985

Metodika a kvalita výzkumu

Výzkum na uvedené ploše přinesl důležité informace o obytných areálech z období několika neolitických kultur (**obr. IV.74: 1**) a jako jeden z mála větších výzkumů byl v minulosti publikován (*Kuna a kol. 1991*).

Mocnost ornice a podorníci se v průběhu skrývky pohybovala kolem 50 cm, jejich skrývka však byla v jednotlivých sondách prováděna podle vedoucího výzkumů M. Kuny (ARUP) v různé intenzitě. Větší objekty byly zkoumány v sektorech, převážně po mechanických vrstvách (*Kuna 1991, 28*). Oproti případům v předchozích kapitolách byly větší objekty až na výjimky zkoumány kompletně.

Vzhledem k polykulturnímu osídlení lokality zde byla celá řada superpozic z různých období. Při rozboru materiálu bylo důležité počítat rovněž se superpozicemi a intruzemi z několika fází neolitu. Rozbor datovacího materiálu, včetně intruzí keramiky provedl v minulosti J. Rulf (*Rulf 1991, 88–131*). Některé objekty byly zachyceny v prostoru terénní deprese v jihozápadní části odkryté plochy, což omezuje závěry prostorových analýz neolitické komponenty.

V této práci byl proveden výtah informací hlavně pro období StK. Analýzy objektů a keramiky byly poté upraveny podobným způsobem, jako v případě předchozích areálů.

Půdorysy domů

Celkem byla zachycena 3 torza neolitických dlouhých domů (**obr. IV.74: 1**). Domy I a IV lze datovat na základě materiálu z tzv. stavebních jam do období LnK, dům II je zatím jediným publikovaným příkladem obytné jednotky z období pozdní StK nebo spíše LgK ve zkoumaném mikroregionu (**obr. IV.73: 2**). Jeho datování však mohlo být opřeno pouze o tvarovou shodu s některými známými stavbami z uvedeného období (*Kuna 1991*).

Zachycená délka tohoto objektu činila 9 m, šířka kolísala mezi 3,5 – 5,6 m. Šlo o stavbu lichoběžníkovitého půdorysu, jejíž stopy byly zachyceny ve formě žlabu a kúlových jamek, někdy dosahujících hloubky pouze do 5 – 10 cm (*Kuna 1991, 31*).

Ostatní objekty

Sídlištní objekty nalezené během výzkumu byly podrobeny důkladné formální analýze (*Kuna 1991, 31–51*)

(obr. IV.73: 1). Rozbor datovacího materiálu, včetně intruzí keramiky provedl J. Rulík, takže lze přistoupit přímo ke srovnání objektů různých kultur na základě publikovaných výsledků (Rulík 1991, 88–131).

Podle datovacího materiálu ve výplních objektů je na ploše nejčastěji zastoupen mladší stupeň StK IV (41,7 %) a StK blíže nedatovatelná (15,9 %). Méně je objektů z období LnK (15,2 %) a ze staršího stupně StK (8,3 %). Nejnižší počet objektů byl zastoupen z období LgK (6,1 %) (tab. IV.35). Celkem 12,9 % objektů bylo možné datovat obecně do neolitu (obr. IV.74: 1). V Roztokách se nabízí vzácná možnost srovnání objektů podle různých funkčních typů a různých neolitických období.

Tvary objektů

Celkem mohlo být srovnáno 132 větších neolitických objektů, z toho podstatnou část tvoří objekty z období StK.

Objekty byly nejprve rozděleny do 4 základních skupin podle tvaru půdorysu (tab. IV.35). Nejvíce bylo nepravidelných (36,9 %), potom oválných (24,6 %) a okrouhlých (23,8 %). Pouze dva byly téměř obdélníkového tvaru. U ostatních nebylo možné původní tvar určit.

V největší skupině nepravidelných objektů převládají konkávní stěny (66,7 %) a nepravidelná dna (43,7 %), méně dna mísovité (12,5 %). Ostatní typy se objevují výjimečně.

datace	počet objektů	tvary půdorysu			
		1	2	3	4
LnK	20	0	4	1	13
StK starší a střední	11	1	2	0	5
StK mladší	55	19	10	0	20
StK blíže nedat.	21	5	8	1	4
LgK	8	6	1	0	1
Neolit blíže nedat.	17	0	7	0	5
celkem	132	31	32	2	48

Tab. IV.35. Roztoky – Mělník 1980–1985. Přehled půdorysů objektů podle neolitických kultur. Vysvětlivky: 1. okrouhlý; 2. oválný; 3. obdélný; 4. nepravidelný. Vytvořeno podle Kuna 1991.

tvár	počet případů	max. délka (m)	průměr (m)	medián (m)	max. hloubka (m)	průměr (m)	medián (m)	dochovalý objem (m ³)	průměr (m ³)	medián (m ³)
všechny zachovalé	103	0,7 – 7,5	2,33	1,7	0,1 – 1,8	0,57	0,46	0,1 – 19,2	2,67	1,16
1	31	1 – 2	1,32	1,3	0,12 – 0,86	0,51	0,5	0,1 – 2,34	0,894	0,69
2	29	0,7 – 6,4	2,11	1,8	0,15 – 1,75	0,69	0,55	0,17 – 18,56	2,329	0,86
3	2	2,4 – 3,2	nelze	nelze	0,3 – 0,65	nelze	nelze	2,5 – 3,12	nelze	nelze
4	39	1,1 – 7,5	3,29	3,2	0,12 – 1,2	0,48	0,45	0,22 – 19,2	4,334	1,95

Tab. IV.36. Roztoky – Mělník 1980–1985. Přehled rozměrů sídlištních objektů z období neolitu, rozdělených na základě tvaru půdorysu. Vysvětlivky: 1. okrouhlý; 2. oválný; 3. obdélný; 4. nepravidelný. Vytvořeno podle Kuna 1991.

Skupina oválných objektů je formálně rozmanitější. Převládají zde sice rovněž konkávní stěny (40,6 %), ale dna bývají převážně hrotitá (28,1 %) či rovná (25 %).

V okrouhlých objektech zase dominují kolmé stěny (32,3 %), potom se objevují kónické (16,1 %) a kónické v kombinaci se šikmými nebo svislými (16,1 %). Chybí zde konkávní stěny. Nebylo zde zaznamenáno dno nepravidelné. Všechna uvedená dna jsou buď rovná nebo víceméně rovná, pouze jednou s kúlovou jamkou.

Stěny u obou obdélných objektů byly konkávní a dna jednou rovná s kúlovou jamkou a jednou mísovité.

Největší skupina nepravidelných objektů je převažující mezi objekty datovanými do období LnK (65 %) a mladšího stupně StK (45,5 %) (tab. IV.35). Naopak pro LgK tato skupina objektů téměř chybí. V mladším stupni StK je poměr okrouhlých a nepravidelných objektů téměř vyvážený, oválných je méně. Objekty obdélného půdorysu byly zaznamenány pouze pro LnK a blíže nedatovatelnou StK.

Rozměry objektů

Maximální dochované rozměry neolitických objektů se na ploše pohybovaly v délce mezi 0,7 – 7,5 m, s průměrem 2,33 m (medián 1,7 m) a hloubkou mezi 0,1 – 1,8 m, s průměrem 0,57 m (medián 0,46 m).

Největších délek dosahují objekty s nepravidelným půdorysem, nejmenší jsou typy s půdorysem okrouhlým (tab. IV.36). Některé nepravidelné objekty dosahují sice rovněž největších hloubek dna, podle průměru i mediánu ale náleží k nejmělkčím objektům na ploše. Jsou velmi variabilní. Celkově jsou nejhlubší objekty s půdorysem obdélným a oválným, potom okrouhlým.

Při srovnání největšího objemu neporušených objektů jsou na prvním místě znovu objekty s nepravidelným půdorysem, potom jsou oválné a mezi nejmenší patří objekty s půdorysem okrouhlým (tab. IV.36). To lze sledovat rovněž na obr. IV.75: 1. Nej mohutnější objekty, kolem 6 a více m³ z období StK, náleží částečně k tzv. stavebním jamám, na obr.

IV.75: 2 je nápadná jejich koncentrace přibližně ke středu horní části odkryté plochy. Díky prostorovému omezení prozkoumané plochy a výskytu terénní deprese v jihozápadní části plochy, na jejímž dně se nacházejí další objekty StK (Kuna 1991), nelze bohužel v současnosti uzavřít, zda se jedná o situační záměr obyvatel tehdejšího sídliště, nebo zda jde o náhodu.

Výsledky předchozích srovnání se projeví rovněž při porovnání délek a hloubek mezi jednotlivými obdobími (**tab. IV.37**). Největších délek dosahují objekty LnK (s vysokým podílem nepravidelných objektů), následovány starším a mladším stupněm StK. Nejmenší jsou objekty LgK. To lze vysvětlit vyšším počtem půdorysně nepravidelných objektů na ploše – hliníků a soujámí, datovatelných do starších období neolitu.

Naopak při porovnání maximálních hloubek jsou na prvním místě právě objekty LgK, potom StK IV a objekty LnK společně s StK II/III jsou nejmělkčí. Projevuje se tu častější výskyt užších a průměrně hlubších funkčně identifikovatelných zásobních objektů (viz níže).

Funkce objektů

Zásobní objekty (obilnice typ 4 dle M. Kuny; Kuna 1991):

Plocha budoucí Mězírny poskytla enormní počet formálně vymezených objektů, běžně označovaných jako zásobní objekty (Šumberová 1996). V publika-

datace	prům.délka (m)	délka-medián (m)	prům.hloubka (m)	hloubka-medián (m)
LnK	3,32	3,1	0,53	0,43
StK starší a střední	2,07	2	0,44	0,435
StK mladší	2,35	1,55	0,51	0,5
StK blíže nedat.	1,697	1,4	0,55	0,31
LgK	2,07	1,33	0,69	0,75

Tab. IV.37. Roztoky – Mězírna 1980–1985. Délky a hloubky objektů podle jednotlivých kultur. Vytvořeno podle Kuna 1991.

ci je uváděno 32 objektů této skupiny (Kuna 1991, 47: *tab. 4*). V této práci k nim bylo na základě revize dokumentace objektů v uvedené publikaci přiřazeno ještě dalších 7 tvarově shodných objektů (**tab. IV.38**).

Výsledkem je 39 objektů (29,5 %) z celkově uváděných neolitických objektů (**obr. IV.76: 1**). Největší část zásobních objektů spadá do mladšího stupně StK IV, kde tvoří 41,8 % všech objektů, naopak zcela chybí ve skupině objektů z období LnK. Zásobní objekty tvoří také větší část objektů datovatelných do LgK (**obr. IV.76: 2**).

Co se týká tvaru půdorysu, jde v Roztokách pouze o okrouhlý (74,4 %) nebo oválný typ, se stěnami kónickými v kombinaci se svislými nebo šikmými (**obr. IV.73: 1/5**; 31,6 %) nebo svislými či čistě kónickými (**obr. IV.73: 1/2, 4**; obojí po 26,3 %), méně konkávními (**obr. IV.73: 1/1**; 15,8 %). Dna bývají rovná (**obr. IV.73: 1/1**; 81,6 %) nebo nepravidelně rovná (**obr. IV.73: 1/2**; 10,5 %).

Maximální zachytitelná délka těchto objektů se pohybuje mezi 1 – 2,3 m, s průměrem 1,38 m (medián 1,35 m) a hloubkou mezi 0,12 – 0,86 m, s průměrem 0,5 m (medián 0,45 m).

Kónické stěny (**obr. IV.73: 1/4**), maximálně v kombinaci se šikmými nebo svislými byly dokumentovány pro období LgK. V ostatních případech (pouze pro StK) byly zaznamenány všechny typy stěn 1 – 5, s převahou svislých (60 %).

Při prostorovém srovnání zásobních objektů, rozdělených na **obr. IV.78: 2** barevně podle datování, je možné sledovat minimálně 5 skupin těchto objektů, složených z několika chronologicky následných fází nebo kultur (skupiny 1 – 5). Toto zjištění je možné interpretovat tak, že zde docházelo ke kontinuálnímu osídlení obytného areálu, nejméně od staršího stupně StK (skupina 1), zejména pak v mladším stupni StK (skupiny 1, 3) a v nejmladším období neolitu LgK (skupiny 1, 2, 4). Dalším důležitým zjištěním je poměrně pravidelné rozmístění zásobních objektů, datovatelných do StK IVa (červeně na **obr. IV.76: 2**).

Schlitzgräbchen (typ 14 dle M. Kuny; Kuna 1991):

Jde o nepřehlédnutelné objekty na neolitických nale-

datace	počet objektů	max.délka (m)	průměr (m)	medián (m)	max.hloubka (m)	průměr (m)	medián (m)	objem (m³)	průměr (m³)	medián (m³)
všechny zachovalé	39	1 – 2,3	1,38	1,35	0,12 – 0,86	0,5	0,45	0,25 – 2,89	0,958	0,784
StK starší a střední	2	1,3 – 2	nelze	nelze	0,4 – 0,42	nelze	nelze	0,62 – 1,51	nelze	nelze
StK mladší	23	1 – 2,3	1,37	1,4	0,12 – 0,86	0,53	0,6	0,25 – 2,89	0,046	0,784
StK blíže nedat.	7	1,1 – 1,8	1,39	1,35	0,25 – 0,5	0,32	0,3	0,36 – 0,86	0,583	0,567
LgK	7	1,1 – 1,4	1,29	1,3	0,22 – 0,85	0,62	0,7	0,29 – 1,44	1,08	1,214

Tab. IV.38. Roztoky – Mězírna 1980–1985. Přehled rozměrů zásobních objektů z období StK a LgK. Vytvořeno podle Kuna 1991.

zištích, s oválným půdorysem a s typickým hrotitým tvarem profilu. Jejich přesnější datování činí obtíže, protože z jejich výplní pochází minimum datovacího materiálu.

Délka těchto objektů se v Roztokách pohybuje mezi 1,9 – 2,25 m a jde o nejhlubší neolitické objekty na ploše (**tab. IV.39**). Celkem 66,7 % těchto objektů je orientováno nejdelší osou SV – JZ, zbytek JZ – SV. Jejich rozložení na ploše bylo zřejmě uspořádáno záměrně (**obr. IV.76: 1**). Vzhledem k nízkému počtu datovacího materiálu z jejich výplní lze pouze na základě výsledků horizontální stratigrafie určit, že jsou mladší než objekty LnK (porušují objekt StK IV).

Pece (typ 15 dle M. Kuny; Kuna 1991):

Na ploše byly identifikovány pouze dvě pece, obě datovatelné do období LnK (**obr. IV.76: 1**). Jedna byla oválného, druhá nepravidelného tvaru. Jednalo se o pece, které byly zahlabovány do stěn větších objektů. Z těchto objektů byl objekt 47 interpretován jako tzv. stavební jáma (Kuna 1991, 49).

Stavební jámy (část typů 9 a 10 dle M. Kuny; Kuna 1991):

Tzv. stavební jámy lze určit podle předchozích zkušeností (Pavlů 1977) na základě jejich protáhlého tvaru a orientace nejdelší osy směrem SZ – JV, nebo méně S – J či SV – JZ, tedy přibližně shodné s orientací původního dlouhého domu. Jejich stěny jsou v Roztokách konkávní (**obr. IV.73: 1.1**), dna nejčastěji nepravidelná (**obr. IV.73: 1.4**; 47,06 %), někdy spíše rovná nebo rovná s kúlovými jamkami (obojí po 17,6 %). Méně často se objevují dna mísovitá.

Celkem jednoznačně sem spadají obj. 238, 246 a 245 u domu I, dále potom obj. 547 a skupina objektů č. 47, 43 a 48 a další skupina obj. č. 33, 32, 22–24 (**obr. IV.76: 1**).

Pro mladší kulturu neolitu StK sem lze zařadit obj. 53, 14, 15 a skupinu objektů č. 741, 740, 739 a zřejmě i č. 738.

Typy výplní objektů

Této problematice byla v publikaci výzkumu věnována zvláštní pozornost (Kuna 1991, 39–48). M. Kuna interpretuje jednotlivé typy výplní následovně (**obr. IV.73: 1**):

Výplně typu 1, 2 a 3 dokládají proces zániku bez intencionální účasti člověka; výplně 4, 5 svědčí o částečném záměrném zaplnění objektu sídlištním odpadem a výplně 6, 7, 8 a 9 dokládají záměrné zaplnění (zplanýrování) sídlištního objektu nebo již zčásti zaplněné jámy.

Podle M. Kuny mohly být například kónické stěny (typ 4) zachovány pouze u velmi rychle zaplněných objektů. Destrukci původně kónické stěny může být typ 5 a nejvyššího stádia zániku dosáhl typ 3. Podle délky zánikového procesu od nejkratší do nejdelší vytvořil autor řadu typů stěn – 4, 5, 2, 3, 1, ale upozorňuje na možnou platnost pouze pro velikostně nebo funkčně srovnatelné objekty (Kuna 1991, 46). V souladu s těmito závěry by mohlo být i spojení kónických stěn (4) s výplněmi typu 8 a 6 (poměrně rychle člověkem zaplněné), nebo stěn 3 s výplněmi 1, 2, 3 a částečně 4 (zaplněvané delší dobu spíše přírodní cestou).

Na základě této hypotézy by byly malé objekty (menší než 2,5 m) v 60 – 70 % případů ponechány přirozenému zániku, přičemž typ hlubších obilnic (zásobních objektů) sloužil ve 25 % případů k ukládání sídlištního odpadu. Zhruba 30 – 40 % malých objektů by bylo v krátkém čase zplanýrováno během terénních úprav. Velké objekty (delší než 4 m) zase vykazují pozvolné zaplňování během delšího času, někdy s odpadními vrstvami. Střední objekty (2,5 – 4 m) byly naopak zřejmě otevřeny delší dobu a zaplňovány přírodní cestou (Kuna 1991, 48).

Podle stejného předpokladu by například objekty typu „Schlitzgräbchen“ zanikaly pouze přírodní cestou. Převládají u nich výplně typu 1 (66,7 %), méně typ 2 (22,2 %) a pouze jednou typ 7 s předpokládaným částečným přispěním člověka. Objekt 795 s typem výplně 7 je navíc sekundárně poškozen obj. 780 (StK IVb). Je třeba připomenout, že se jedná o nadprůměrně hluboké sídlištní objekty!

Tzv. stavební jámy by s převládajícími typy výplní č. 1 (62,5 %), méně č. 2 (18,8 %) a 4 (18,8 %) zůstávaly rovněž delší dobu otevřené, případně částečně intencionálně zaplněné člověkem (typ 4).

Kriticky se k závěrům o průběhu zaplňování neolitických objektů na základě dokumentovaných vrstev profilů postavil později po analýze keramických jedinců a typů výplní objektů J. Rulf (Rulf 1997b, 457–459). J. Rulf vycházel z předpokladu, že objekty zapl-

datace	počet	max.délka (6x)	průměr	medián	max.šířka (9x)	průměr	medián	max.hloubka (9x)	průměr	medián	objem (6x)	průměr	medián
všechny zachovalé	9	1,9 – 2,25	2,1	2,05	0,26 – 0,5	0,4	0,4	0,65 – 1,55	1,19	1,4	0,34 – 1,38	0,98	1,1

Tab. IV.39. Roztoky – Měnicova 1980–1985. Přehled rozměrů tzv. Schlitzgräbchen z období neolitu (v metrech). Vytvořeno podle Kuna 1991.

ňované přírodní cestou (zde 1, 2, 3) by měly disponovat také menším množstvím keramických jedinců. To se neprokázalo a autor tímto upozorňuje na úskalí závěrů pouze na základě vizuální dokumentace profilů pravěkých objektů.

Keramika a datování

Četnost keramiky podle tvarů a velikostí objektů StK
Srovnání počtů keramických jedinců mohlo být v této práci provedeno pouze u objektů s okrouhlým, oválným a nepravidelným půdorysem (**tab. IV.40; obr. IV.77: 1**).

Objekty s nepravidelným půdorysem poskytly nejvyšší počet keramických jedinců. Oproti ostatním typům šlo o téměř dvojnásobný počet, což ve většině případů spíše potvrzuje dřívější závěry, vyvozené z typů výplní, o jejich dlouhodobém otevření a možném místě směřování větší části odpadu. Jedná se však o velmi nehomogenní skupinu objektů.

Funkčně sem spadá například větší množství tzv. stavebních jam, které poskytly alespoň pro období StK podle mediánu nejvyšší množství jedinců (44 kusů). Rovněž celkem 20,5 % (23 kusů) všech celých nebo větších částí nádob pochází z tohoto typu.

Oválné a okrouhlé objekty se pohybovaly ve vzájemně srovnatelných hodnotách, přičemž okrouhlé objekty měly keramických jedinců méně. Funkčně sem spadají zásobní objekty (medián 19 kusů).

Celkem 61 neporušených objektů bylo možné rozdělit podle objemu do 3 skupin, z nichž po dosazení počtu jedinců vyšly jako nejbohatší objekty s nejvyššími hodnotami (nad 6 m³), označované jako hliníky (**tab. IV.41; obr. IV.77: 1**). Po přepočtení hustoty keramických jedinců na 1 m³ objektu se však do popředí dostávají spíše objekty menších rozměrů do 6 m³. Je zde také vysoký počet zásobních jam, jak ukazuje **obr. IV.77: 2**.

Na základě předchozích zjištění lze zformulovat hypotézu o záměrném odhazování větší části keramického odpadu do větších objektů při středu horní části plochy. To, že po přepočtení hustoty nalezl na 1 m³ u všech objektů byla četnost keramických jedinců právě v této skupině nižší, lze připočíst jejich dlouhodobému otevření. Vyšší hustotu keramických jedinců na 1 m³ bylo možné zaznamenat v zásobních objektech (**obr. IV.77: 2**). Vzhledem k tomu, že nejvyšší hustota byla zaznamenána u jam s celkovým objemem pouze do 1,5 m³ (šlo tedy zejména o dna), je možné uvažovat o běžném zaplňování zásobních objektů po ukončení jejich primární funkce keramickým odpadem. Tomu odpovídá také evidence 15,2 % (17 případů) všech větších kusů nádob z tohoto typu objektů.

Keramické tvary

Základní rozdělení keramických tvarů provedl ve své práci J. Rulf (*Rulf 1991, 92*). Celkem bylo podle něj možno identifikovat zejména na základě profilace okrajů 12,5 % všech keramických jedinců. Dominují zde mísy, méně je hruškovitých a pohárovitých tvarů, potom tvarů kotlovitých. Nízký byl rovněž počet polokulovitých tvarů a tvarů hrncovitých.

Pro potřeby této práce byl tvarový přehled celého souboru zrevidován podle kreseb v publikaci, aby bylo možné provést srovnání s ostatními areály. Důraz byl kladen zejména na doplnění představy o zastoupení hruškovitých a pohárovitých tvarů podle profilace částí výdutí a některých dalších znaků (zobákovité výčnělky atd.). Důležité bylo identifikování různých typů misek. Výsledky lze shrnout následovně (**tab. IV.42**):

Celkem bylo možné určit z použitých 2835 keramických jedinců 13,9 % původních tvarů a to do 11 typů na základě obrysové křivky a velikosti (**obr. IV.73: 3**). V nejvyšším počtu jsou zastoupeny mísky (**obr. IV.73:**

tvary půdorysů	celkem případů	minimum	QI	medián	průměr	QIII	maximum	rozptyl QI-QIII	rozptyl úplný
1	24	1	5,75	10,5	16,25	21,75	50	16	49
2	20	1	6	15	18,25	22,5	91	16,5	90
3	1	nelze							
4	29	4	12	27	72,83	87,5	566	75,5	562

Tab. IV.40. Roztoky – Mělník 1980–1985. Četnost keramických jedinců v objektech StK podle tvarů půdorysů (celkem 74 objektů): 1. okrouhlý; 2. oválný; 3. obdélníkový; 4. nepravidelný; QI – dolní kvartil (25 %); QIII – horní kvartil (75 %). Vytvořeno podle Kuna a kol. 1991.

Velikost objektů	celkem případů	minimum	QI	medián	průměr	QIII	maximum	rozptyl QI-QIII	rozptyl úplný
1	32	1	4,25	9,5	12,84	21	35	17	34
2	21	4	14,5	21	42,29	50	173	36	169
3	8	27	42,25	87,5	106,88	98,5	364	56	337

Tab. IV.41. Roztoky – Mělník 1980–1985. Četnost keramických jedinců v objektech StK podle velikosti (objemu v m³) (celkem 61 neporušených objektů): 1. do 1 m³; 2. 1 – 6 m³; 3. více než 6 m³; QI – dolní kvartil (25 %); QIII – horní kvartil (75 %). Vytvořeno podle Kuna a kol. 1991.

objekt	počet jedinců	polokulovitý (1)	miskovitý blíže neurč. tvar	miskovitý se zaob. dnem (2)	miskovitý kónický (3)	miskovitý s vyhnutým okrajem (4)	miskovitý s vyhnutým okrajem a lomenou výdutí (5)	miskovitý zvoncovitý (6)	hruškovitý široký (7)	hruškovitý vysoký (8)	pohárovitý (9)	kollovitý (10)	hrncovitý (11)	celá či větší část nádoby	určitelé tvary
14I	61	0	0	3	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	5
14II	27	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
15I,IV	137	0	3	0	3	1	1	0	0	2	3	0	0	3	13
15III	12	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2
42	87	0	1	0	5	0	1	2	0	7	2	4	0	10	22
45	25	0	3	0	3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	7
46	50	1	0	0	7	0	0	0	0	3	0	0	0	5	11
50	173	1	1	0	0	0	0	1	14	0	0	3	0	11	20
53	24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
64	18	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2
115	23	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2
121	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
141	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
144	8	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
147	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
177	4	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
256I	88	0	0	0	1	1	0	0	0	4	0	0	0	1	6
257I	364	0	4	0	3	0	0	0	0	8	5	0	0	5	20
258I	36	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
266	21	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	2
275	30	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0	1	1	4	
279	20	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
285I	22	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
291	34	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	1	0	1	4
298I	566	0	22	1	17	9	1	2	0	23	19	6	1	24	101
303	20	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
333I	16	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
362	16	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	2
376	12	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2
546	21	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	3
607	17	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	2
695	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
696	42	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
697	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
702	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
709	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
712	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
714	10	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
721	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2
725	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
732	6	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	2
733	13	1	0	0	2	0	0	1	0	0	1	0	0	2	5
738	31	0	1	0	0	1	1	1	0	1	5	1	0	8	11
739I	58	0	0	0	4	0	0	2	0	3	3	0	1	7	13
740	27	0	0	0	3	0	0	2	0	1	3	0	0	5	9
741	5	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
743	23	0	3	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	4
751	27	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	2	4
753I	91	0	1	0	3	3	0	0	1	1	3	0	0	1	12
761I	27	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
762	101	0	8	1	4	1	0	0	0	4	5	0	0	5	23
765	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
766	4	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2
767	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
768	8	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

769	35	0	1	0	5	1	0	0	0	0	1	1	0	0	9
772	12	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
773	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
780	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
783	8	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2
785	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
788	14	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	3	4
789	32	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
791	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
792	3	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
793	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
798	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
802	9	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	3
806	4	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1
807	23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	3
808	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
812	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
816	49	0	3	0	0	2	0	1	0	0	2	0	0	5	8
829	21	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0	3	3
841	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
856	4	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
950	56	0	5	0	1	2	0	0	0	1	1	0	0	0	10
951	11	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
955	5	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1
958	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
985-6	20	0	0	0	2	0	0	0	0	1	1	1	0	0	5
celkem	2835	5	74	5	76	24	7	12	21	77	69	19	5	111	394

Tab. IV.42. Roztoky – Mělník 1980–1985. Zastoupení keramických tvarů StK. Upraveno podle Rulfa 1991.

3: č. 2–6; 50,3 %), potom hruškovité tvary (*obr. IV.73: 3: č. 7–8*; 24,9 %) a pohárovité tvary (*obr. IV.73: 3: č. 9*; 17,5 %), polokulovitých je pouze 1,3 % (*obr. IV.73: 3: č. 1*). Z hrubých tvarů jsou to tvary kotlovité (*obr. IV.73: 3: č. 10*; 4,8 %) a hrncovité (*obr. IV.73: 3: č. 11*; 1,3 %).

Hruškovité tvary lze dále rozdělit podle velikosti a profilu na široké (21,4 %) a vysoké (78,6 %), což má zásadní vliv na chronologické zařazení souboru. V miskách je možné identifikovat dva typy s jednoduše profilovaným okrajem a polokulovitým nebo plochým dnem (*obr. IV.73: 3: č. 2–3*; 40,6 % ze všech miskovitých tvarů), dále misky s vyhnutým okrajem (*obr. IV.73: 3: č. 4*), hluboké zvoncovité mísy (*obr. IV.73: 3: č. 6*) a několik misek s vyhnutým okrajem a lomenou výdutí (*obr. IV.73: 3: č. 5*).

Keramické fragmenty a materiál

V tomto případě lze čerpat z práce J. Rulfa (*Rulf 1991, 92*). Celkem 4 % nádob se zachovala vcelku nebo z větší části. Ve fragmentech převažují fragmenty stěn (69,2 %) a okrajů. Nejvyšší počet průměrů okrajů spadl do skupiny mezi 8 – 20 cm. Pupky byly zachyceny u 2,9 %, ucha pouze u 0,3 % jedinců.

Keramická výzdoba

Celkem bylo vypíchaným ornamentem zdobeno 35 % keramiky, technická a plastická (PO) výzdoba se objevuje v 1 % (*Rulf 1991, 92*).

objekt	počet jedinců	1. dvojpíchný malý a střední	2. dvojpíchný velký	3. trojpíchný	4. čtyřpíchný	5. pět a vícenásobný vpíchný	6. tremolový vpíchný	7. brázděný vpíchný	8. rössenský vpíchný	kombinace vpíchných	okrajové pásy – počet	vnitřní výzdoba	V-motiv	okroev	okřak	pásy	U-motiv	šachovnicovitý motiv	další motivy
14I	61	13	1	1	0	0	0	1	0		5	0	1	0	0	1	0	0	0
14II	27	6	1	1	0	1	0	1	1	1(2+8)	0	0	0	0	0	1	0	0	0
15I,IV	137	14	6	17	6	1	2	2	0		7	0	1	0	0	1	0	2	1
15III	12	0	0	1	0	0	0	0	0		1	0	0	0	0	0	0	0	0
42	87	19	1	5	5	2	0	0	0		11	0	6	2	0	1	0	0	0
45	25	1	0	0	4	0	0	0	0		0	0	1	0	0	0	0	0	0
46	50	11	2	2	2	0	0	0	0		8	0	2	0	1	1	0	0	0
50	173	63	0	0	1	0	0	0	0		21	0	18	16	0	0	0	0	1
53	24	4	1	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0
64	18	4	0	1	0	0	0	0	0		3	0	1	0	0	0	0	0	0
115	23	1	0	1	0	0	1	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0
121	6	1	0	0	1	1	1	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0
141	3	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0
144	8	3	0	1	0	0	0	0	0		2	0	1	1	0	0	0	0	0
147	5	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0
177	4	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0
256I	88	13	0	5	2	0	0	0	0		3	0	0	0	0	0	0	0	0
257I	364	108	2	11	5	1	1	0	0		24	0	4	0	1	0	0	0	0
258I	36	6	1	3	1	0	0	0	0		4	0	0	0	0	0	0	0	0
266	21	1	0	0	0	0	0	0	0		1	0	0	0	0	0	0	0	0
275	30	2	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0
279	20	1	2	2	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0
285I	22	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0
291	34	0	1	2	2	0	0	0	0		0	0	1	0	0	0	0	0	0
298I	566	48	10	67	57	22	8	1	2	1(7+8); 1(3+6)	25	0	2	1	0	0	0	1	0
303	20	0	1	0	0	0	0	2	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0
333I	16	1	0	2	1	0	1	0	0		1	0	1	0	0	0	0	0	0
362	16	3	0	0	0	0	0	0	0		3	0	1	1	0	0	0	0	0
376	12	7	0	0	0	0	0	0	0		2	0	4	2	0	0	0	0	0
546	21	3	1	3	1	0	0	0	0		0	0	0	0	0	1	0	0	0
607	17	0	0	3	1	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0
695	2	0	0	1	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0
696	42	1	0	2	1	0	0	0	0		1	0	0	0	0	0	0	0	0
697	6	2	0	0	0	0	0	0	0		0	0	1	0	0	0	0	0	0
702	7	2	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0
709	2	1	0	0	0	0	0	0	0		0	0	1	0	0	0	0	0	0
712	9	2	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0
714	10	2	0	0	0	0	0	0	0		1	0	0	0	0	0	0	0	0
721	10	0	0	0	2	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0
725	3	0	0	1	1	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0
732	6	0	0	1	1	1	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	1
733	13	3	0	1	0	0	0	0	0		1	0	2	2	0	0	0	0	0
738	31	4	3	2	0	0	2	0	0		3	0	0	0	0	0	0	0	1
739I	58	14	3	6	3	1	0	0	0		8	0	6	2	0	4	0	0	0
740	27	8	5	1	0	0	0	0	0		3	0	3	0	2	2	0	0	0
741	5	2	0	0	0	0	0	0	0		1	0	0	0	0	0	0	0	0
743	23	1	1	3	1	2	0	0	0		2	0	1	1	0	0	0	0	0
751	27	6	1	0	0	1	0	0	0		1	0	1	0	0	0	0	0	0
753I	91	9	4	16	3	0	2	0	0		9	0	0	0	0	2	0	0	0
761I	27	3	1	1	2	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0
762	101	16	4	10	11	1	1	0	0		11	0	3	2	0	0	0	0	0
765	4	1	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0
766	4	1	0	0	0	0	0	0	0		0	0	1	1	0	0	0	0	0

767	8	1	0	0	2	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	
768	8	0	0	0	1	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	
769	35	3	0	4	4	2	0	0	0		6	0	0	0	0	0	0	0	0	
772	12	0	0	2	1	0	0	0	0		2	0	0	0	0	0	0	0	0	
773	4	0	0	0	1	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	
780	14	1	3	1	1	0	0	0	0		1	0	1	1	0	0	0	0	0	
783	8	1	0	1	1	0	0	0	0		1	0	2	1	0	0	0	0	0	
785	4	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	
788	14	5	0	0	0	0	0	0	0		2	0	2	2	0	0	0	0	1	
789	32	1	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	
791	18	2	0	1	0	0	0	0	0		1	0	0	0	0	0	0	0	0	
792	3	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	
793	1	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	
798	1	0	1	0	0	0	0	0	0		0	0	1	0	0	0	0	0	0	
802	9	2	0	1	0	0	0	0	0		1	0	1	0	0	0	0	0	0	
806	4	2	0	0	0	0	0	0	0		1	0	1	0	0	0	0	0	0	
807	23	1	0	1	0	0	0	0	0		2	0	0	0	0	0	0	0	0	
808	3	1	0	0	0	0	0	0	0		0	0	1	0	0	0	0	0	0	
812	9	1	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	
816	49	8	2	6	2	1	4	0	0		8	0	3	0	0	0	0	0	0	
829	21	2	0	1	1	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	
841	1	1	0	0	0	0	0	0	0		0	0	1	0	0	0	0	0	0	
856	4	1	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	
950	56	1	3	7	4	2	1	0	0		6	0	0	0	0	1	0	0	0	
951	11	1	1	2	0	0	0	0	0		2	0	0	0	0	0	0	0	0	
955	5	0	0	2	0	0	0	0	0		1	0	0	0	0	1	0	0	0	
958	4	1	1	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	
985-6	20	0	0	5	6	1	0	0	0		4	0	1	0	0	1	0	1	1	
celkem	2835	441	62	206	138	39	24	6	2		3	200	0	77	35	4	17	0	4	6

Tab. IV.43. Roztoky – Mělník 1980–1985. Výzdoba a techniky vpichu StK. Upraveno podle Rulf 1991.

Údaje v **tab. IV.43** (Rulf 1991, 123–125) byly přizpůsobeny předchozím rozborům v této práci. Z těchto údajů lze shrnout, že na ploše Mělníka bylo zaznamenáno 7 různých technik vpichu. Naprosto zde převládá výzdobná technika dvojpichem (54,9%), z které 87,7% tvoří různé styly malého a středního dvojpichu. V celém souboru tvoří malý a střední dvojpich 48,04%, velký dvojpich 6,75%. Další početně velmi výraznou technikou je trojpich (22,5%) a čtyřpich (15,05 %), méně je pětinasobného vpichu (4,3 %). Tremolový vpich tvoří 2,6%, brázděný 0,7% a pouze ve dvou případech byla zachycena tzv. rössenská technika (0,2 %). Kombinace více technik byla zaznamenána ve dvou případech, a to brázděný a rössenský vpich a trojpich s vpichem tremolovým.

Motiv hlavní výzdoby bylo možné určit u 5,04% keramických jedinců. Jednoznačně v nich převažují „V-motivy“ (53,8 %), ve kterých bylo možné vysledovat krovkvi ve 45,5 % případů. Z dalších to byly větší pásy (11,9%) typické pro misky.

Okraje byly zdobeny pásy v 200 kusech. Ani v jednom případě nebyla zaznamenána vnitřní výzdoba nádob.

Datování objektů

V souhrnné práci z 90. let rozlišil J. Rulf datování objektů z období StK a LgK do 4 hlavních chronologických skupin následovně (při datování sledoval zastoupení hlavních kategorií výzdobných technik u objektů se 4 a více jedinci) (Rulf 1991, 93–95) (**obr. IV.78: 1**):

Nejstarší horizont osídlení StK charakterizují výzdobné techniky dvojpichů malého a středního, jen ojediněle vícenásobného. Ve tvarech to jsou nízké hruškovité tvary, polokulovité nádoby a misky. Některé objekty s vyšším počtem zdobených jedinců lze zařadit už do StK II fáze (obj. 376), zbytek pouze do StK II-III (obj. 53, 64, 144, 362, 697, 702, 414, 788, 806, 958) (**obr. IV.74: 2**).

Ve středním horizontu se dvojpich zvětšuje a jeho podíl obecně klesá, někde mizí úplně. Naopak stoupá podíl všech vícenásobných vpichů. Ve spektru tvarů nastupují poháry a vyšší hruškovité tvary. J. Rulf sem řadí obj. 298 s nejbohatším souborem keramiky, dále potom obj. 14I, 14II, 15I+IV, 42, 46, 256, 257, 258, 279, 546, 291, 733, 950, 951, 985–6 (**obr. IV.74: 2**).

Do mladšího horizontu, jenž považuje za další vývoj předchozího, klade objekty s vyšším podílem ostřeji členěných pohárků, podobné lengyelským tvarům.

Jsou zde také rozdíly v hrubé keramice, reprezentované nástupem hrncovitých tvarů. J. Rulf sem řadí obj. 45, 115, 121, 303, 696, 738, 739, 740, 751, 753, 769, 780, 816, 743, 829 762 (**obr. IV.74: 2**).

Obecně do StK IV klade potom autor obj. 15III, 275, 305, 333, 607, 721, 725, 732, 741, 761, 767, 768, 772, 773, 783, 789, 791, 802, 712, 807, 955 (**obr. IV.74: 2**).

Za nejmladší neolitické objekty považuje J. Rulf obj. 417, 781, 801, 804, 813, 817, 836, 837. Klade je do LgK, kterou synchronizuje s moravskou MMK IIa (**obr. IV.74: 1**).

IV. 5. 2. Mladoneolitický sídelní areál v Roztokách – shrnutí

Rozloha:

Několik nalezišť na pravém břehu Únětického potoka (*Sankot 1991*), při jeho ústí do Vltavy, je s největší pravděpodobností součástí jednoho sídelního areálu o celkové rozloze 25 – 30 ha (*Kuna – Profantová a kol. 2005*). Rozlohu komponenty na levém břehu Únětického potoka v prostoru zámku v Roztokách (**obr. IV.72: 1: č. 2**) není v současnosti možné odhadnout.

Nálezy objektů a artefaktů z období StK jsou hlášeny zatím pouze z pravého břehu. Podle velkoplošných výzkumů z 80. let a posledního záchranného výzkumu M. Kuny a N. Profantové z r. 2006 je možné sledovat nejhustější výskyt nemovitých nálezů z období StK v prostoru současné Měrnírný el. proudu. Proti proudu Vltavy a jižním směrem byly objekty této kultury zachyceny zřídka.

Chronologie:

Podle rozboru J. Rulfa je v uvedeném sídelním areálu možné zachytit kontinuální osídlení v období neolitu od LnK IIb až do LgK, kterou synchronizuje s moravskou MMK IIa (*Rulf 1991, 93–95*).

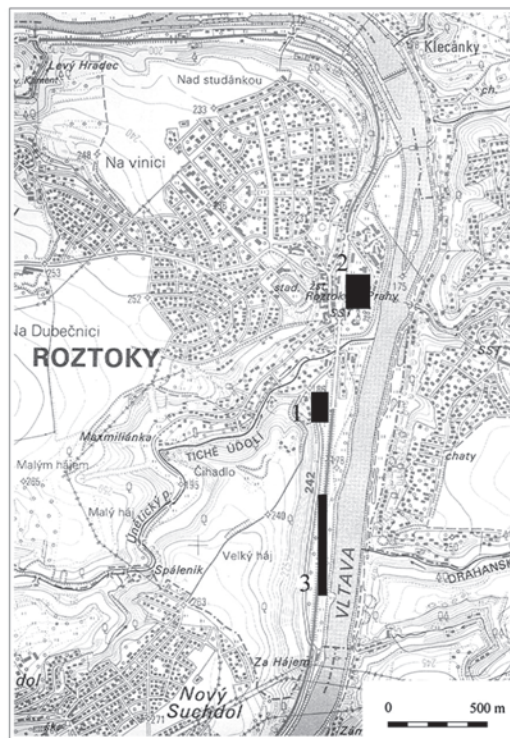
Objekty s reprezentativním počtem zdobených keramických jedinců jsou rozloženy pravidelně po celé zkoumané ploše Měrnírný (**obr. IV.78: 1**). Nejintenzivnější osídlení bylo zaznamenáno z období StK, a to zejména v mladším stupni StK IVa podle dělení M. Zápotocké. Osídlení je zde doloženo také v následujícím období LgK.

Typy a prostorové rozložení objektů StK IV (Měrnírna 1980–1985):

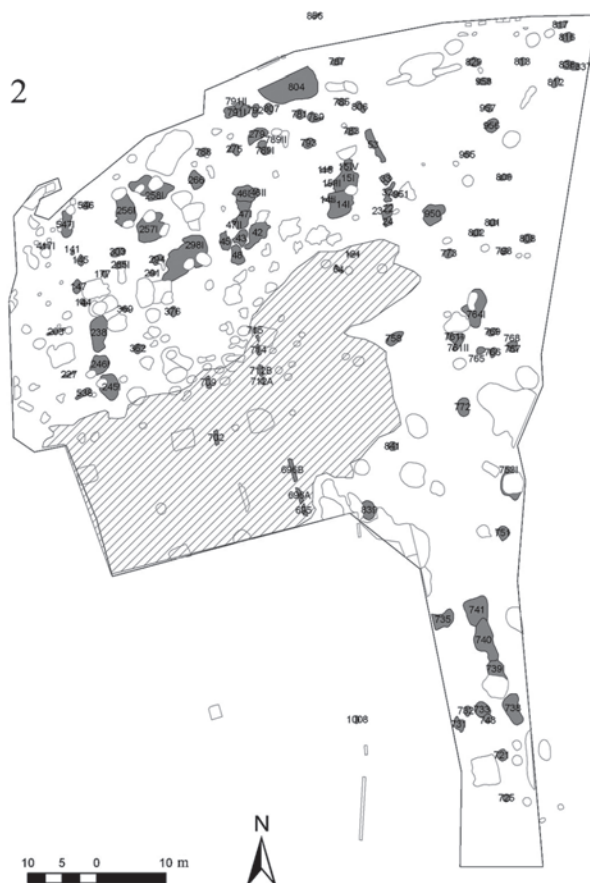
Podle datovacího materiálu z výplní sídlištních objektů nelze sledovat žádný výrazný prostorový posun mezi objekty z období LnK, staršího stupně StK ani mladšího stupně StK (**obr. IV.74: 2**).

Během srovnání objektů StK podle měřitelného objemu se ukázala skupinka větších objektů při středu severní části odkryté plochy (**obr. IV.75: 2**). Podle keramiky lze všechny tyto větší objekty, které

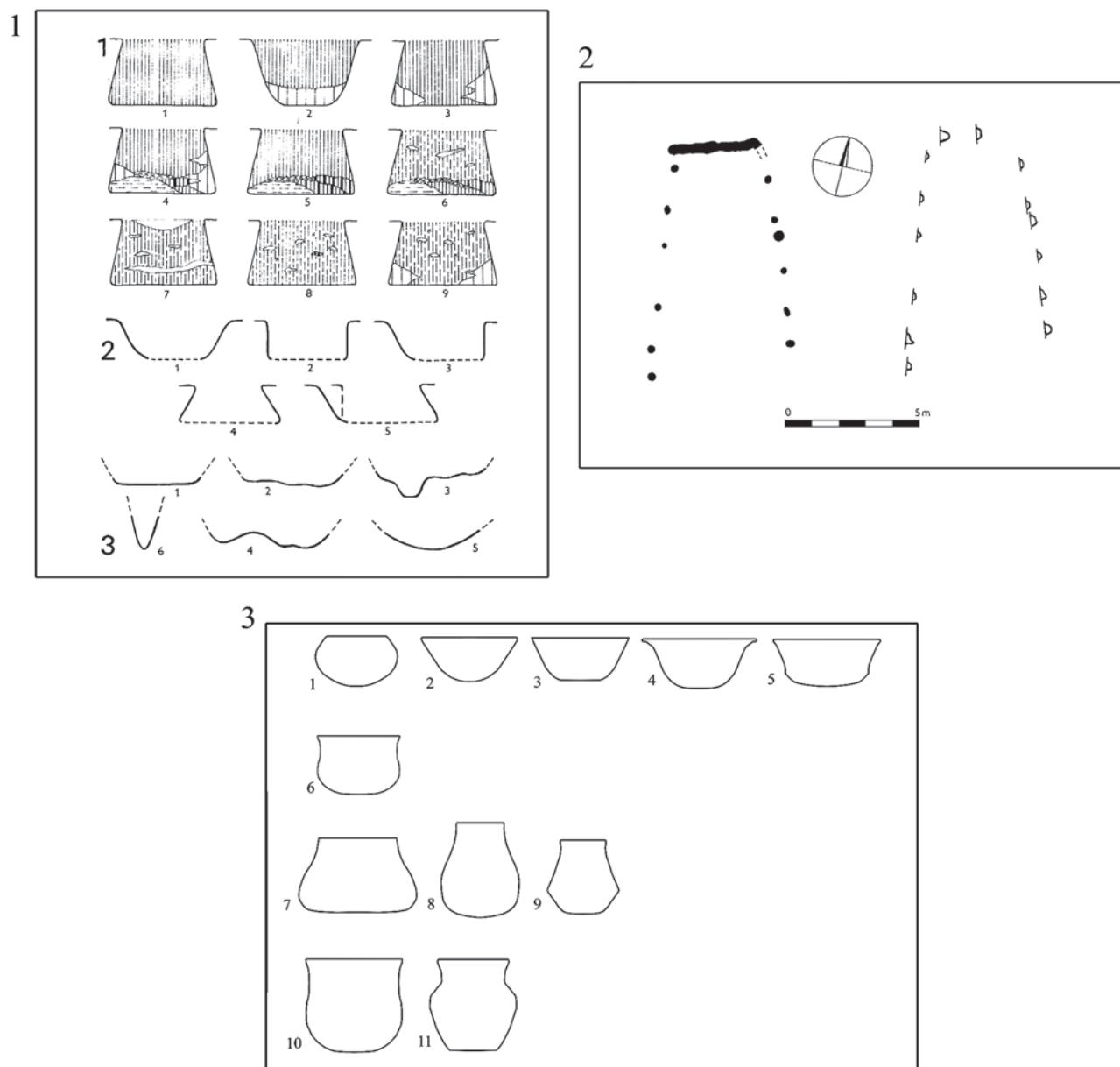
1

2

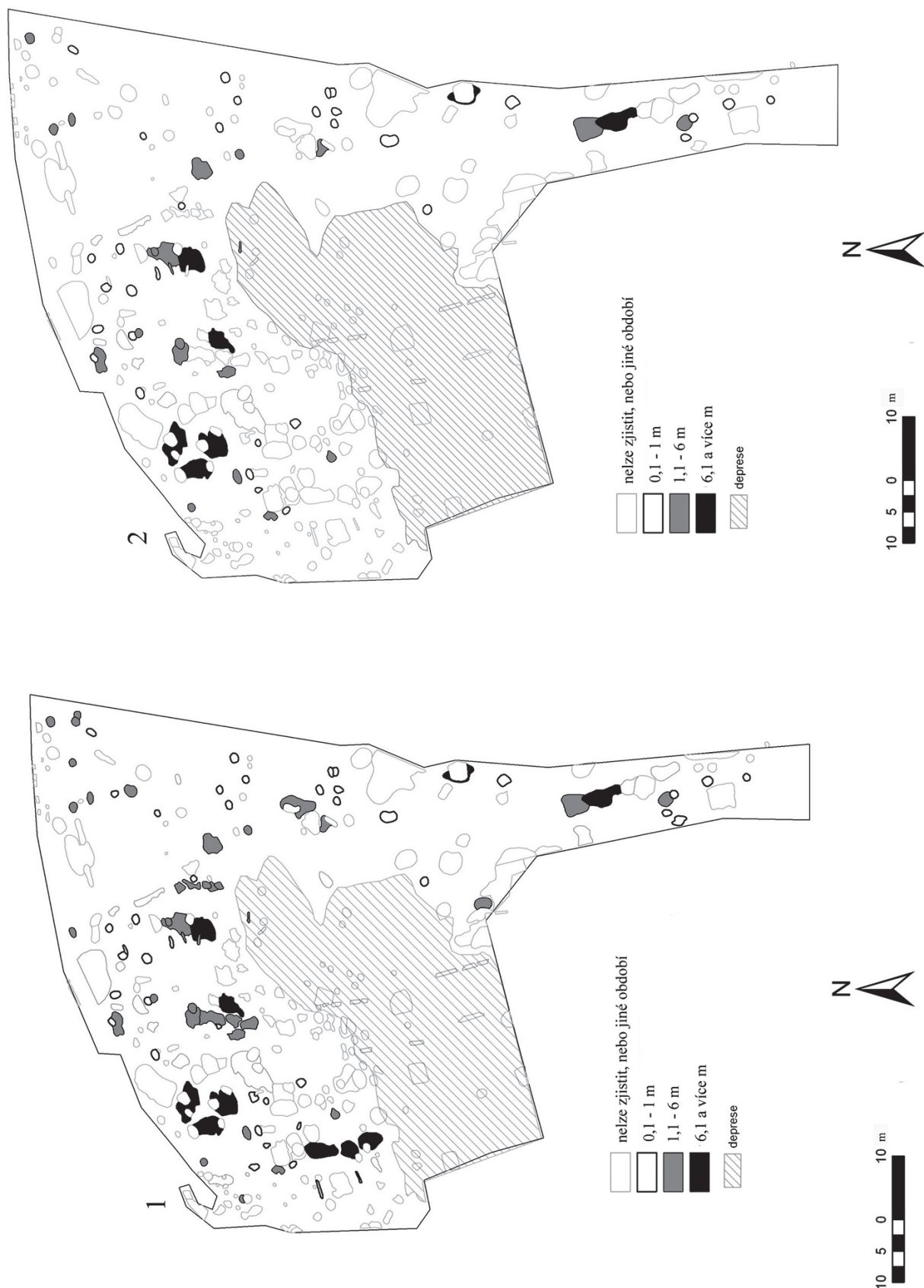
Obr. IV.72. 1: Roztoky. Plochy výzkumů s nálezy z období neolitu. Výřez z mapy 12–241. 1) Plocha měrnírný el. proudu 1980–1985; 2) areál zámku; 3) obchvat Roztok 2006; 2: Celková plocha výzkumu Roztoky – Měrnírna el. proudu 1980 – 1985. Bílé objekty – mladší než neolit, nebo nedatované. Šedé objekty – neolit. Upraveno podle Kuna a kol. 1991.

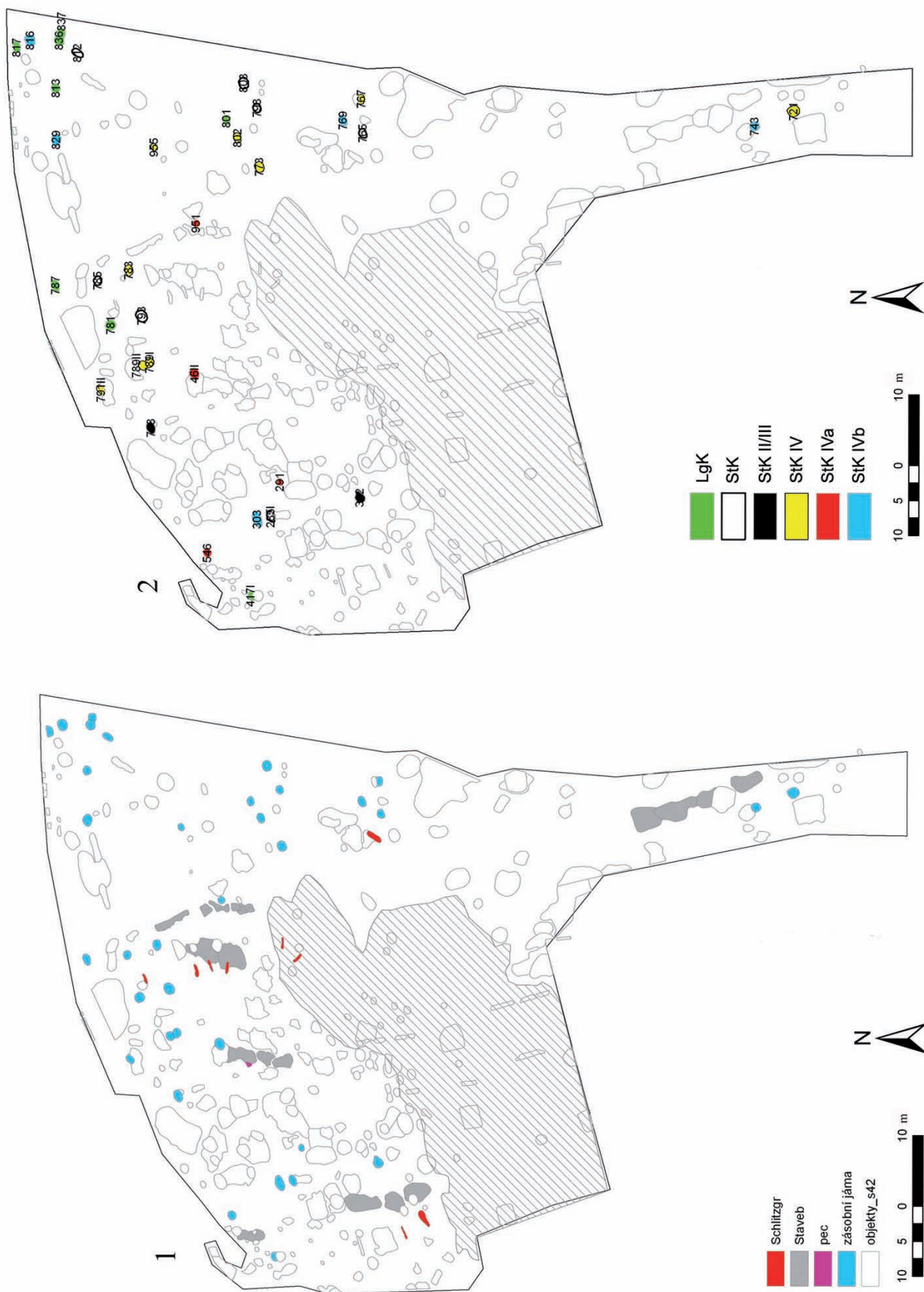
Obr. IV.73. 1: Roztoky – Měnírna el. proudu 1980 – 1985. Numerické kódy typů výplní: 1) 1. homogenní hnědá/černohnědá; 2. přirozeně zvrstvená, tj. světlejší, spraší promíšená u dna, tmavší homogenní výplň nad ní; homogenní hnědá/černohnědá, podél stěn sprašové nebo promíšené jazyky (sesuvy); 4. jako 3, v kombinaci s výraznými tmavými popelovitými nebo mazanícovými mezivrstvami u dna; 5. výrazné tmavé, popelovité nebo mazanícové vrstvy u dna, zbytek homogenní hnědá/černohnědá; 6. výrazné tmavé, popelovité nebo mazanícové vrstvy u dna, zbytek hnědá se zrnky nebo ččkami spraše, příp. sprašovými mezivrstvami; 7. nehomogenní hnědá, tj. hnědá se zrnky spraše, výrazné sprašové mezivrstvy; 8. nehomogenní hnědá, tj. hnědá se zrnky spraše, příp. černé; 9. nehomogenní hnědá, u dna přirozené zvrstvení nebo sprašové sesuvy (jako pod 2 a 3); 0. neurčená, sem řazeny i všechny objekty, jejichž hloubka je menší než 30 cm; 2) typy stěn: 1. šikmé; 2. svislé; 3. šikmé v kombinaci se svislými; 4. kónické; 5. kónické v kombinaci se svislými nebo šikmými; 3) typy den: 1. rovné; 2. nepravidelně rovné; 3. rovné nebo nepravidelně rovné s kúlovými jamkami; 4. nerovné; 5. mísovitě; 6. hrotité. Podle Kuna 1991, obr. 5.; 2: Roztoky – Měnírna el. proudu 1980 – 1985. Plán domu II. Podle Kuna 1991, obr. 3.; 3: Určitelné tvary keramických nádob z období StK.

Obr. IV.74. 1: Roztoky – Měnírna el. proudu 1980 – 1985. Kulturní příslušnost neolitických objektů podle Kuna 1991, tabulka 2; 2: Roztoky – Měnírna el. proudu 1980 – 1985. Chronologické zařazení objektů StK podle Kuna 1991, tabulka 2.

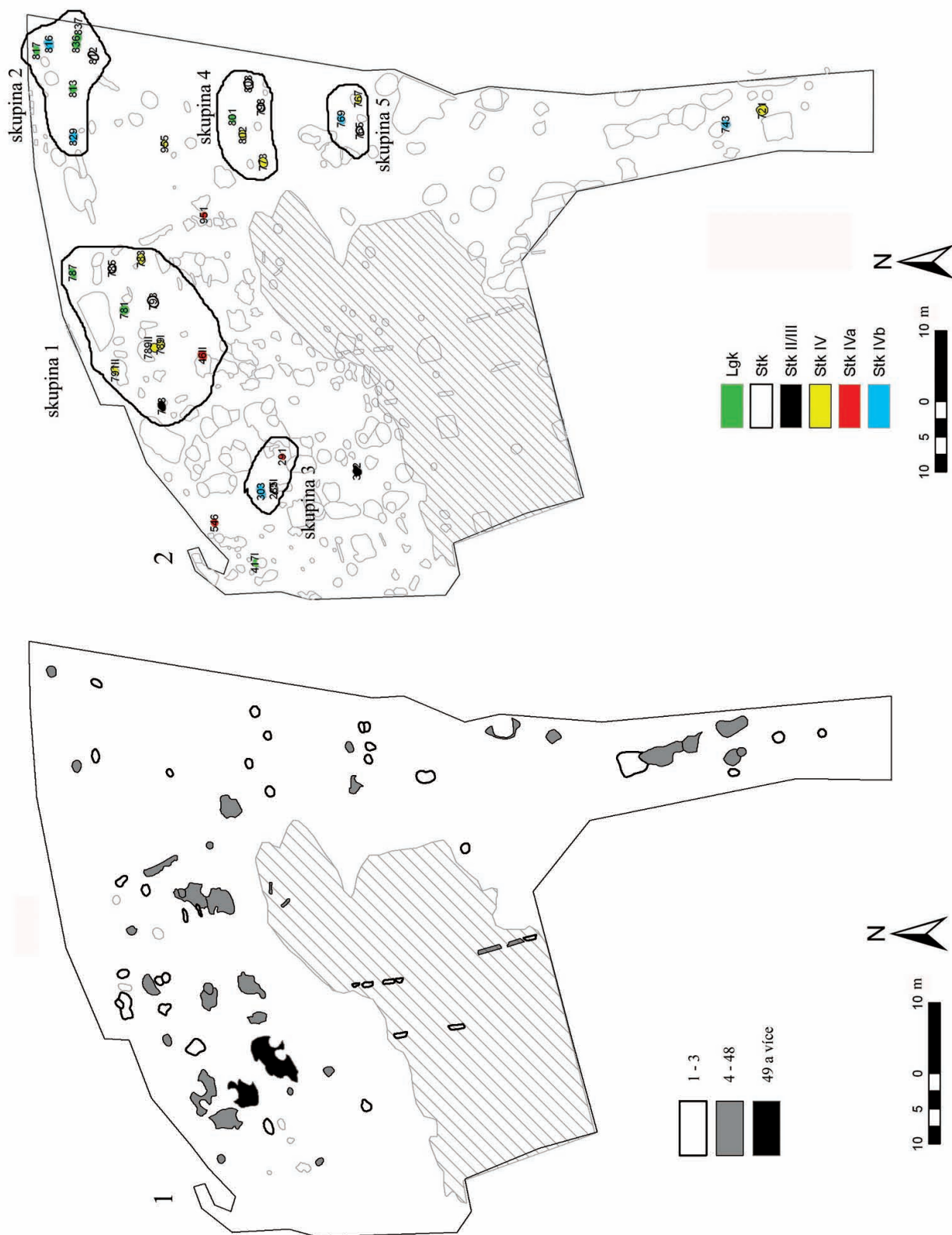
Obr. IV.75. 1: Roztoky - Měnírna el. proudu 1980 - 1985. Neporušené neolitické objekty podle zachycených objemů (m³); 2: Roztoky - Měnírna el. proudu 1980 - 1985. Neporušené objekty kultury StK podle zachycených objemů (m³). Vytvořeno podle Kuna a kol. 1991.

Obr. IV.76. 1: Roztoky – Měnírna el. proudu 1980 – 1985. Neolitické objekty na ploše podle předpokládané primární funkce; 2: Roztoky – Měnírna el. proudu 1980 – 1985. Předpokládané tzv. zásobní objekty na ploše podle chronologického zařazení J. Rulfa. Podle Rulfa 1991.

Obr. IV.77. 1: Roztoky – Měnírna el. proudu 1980 – 1985. Četnost keramických jedinců StK v objektech podle mediánu (medián 16); 2: Roztoky – Měnírna el. proudu 1980 – 1985. Hustota keramických jedinců StK na 1 m³ podle mediánu (medián 15,95). Vytvořeno podle Kuna a kol. 1991.

Obr. IV.78. 1: Roztoky – Měnírna el. proudu 1980 – 1985. Četnost vpichem zdobené keramiky v objektech StK (medián 4); 2: Roztoky – Měnírna el. proudu 1980 – 1985. Neolitické zásobní objekty rozdělené do skupin, složených z nejbližších objektů. Vytvořeno podle Kuna a kol. 1991.

by musely být výraznou překážkou na ploše sídliště, chronologicky zařadit do mladšího stupně StK IVa.

V okolí těchto rozměrných objektů bylo odkryto rovněž velké množství zásobních objektů ze stejného období. Zásobní objekty bylo možné prostorově rozdělit nejméně do 5 výraznějších oddělených skupin, často z různých chronologických fází StK (**obr. IV.78: 2**). Tyto závěry by mohly naznačovat kontinuální osídlení stejného prostoru po několik generací.

Bohužel nelze ke sledovanému období vztáhnout ani jednu z pecí. Málo opor je také pro datování tzv. „Schlitzgräbchen“, umístěných rovnoběžně ve dvou řadách v severojižním směru (**obr. IV.76: 1**).

Také podle velkého množství keramického odpadu se původně jednalo o obytný areál. Nejvyšší množství keramických jedinců bylo zaznamenáno v největších objektech nepravidelného tvaru (**obr. IV.77: 1**). Po přepočtení hustoty keramických jedinců v objektech na 1 m³ se ukázala vysoká koncentrace keramiky v zásobních objektech (**obr. IV.77: 2**). Vysokou hustotu keramických jedinců, přepočteno na 1 m³, prokázaly zásobní objekty s celkovým objemem do 1 m³. Jedná se tedy spíše o dna těchto objektů. Lze to vysvětlit tak, že na dno zásobních objektů putuje po ukončení jejich primární funkce větší část odpadu z nejbližšího okolí. Podle J. Rulfa se často jednalo o větší části nádob. V budoucnu by se tento typ objektů, hojně nacházený na mladoneolitických lokalitách, mohl stát zásadním zdrojem informací pro chronologické otázky.

IV. 6. Sídlní areál v Černém Vole (Statenicích)

Lokalizace a přírodní prostředí

Sídlní areál se nachází na úzké, původně asi 1 km dlouhé, k východu se sklánějící sprašové návěži v severní části obce Černý Vůl (k.ú. Statenice) cca 10 km severozápadně od Prahy (**obr. IV.1: 1**).

Nadmořská výška se zde pohybuje mezi 264 až 272 m n.m. Průměrná roční teplota kolísá mezi 8 – 9°C s průměrnými ročními srážkami 550 – 650 mm (Nováková a kol. 1991).

Půdní pokryv tvoří hnědozem. Nejbližšími vodními toky jsou Únětický potok (III. řádu) cca 200 m jižněji a zaniklá vodoteč asi 80 m severně od plochy, která dříve ústila do Únětického potoka jihovýchodně pod sídlním areálem.

Historie výzkumů

Historie výzkumů Černého Vola začíná stavbou silnice Praha-Velvary v polovině 19. stol. a je spojena se jménem V. Krolmuse (Sklenář 1972; 1992). Krolmus zde zachránil soubory z období LnK a kultury s ná-

1. Objekt	2. Prozkoumáno	3. Půdorys	4. Stěny	5. Dno	6. Výplň	7. Orientace	8. Délka (m)	9. Šířka (m)	10. Hloubka (m)	11. Zachovalý objem (m ³)	12. Datace	13. Příměs
6 100	2	1	5	3	SZ-JV	1,65	1,2	0,3	0,66		neolit	
7 100	1	1	2	3	SV-JZ	1,47	1,6	0,2	0,35		StK	Ha
8 100	1	1	2	3	SV-JZ	1,32	1,2	0,2	0,37		StK	Ha
9 100	2	1	5	3	SZ-JV	1,5	0,6	0,2	0,19		StK	Ha
10 100	1	2	5	4	SV-JZ	2	1,8	0,7	2,67		StK	
11 100	3	1	2	4	V-Z	2,7	1,6	0,5	2,01		StK	Ha
14 80so	2	1	3	2	SV-JZ	2,9	1,6	0,6	2,78		LnK	StK, Ha
17 50?	4	4	4	5	V-Z?	5,3	1,7	1,1	9,79		StK	LnK
18 100	1	5	4	5	SV-JZ	6,75	4,3	1	27,9		StK	
19 100	1	3	5	3	SV-JZ	1,4	1,3	0,4	0,64		StK	
20 10s	0	0	0	0	?		0	0	0		LnK	
21 20r	4	1	4	5	S-J	8	7	1,2	67,2		StK	LnK
22 100	2	5	5	4	S-J	3	2,6	1,1	8,74		StK	
23 100	4	1	4	4	S-J	2,2	2,1	0,6	2,59		StK	
26 50p	1	3	4	4	S-J	3	0	1,1	0		StK	
30 10r	2	1	4	5	?		0	0	1,3	0	StK	
32 5?z	2	0	0	0	?		0	0	0		LnK	
33 40r+so	2	1	4	5	S-J	5,9	4	0,7	17		LnK	
36 100	0	1	2	5	SZ	1,1	0,9	0,2	0,15		LnK	
39 25so	2	1	2	2	SV-JZ	4,3	3,2	0,5	6,33		LnK	
40 20so	4	1	4	5	SZ-JV	12	3,7	0,9	41,3		LnK	
41 100	2	1	2	5	SZ-JV	3,95	1,6	0,5	2,94		LnK	
42 60p	2	1	4	3	S-J	3,76	2,8	0,7	7,37		LnK	
43 20r	2	1	4	4	V-Z	7,8	5,3	0,9	37,2		LnK	StK
46 20r	4	1	4	1	SZ-JV	8	4,5	0,5	18,7		LnK	
47 10s	0	0	0	0	?		0	0	0		LnK	
48 40p	2	1	5	5	SZ-JV	0	2,9	0,6	0		LnK	
50 5r	4	1	5	3	V-Z	17	16	0,5	122		LnK	Ha
51 50p	2	1	4	5	V-Z	4,7	2,6	1,4	17,1		LnK/StK	StK
54 5s	3	0	0	0	SV-JZ	5,2	4,3	0	0		LnK	
59 s	2	0	0	0	V-Z?	3,7	0	0	0		neolit	
61 s	4	0	0	0	SZ-JV	1,8	1,4	0	0		neolit	
67 60p	2	1	1	2	SZ-JV	1,7	1,3	0,3	0,66		LnK	Ha
68 s	4	0	0	0	?		0	0	0		StK	
70 50p	1	2	2	1	V-Z	1	0,9	0,2	0,18		neolit	
73 s	4	0	0	0	SZ-JV?	3,1	0	0	0		StK	
75 50p	2	2	5	3	SV-JZ	2	1,5	0,5	1,5		LnK	
76 20r	4	1	5	5	?	2,12	0	0,4	0		LnK	Ha
77 70so	4	0	4	5	SZ-JV	8,6	0	1,2	0		LnK	StK, Ha
78 50p	2	5	1	4	V-Z	2,3	1,8	1,3	5,38		StK	
79 80so	2	1	4	5	SV-JZ	3,2	2	1	6,4		LnK/StK	Ha
83 50p	2	1	5	5	S-J	1,48	0,6	0,5	0,48		LnK	StK, Ha
86 60p	2	1	5	1	S-J	1,1	0,8	0,2	0,16		LnK	
91 80so	3	2	1	3	S-J	1,4	0,8	0,6	0,67		LnK	Ha
92 50p	4	1	4	5	SZ-JV	2,8	2,7	0,8	6,05		LnK	Ha
96 50p	2	1	2	3	S-J	1,62	0,9	0,2	0,23		LnK	
100 20r	4	0	0	5	SV-JZ	2,2	1,5	1,3	4,15		LnK/StK	Ha
101 ?z	2	0	0	0	?		0	0	0		StK	Ha
102 50p	1	2	1	5	S-J	1,15	1,2	0,6	0,82		LnK	StK
103 50p	3	1	6	5	SV-JZ	2,6	1,5	1,9	7,41		LnK	
104 50p	4	1	4	3	SZ-JV	4	3	0,4	4,8		LnK	Ha
105 50p	4	1	3	2	SZ-JV	3,05	1,8	0,2	1,1		LnK	
106 50so?	4	5	4	5	?		0	0	1,3	0	LnK/StK	Ha
107 40?z	4	0	4	5	?		0	0	0		LnK	Ha
108 60p	4	1	4	3	SZ-JV	3,9	2,7	0,5	4,74		LnK	
114 70so	0	1	4	5	Z-V	1,8	1,5	0,5	1,46		StK	

Tab. IV.44. Černý Vůl 1975–1977. Sídlištní objekty s nálezy keramiky StK. Přehled zachovalých tvarů a rozměrů neolitických objektů. Podle Řídký – Stolz – Zápotočká 2009.

levkovitými poháry (**obr. IV.79: 1: č.1**). Na konci století zde od dělníků pracujících v cihelně získal přes

pana učitele Neumana známou část plastiky býčka Č. Ryzner (Píč 1899; Stocký 1926; Vokolek 2007). Po prohlídce cihelny s K. Buchtelou a J. Axamitem zde provedl později výzkum 4 jam A. Stocký (Stocký 1914; 1926). Další objekty prozkoumal na přilehlém Panském poli (**obr. IV.79: 1: č. II-III**). Kromě celkem cca 10 neolitických je datoval do mladší doby bronzové a jeden označil jako nordickou jámu.

Další průzkum zde vedlo Národní muzeum¹⁸ a Archeologický ústav. V archivu ARUP je evidována zpráva¹⁹ od J. Böhma o nálezech z období LnK, StK a Knovízu. Z r. 1933 je v NM uložen kostrový hrob StK IV, nalezený v prostoru cihelny (Zápotocká 1998). V září 1949 zde provedl záchranný výzkum jámy J. Kudrnáč²⁰, který zde kromě objektů zaznamenal také sídlištní vrstvu pod ornici (**obr. IV.79: 1: č. III**). Nálezy z této akce lze datovat do mladšího stupně StK. Četné nálezy LnK i StK jsou ze čtyřicátých a padesátých let z pozůstatosti amatérů ing. Poláčka a později M. Maliny, uložené dnes v depozitářích SM-Roztoky. V 60. letech prováděly v prostoru cihelny menší záchranné akce ARUP a SM-Roztoky. V Muzeu Kladno je pod inv. č. A-269 uloženo množství keramiky z mladšího stupně StK, zapsáno A. Knorem²¹. Na poli směrem jihovýchodně k obci sbíral střepy StK také S. Vencel²².

V r. 1974 a 1975 zachraňovala v cihelně obsah několika zničených jam StK IV I. Vojtěchovská ze SM-Roztoky a v září 1975 (**obr. IV.79: 1: č. IV**) zde začal záchranný výzkum, který se protáhl až do r. 1977²³ (**obr. IV.79: 2: č. 4**). Několik menších záchranných výzkumů, během nichž došlo k nálezům neolitických objektů, proběhlo na parcelách 177/43 a 177/68 a v jejich okolí v průběhu let 2004–2006 (**obr. IV.79: 2 – Vojtěchovská 2004; Nový – Daněček 2007**).

IV. 6. 1. Výzkum 1975–77

Metodika a kvalita výzkumu

Jak vyplývá z nálezových zpráv uložených v archivu ARUP²⁴, výzkum v letech 1975–77 probíhal za ztížených podmínek. I přes minimální zájem vedení cihelny a za minimálního počtu pracovních sil se však podařilo zachránit torzo jedinečné polykulturní lokality se stopami osídlení od neolitu po časně období laténu (Řídký – Stolz – Zápotocká 2009).

Celkem 4 zkoumané plochy, označené A – D, byly zkoumány nesouvisle a bez vzájemné návaznosti (**obr. IV.80**). Obsah většiny ze 107 rozměrnějších ob-

jektů nemohl být prozkoumán celý. Po velmi hrubém skrytí ornice buldozerem mohly být prostory mezi většími objekty prověřeny jen menšími sondami na šířku škrabky a začištěny byly jen jasnější objekty, či okolí míst, kde se rýsovaly kúlové jamky. Byla tím bohužel snížena šance provádět podrobnější situační analýzy v rámci lokality.

Celkem bylo odkryto 56 neolitických objektů. Keramika StK se nacházela ve 26 objektech (**tab. IV.44**). Po odečtení objektů s keramikou LnK i StK (obj. 51, 78, 79, 100 a 106) a objektů pouze s intruzí keramiky StK (obj. 83, 102) spadá do mladoneolitického období 19 objektů (**obr. IV.80**).

Superpozice a recentní porušení objektů

Alespoň 8 (14,3 %) větších objektů z celkových 56 bylo viditelně porušeno jiným objektem. Příměs jiné kultury byla pozorována u 27 (48,2 %) objektů. Pět objektů (obj. 51, 78, 79, 100, 106) obsahovalo nálezy keramiky LnK i StK. Ty jsou dále uváděny jako objekty smíšené²⁵ (Rulř 1997b).

Po provedení externí evidence 1. stupně (Pavlů 1977, 21 a dále) vyplývá z **tab. IV.45**, že pouze domy č. 45 (obj. 46, obj. 76), 88 (obj. 108) a 89 (obj. 77a) mají přilehlou stavební jámu či soujámí. U domů 90 (obj. 79) a 69 (obj. 75) je její příslušnost nejistá. Pokud je skupina jamek 105 skutečně pozůstatkem domu, mohla by být stavební jámou část obj. 107. Obj. 33 s pecí 36 by mohl být původně stavební jámou domu 35. Skupina objektů 91, 92, 102 a 103 je jistě nesoučasná s domy 89 a 90. Jejich příslušnost k domu 87 není jistá. Obj. 70 nepatří do komplexu domu 69 a obj. 104 k domu 90. Obj. 83 nepatří do domu 88. Podobně obj. 100 nenáleží k domu 89. Objekty 47 a 50 nelze zařadit ke komplexu domu 45.

Po následném provedení externí evidence 2. stupně (**tab. IV.46**) je zřejmá nesoučasnost komplexu domu 88 (obj. 108) a domu 112. Dále rovněž nesoučasnost domu 90, pokud k němu patří obj. 79 s komplexem 89 (obj. 77a) a 88 (obj. 108). Komplex domu 105 by zřejmě nemohl být současný s domem 87.

Půdorysy domů

Ani v jednom případě nebyl na lokalitě zachycen kompletní půdorys neolitického dlouhého domu. Většinou se jednalo o torza vnitřních nosných řad kúlů. Severní závěr půdorysu byl zachycen jen v případě domu 87 (**obr. IV.80**). Vzhledem k charakteru

18 dále jen NM

19 ARUP č.j. 1009/31

20 ARUP č.j. 2303/50

21 ARUP č.j. 66/74

22 ARUP č.j. 2300/67

23 BZO 1976–77, 22

24 ARUP č.j. 1495/79, 2695/80, 5374/81 (M. Zápotocká)

25 Keramika z mladšího pravěku se podle údajů v NZ objevovala v malém počtu prakticky ve všech starších objektech a naopak.

26 V NZ jsou datovány do LnK. Obsahovaly však rovněž výrazný podíl materiálu StK.

Objekt	d35	d45	d69	d87	d88	d89	d90	d105?	d112	závěr
6										o
7										o
8										o
9										o
10										o
11										o
14a										o
17										o
18										o
19										o
20.V										o
21										o
22										o
23										o
26										o
30										o
32										o
33	III									d35?
39										o
40	II									o
41										o
42										o
43										o
46		I								d45
47		II								x
50		II								x
51						II				x
55										o
56										o
58										o
59										o
61										o
67										o
68			III							x
70			II							x
73										o
75			III							d69
76		III								d45
77a					I					d89
77b				II				II		x
78				II						x
79						III				d90?
83				II						x
86		III								d45?
91						II				x
92				III		III				d87?
96		II								x
100						II				x
101				III						?
102				III						d87?
103				III						d87?
104						IV	IV			x
105							II			x
106							II			x
107							III			d105?
108				I						d88

Tab. IV.45. Černý Vůl 1975–1977. Přehled vztahů mezi domy a jámami (viz Pavlů 1977). Vysvětlivky: I – patří jistě k určitému půdorysu domu; II – vzájemně se vylučují ve smyslu chronologickém; III – jako I, pravděpodobný vztah; IV – jako II, pravděpodobně; o – izolovaný objekt; x – nulový vztah. Podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

Komplexy	d35	d45	d69	d87	d88	d89	d90	d112	d105?	Dat
d35	x	o	o	o	o	o	o	o	o	LnK Ilc
d45	o	x	o	o	IV	IV	o	o	o	LnK IIIa
d69	o	o	x	o	o	o	o	o	o	LnK Ilc?
d87	o	o	o	x	o	II	II	o	IV	LnK IIIa?
d88	o	o	o	o	x	III	II	II	o	LnK Ilc?
d89	o	o	o	II	III	x	IV	o	o	LnK Ilc
d90	o	o	o	II	II	IV	x	o	II	LnK Ilc/StK?
d112	o	o	o	o	II	o	o	x	o	?
d105?	o	o	o	II	o	o	II	o	x	LnK IIIb?

Tab. IV.46. Černý Vůl 1975–1977. Přehled vztahů mezi komplexy domů. Podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

výzkumu se větší koncentrace staveb projevila pouze na ploše D. Nejbližší vzdálenost jednotlivých půdorysů je možné odhadnout zhruba na 6 m. Z plánů v NZ lze ale předpokládat, že v několika případech došlo zřejmě i opakovaně k jejich překrytí, pokud se nejedná o opravy stěn. Ani v jednom případě nelze jednoznačně datovat některý z půdorysů do období StK.

Ostatní objekty

Tvary objektů

Na základě známého tvaru půdorysů bylo možné rozdělit 52 objektů do 4 skupin (**obr. IV.81; tab. IV.47**) a to na oválné (42,3 %), nepravidelné (34,6 %), okrouhlé (15,4 %) a obdélníkovité (7,7 %).

Ve skupině oválných objektů se nejčastěji vyskytly konkávní profily stěn (72,7 %), potom stěny kónické v kombinaci se svislými (9,1 %) a pouze jednou (4,5 %) stěny svislé. Chybí stěny kónické²⁷. Dna bývají mísovitá (31,8 %) a nepravidelně členitá (27,3 %). Méně nepravidelně rovná (13,6 %) a rovná (9,1 %). Pouze výjimečně bylo zachyceno dno s křivými jamkami (4,5 %). Celkem 59 % objektů s tímto půdorysem lze datovat do LnK, pouze 18,2 % spolehlivěji do StK.

V druhé největší skupině objektů, s nepravidelným půdorysem, převažují stejně jako u předešlé skupiny konkávní stěny (55,6 %). Jen jednou byly zachyceny stěny kónické a kónické v kombinaci se svislými (oba po 5,6 %). Chybí stěny svislé a konkávní v kombinaci se svislými stěnami. Dna bývají členitá (61,1 %), výjimečně mísovitá (11,1 %) nebo s křivými jamkami (5,5 %). Chybí dna rovná nebo nepravidelně rovná²⁸. Většinu, 55,6 %, lze datovat do LnK, pouze 27,8 % do StK.

V případě kruhových půdorysů se objevují přibližně ve stejném poměru stěny svislé (37,5 %), konkávní a konkávní se svislými (oba po 25 %). Jen výjimečně byl zachycen obrys kónický se svislým (12,5 %) a chybí obrys čistě kónický. Dna převažují víceméně rovná

27 U 13,6 % objektů nebyl tvar stěn a dna zachycen.

28 U 22,2 % objektů nebyl tvar stěn a dna zachycen.

tvár	počet případů	max.délka (m)	průměr (m)	medián (m)	max.hĺoubka (m)	průměr (m)	medián (m)	dochovalý objem (m ³)	průměr (m ³)	medián (m ³)
zachovalé	40	1 – 17	3,65	2,65	0,1 – 1,9	0,64	0,54	0,16 – 122,4	11,06	2,86
1	8	1 – 6,75	2,26	1,14	0,1 – 0,96	0,54	0,49	0,18 – 27,9	4,7	0,64
2	22	1,1 – 7,8	3,14	2,95	0,1 – 0,96	0,67	0,58	0,16 – 37,2	6,8	2,94
3	4	1,4 – 5,2	2,96	2,65	0,46 – 1,9	0,99	0,6	0,67 – 7,4	3,4	2,01
4	18	1,8 – 17	5,6	3,9	0,2 – 1,2	0,77	0,68	1,098 – 67,2	25,7	6,05

Tab. IV.47. Černý Vůl 1975–1977. Srovnání rozměrů objektů podle jednotlivých skupin na základě tvaru půdorysů. Vysvětlivky: 1 – okrouhlý; 2 – oválný; 3 – obdélný; 4 – nepravidelný. Podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

(37,5%) nad nerovnými a mísovitými (obojí po 25 %). Pouze jedno bylo rovné (12,5 %). Chyběla dna s křivými jamkami a dno hrotilé. Z této skupiny spadá 75 % objektů do StK, jen jeden (12,5 %) spolehlivěji do LnK.

U půdorysů obdélníkovitých byly zachyceny stěny konkávní (50 %) a svislé (25 %). Dno se objevilo rovné, nepravidelně rovné a dno hrotilé (všechny případy pouze jednou). Z celkového počtu 4 objektů jich 75 % spadá do LnK, pouze jeden do období StK.

Rozměry objektů

Neporušené neolitické objekty v Černém Vole disponují maximální délkou mezi 1 – 17 m, s průměrem 3,7 m (medián 2,65 m). Hĺoubka kolísá mezi 0,1 – 1,9 m, s průměrem 0,69 m (medián 0,54 m).

Celkově největší maximální délky dosahuje skupina objektů s nepravidelným půdorysem, potom skupina objektů oválných, obdélníkovitých a mezi nejmenší patří objekty s kruhovým půdorysem. Největší hĺoubky sice průměrně dosahují objekty s obdélníkovitým půdorysem, to je však způsobeno extrémní maximální hĺoubkou obj. 103 a nízkým počtem zástupců této skupiny (byla zachycena pouze u 3 objektů). Podle mediánu by největší hĺoubky dosahovaly znovu objekty s nepravidelným půdorysem. Mezi druhé nejhlubší lze počítat oválné objekty. Naopak okrouhlé objekty vykazovaly nejmenší průměrnou hĺoubku.

Při porovnání maximálního objemu u neporušených objektů dosahovaly nejvyšších hodnot objekty s nepravidelným půdorysem, potom oválné, okrouhlé a podle průměru se obdélníkovité objekty řadily k nejmenším (**tab. IV.47**). Podle mediánu patří mezi jednoznačně nejmenší.

Ze 40 objektů, u nichž lze zhruba porovnat dochovaný objem, je možné vytvořit 4 skupiny. Většina objektů (77,5 %) má objem do 10 m³. Z toho, pokud srovnáme obě kultury, mají objekty LnK průměrně 2,8 m³ (medián 1,5 m³) a objekty StK průměrně 2,11 m³ (medián 1,46 m³). Do skupiny větších objektů s objemem do 30 m³ spadalo 5 objektů. Z toho 17,9 m³ (medián 17,86 m³) je průměr pro LnK a 18,8 m³ průměr (medián 18,8 m³) pro StK. Celkem 3 objekty měly až 67 m³, z toho průměr pro LnK byl 39,2 m³ a jediný objekt StK měl 67 m³. Pouze jediný objekt datovaný do LnK dosáhl až 122 m³.

Funkce objektů

Objekty nápadně pravidelným kruhovým (obj. 10, 102; **obr. IV.83; 85**), oválným (obj. 22, 78; **obr. IV.83; 85**) či obdélným (obj. 91; **obr. IV.85**) půdorysem a profilem se svislými nebo konkávními stěnami a rovným dnem byly už v NZ zařazeny do skupiny zásobních objektů. Na základě dříve popsanych formálních vlastností tohoto typu objektů sem řadíme rovněž obj. 26, 79 a 92 (**obr. IV.83; 85**).

Tvarem a orientací (nepravidelné, většinou SZ, S a SV orientace) shodnou se sousedním domem bylo možno vydělit také skupinu tzv. stavebních jam (obj. 40, 46, 77a, 107, 108; **obr. IV.84–86**) (viz Pavlů 1977; Pavlů – Zápotocká 1983).

Z výzkumu pochází i nálezy dvou pecí podkovovitého tvaru. Pec 36 (**obr. IV.83**) byla součástí obj. 33, datovaného do LnK (plocha B) a pec 114 (**obr. IV.85**) se nalézala v jihovýchodní části obj. 77 (plocha D) a je datována do StK.

Nápadně hrotilý profil se zašpičatělým dnem bylo možno pozorovat v jediném případě, u obj. 103 (**obr. IV.85**). Tvarem půdorysu by tento typ patřil k obdélníkovitým až oválným tvarům. Podle tvaru půdorysu a hlavně profilu byl přiřazen do skupiny tzv. Schlitzgräbchen (Zápotocká 1987, 191).

Typy výplní objektů

Výplně v objektech byly rozděleny do 5 základních typů (**obr. IV.81: 1d; tab. IV.44**) podle možnosti makroskopicky viditelného rozlišení zásypových vrstev, případně podle nápadné přítomnosti kusů mazanice a uhlíků²⁹.

Celkově byl nejčastěji na ploše sledován typ 5 (37,5%), následován typem 3 (21,4%) a 4 (12,5%). Pouze výjimečně byly evidovány typy 2 (7,1%) a 1 (5,4%)³⁰.

V největší skupině objektů s oválným půdorysem převažuje typ 5 (31,8%) s typem 3 (22,7%) nad typy 2

29 Kategorie typů výplní, použité v dipl. práci (Řídký 2003) byly upraveny a zjednodušeny pouze do 5 základních typů: 1: homogenní výplň jednoho barevného odstínu bez kousků mazanice nebo uhlíků; 2: výplň s nápadnými kusy mazanice a uhlíků; 3: výplň s odlišitelnými vrstvami, tzv. přirozeně vrstvená; 4: výplň s nápadnými sprašovými sesuvy (splachy); 5: vrstvená výplň s různě uloženými vrstvami a mezivrstvami (**obr. IV.81: 1/d**).

30 16,1% typů výplní v objektech nebylo zaznamenáno v NZ.

Objekt	Jedinců	Polokulovitý (1)	miskovitý blíže neurčený tvar	miskovitý neprofilovaný (2 a 3)	miskovitý s vyhnutým okrajem (4)	miskovitý s lomenou výdutí (5)	miskovitý zvoncovitý (6)	hruškovitý vysoký (8)	pohárovitý (9)	hmožďovitý (12)	čtyřhranný	kotlovitý (10)	hmrcovitý (11)	celá nádoba nebo větší kus	určitelné tvary	určitelné tvary %	okraje rekonstruovatelné	okraje nerekonstruovatelné	okraje celkem	plastická páska pod okrajem	5-10cm	11-15 cm	16-20 cm	21-30 cm	31 a více cm	stěn celkové	lomená stěna	dna celkové	dna zaoblená	dna plochá	dna na nožce
7	7	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	2	28,6	2	1	3	0	0	0	2	0	0	4	0	0	0	0	0
8	7	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	14,3	4	0	4	0	0	3	0	1	0	3	0	0	0	0	0
9	7	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2	28,6	1	0	1	0	0	1	0	0	0	5	0	1	1	0	0
10	62	0	6	2	2	2	1	6	0	1	0	1	0	8	21	33,9	15	0	15	0	2	6	6	1	0	27	2	5	5	0	0
11	7	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	14,3	1	0	1	0	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0	0
13	69	0	1	4	0	1	0	6	1	0	1	2	1	2	17	24,6	17	10	27	0	3	13	5	1	0	23	5	10	5	5	0
17	108	0	30	3	3	3	0	4	1	0	0	2	1	5	47	43,5	5	10	15	0	0	1	3	3	0	50	4	14	9	5	0
18	121	2	4	17	3	1	1	6	3	0	0	1	1	9	39	32,2	27	12	39	1	7	14	15	9	0	39	0	22	19	3	0
19	8	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	3	37,5	1	0	1	0	1	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0
21	81	0	7	4	3	1	0	3	0	0	0	2	1	0	21	25,9	17	5	22	2	2	8	7	4	0	48	2	7	2	4	1
22	21	0	2	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0	5	23,8	7	1	8	3	0	2	2	3	1	4	1	3	3	0	0
23	5	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	20	1	0	1	0	0	1	0	0	0	3	0	1	1	0	0
26	75	0	3	6	0	1	0	3	1	0	0	1	0	5	15	20	15	6	21	0	5	8	8	2	1	32	3	9	4	5	0
30	57	0	12	3	1	0	0	1	1	0	0	1	4	0	23	40,4	16	2	18	0	1	9	4	4	0	26	2	7	3	4	0
51	64	0	10	2	0	0	0	4	1	0	0	0	0	0	17	26,6	14	6	20	0	7	8	4	1	0	35	0	13	8	5	0
68	6	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	33,3	2	0	2	0	0	1	1	0	0	2	0	2	1	1	0
58	6	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	3	50	2	0	2	0	0	1	1	0	0	3	1	1	0	1	0
73	6	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	3	50	1	1	2	0	1	1	0	0	0	2	1	2	2	0	0
77	44	0	1	1	0	0	0	6	3	0	0	0	0	2	11	25	5	4	9	0	4	5	0	0	0	25	2	1	1	0	0
78	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	3	0	0	0	0	0
79	11	0	1	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	4	36,4	4	0	4	1	2	2	0	0	0	6	0	1	0	1	0
83	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
100	12	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	3	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	1	1	1	0	0
101	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
102	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
106	16	0	0	2	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	5	32,3	3	1	4	0	0	1	2	0	0	9	3	2	1	1	0
sběr	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	2	0	0
celkem	809	2	83	47	13	10	2	53	14	1	1	11	9	31	246	30,4	160	60	220	7	35	85	61	29	2	367	28	104	68	35	1

Tab. IV.48. Černý Vůl 1975–1977. Zastoupení keramických tvarů a fragmentů StK. Podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

a 4 (obojí po 13,6 %). Pouze jednou byl zachycen typ 1 (4,5 %)³¹. U nepravidelných objektů dominoval typ 5 (50 %) nad typy 3 (16,7 %) a typy 1, 2, 4 (všechny pouze jednou – 5,6 %³²). V okrouhlých objektech se nejčastěji a téměř ve stejném počtu objevovaly typy 3 (37,5 %), 4 a 5 (obojí po 25 %). Pouze jednou byl evidován typ 1 (12,5 %) a chybí typ 2. V nejmenší skupině obdélných objektů se pouze jednou vyskytly typy 3, 4, 5.

Keramika a datování

Keramické tvary

Původně bylo nalezeno podle NZ celkem 1493 střepů z 877 jedinců keramiky StK. Podrobnější rozbor mohl být proveden pouze u 809 jedinců (**tab. IV.48**). Tva-

rově bylo možno identifikovat 231 jedinců (28,6 %) do 12 tvarů podle obrysové křivky (**obr. IV.81: 2**). Nejvyšší zastoupení mají misky (66,2 %). Zde lze rozlišit 3 základní typy: misky jednoduše profilované polokulovité (**obr. IV.88: 12; obr. IV.93: 4; obr. IV.94: 1**) a kónické (**obr. IV.90: 3**), misky s mírně vyhnutým okrajem (**obr. IV.87: 3, 5; obr. IV.90: 1; obr. IV.91: 6**) a misky s lomenou výdutí (**obr. IV.88: 11; obr. IV.89: 2; obr. IV.93: 3**). Dále 2 zvoncovité nádoby (hluboké mísy – 0,9 %; **obr. IV.87: 2; obr. IV.91: 1**). Další výraznější zastoupení mají vysoké hráškovité tvary (23 %; **obr. IV.87: 4; obr. IV.88: 1; obr. IV.91: 3, 4**)³³ a poháry (5,6 %; **obr. IV.90: 2, 4; obr. IV.91: 2; obr. IV.94: 3**).

33 Zde se vyskytl obdobný problém, o kterém psal J. Rulík (Rulík 1991, 92). Ve střepovém materiálu lze obtížně rozlišit hráškovitý tvar od pohárovitého. Zdá se, že v Černém Vole spíše dominují hráškovité tvary. Průměr ústí se u nich pohybuje mezi 9 – 21 cm, o průměrné hodnotě 15,43 cm (medián 16,5 cm).

31 9,1 % objektů nebylo možné určit.
32 16,7 % objektů nebylo možné určit.

Objekt	jedinců	bahňitý	plavený	neplavený s kamínky	písečný	s kousky keramiky	s kousky slídy	šedá	tmavě šedá	okř-siena	hnědá	černá	Hlazený	Polohlazený	Leštěný	Pololeštěný	Eng/Oxid	Jemná	Hrubá
7	7	0	7	0	0	0	0	4	2	0	1	0	4	0	1	2	0	7	0
8	7	0	7	0	0	0	0	1	6	0	0	0	4	0	2	1	0	7	0
9	7	0	7	0	0	0	0	2	3	0	2	0	3	1	1	2	0	7	0
10	62	0	61	0	1	0	0	7	41	0	11	3	33	0	16	13	0	61	1
11	7	0	5	0	2	0	0	2	4	0	1	0	3	0	2	2	0	5	2
13	69	0	60	0	6	0	0	10	36	2	1	0	54	0	4	8	0	63	6
17	108	0	102	3	3	0	0	5	92	5	6	0	56	0	32	20	0	102	6
18	121	0	96	8	7	0	0	7	105	2	7	0	91	5	1	14	0	96	15
19	8	0	5	0	3	0	0	0	4	1	3	0	6	1	0	1	0	5	3
21	81	0	72	6	2	1	1	7	62	4	8	0	64	2	3	12	0	72	9
22	21	0	16	5	0	0	0	2	14	0	5	0	19	1	0	1	0	16	5
23	5	0	2	3	0	0	0	0	3	0	2	0	4	0	0	1	0	2	3
26	75	1	70	3	1	0	0	1	63	0	9	1	55	1	9	10	0	63	12
30	57	0	53	3	1	0	1	4	38	3	12	0	48	0	8	0	0	49	8
51	64	0	58	3	3	0	0	3	52	0	7	0	18	1	30	12	3	58	6
58	6	0	3	2	1	0	0	0	0	0	6	0	2	4	0	0	0	6	0
68	6	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	3	3
73	6	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	5	0	6	0
77	44	0	44	0	0	0	7	4	35	1	4	0	17	0	4	15	1	43	1
78	3	0	3	0	0	0	0	0	3	0	0	0	1	0	1	1	1	3	0
79	11	0	10	1	0	0	0	1	5	1	4	0	6	0	4	1	0	10	1
83	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0
100	12	0	11	1	0	0	1	1	6	1	4	0	6	0	3	2	0	11	1
101	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0
102	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0
106	16	0	16	0	0	0	1	2	13	0	1	0	1	0	11	3	0	16	0
sběr	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0
celkem	809	1	726	38	30	1	11	65	587	20	94	4	506	16	132	126	5	717	82

Tab. IV.49. Černý Vůl 1975–1977. Materiál, vzhled a zchovalá úprava povrchu keramiky StK. Podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

Z ostatních tvarů je možné jmenovat kotlovité (4,8 %; **obr. IV.92: 8, 11; obr. IV.93: 1**) a hrncovité (3,9 %; **obr. IV.92: 9**). Pouze ve dvou případech se dají určit polokulovité tvary (**obr. IV.88: 13**) a mizivý počet je hmoždířovitých (**obr. IV.87: 1**) a čtyřhranných nádob (**obr. IV.89: 6**).

Keramické fragmenty a materiál

Celkově ve střepovém materiálu (**tab. IV.48**) analyzovaného souboru převažují fragmenty stěn v počtu 367 kusů (45,4 %). Z toho 28 je stěn lomených (7,6 %). Okraje se objevují ve 220 (27,2 %) kusech. Rekonstruovat sklon bylo možné u 160 (tj. 72,7 %) z nich. Průměr ústí je nejčastěji mezi 5 – 15 cm (56,6 %). K průměru nad 20 cm se řadí pouze 14,6 %. Mezi fragmenty den v počtu 104 (12,9 %) lze nalézt jak zaoblená dna (65,4 %), tak i 35 plochých (33,7 %) a jedno na nožce.

Jemná keramika převažuje nad hrubou v poměru 8:1. S tím koresponduje i poměr plaveného (89,7 %) a neplaveného materiálu (**tab. IV.49**). V úpravě povrchu převažuje hlazený a polohlazený (70 %) nad leštěným či pololeštěným. Odstín převažuje tmavě šedý (72,6 %) v zastoupení 2,5 % se objevuje okř-siena a v 11,6 % hnědý povrch.

Plastická páska se objevuje u 0,9 %, pupky v 3,2 % a jazykovité a rohaté výčnělky v 1,6 %. Dále byla rozpoznána 3 ucha (**tab. IV.50**).

Keramická výzdoba

Zdobeno vpichy je 475 kusů (58,7 %) keramiky (**tab. IV.51**). Ve výzdobných technikách dominuje velký dvojvpich prováděný tremolovou i klasickou technikou (35,7 %; např. **obr. IV.87: 1; obr. IV.88: 5 – 7, 12; obr. IV.89: 6, 8, 11, 12; obr. IV.90: 1; obr. IV.93: 1, 3**).

Objekt	Jedinců	Zdobené vpichem	Nezdobené	Plastická páska pod okrajem	Barvivo červené	Bílá inkrustace	Barvivo černé	Okrouhlý pupík	Svislý nebo oválný pupík	„Soví hlavička“	Jazykovité výčnělky	„Rohaté“ výčnělky	Ucha
7	7	4	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8	7	6	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9	7	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10	62	48	14	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0
11	7	3	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	69	46	20	0	0	0	0	3	0	0	1	3	1
17	108	72	49	0	1	1	0	5	0	0	0	1	0
18	121	64	57	1	0	0	1	0	3	0	0	1	1
19	8	2	5	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
21	81	53	34	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1
22	21	7	11	3	0	0	0	0	1	0	0	0	0
23	5	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
26	75	42	41	0	1	0	0	2	3	0	0	1	0
30	57	35	29	0	0	1	0	3	2	0	0	0	0
51	64	52	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
68	6	3	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
58	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
73	6	3	4	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
77	44	31	6	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0
78	3	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
79	11	7	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
83	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
100	12	11	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
101	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
102	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
106	16	15	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
sběr	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
celkem	809	515	298	7	3	3	1	15	10	1	5	8	3

Tab. IV.50. Černý Vůl 1975–1977. Typy výzdoby a technických zařízení keramiky StK. Podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

Dále je výrazný trojvpich (30,3 %; např. **obr. IV.87: 2, 4, 5; obr. IV.89: 1, 4, 13; obr. IV.91: 1**). Malý střídavý dvojvpich (**obr. IV.90: 5, 6, 9; obr. IV.91: 9**) jako průběžný po celou dobu trvání StK se vyskytuje v 7,6 %, čtyřvpich v 9,5 % (**obr. IV.88: 1; obr. IV.92: 13**), tremolový v 4,3 % (**obr. IV.88: 10, 14; obr. IV.93: 9**), pěti a vícenásobný v 1,7 % (**obr. IV.88: 4; obr. IV.90: 10**), jednoduchý vpich v 1,4 % (**obr. IV.89: 2**), brázděný pouze v 0,4 % (**obr. IV.91: 7**). Vpich rössenský (typ 81 dle Zápotocké 1978) se objevil u 1,2 % (**obr. IV.91: 7; obr. IV.93: 3**) vypíchané výzdoby.

Nejčastější kombinací technik vpichu je velký dvojvpich s trojvpichem (ve 29 % u 9 sledovaných kombinací; **obr. IV.89: 9; obr. IV.90: 4**), dále v men-

ším počtu dvojvpich s tremolovým vpichem (**obr. IV.92: 2**), vpich brázděný s rössenským (**obr. IV.91: 7**) a trojvpich s tremolovým vpichem (**obr. IV.88: 10; obr. IV.90: 3**). Trojvpich je také nejčastěji sledován v kombinaci s jinou technikou (**tab. IV.51**).

Výzdoba pod okrajem v podobě oběžných pásů je v 17,5 % z celkového počtu zdobených jedinců. V hlavních motivech stále převažují „V-motivy“³⁴ v 70 %, z toho je určitelných ještě 20 % zdobených krokvicí (**obr. IV.90: 5, 9; obr. IV.91: 1**), v počtu kolem 7,1 % se objevuje „cik-cak“ (**obr. IV.87: 2, 5**). Dále se převážně u misek střídají různé typy šikmých, vodorovných a svislých pásů (21 %; **obr. IV.89: 2; obr. IV.90: 1**). „U-motivy“ (**obr. IV.87: 4; obr. IV.90: 8**) a šachovnicovité (**obr. IV.88: 8; obr. IV.89: 8**) se objevují zhruba ve stejném zastoupení 3 %. Rovněž tzv. antropomorfní motivy (**obr. IV.89: 12; obr. IV.93: 8**) lze rozeznat u 3 % zdobených jedinců.

Červené barvivo (**tab. IV.50**) bylo zachyceno ve 3 případech u misek (pouze 0,4 % z celkového počtu jedinců), stejně tak bílá inkrustace. Jen jeden keramický jedinec byl zdoben černou barvou (**obr. IV.91: 8**).

Datování objektů

Do období StK bylo v Černém Vole datovatelných celkem 24 objektů, po odečtení objektů smíšených (obj. 51, 78, 79, 100 a 106) by zbývalo 19 objektů. Celkem v nich mohlo být přesněji určeno 164 keramických tvarů (i co se týká kategorie typů misek) a bylo vyzvednuto 471 kusů keramiky zdobených vypichovanou technikou. Průměr činil 19 zdobených keramických jedinců pro každý objekt (medián 6,5 kusů).

Ve spektru keramických tvarů jsou zastoupeny všechny známé typy, uváděné pro mladší stupeň StK (**obr. IV.81: 2: č. 4, 5, 8, 9, 11, 12**) – nádoby s lomenou výdutí a vyhnutým okrajem a hmoždířovitý tvar či čtyřhranná nádoba. Dále hlavně pohárovitý tvar. Naopak ani v jednom případě nebyl rozpoznán široký hruškovitý tvar, typický pro stupeň starší. Pro další dataci je důležitá absence přesekávaných okrajů a výdutí nádob. Výrazný je vysoký podíl zdobených jedinců (téměř 60 %). V technikách vpichu jsou zastoupeny mladé techniky tremolo, rössen, potom čtyř a vícevpich.

Objekty s počtem zdobených jedinců 5 a více a alespoň s dvěma různými technikami vpichu (obj. 8, 10, 13, 17, 18, 21, 22, 26, 30, 51, 77, 79, 100, 106) lze klást bezpečněji do StK IVa. Objekty s nižším počtem jedinců, ale s některou mladší výzdobnou technikou (obj. 7, 9, 23, 68, 73, 101), klademe do StK – spíše mladšího stupně. Zbytek objektů s nízkým počtem zdobených jedinců a pouze jednou technikou vpichu (zde trojvpich), vyskytující se i ve star-

34 Krokvicovité nebo cikcakovité motivy, na fragmentech keramiky špatně rozlišitelné.

Objekt	jedinců	zdobených vpichem	0. Rytá	1. Jednoduchý vpich	2. Dvojvých malý a střední	3. Dvojvých velký	4. Trojvých	5. Čtyřvých	6. Pět a vícenásobný vpich	7. Tremolový vpich	8. Brázděný vpich	9. Rössenský vpich	Kombinace vpichů	oběžný pás pod okrajem	V-motiv	krokev	cikcak	U-motiv	pásky	šachovnicovitý motiv	další motivy
7	7	4	0	0	0	1	3	0	0	0	0	0		2	1	0	0	0	0	0	
8	7	6	0	0	1	1	2	1	0	1	0	0		1	0	0	0	0	0	0	
9	7	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0		0	0	0	0	0	0	0	
10	62	41	0	0	1	15	18	3	0	4	0	0	1(4+7),1(1+4)	9	3	0	2	1	6	1	0
11	7	3	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0		1	0	0	0	0	0	0	
13	69	34	0	1	1	10	11	5	3	3	0	0	1(3+4),1(1+4)	9	4	0	0	1	2	0	0
17	108	67	0	0	6	21	22	12	0	2	1	3	1(7+4),1(3+4),1(3+9),1(4+9)	12	4	1	1	0	4	1	1
18	121	59	0	3	13	31	8	0	1	1	1	1	1(8+9),1(6+3)	9	7	3	2	1	0	0	0
19	8	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0		0	0	1	0	0	0	0	
21	81	53	0	1	6	26	15	3	0	2	0	0	1(7+3),1(3+4)	4	5	0	0	0	0	1	0
22	21	7	0	0	1	3	3	0	0	0	0	0		2	1	2	0	0	0	1	
23	5	2	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0		0	1	0	0	0	0	0	
26	75	37	0	0	3	12	12	7	1	1	0	1	1(5+9)	10	6	0	0	0	4	0	0
30	57	29	1	0	3	12	12	1	0	0	0	0		6	4	0	0	0	0	0	
51	64	50	0	2	0	12	23	9	1	3	0	0	1(3+4)	10	4	1	0	0	0	1	
68	6	3	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	
58	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	
73	6	3	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0		1	1	0	0	0	0	0	
77	44	32	0	0	2	17	9	2	0	1	0	1		8	2	2	0	0	1	0	0
78	3	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0		0	1	0	0	0	0	0	
79	11	7	0	0	0	2	1	2	2	0	0	0		2	3	0	0	0	0	0	
83	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	
100	12	11	0	0	0	6	3	1	0	1	0	0		0	1	1	0	0	0	0	
101	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0		0	0	0	0	0	1	0	
102	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0		0	1	0	0	0	0	0	
106	16	16	0	0	0	8	5	1	0	2	0	0		4	1	3	0	0	2	0	
sběr	3	3	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0		0	1	0	0	0	1	0	
celkem	809	475	1	7	39	184	156	49	9	22	2	6	14	90	51	14	5	3	21	3	3

Tab. IV.51. Černý Vůl 1975–1977. Výzdoba a techniky vpichu StK. Podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

ším období, klademe obecněji do StK III/IV (obj. 11, 78, 83, 102).

IV. 6. 2. Výzkum 1914

Metodika a kvalita výzkumu

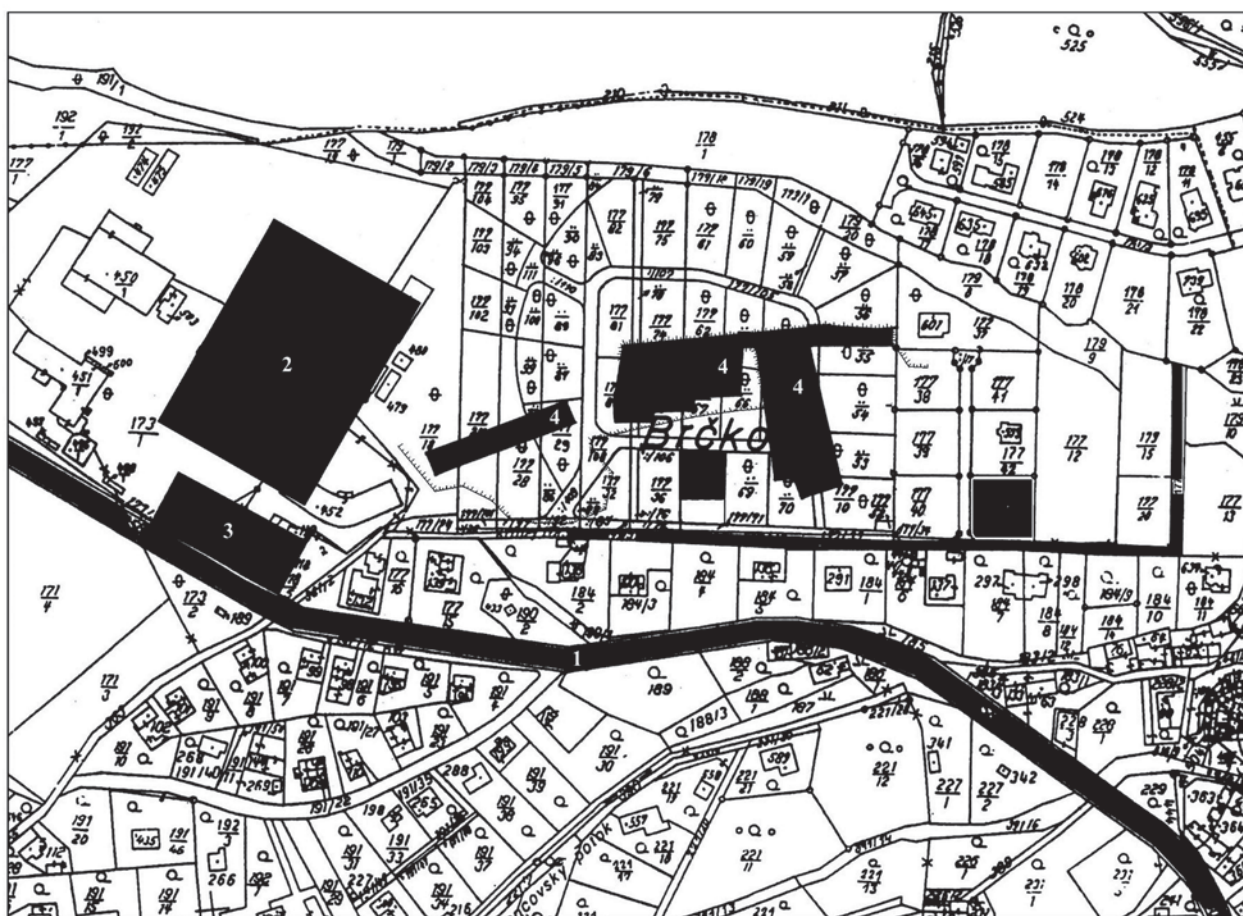
Během výzkumu byly přímo v prostoru původní cihelny prokopány 4 neolitické jámy, jedna „nordická“ a jedna knovízská (*obr. IV.79: 2: č. 3*). Na vedlejším Panském poli výzkum dále odkryl dvě velké neolitické jámy (I a II) a 5 dalších neolitických jam, prokopanych jen zčásti (*Stocký 1914, 152*). Pro další zpracování byly použitelné pouze soubory keramiky z jam, či spíše větších soujámí I a II.

Obsah z výplní objektů I a II se zachoval v depozitáři NM v Praze³⁵. Některé menší kusy nezdobených fragmentů keramiky byly zřejmě už během výzkumu skartovány, což se později projevilo vysokým procentem zdobených keramických jedinců. Tato zbylá část souboru se zachovala ve vysoké kvalitě a je použitelná zejména pro srovnání určitelných tvarů a typů výzdoby keramiky ze západní části sídelního areálu.

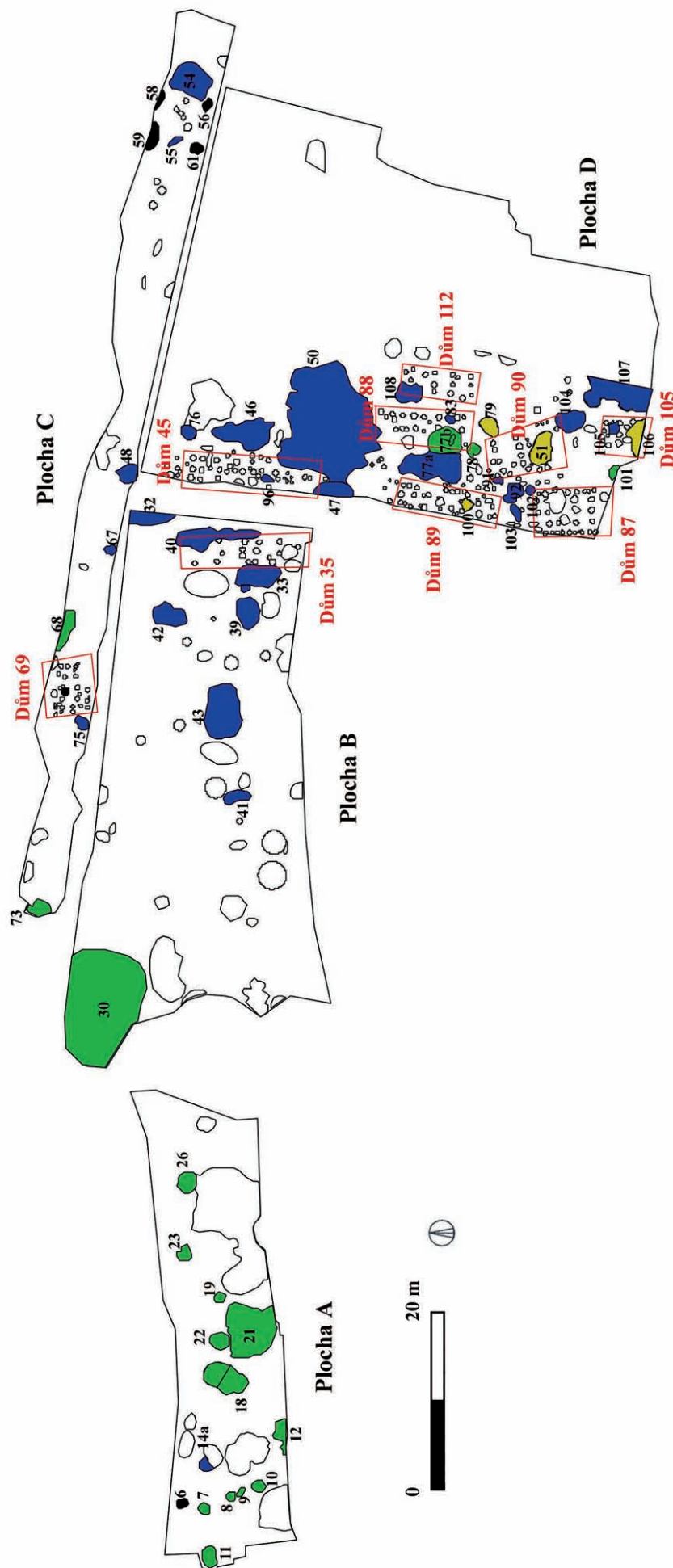
35 Nálezy jsou uloženy v NM Praha pod inv. čísly: 18088, 18094–18108, 18110–18112, 18118–18138, 18236–18248, 18249.

2

Obr. IV.79. 1: Černý Vůl. Plochy výzkumů s nálezy z období neolitu. Výřez z mapy 12–241. Čísla na obrázku odpovídají číslům v kapitole; 2: Černý Vůl. Výřez z katastrální mapy. 1) Krolmus pol. 19. stol.; 2) Stocký 1914; 3) Stocký 1914, Kudrnáč 1949; 4) Zápotocká, Sankot, Vojtěchovská 1975–77. Podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

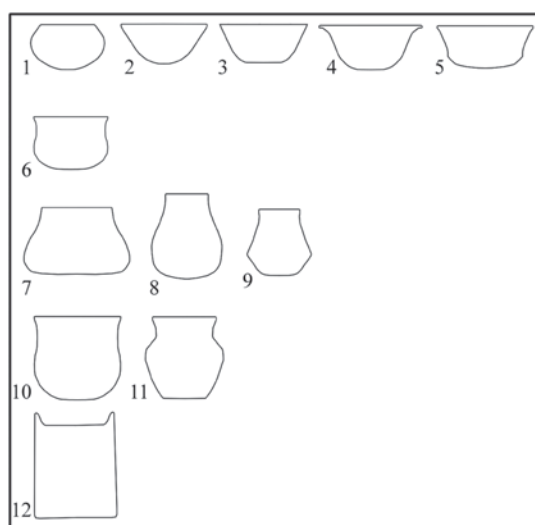

Obr. IV.80. Černý Vůl 1975–1977. Plochy A – D. Vysvětlivky: Bílé objekty – mladší než neolit nebo nezkoumané; černé objekty – neolit, blíže neurčitelný; modré objekty – LnK; zelené objekty – StK; žluté objekty – smíšené objekty LnK a StK; červené linie – prostory neolitických domů. Podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

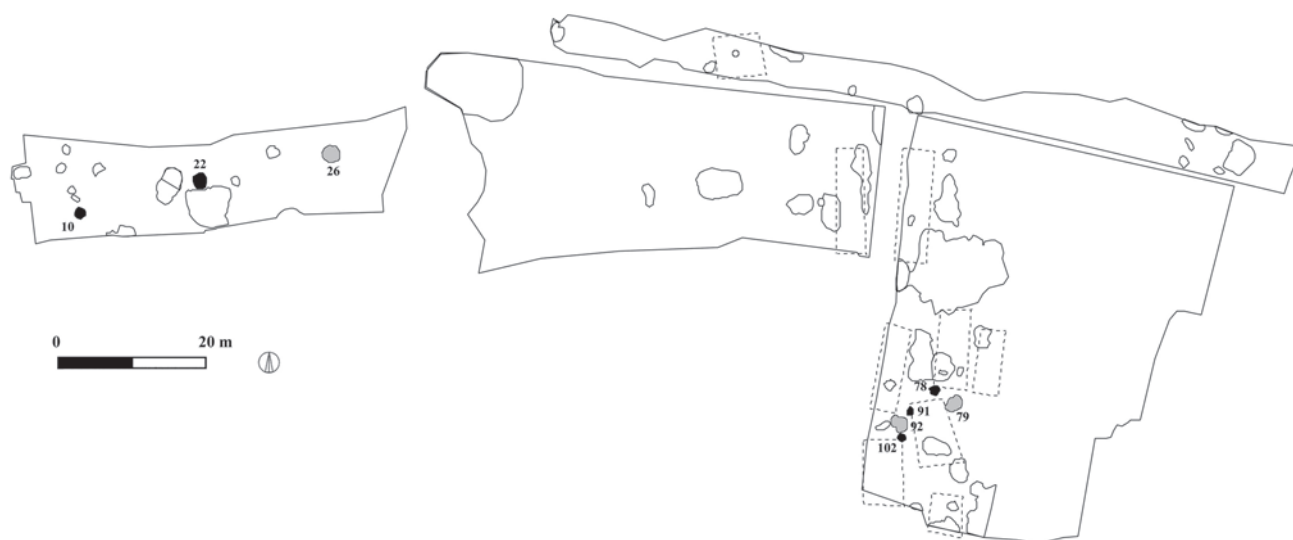
1

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
a)						
b)						
c)						
d)						

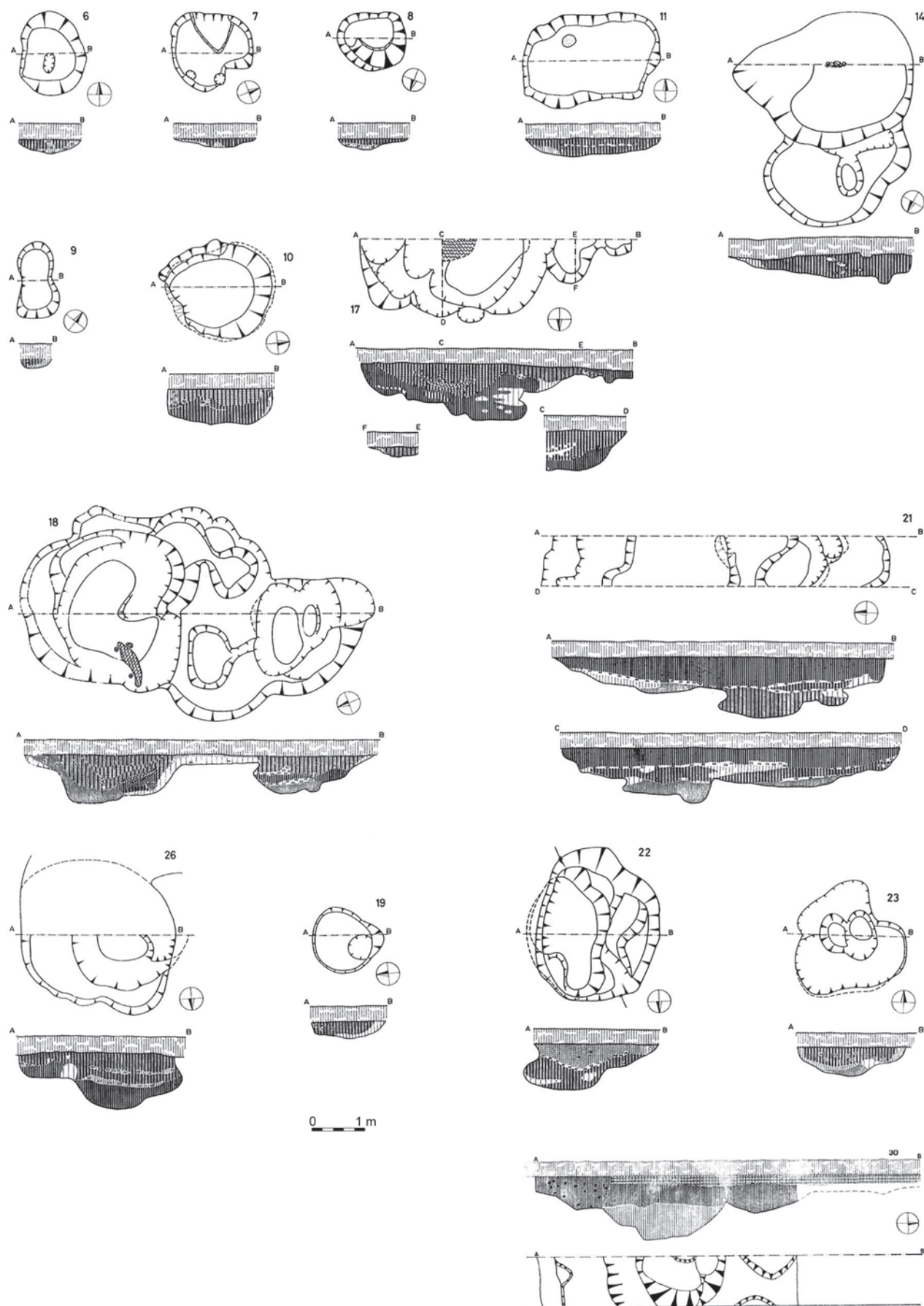
2

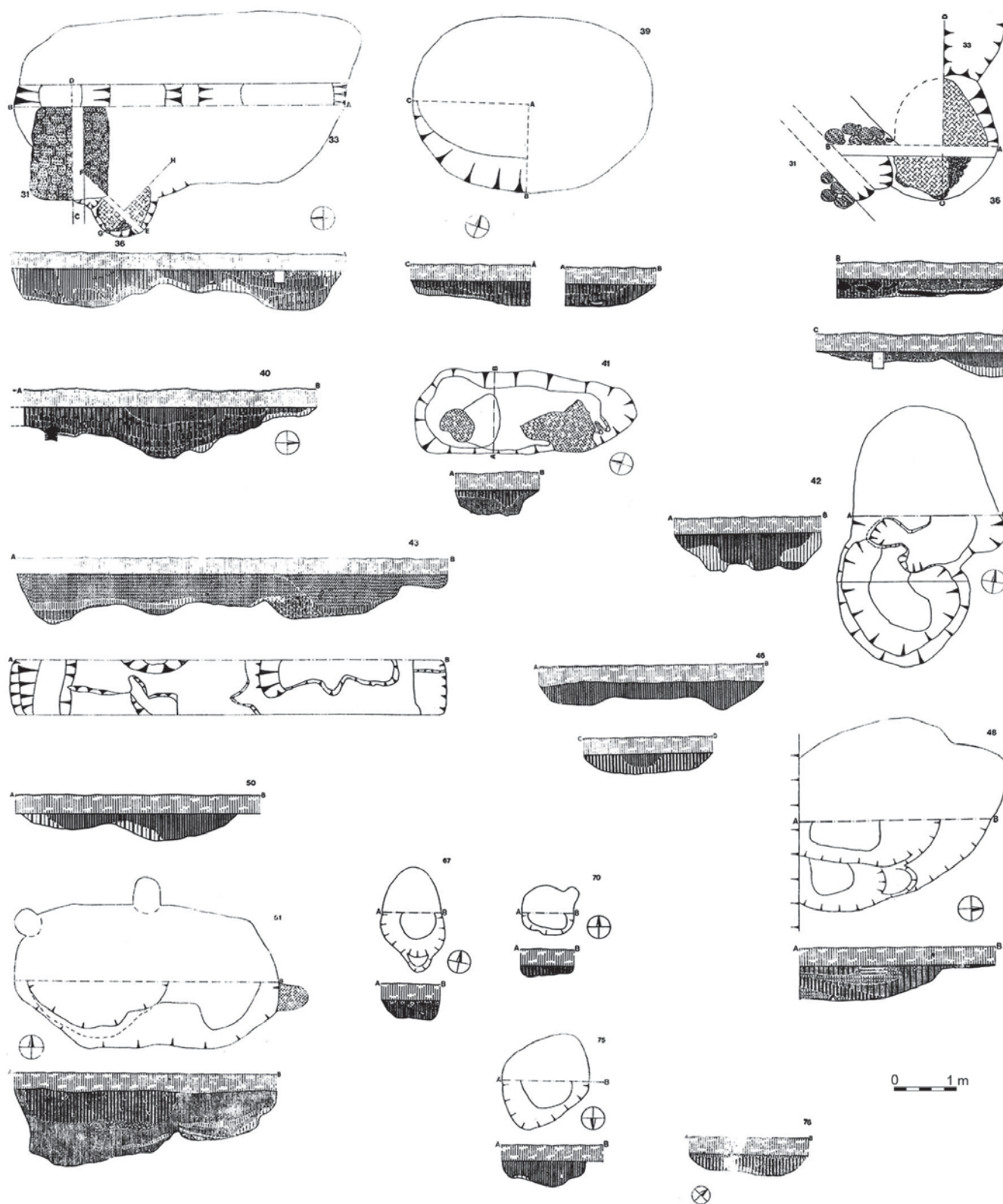
Obr. IV.81. Černý Vůl 1975–1977. 1: Tvarové typy půdorysů (a), stěn (b), den (c) a typy výplní neolitických objektů z Černého Vola; 2: Určitelné tvary keramických nádob z období StK. Vytvořeno a upraveno podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

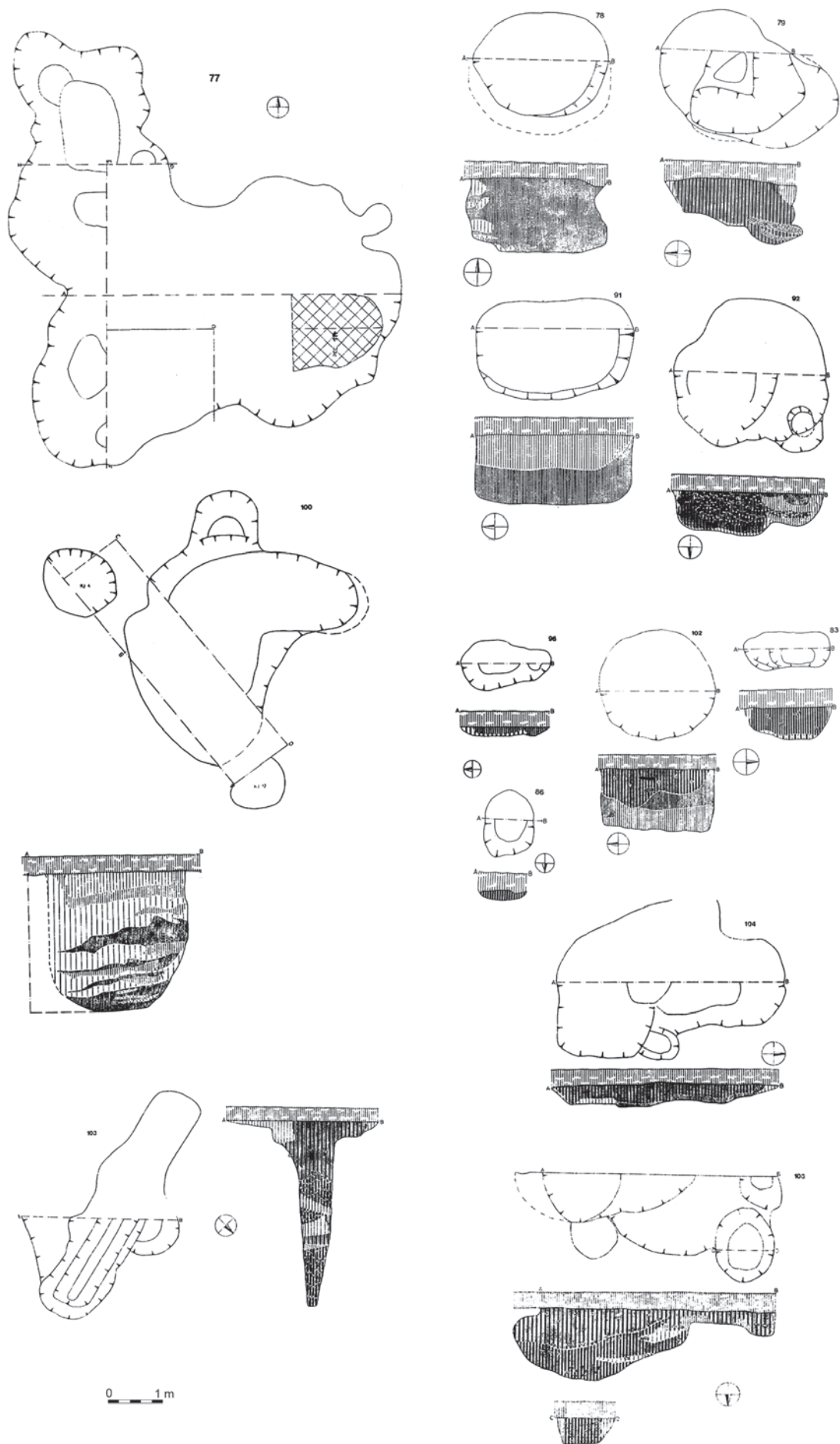
Obr. IV.82. Černý Vůl 1975–1977. Zásobní objekty na zkoumaných plochách – černě. Pravděpodobné zásobní objekty – šedě. Podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

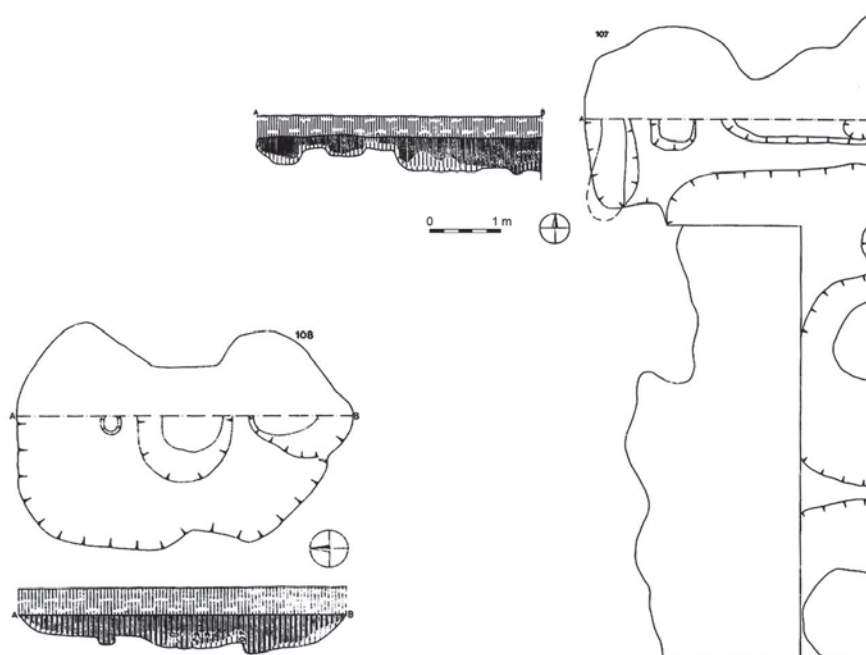
Obr. IV.83. Černý Vůl 1975–1977. Objekty 6 – 11, 14, 17 – 19, 21 – 23, 26, 30. Podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

Obr. IV.84. Černý Vůl 1975–1977. Objekty 33, 36, 39 – 43, 45, 48, 50, 61, 67, 70, 75, 76. Podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

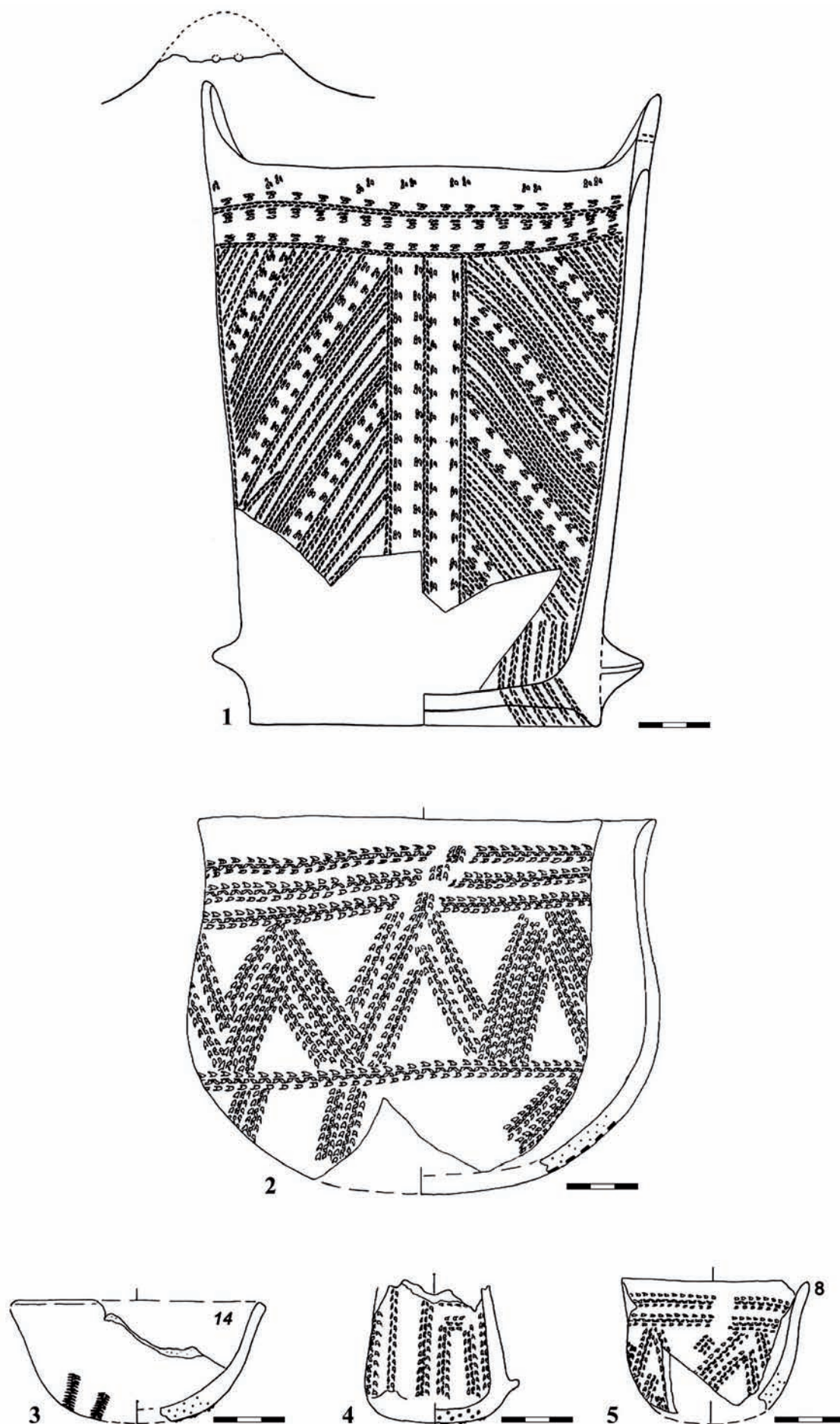

Obr. IV.85. Černý Vůl 1975–1977. Objekty 77 – 79, 83, 85, 91, 92, 100, 102 – 105. Podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

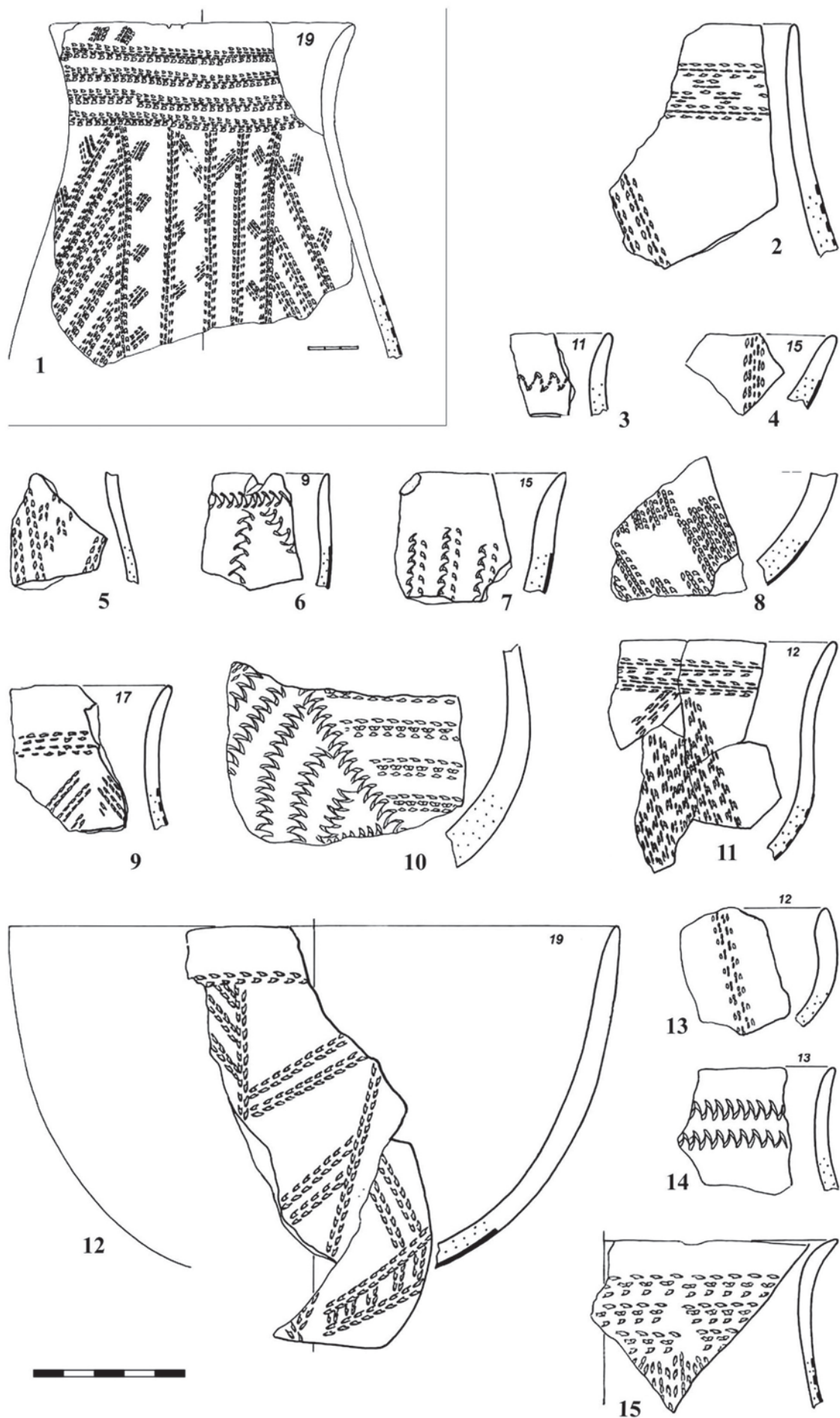

11		ornice	51		} šedočernohnědá
13		písek	52		
21		spraš	53		
22		slabě promíšená	61		šedá
23		středně promíšená	62		tmavošedá
24		silně promíšená	63		} bělošedá
25		slabě promíšená	64		
26		silně promíšená	65		černošedá
31		hnědá	66		hnědošedá
32		hnědá se spraši	71		popelovitá
33		hnědá s černou	72		popel
34		} černoohnědá	73		recentně porušeno
35			šedohnědá	81	
36		šedohnědá	82		drtidlo
41		} černá	83		kamenná industrie
42			černá se spraši	84	
43		} hnědočerná	85		vrstva mazanice
44			hnědočerná se spraši	86	
45		šedočerná	87		kost
46		šedočerná se spraši	88		uhlíky
47		šedočerná	89		vrstva uhlíků
48			90		porušeno výzkumem

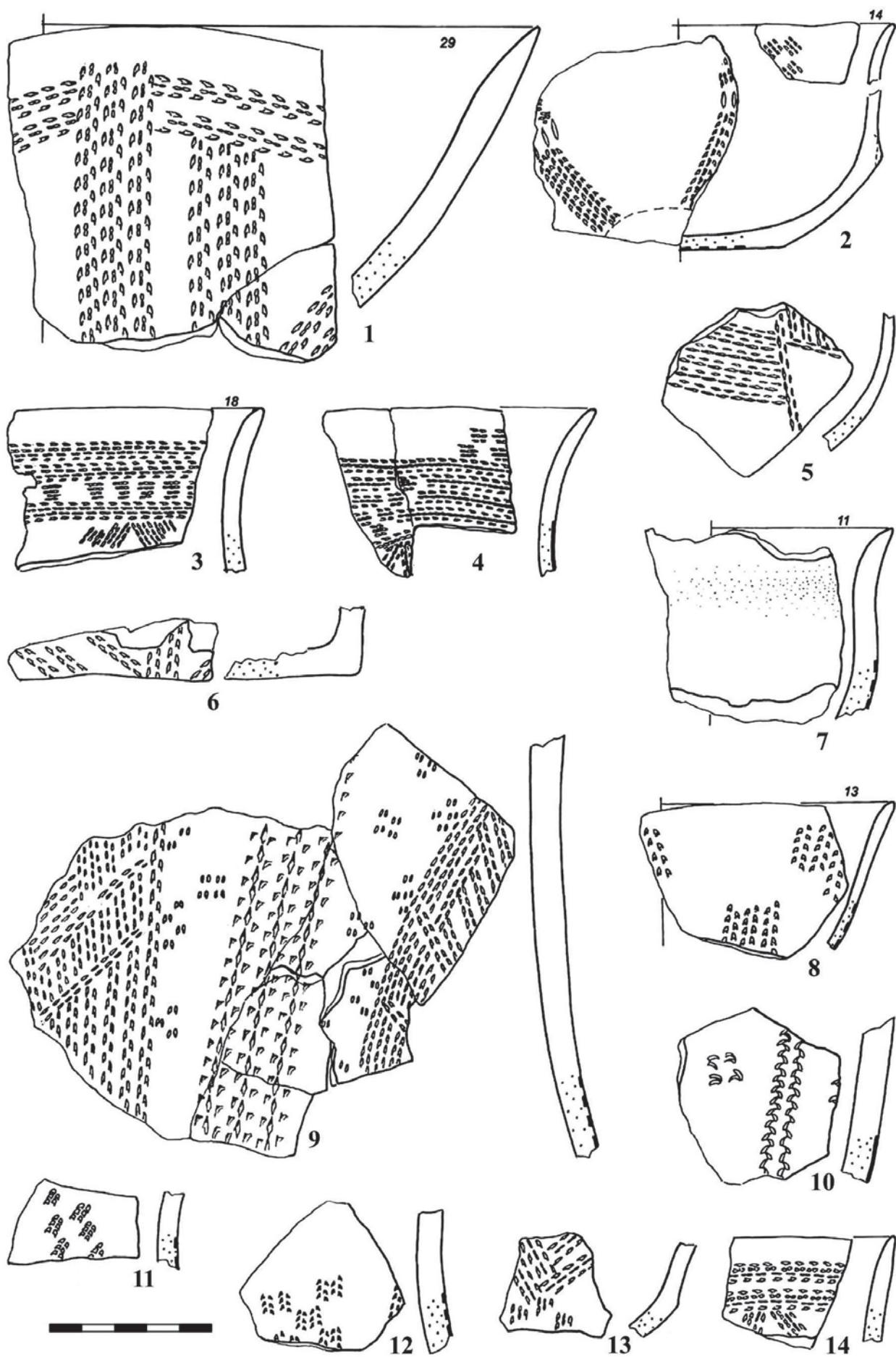
Obr. IV.86. Černý Vůl 1975–1977. Objekty 107 – 108. Podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

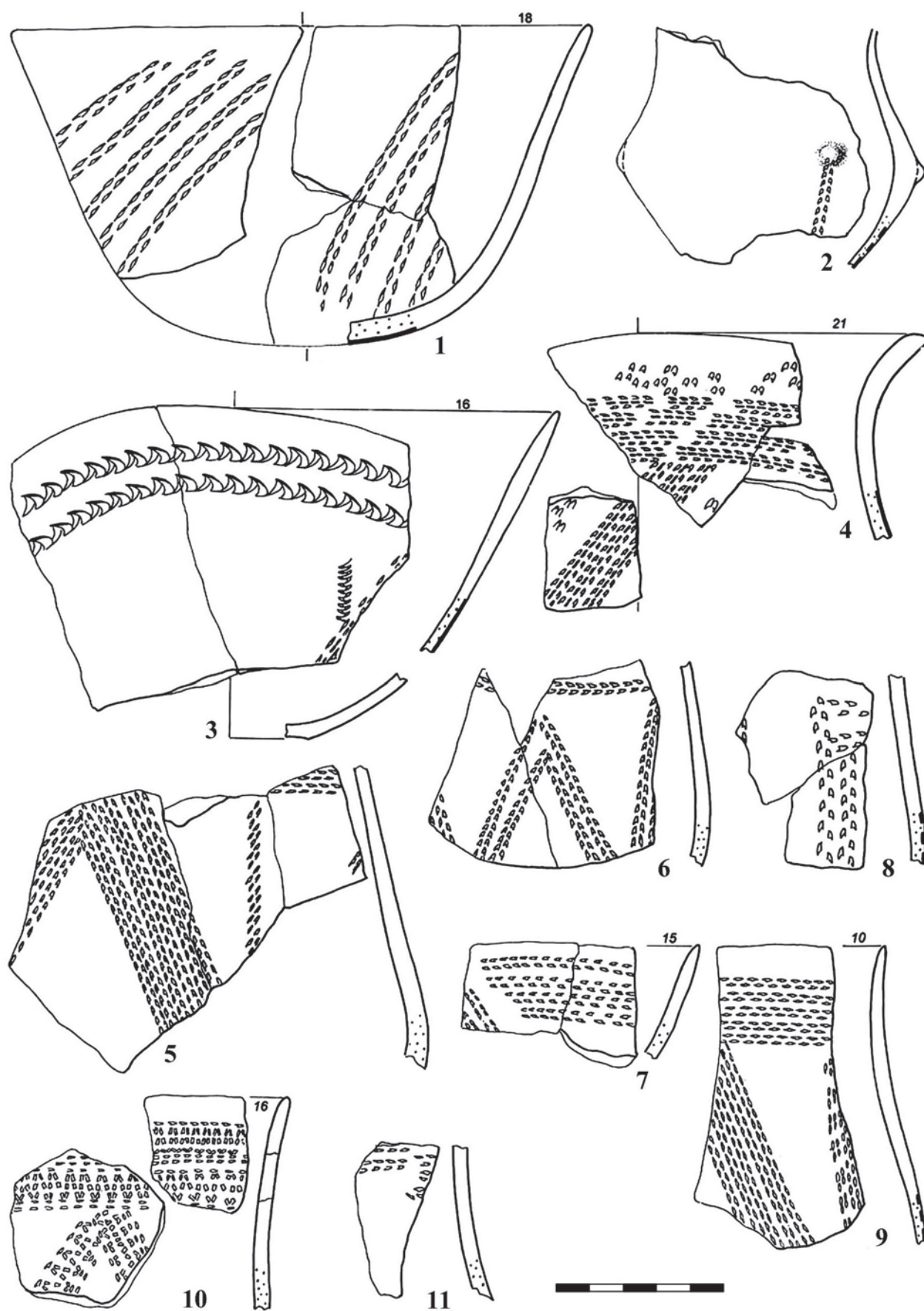
Obr. IV.87. Černý Vůl 1975–1977. Keramika z obj. 10: 1 – 5. Podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

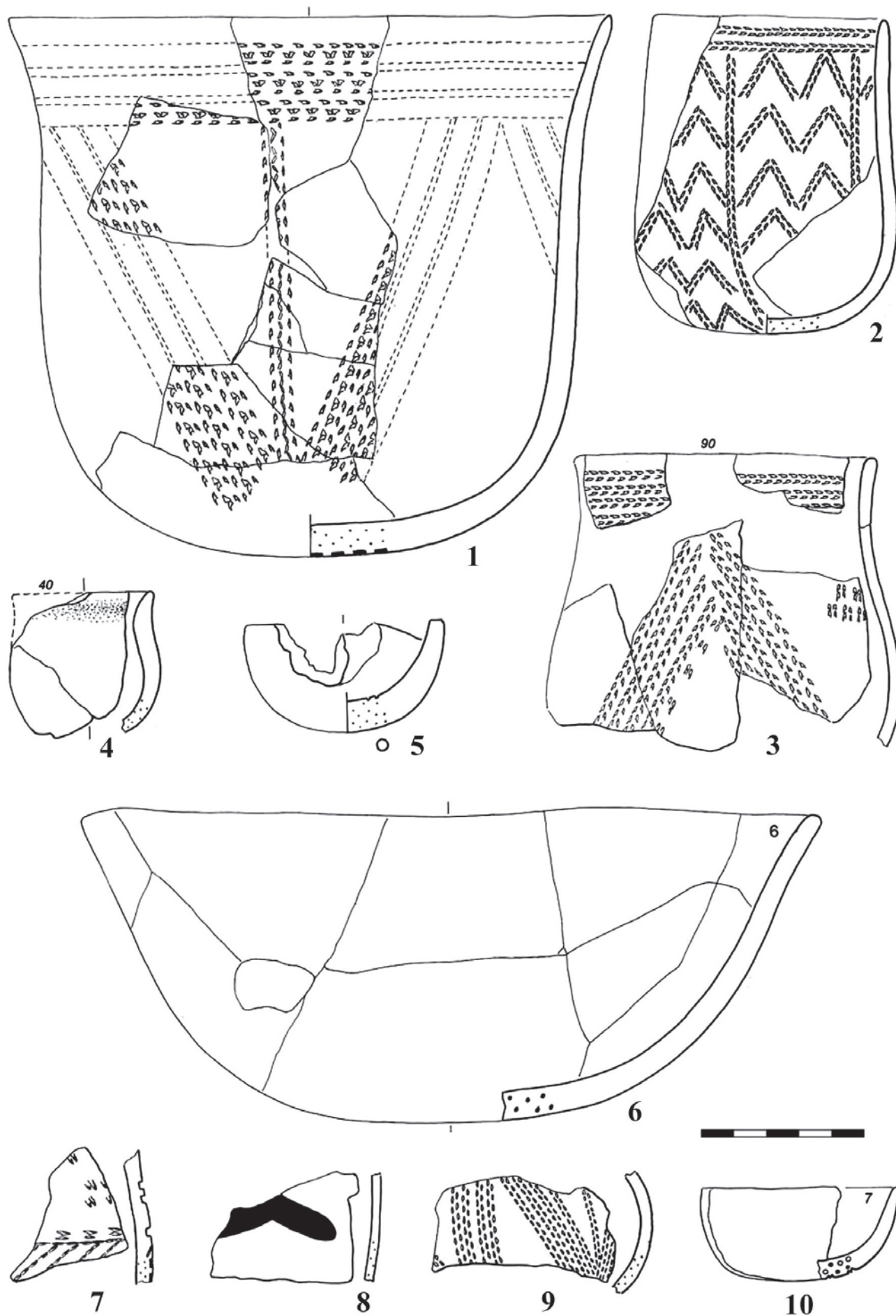
Obr. IV.88. Černý Vůl 1975–1977. Keramika z obj. 10: 1 – 11; Obj. 13: 12 – 15. Podle Řídský – Stolz – Zápotocká 2009.

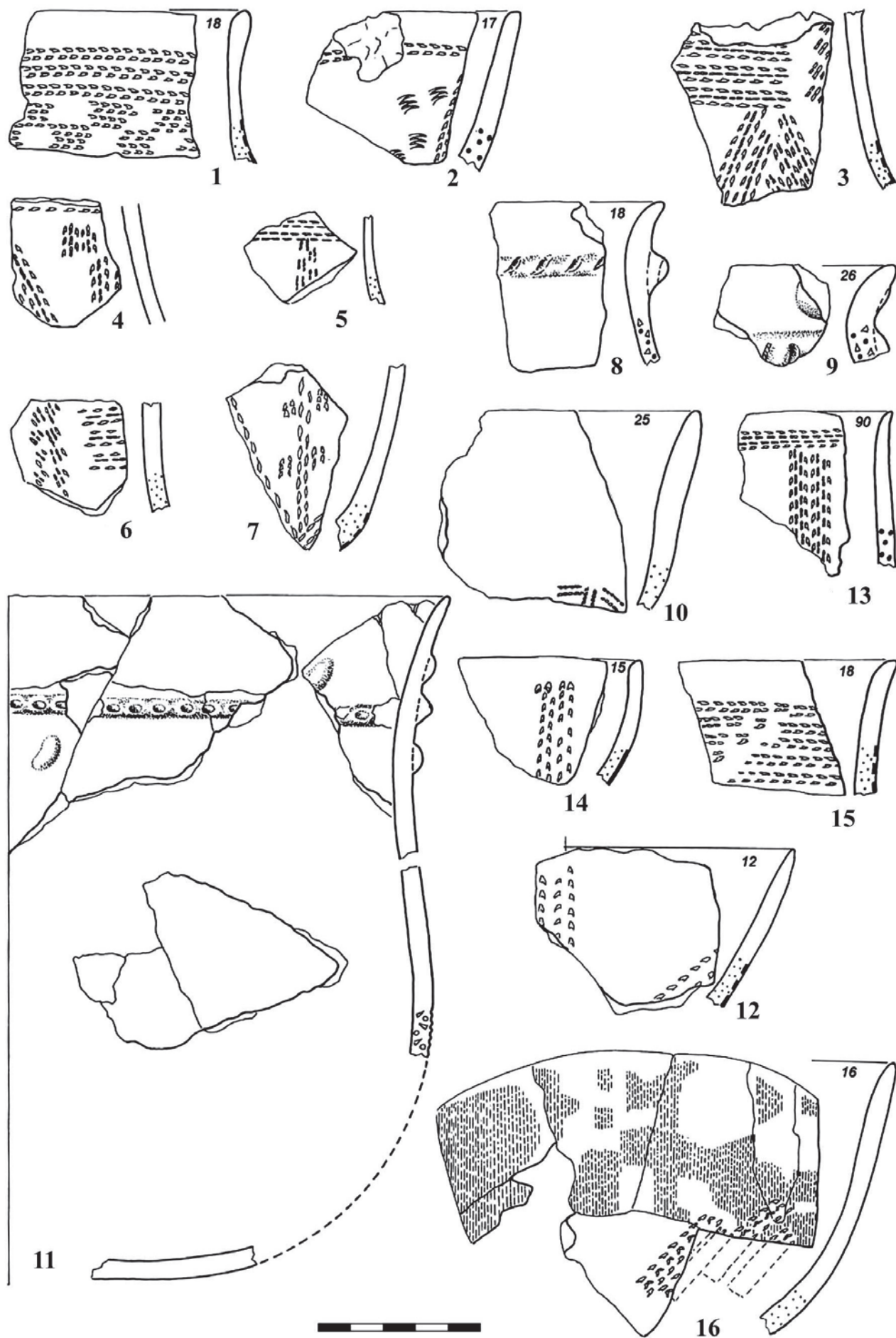
Obr. IV.89. Černý Vůl 1975–1977. Keramika z obj. 13: 1 – 7, 9; Obj. 17: 8, 10 – 14. Podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

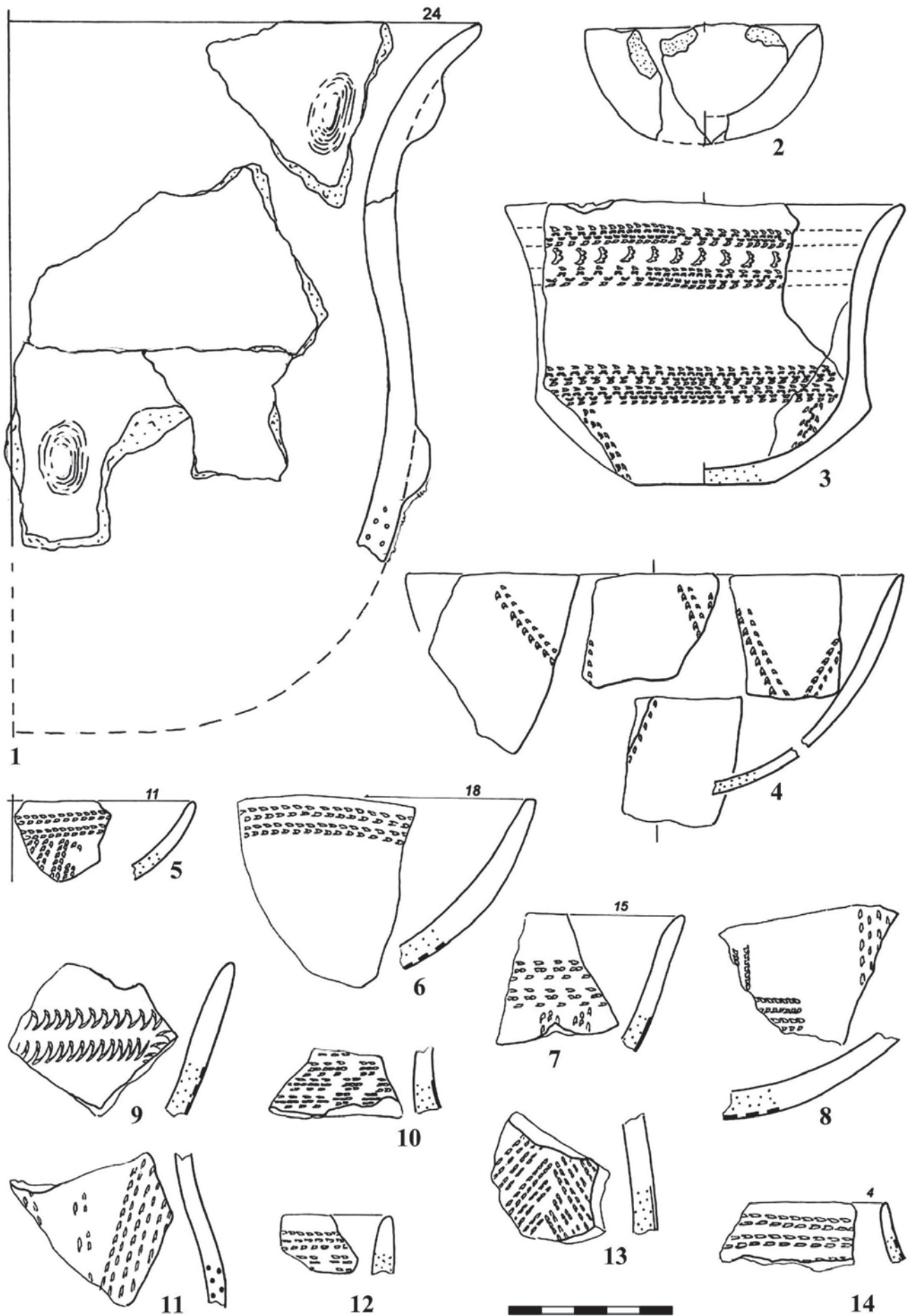
Obr. IV.90. Černý Vůl 1975–1977. Keramika z obj. 17: 1 – 11. Podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

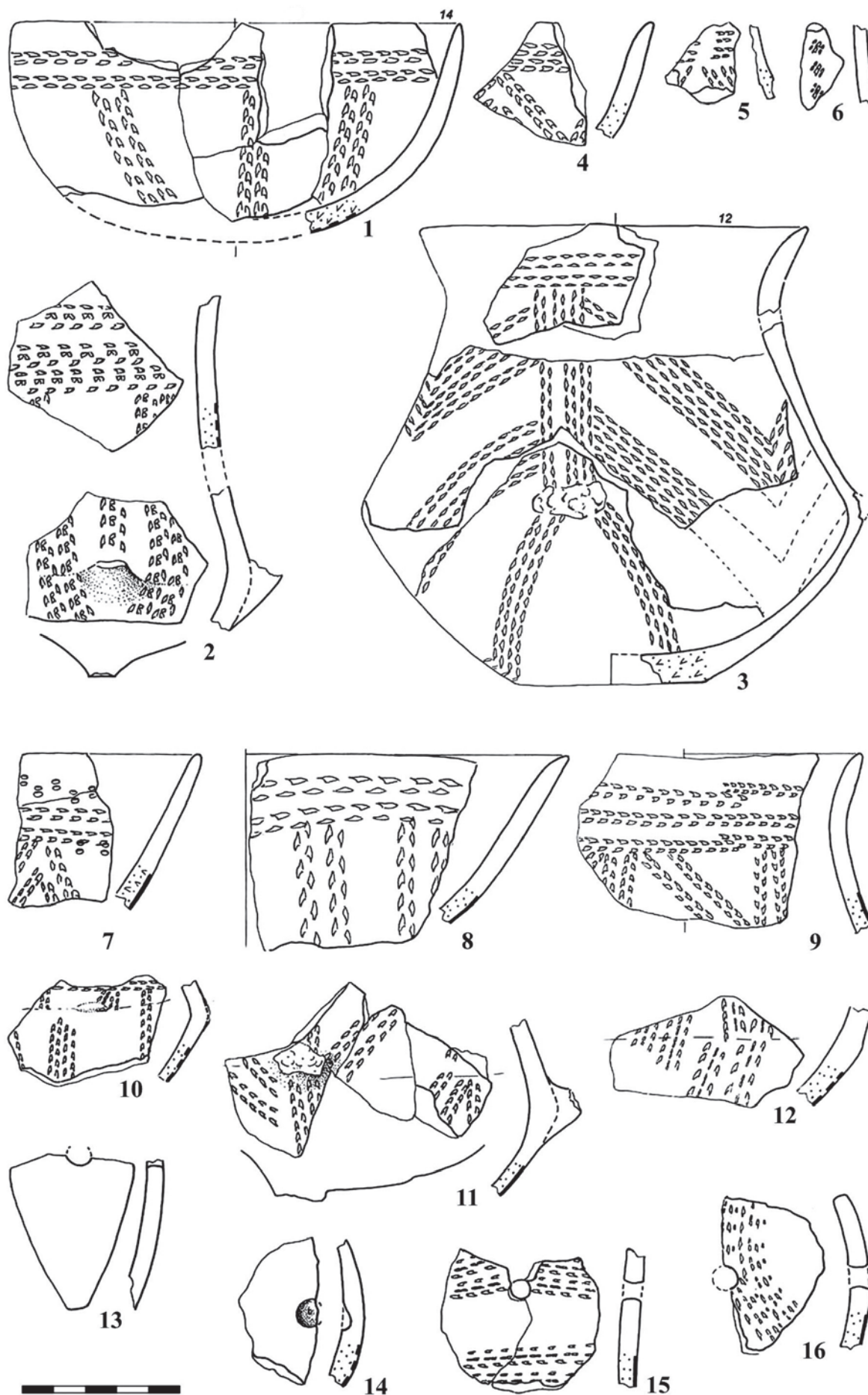
Obr. IV.91. Černý Vůl 1975–1977. Keramika z obj. 18: 1 – 8; Obj. 19: 9 – 10. Podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

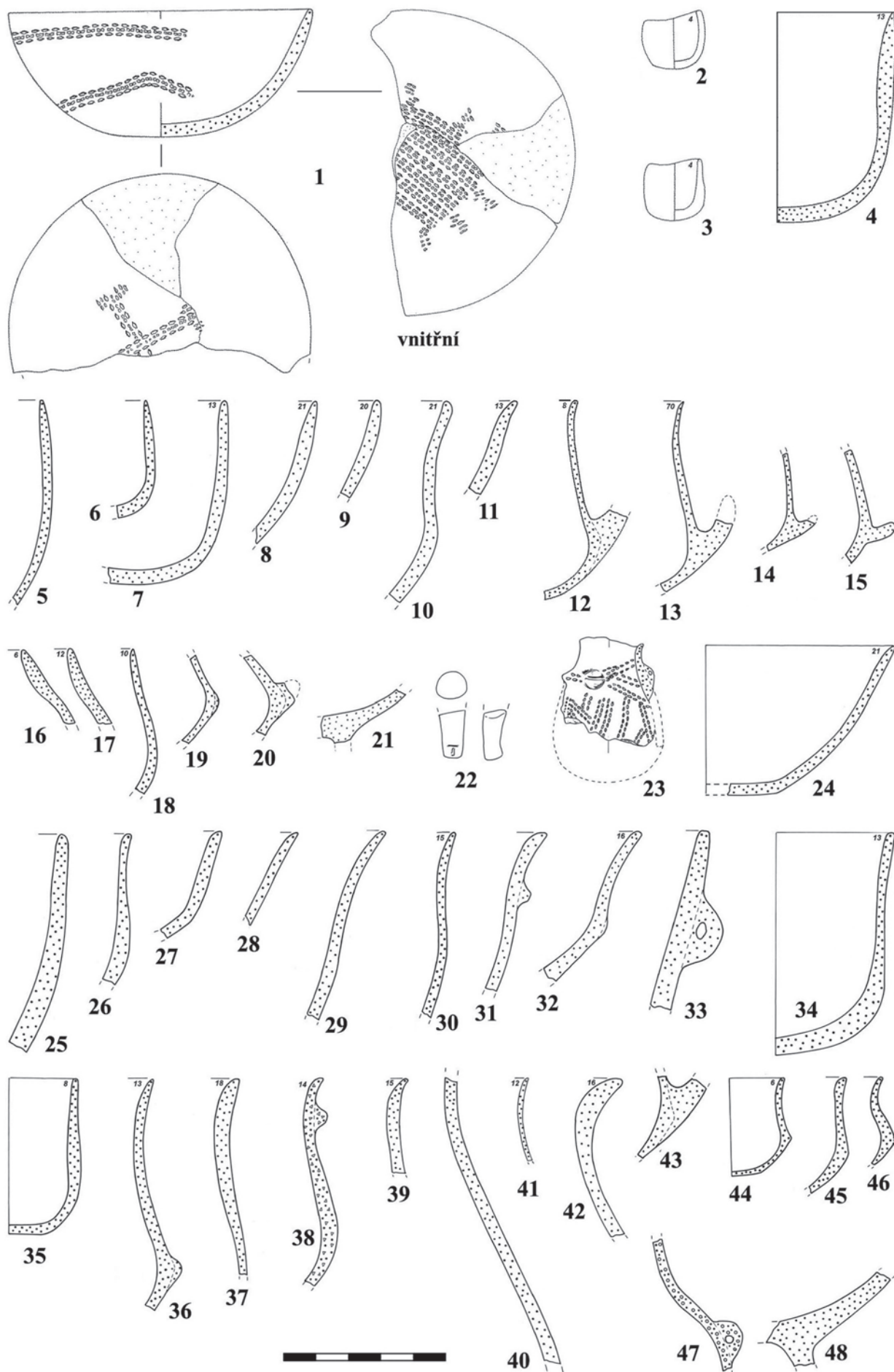
Obr. IV.92. Černý Vůl 1975–1977. Keramika z obj. 21: 1 – 8; obj. 22: 9 – 11; obj. 23: 12; obj. 26: 13 – 16. Podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

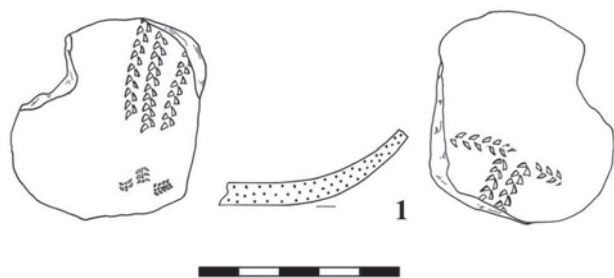
Obr. IV.93. Černý Vůl 1975–1977. Keramika z obj. 26: 1 – 4; obj. 30: 5; obj. 51: 6 – 10; obj. 77: 11 – 14. Podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

Obr. IV.94. Černý Vůl 1975–1977. Keramika z obj. 77: 1 – 3; obj. 79: 4; obj. 100: 5 – 6; obj. 106: 7 – 12; obj. 26: 13 – 14; obj. 51: 15 – 16. Podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

Obr. IV.95. Černý Vůl 1914. Keramické tvary z jámy I: 1 – 22; jámy II: 23 – 48. Podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

Obr. IV.96. Černý Vül 1914. Keramika z jámy II: 1. Podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

Objekty

V případě obj. I (Stocký 1914, obr. 65) jde o rozsáhlé soujámí s nepravidelným půdorysem, stěnami i dnem³⁶. Objekt byl porušen objektem kultury knovízské (číslo V). V lalokovitých prohlubních (čísla I, III, IV, VI) byly zachyceny stopy po ohni. Může jít o zbytky destrukcí pecí.

Obj. II (Stocký 1914, obr. 66) disponuje nepravidelně oválným půdorysem, konkávními stěnami a nepravidelným dnem. Svoji nejdelší osou je orientován severozápad – jihovýchod³⁷. Podle rozměrů můžeme tento objekt označit jako tzv. hliník.

Keramika a datování

Keramické tvary

Z výplně obj. I bylo vyzvednuto 271 keramických jedinců s určitelnými 7 keramickými tvary na základě obrysové křivky a velikosti (tab. IV.52). V jednotlivých

vých tvarech (určeno 34,3 %) byly rozpoznány hlavně mísy (81,7 %), potom široký hruškovitý (5,4%; obr. IV.95: 14 – 18) a vysoký hruškovitý tvar (12,9%; obr. IV.95: 12–13). V typech misek byly zaznamenány misky se zaobleným dnem (obr. IV.95: 1), kónické misky (obr. IV.95: 8, 9), misky s vyhnutým okrajem (obr. IV.95: 10–11), jedna miska na nožce (obr. IV.95: 21) a hluboké mísy zvoncovitého tvaru (obr. IV.95: 4–7). Jiné keramické tvary nebyly rozpoznány.

Obsah výplně obj. II se trochu liší. Jednak zde bylo nalezeno 513 keramických jedinců (tab. IV.52). Dále také větší spektrum minimálně 12 keramických tvarů (určeno 41,1 %). Podobně jako u předešlého objektu dominují i zde mísovité tvary (66,4 %), dále vysoké hruškovité tvary (15,2%; obr. IV.95: 23, 36–43), pohárovité (7,1%; obr. IV.95: 44–46) a jednou se navíc objevil hmoždířovitý (0,47 %) tvar. V typech misek (celkem 111 lépe určitelných tvarů) se zde setkáváme s vysokým počtem misek kónických (32,4%; obr. IV.95: 24) a s vyhnutým okrajem (27,03%; obr. IV.95: 29–31). Dále jsou zde zastoupeny misky se zaobleným dnem (25,2 %) a misky s lomenou výdutí (5,4%; obr. IV.95: 32). Jinak byly rozpoznány hluboké mísy zvoncovitého tvaru (8,1%; obr. IV.95: 25–26) a misky na nožce (1,8%; obr. IV.95: 48). Z hrubších nádob to byly tvary kotlovité (7,6 %), hrncovité (2,8 %) a jeden lahovitý (0,47 %). Ani v jednom případě nebyl zachycen široký hruškovitý tvar.

Keramická výzdoba

Ve výzdobě (celkem 82,7%; tab. IV.53) objektu I se objevuje nejčastěji velký dvojvých (41,07 %), potom

Objekt	Počet ker. jedinců	polokulovitý (1)	mísovitý blíže neurčený	mísovitý se zaobleným dnem (2)	mísovitý kónický (3)	mísovitý s vyhnutým okrajem (4)	mísovitý s lomenou výdutí (5)	mísovitý na nožce	mísovitý zvoncovitý (6)	hruškovitý široký (7)	hruškovitý vysoký (8)	pohárovitý nečleněný	pohárovitý s vyhnutým okrajem	pohárovitý s vyhnutým okrajem a lomenou výdutí (9)	hmoždířovitý (12)	kotlovitý blíže neurčený (10)	lahovitý	hrncovitý (11)	určitelé tvary	určitelé tvary %	Počet technických zařízení	počet uch	Okraje celkem	5-10 cm	11-15 cm	16-20 cm	21-30 cm	31 cm a více	stěny celkové	stěny lomené	dna celkem	dna plochá	dna zaoblená	dna na nožce	poznámka
jáma I.	271	0	6	34	30	2	0	1	3	5	12	0	0	0	0	0	0	0	93	34,3	17	4	102	25	31	23	9	0	135	5	29	3	25	1	5 ks. slída
jáma II.	513	0	29	28	36	30	6	2	9	0	32	1	7	7	1	16	1	6	211	41,1	40	5	200	32	64	48	33	6	264	21	49	19	27	3	
Celkem	784	0	35	62	66	32	6	3	12	5	44	1	7	7	1	16	1	6	304	38,8	57	9	302	57	95	71	42	6	399	26	78	22	52	4	

Tab. IV.52. Černý Vül 1914. Zastoupení keramických tvarů a fragmentů StK. Podle Řídký – Stolz – Zápotocká 2009.

36 Max. délka 10,7 m, max. šířka 6 m, max. hloubka 1 m.

37 Max. délka 5 m, max. šířka 2,5 m, max. hloubka 0,9 m.

trojvpich (35,3 %) a malý a střední dvojvpich (8,9 %). Z jiných technik vpichu jsou to čtyřvpich (3,6 %), tremolový vpich (2,7 %) a pěti a vícenásobný vpich (0,89 %). Zcela chybí vpichy brázděné a rössenský. Žádné uvedené typy vpichů nejsou zachyceny v kombinaci na jedné nádobě. Ve sledovaných hlavních motivech byly zachyceny tzv. „V-motivy“ (64,4 %), pásy (16,7 %), šachovnicovitý motiv (4,4 %) a další (4,4 %)³⁸.

Co se týče výzdoby vpichem (53,6 %; **tab. IV.53**) ze souboru v obj. II, byl v nejvyšším počtu určen trojvpich (42,5 %) a velký dvojvpich (32,4 %), čtyřvpich (5,8 %) a dvojvpichy malé a střední (4,7 %). Jinak zde byly jednoduché vpichy (1,5 %), vpich tremolový (1,5 %) a po jednom kuse vpich pěti a vícenásobný, brázděný a rössenský (všechny po 0,36 %). V jednom případě byla vyzvednuta nádoba s kombinací vpichu brázděného a rössenského a dvojvpichu s trojvpichem (**obr. IV.96**).

Datování objektů

Z výše uvedeného vyplývá, že obě jámy lze shodně datovat do mladšího stupně StK. Jejich keramický obsah se však liší rozsahem určených tvarů a také četností a vůbec výskytem jednotlivých technik vpichu. Typologicky považujeme za starší obj. I, kde se objevují starší keramické tvary (**obr. IV.81: 2: č. 2, 6, 7, 10**) a některé naopak chybí (**obr. IV.81: 2: č. 5, 9, 11**). V technikách vpichu převažuje v obj. I velký dvojvpich a trojvpich. V obj. II byly navíc zachyceny vpichy brázděný a rössenský.

Za typologicky mladší znaky na keramice v Černém Vole 1914 tedy považujeme výskyt tvarů s lomenou výdutí (misky, poháry, hrncovité tvary) a převažující trojvpich, velký dvojvpich a čtyřvpich, společně se vpichy rössenským a brázděným.

IV. 6. 3. Mladoneolitický sídelní areál v Černém Vole – shrnutí

Rozloha:

Neolitické objekty byly na katastru Statenic v obci Černý Vůl rozrušovány už od konce 19. století. Jsou evidovány (bohužel bez přesnější lokalizace) ze státní silnice směrem do Velkých Přílep a zejména z prostoru někdejší cihelny a blízkého okolí (*Řídký – Stolz – Zápotocká 2009*) (**obr. IV.79: 2**).

Sídelní areál je tak umístěn ve vidlici mezi Únětickým potokem a jeho zaniklým levobřežním přítokem (**obr. IV.79: 1**). Celkovou archeologicky zachytitelnou plochu osídlení lze v současnosti odhadnout na více než 8 ha. Z prostoru obce Černý Vůl není zatím hlášen žádný další neolitický nemovitý nález.

Objekty starší neolitické kultury LnK se prostorově koncentrovaly směrem ke středu obce. Objekty z období StK jsou evidovány z celé uvedené plochy.

Chronologie:

Obytný areál vzniká v Černém Vole až na konci středního stupně LnK IIc a pokračuje k mladšímu stupni LnK IIIa až do LnK IIIb (*Rul'f 1986*). Potom je zde určitý hiát – chybí pozdní – šarecký stupeň a starší i spolehlivěji prokazatelný střední stupeň StK. Archeologicky zachytitelná aktivita se sem vrací až v mladším stupni StK IV, zato však v nebývalém rozsahu.

Podíl zdobených keramických jedinců dosahoval v Černém Vole téměř 60 %. Na ploše výzkumu 1975–1977 činil medián zdobených jedinců v objektech více než 6 kusů. Jednotlivé objekty byly přesněji datovány při počtu alespoň 5 zdobených jedinců a výskytu minimálně dvou různých technik vpichu do StK IVa. Objekty s nižším počtem zdobených keramických je-

Objekt	Počet ker.jedinců	jemná keramika	hrubá keramika	zdobená	nezdobená	PO	MO	0. rytá	1. jednoduchý vpich	2. dvojvpich malý a střední	3. dvojvpich velký	4. trojvpich	5. čtyřvpich	6. pět a vícenásobný vpich	7. tremolový vpich	8. brázděný vpich	9. rössenský vpich	Kombinace vpichů	okrajové pásy	V-motivy	krokev	čikcak	pásy	U-motivy	šachy	další
jáma I.	271	268	3	224	47	0	1	0	1	20	92	79	8	2	6	0	0		68	29	8	4	12	0	2	2
jáma II.	513	444	69	275	238	0	2	0	4	13	89	117	16	1	4	1	1	1(8+9)	79	39	11	2	18	2	1	1
celkem	784	712	72	499	285	0	3	0	5	33	181	196	24	3	10	1	1		147	68	19	6	30	2	3	3

Tab. IV.53. Černý Vůl 1914. Výzdoba a techniky vpichu StK. Podle *Řídký – Stolz – Zápotocká 2009*.

³⁸ Výjimečná je výzdoba polokulovité misky na dně i podstavě (**obr. IV.95: 1**).

dinců, ale s mladšími výzdobnými technikami, kla-

deme podle dělení M. Zápotocké obecněji do StK IV, nebo do StK III/IV.

Keramický soubor z výzkumu kolem roku 1914 byl zřejmě částečně skartován. Zůstal zde však celkem vysoký počet zdobených keramických jedinců, který se, stejně jako v případě určitelných keramických tvarů v zastoupení objektů I a II, lišil (*Řídký – Stolz – Zápotocká 2009*). Hlavní rozdíl spočíval ve výskytu misek s vyhnutým okrajem a lomenou výdutí, dále potom členěných pohárků a tvaru pohárovitého v obj. II. To jsou společně s výskytem technik vpichů brázděného a rössenského dle prací M. Zápotocké znaky umožňující mladší typochronologické zařazení souboru. Uvedené pozorování bylo posléze aplikováno na soubor z let 1975–1977.

Vzdálenost skupiny objektů z ploch A, B, C a skupiny z plochy D činila kolem 60 m, takže bychom zde mohli očekávat možnost chronologických nebo funkčních rozdílů (**obr. IV.80**). Vzhledem k možnostem vyplývajícím z výzkumu bylo možné pokusit se pouze o prozkoumání první možnosti.

Skupina na plochách A, B, C měla průměrně tvarově určitelných 12 jedinců (medián 4) na jeden objekt, skupina na ploše D měla 4 jedince (medián 3). Podle výše srovnávaných tvarů jsou podobné v obou skupinách zastoupeny jednoduše profilované misky, vysoké hruškovité tvary a poháry. U první skupiny se ale vyskytují misky s vyhnutým okrajem (obj. 10, 11, 17, 18, 21, 30) a s lomenou výdutí (obj. 10, 17, 18, 21, 26, 73). Jsou zde navíc hmoždířovitý (obj. 10) a hrncovité tvary (obj. 9, 17, 18, 21, 30) (**tab. IV.54**).

Průměrně bylo možné na plochách A, B, C zachytit 21 (medián 6) vpichem zdobených jedinců na objekt. Jsou zde zastoupeny všechny uváděné techniky vpichu. Ve druhé skupině na ploše D byl průměr 12 (medián 6) zdobených jedinců na objekt. Oproti první skupině zde chybí brázděný vpich a pouze jednou (obj. 77) se objevil vpich rössenský (**tab. IV.55**).

Podle výše uvedených závěrů můžeme označit druhou skupinu na ploše D typologicky za starší – StK IVa1 (*Řídký – Stolz – Zápotocká 2009*).

Typy a prostorové rozložení objektů StK IV (Černý Vůl 1975–1977):

Neolitické objekty byly v Černém Vole zkoumány v různé intenzitě a zkoumané plochy na sebe většinou nenavazovaly. Prostorové srovnání objektů StK má tudíž pouze omezenou vypovídací hodnotu.

Objekty větších rozměrů byly zachyceny na plochách A a B. Zřejmě se nejednalo o okraje obytného areálu. Tzv. zásobní objekty datované do období StK (obj. 10, 22, 78 a zřejmě i 26 a 79) byly zachyceny na plochách A a D (**obr. IV.82**). Jejich pravidelný

rozestup na ploše A by mohl poukazovat na původní přítomnost obytných jednotek. Na ploše D byly zachyceny dvě pece. Pec s číslem 114 uvnitř obj. 77b je možné datovat do období StK.

Vzhledem k různé intenzitě průzkumu jednotlivých objektů není možné srovnávat četnosti keramických jedinců z výplní. Nápadná je pouze vyšší četnost, a to i celých nebo větších kusů, v tzv. zásobních objektech. Z typů výplní byl nejčastější typ 5, jehož vznik si lze vysvětlit intencionální účastí člověka. Bohužel nelze tento závěr podepřít srovnáním keramických jedinců. V tzv. zásobních objektech převažoval typ výplně 4. Proti interpretaci vzniku tohoto typu přírodní cestou hovoří vysoký počet keramických jedinců větších velikostí.

Pokud srovnáme objekty obou hlavních neolitických kultur tvarově, shledáme převažující půdorysy oválné a nepravidelné u objektů LnK. Okrouhlé půdorysy převažují naopak pro období StK. Lze to vysvětlit existencí tzv. stavebních jam podél křivých domů ve starším období a naopak výraznějším zastoupením zásobních objektů v obytných areálech období StK.

IV. 7. Mikroregionální studie – shrnutí

Sídelní areál v Horoměřicích byl osídlen již v průběhu LnK II – LnK IV. Z následujícího období StK je doloženo kontinuální osídlení od staršího stupně StK II do StK IVa2.

V průběhu StK IVa1, kdy plocha archeologicky doložitelného areálu dosahuje 10 ha, je vybudován rondel. Nejmladší neolitické keramické nálezy ze zásepu příkopu rondelu je možné datovat již na přelom StK III/StK IVa. Nejmladší sídlištní nálezy z období kultury s vypíchanou keramikou byly zařazeny do StK IVa2, kdy při severním okraji sídelního areálu vzniká žárové pohřebiště.

Naše znalosti o uspořádání mladoneolitického sídelního areálu v Horoměřicích jsou torzovité, omezují se pouze na evidenci známých typů neolitických objektů. Horoměřice se od ostatních sídelních areálů ve sledovaném mikroregionu liší pouze přítomností rondelu a o něco mladšího žárového pohřebiště.

Také ve spektru keramických tvarů a ve výzdobě (v mladším stupni StK) nebyly na sídelním areálu s rondelem zaznamenány výraznější rozdíly od „běžných“ sídlištních nálezů v mikroregionu. Naše poznatky o dalších typech artefaktů budou doplněny v kapitole V této práce.

Všechny mladoneolitické sídelní areály v mikroregionu povodí Únětického potoka spojuje několik souvislostí:

- absence půdorysů křivých domů,

Naleziště	Počet ker.jedinců	miskovitý blíže neurčený tvar	miskovitý se zaobleným dnem nebo kónický	miskovitý s vyhnutým okrajem	miskovitý s vyhnutým okrajem a lomenou výdutí	miskovitý zvoncovitý	hruškovitý široký	hruškovitý vysoký	pohárovitý	kotlovitý	hrncovitý	jiný	určené tvary	% určených tvarů	Stěny lomené	Dna na nožce
Černý Vůl 1914 (obj. I)	271	6	64	2	0	3	5	12	0	0	0	0	93	34,3	5	1
Černý Vůl 1914 (obj. II)	513	29	64	30	6	9	0	32	15	16	6	1	211	41,1	21	3
Černý Vůl 1975-1977 (plochy A, B, C)	653	71	77	13	9	2	0	37	8	11	9	2	239	36,6	21	1
Černý Vůl 1975-197 (plocha D)	153	12	6	0	0	0	0	12	5	0	0	0	35	22,9	7	0

Tab. IV.54. Sídelní areál v Černém Vole. Srovnání určitelných keramických tvarů z výzkumů 1914 a 1975–77.

techniky vpichu	1914 (I.)		1914 (II.)		1975-1977 (A, B, C)		1975-1977 (D)	
	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%
dvojvpich malý a střední	20	9,7	13	5,4	37	10,7	2	1,7
dvojvpich velký	92	44,4	89	36,8	138	40	45	37,8
trojvpich	79	38,2	117	48,3	110	31,9	45	37,8
čtyřvpich	8	3,9	16	6,6	33	9,6	16	14,4
pěti a vícevpich	2	0,1	1	0,4	5	1,4	3	2,5
tremolový	6	2,9	4	1,7	15	4,3	7	5,9
brázděný	0	0	1	0,4	2	0,6	0	0
rössenský	0	0	1	0,4	5	1,4	1	0,8
určených zdobených jed.	207		242		345		119	

Tab. IV.55. Sídelní areál v Černém Vole. Srovnání výzdobných technik vpichu z výzkumů 1914 a 1975–77.

- ojedinělé nálezy tzv. stavebních jam,
- ojedinělé nálezy pecí,
- vyšší četnost zásobních objektů a nálezů z jejich výplní.

Rozdíly jsme zaznamenali pouze u celkového prostorového výskytu objektů, kdy největších ploch

dosahují areály v Horoměřicích (10 ha) a v Roztokách (25 ha). Dále je nápadný častý výskyt objektů typu „Schlitzgräbchen“ v Roztokách.

Naše poznatky o jednotlivých sídelních areálech jsou dost heterogenní, omezuje je rozsah, kvalita výzkumu a dokumentace zkoumaných ploch.